

ISSN: 1905 - 2219 (Print)
ISSN: 2730 - 2075 (Online)

วารสาร

การวิจัยการบริหารการพัฒนา

The Journal of Development Administration Research

ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 : มกราคม - มีนาคม 2564

Vol. 11 No. 1 : January - March 2021

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา

The Journal of Development Administration Research

ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มีนาคม 2564)

Vol.11 No.1 (January - March 2021)

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพของนักศึกษาและบุคลากรทั้งภายในภายนอกสถาบัน
2. เพื่อนำเสนอและพัฒนาศักยภาพและผลงานทางวิชาการ การค้นคว้าและบทความทางวิชาการของคณาจารย์ และนักวิชาการภายนอก
3. เพื่อให้บริการทางสังคมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ

ขอบเขตของวารสาร

1. ขอบเขตของวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา จะครอบคลุมเนื้อหา ด้านการวิจัย ด้านบริหารธุรกิจ ด้านการจัดการอุตสาหกรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านบริหาร การศึกษา ด้านจิตวิทยาและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทางการวิจัยการบริหารการพัฒนา
2. เนื้อหาส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของบทความวิชาการหรือบทความวิจัยที่ส่งมาขอตีพิมพ์จะต้อง ไม่อยู่ในระหว่างการขอตีพิมพ์หรือเคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนในวารสารอื่นๆ ทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ
3. การส่งบทความวิชาการและบทความวิจัยนั้น สามารถส่งโดยตรงไปที่กองบรรณาธิการวารสารผ่านระบบ online Submission ที่เว็บไซต์ บทความทั้ง 2 ประเภท ซึ่งบทความที่ส่งมานั้นจะถูกส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิใน สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ทำการประเมินแบบ Double-Blinded Review ก่อนที่จะพิจารณาจัดพิมพ์ในขั้นต่อไป
4. การรับบทความของวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนาจะเป็นบทความที่มุ่งเน้นสร้างองค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ๆ ช่วยขยายองค์ความรู้ในแง่มุมต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ ในทางวิชาการที่กว้าง และมีประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินาฏกุล ศรีวิบูลย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดาวรรณ สมใจ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

บรรณาธิการ

ดร.ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กองบรรณาธิการภายในมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนสุวิทย์ ทับทิมรักษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เมฆคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กองบรรณาธิการภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.สมบุรณ์ สุขสำราญ	ราชบัณฑิตยสภา/ทางรัฐสภา
ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรศร	มหาวิทยาลัยชินวัตร
ศาสตราจารย์ ดร.ดิน ปรังญพฤทธิ	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี วงษ์มณฑา	มหาวิทยาลัยพะเยา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์	สถาบันรัชต์ภาคย์
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ชินบุตร	มหาวิทยาลัยทองสุข

กำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่: วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา พิมพ์เผยแพร่ 4 ฉบับต่อปี

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มีนาคม

ฉบับที่ 2 เดือนเมษายน-มิถุนายน

ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม-กันยายน

ฉบับที่ 4 เดือนตุลาคม-ธันวาคม

การเผยแพร่

จัดส่งให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผู้ที่สนใจสามารถค้นหาที่

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/JDAR>

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด มิน เซอร์วิส ซัพพลาย 29/97 ม.3 ถ.สุวินทวงศ์ แขวงลำผักชี เขตหนองจอก กทม. 10530

โทร 02-3264124, 092-2764177 Email: meancopier@gmail.com

ติดต่อกองบรรณาธิการ

โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์การบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

อาคาร 31 ชั้น 3 ถนนอุทงนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์: 02-1601240, 097-9359356

โทรสาร: 02-1601240

Website: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/JDAR>

E-mail: touch_life@outlook.co.th, journal.dar@gmail.com

บทความทุกเรื่องที่ตีพิมพ์ได้จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 2 ท่าน
ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

บทบรรณาธิการ

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2564 ได้รับการรับรองมาตรฐานจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) ให้อยู่ในกลุ่มที่ 2 ปี พ.ศ. 2563-2567 ในการจัดทำวารสารดังกล่าวให้ได้คุณภาพและมาตรฐานตามตัวชี้วัดที่ถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานที่ทางศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ได้กำหนดไว้ทางกองบรรณาธิการมีกระบวนการจัดทำวารสารตั้งแต่การรับบทความผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาที่เกี่ยวข้องที่จะพิจารณาบทความแต่ละบทความ และฉบับนี้ประกอบไปด้วยบทความทั้งหมด 17 บทความ

กองบรรณาธิการ วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ให้ความสนใจส่งบทความมาลงตีพิมพ์เผยแพร่ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป และขอขอบคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ให้การสนับสนุนมาโดยตลอด

ดร.ณัฐณารณ์ เอกนราจินดาวัฒน์

บรรณาธิการ

สารบัญ	
บทนำ	I
บทบรรณาธิการ	IV
สารบัญ	V
ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานกับการมีส่วนร่วมของบุคลากร โรงพยาบาลเอกชนของพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาด ไวรัสโควิด-19	1-12
The relationship between the Management Quality with the Participation of private hospital worker in Bangkok, in the crisis of COVID-19 outbreak <i>ธนวรรณ เพชรทอง และเกรเอก กาญจนโกคิน</i> <i>Thanawan Petthong and Korneak Kanchanapokin</i>	
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง	13-25
Marketing Mix Factors Influencing to the Decision-Making Behavior in choosing to study in Master of Business Administration of the Master's Degree Students, Ramkhamhaeng University <i>กรณิศ วงศ์วานิช และเกรเอก กาญจนโกคิน</i> <i>Korranis Wongwanich and Korneak Karnjanapokin</i>	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัย เทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ	26-37
The Factors That Affect to Choose to Study on Vocational Certificate at Samutprakarn College of Commerce and Technology <i>พีรภูมิ แสงหิรัญ</i> <i>Pherapoom Saenghiran</i>	
รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม	38-49
A Model for Sustainable Community-Based Tourism Management: A Case study of Mahasawad Canal Community, Phuttamonton District, Nakhonpathom Province <i>วารยาภา มิ่งศิริธรรม และรวีวรรณ โปรยรุ่งโรจน์</i> <i>Warayapa Mingsiritham and Raweewan Proyrungroj</i>	

บทบาทของรัฐในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)	50-63
The Role of the State in the Development of Thai Economic Cooperation with the Lao People's Democratic Republic (LAO PDR)	
วาระชัย เล่งสัวส์ดี, สุรพล ราชภัณฑารักษ์, ทิพรรัตน์ บุปพะศิริ และเกรียงชัย ปิงประวัต	
Warachai Lengsavad, Suraphol Rajbhandaraks, Tipparat Bubpasiri and Kriangchai Pungprawat	
การสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในต่างประเทศ	64-73
Building Faith in Buddhists in Foreign Countries	
พระปลัดกล้าณรงค์ ญาณวิโร, พระมหาสมบัติ ธนปญโญ และพระมหาเผด็จ จิรกุล	
PhrapaladKlanarong Yanawero, Phramaha Sombat Dhanapañño and Phramaha Padet Chirakulo	
แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โรงเรียนกลุ่มทวาราวดี	74-86
Guidelines Learning Resources Community Management of Schools Bangkok Primary Educational Service Area Office, Thawarawadi Group Schools	
จิรภัทร์ กาญจนครุฑ และนันทิยา น้อยจันทร์	
Jiraphat Kanjanakrut and Nuntiya Noichun	
คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต กรณีศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	87-101
Service Quality Affecting Decision Making through Master of Business Administration Selection: Case of Student of Suan Sunandha Rajabhat University	
พานุชนาถ เหมพูล และบรรดิษฐ์ พระประทานพร	
Panuchanat Permpoon and Bundit Phrapratanporn	
คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร	102-112
Quality of Life of the Elderly in Phasi Charoen District, Bangkok	
อัญรัช สาริกัลยะ Anyarat Sarikulya	
ความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของกรมทรัพยากรธรณี	113-126
Readiness for Accountability in Procurement Operation of Department of Mineral Resources	
ชวัลรัตน์ พิมพ์สอน และนันทิชา হাসুনত্ৰী	
Chawonrat Pimson and Natnicha Hasoon-tree	

ระดับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์	127-136
The level of the introduction of the sufficiency economy philosophy to be applied in the lives of people in the Wang Muang Subdistrict Administrative Organization, Lat Yao District, NakhonSawan Province	
จินวัตร ต้นจิรวัดนา และนิพนธ์ ศศิธรเสาวภา <i>jinnawat Tanjirawatana and Nipon Sasithornsawapa</i>	
การประเมินผลหลักสูตรรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย	137-149
An Evaluation on Curriculum of English Comprehension for Legal Research Course	
จุฑารัตน์ คัมภีร์ภาพ <i>Jutharat Compeerapap</i>	
ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัด สุราษฎร์ธานี	150-164
Collaboration by the Public and Private Sectors for the Driving Force of a Public Transportation Policy in Surat Thani Province	
สิรินทิพย์ ศรีสว่างวงศ์ และปิยะนุช เงินคล้าย <i>Sirinthip Srisawangwong and Piyanus Ngernklay</i>	
ผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน โดยใช้รูปแบบ Storyline Model ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	165-174
Achievement Chinese Communication Skills Using the Storyline Model in Grade 11, Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University	
กิตติพงษ์ เสนาะสรรพ และศุภานัน ลิทธิเลิศ <i>Kittipong Sanorsran and Supanan Sittilerd</i>	
แนวทางการบริหารจัดการแบดมินตันสู่การเป็นแบดมินตันอาชีพในประเทศไทย	175-186
Guidelines for Badminton Management towards Professional Badminton in Thailand	
อภิชัย วีระรัตน์สกุล <i>Apichai Theeraratskul</i>	
แนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย	187-199
Approaches for Sustainable Integrated Tourism Development in Phitsanulok Province, Thailand	
ปวีณา ขำพัด และพยอม ธรรมบุตร <i>Paweena Khumpad and Payom Thammabut</i>	
คำแนะนำการส่งบทความ	VII
ตัวอย่างการเขียนบทความเพื่อลงตีพิมพ์	XV

ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานกับการมีส่วนร่วม
ของบุคลากรโรงพยาบาลเอกชนของพื้นที่กรุงเทพมหานคร
ในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาด ไวรัสโควิด-19

The relationship between the Management Quality with the
Participation of private hospital worker in Bangkok, in the crisis of
COVID-19 outbreak

ธนวรรณ เพชรทอง¹, กรเอก กาญจนโกคิน²

Thanawan Petthong¹, Korneak Kanchanapokin²

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง^{1,2}

Faculty of Business Administration Ramkhamhaeng University, Thailand^{1,2}

Email: Mind_b16@hotmail.com¹, Korneak.k@gmail.com²

Received: 2020-10-08; Revised: 2020-12-08; Accepted: 2020-12-09

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการจัดการคุณภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ในโรงพยาบาลเอกชนของพื้นที่กรุงเทพมหานคร (2) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการคุณภาพกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ในโรงพยาบาลเอกชนของพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ (3) เพื่อหาการจัดการคุณภาพในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากร ในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ในโรงพยาบาลเอกชนของพื้นที่กรุงเทพมหานคร รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่ และประชากรวิจัย คือ บุคลากรโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ใช้วิธี สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์ทดสอบที่การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์ถดถอย ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับความเห็นมาก ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.484) 2) การจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสัมพันธ์กันในทุกด้าน (R = 0.663) 3) การจัดการคุณภาพในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากร ได้แก่ ด้านการควบคุมคุณภาพ ด้านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านการพัฒนาคุณภาพ (R^2 = .447) ส่วนด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และด้านการวางแผนคุณภาพ ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากร

คำสำคัญ: การจัดการคุณภาพ, การมีส่วนร่วม, โรงพยาบาลเอกชน, โรคระบาดไวรัส-โควิด19

Abstract

This article aimed to study (1) Study the quality management of work practices among personnel during COVID-19 OUTBREAK at private hospitals in Bangkok area; (2) Find out the relationship between the quality management and the participation among personnel during COVID-19 OUTBREAK at private hospitals in Bangkok area; (3) Find out the quality management of work practices that influence the participation among personnel during COVID-19 OUTBREAK at private hospitals in Bangkok area. This research is conducted with quantitative method by using The non-probability sampling (purposive sampling) with the population of 400 staffs for private hospitals' personnel in Bangkok Area as the Questionnaires is the research tool for collecting data. Data analyzed by Descriptive statistics and Content Analysis which are T-test, one-way ANOVA (one-way analysis of variance), Pearson Correlation and Regression Analysis. The research results were found as follows; 1) Based on the quality management of work practices: In general, most respondents rated "Agree" (4 points) in the questionnaire. ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.484) 2) The quality management of work practices has moderate relationship with the participation when performing duties among personnel on every aspect during COVID-19 OUTBREAK at private hospitals. (R = 66.6) and 3) Factors in the quality management of work practices that influence the participation among personnel are based on quality control, quality audit and quality improvement is (R^2 = .447). On the other hand, those concerned with continuous improvement and quality planning do not have such influence on personnel's participation during COVID-19 OUTBREAK at private hospitals.

Keywords: Quality management, Participation, Private hospital, Covid-19 Outbreak.

บทนำ

สถานการณ์ปัจจุบันทั่วโลกเกิดวิกฤติการระบาดของโคโรนาไวรัส “โควิด-19” (COVID-19) หรือโรคปอดอักเสบ ซึ่งระบาดอยู่ในช่วง พ.ศ. 2562–2563 อย่างกระทันหันทำให้ทุกประเทศทั่วโลกต้องรับมือและปรับตัวเพื่อรองรับสถานการณ์การระบาดของโรคนี้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของสาธารณสุขของทุกประเทศทั่วโลกนั้นต้องให้ความสำคัญ และเร่งหามาตรการหรือแนวทางในการรักษาเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อของโรคที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โรคระบาดใหม่นี้มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ เกิดขึ้นครั้งแรกในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ณ นครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน ผู้ติดเชื้อกลุ่มแรกมีความเชื่อมโยงกับตลาดอาหารทะเลในประเทศจีน ซึ่งในประเทศไทย ตรวจพบรายแรกที่สนามบินสุวรรณภูมิ โดยมีทีมแพทย์ คือ นายแพทย์โรม บัวทอง แพทย์สำนักกระบาลวิทยากรมควบคุมโรค เป็นหัวหน้าทีมเฝ้าระวัง และได้ส่งตัวอย่างไปตรวจที่ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพโรคอุบัติใหม่ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ด้วย เมื่อถอดรหัสพันธุกรรมของเชื้อพบว่า เป็นเชื้อ โคโรนาไวรัส “โควิด-19” (COVID-19) ต่อมาองค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดในวันที่ 11 มีนาคม 2563 (กระทรวงสาธารณสุข, 2563) ซึ่งเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ มีการแพร่เชื้อระหว่างคนสู่คนในลักษณะเดียวกันกับโรคไข้หวัดใหญ่ โดยติดเชื้อจากการได้รับน้ำมูก น้ำลาย เสมหะในรูปแบบของละอองเสมหะขนาดใหญ่ (droplet) ที่มาจากการไอ จามของผู้ป่วยในระยะใกล้ชิดไม่เกิน 2 เมตร และการสัมผัสสิ่งของที่มีเชื้อไวรัสชนิดนี้ปนเปื้อนอยู่แล้วนำมาสัมผัส

จมูก ปาก และตาของตนเอง โดยวันที่ 30 กรกฎาคม 2563 มีผู้ติดเชื้อยืนยันแล้ว 17,032,444 ราย และมีผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดแล้ว 667,069 ราย และมีผู้หายป่วยแล้วมากกว่า 9,951,261 ราย ทั่วโลก ในส่วนของประเทศไทยยอดผู้ป่วยติดเชื้อใหม่มีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ ณ วันที่ 30 กรกฎาคม 2563 มีผู้ติดเชื้อจำนวน 3,304 ราย รักษาหายและแพทย์ให้กลับบ้าน 3,111 ราย ผู้ป่วยยืนยันที่เสียชีวิต 58 ราย จากการระบาดของ “โควิด-19” (COVID-19) ผู้ที่เกี่ยวข้องในหลายๆ ด้านทุกประเทศ ไม่มีมาตรการการเตรียมความพร้อมรับมือกับภาวะวิกฤติครั้งนี้ได้ทันทั่วทั้งที่ แต่อย่างไรก็ตามตั้งแต่มีการแพร่กระจายเชื้อแรกเริ่มจนถึงปัจจุบันนั้น ถือว่าหลายประเทศทั่วโลก มีการตื่นตัว ให้ความร่วมมือ มีมาตรการหรือแนวทางป้องกัน และรับมือกับสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี รวมถึงประเทศไทยด้วย ซึ่งโรคระบาดครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก รวมไปถึงการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ซึ่งภาคการเงินเองนั้นก็ส่งผลกระทบต่อตลาดหุ้นทั่วโลก รวมไปถึงหลายประเทศมีมาตรการเลือกที่จะ “ปิดประเทศ” เพื่อควบคุมเชื้อไวรัสดังกล่าว ในส่วนของภาคประชากรโลกนั้น ยังต้องมีการกักตัวภายในที่พักอาศัยซึ่งเป็นมาตรการที่หลายประเทศได้มีข้อกำหนดนี้ประกาศออกมาใช้ อันทำให้เกิดการถดถอยทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงซึ่งสาธารณสุขในแต่ละประเทศนั้นยังไม่สามารถรับมือกับโรคระบาดนี้ได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง จึงส่งผลกระทบต่อบุคลากรทางการแพทย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งหมดภายในโรงพยาบาล ด้วยสถานการณ์การแพร่กระจายเชื้อของโรคระบาดใหม่ที่เกิดขึ้นนั้น ทำให้ส่งผลกระทบต่อบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งเป็นด่านหน้าในการช่วยชีวิตผู้คนให้หายจากโรคระบาด และบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติงานภายในโรงพยาบาล ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันทำให้เกิดความยากลำบาก และเกิดความเสียมากกว่าบุคลากรในด้านอื่น ๆ หลายเท่า

ดังนั้นการศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรโรงพยาบาลเอกชนของพื้นที่กรุงเทพมหานครในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาด ไวรัสโควิด-19” จึงมีเป้าหมายของการศึกษาการจัดการคุณภาพ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรจากการปฏิบัติงานในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด-19 เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุง เสริมสร้างความมั่นใจเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน และให้บริการด้านสุขภาพของบุคลากรทางการแพทย์ โดยนำมาซึ่งผลประโยชน์ต่อบุคลากรทางการแพทย์เอง และผู้รับบริการด้านสาธารณสุขต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการคุณภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ในโรงพยาบาลเอกชนของพื้นที่กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการคุณภาพกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ในโรงพยาบาลเอกชนของพื้นที่กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาหาการจัดการคุณภาพในการปฏิบัติงานที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของบุคลากรในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ในโรงพยาบาลเอกชนของพื้นที่กรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานของการวิจัย

1. การจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ในโรงพยาบาลเอกชนของพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2. การจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ในโรงพยาบาลเอกชนของพื้นที่กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานกับการมีส่วนร่วมของบุคลากร โรงพยาบาลเอกชนของพื้นที่กรุงเทพมหานครในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาด ไวรัสโควิด-19 ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นเหตุสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้และเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

การจัดการคุณภาพ หมายถึง กระบวนการขั้นตอนปฏิบัติงาน บริหารงาน หรือพัฒนางาน ให้เกิดคุณภาพแก่งานหรือปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์นั้น ๆ โดยบุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดคุณภาพ และมีกระบวนการตามขั้นตอน (ชุดิระ ระบอบ, 2553) โดยผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึง การจัดการคุณภาพ ไว้ดังนี้ การจัดการ คือ หน้าที่ขององค์กรหรือฝ่ายงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทางและการควบคุมของกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ และเป็นหน้าที่ของผู้บริหารเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับทิศทางที่ต้องพยายามในการจัดการวางแผนและชี้แนะแนวทางการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นในองค์กร (Agarwal, 1982) และคุณภาพ หมายถึง ลักษณะภาพรวมของสินค้าหรือบริการอันเกิดจากกระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ได้รับความพึงพอใจสูงสุด ทั้งนี้ การจัดการคุณภาพ หมายถึง กิจกรรมที่มีรูปแบบเกี่ยวข้องกับ การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อมุ่งสู่คุณภาพในการผลิต สินค้าหรือบริการพร้อมตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้า (ชุดิระ ระบอบ, 2553)

นิตยา เงินประเสริฐศรี (2557) ได้อธิบายความหมายของคำว่า การจัดการคุณภาพเชิงรวม หมายถึง เครื่องมือของการบริหาร (management tool) โดยมีจุดมุ่งหมายให้องค์กร ประสบความสำเร็จในด้านความเจริญเติบโต และให้สมาชิกองค์กรทั้งหมดได้เข้ามาเกี่ยวข้องในการผลิตผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณภาพซึ่งลูกค้าต้องการ ทั้งนี้สมาชิกขององค์กรแต่ละคนต้องมีความสามารถทางเทคนิค และสมาชิกต้องตระหนักว่าตนเป็นผู้มีส่วนร่วมที่สำคัญในการบริหาร และต้องทำงานตามวัตถุประสงค์ และหลักการร่วมกัน คือ มีเป้าหมายร่วมกัน มีภาษาที่ใช้ร่วมกัน และมีหลักการร่วมกัน และจักร ดิงศรัทย์ (2549) กล่าวว่า การจัดการคุณภาพโดยรวม เป็นการสนับสนุน และส่งเสริมวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งสร้างความพึงพอใจของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการให้ต่ำที่สุด โดยตัวแบบของการจัดการคุณภาพโดยรวมประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก คือ ปรัชญาพื้นฐาน และระบบเครื่องมือ ในการจัดการคุณภาพโดยรวม ผู้บริหารระดับสูงต้องยอมรับในหลักปรัชญาพื้นฐาน และเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการสร้างสรรค์ระบบ และเครื่องมือสนับสนุนการจัดการคุณภาพโดยรวม รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดวัฒนธรรมที่ เอื้อต่อหลักปรัชญาของการจัดการคุณภาพโดยรวมด้วย

โดยทฤษฎีการจัดการคุณภาพการปฏิบัติงาน ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผนคุณภาพ การพัฒนาคุณภาพ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบ

คุณภาพ (กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล, 2562; นิตยา เงินประเสริฐศรี, 2557; พงศ์สฎา เฉลิมกลิ่น, 2560; ศุภชัย นาทะพันธ์, 2562; Poornima M., 2011)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือผู้ที่มีส่วนในการตัดสินใจนั้นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาค เข้าร่วมด้วยความเต็มใจ โดยผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมได้ดังนี้ การมีส่วนร่วม คือ การได้มีส่วนร่วมเข้าไปเกี่ยวข้อง อาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรงหรือทางอ้อมในการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เริ่มตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ โดยมีความเข้าใจปัญหาของตนและตระหนักถึงสิทธิของตน การมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องในด้านจิตใจ และอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลในสถานการณ์กลุ่ม ที่จะกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรค์ที่จะกระทำในสิ่งที่บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม (จุฬีวรรณ เต็มผล, 2561, หน้า 10-12) โดยจินตวิรี เกษมสุข (2554, หน้า 90) นั้นสรุปการมีส่วนร่วมได้เป็น 4 รูปแบบ คือ (1.) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) กลุ่มบุคคลที่จะได้รับการแจ้งให้รับรู้ถึงข้อมูลรายละเอียด (2.) การปรึกษากัน (Public Consultation) เกิดขึ้นระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง (3.) การประชุมเพื่อรับฟังข้อคิดเห็น (Public Meeting) การประชุมรับฟังข้อคิดเห็นมีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เสนอความคิดเห็น (4.) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นวัตถุประสงค์สูงสุดของการมีส่วนร่วมในทางปฏิบัติแล้วนั้นที่จะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อปัญหาต่างๆ เป็นเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการให้เกิดขึ้นง่ายๆ อาจจะต้องเลือกตัวแทนของตนเข้าไปนั่งในคณะกรรมการที่มีอำนาจตัดสินใจ และประเภทของการมีส่วนร่วม โดยทั่วไปจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) มีส่วนร่วมทางตรง การดำเนินการจะเกี่ยวกับการคิด การตัดสินใจเป็นสำคัญ ซึ่งจะเปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของการให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่ทุกฝ่าย (2) มีส่วนร่วมทางอ้อม เป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุนส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น โดยขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ได้แก่ (1) ส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ ตลอดจนความต้องการ (2) มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน (3) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (4) มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (5) มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (6) มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553)

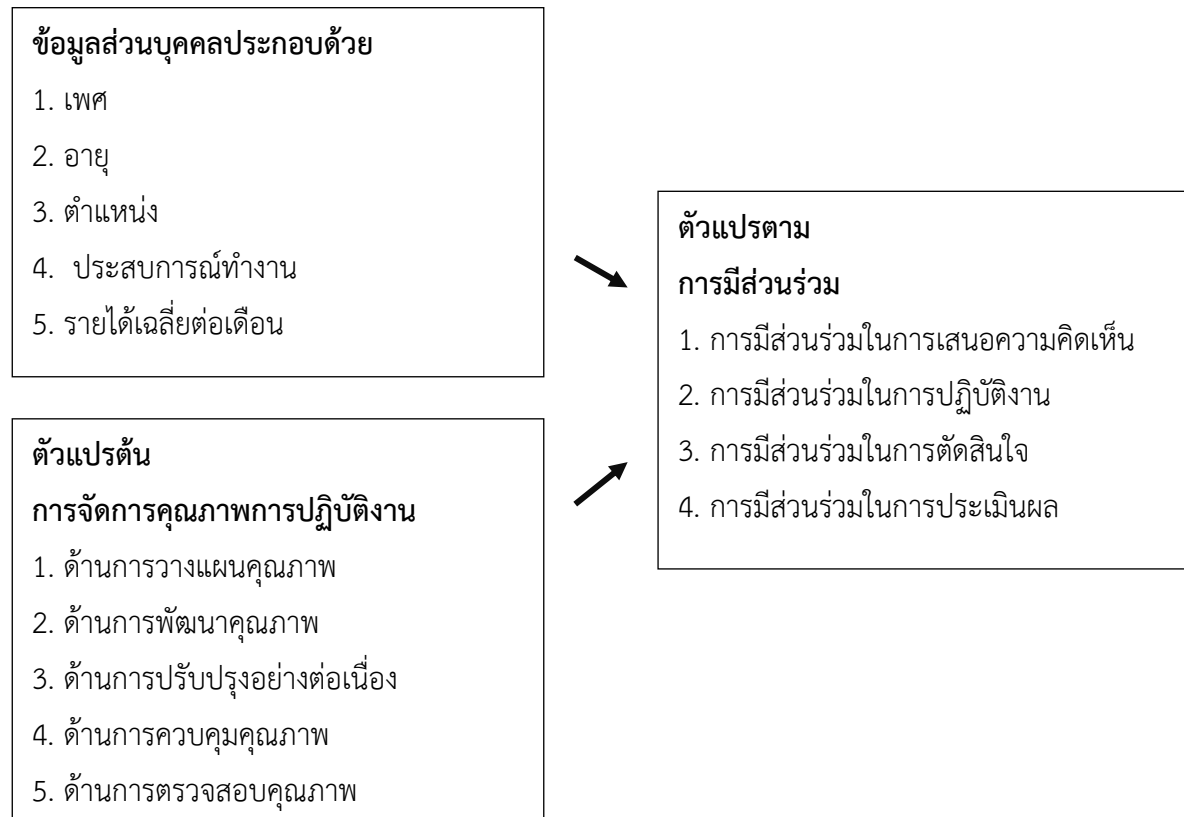
โดยทฤษฎีการมีส่วนร่วม ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (จินตวิรี เกษมสุข, 2554; จุฬีวรรณ เต็มผล, 2561; นิตยาพร เสมอใจ, 2550; สมชาย เทพแสง และคณะ, 2552)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ แวดาว ทวีชัย และวันทนิย์ จันทรเอี่ยม, (2559) ศึกษาการจัดการข้อมูลเพื่อการรับรองคุณภาพพยาบาล ของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ และชยานุตม์ พุ่มทวน และสาโรช เนติธรรมกุล, (2559) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการปฏิบัติงานและปัจจัยด้านการบริหารกับผลการดำเนินงานในการพัฒนาและรับรองคุณภาพของโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามทฤษฎีการจัดการคุณภาพ และการมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการจัดการคุณภาพ และการมีส่วนร่วม จากการศึกษาค้นคว้า รายละเอียดต่างๆ จาก ตำรา เอกสาร วารสาร บทความวิชาการงานวิจัย รวมถึงข้อมูลจากเว็บไซต์ โดยใช้ การสังเคราะห์จากทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปกรอบแนวคิดในการศึกษา และจัดทำ แบบสอบถามให้มีความสัมพันธ์กับกรอบแนวคิด

ระยะที่ 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ บุคลากร สถานประกอบการโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 179,966 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560) โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro yamane ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อน ไม่เกิน 5% และระดับความเชื่อมั่นที่ 95% (Yamane, 1970) จากสูตรคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างได้ 399.11 ตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์จึงจะทำการ สุ่มสำรวจบุคลากรสถานประกอบการโรงพยาบาลเอกชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครจำนวน 400 ชุด

ระยะที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามนั้นแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

โดยข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพและการมีส่วนร่วมนั้น เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีความหมายดังนี้ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด, 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง, 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย และ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ผลการวัดค่าความเที่ยงตรง (Validity) และคำนวณค่า IOC หรือค่าความสอดคล้องของแต่ละข้อของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าความสอดคล้อง เท่ากับ 0.910 และผลการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลที่ได้มีค่า .967 ถือว่ามีความเหมาะสมในการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล : การเก็บรวบรวมในการศึกษาครั้งนี้ ทางผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล 2 ส่วนได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากการศึกษาค้นคว้า การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยรวบรวมข้อมูลจาก ตำรา เอกสาร วารสาร บทความวิชาการ งานวิจัย รวมถึงเว็บไซต์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล : ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) การวิเคราะห์ทดสอบที่ การวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอย (Regression Analysis)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อศึกษาการจัดการคุณภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ในโรงพยาบาลเอกชนของพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรในการจัดการคุณภาพการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการคุณภาพการปฏิบัติงาน

สรุปภาพรวมการจัดการคุณภาพการปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความเห็น
ด้านการวางแผนคุณภาพ	4.10	0.452	มาก
ด้านการพัฒนาคุณภาพ	4.16	0.621	มาก
ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	4.05	0.559	มาก
ด้านการควบคุมคุณภาพ	4.09	0.557	มาก
ด้านการตรวจสอบคุณภาพ	4.04	0.618	มาก
รวม	4.09	0.484	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.621) ด้านการวางแผนคุณภาพ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.452) ด้านการควบคุมคุณภาพ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.557) ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.559) และด้านการตรวจสอบคุณภาพ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.618) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการคุณภาพกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสภาวะวิกฤติ การเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ในโรงพยาบาลเอกชนของพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมการจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสัมพันธ์กันในทุกด้านอยู่ร้อยละ 66.6

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากร

การจัดการ คุณภาพการ ปฏิบัติงาน	การมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงพยาบาลเอกชน				รวม
	การเสนอความคิดเห็น	การปฏิบัติงาน	การตัดสินใจ	การประเมินผล	
ด้านการวางแผนคุณภาพ	R = .464* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .479* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .377* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .377* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .487* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)
ด้านการพัฒนาคุณภาพ	R = .534* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .578* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .458* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .410* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .567* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)
ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	R = .573* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .593* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .505* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .421* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .599* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)
ด้านการควบคุมคุณภาพ	R = .624* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .579* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .523* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .462* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .628* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)
ด้านการตรวจสอบคุณภาพ	R = .563* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .552* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .510* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .387* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .575* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)
รวม	R = .643* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .649* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .555* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .478* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)	R = .666* Sig = 0.000 (มีความสัมพันธ์)

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานโดยรวมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นที่ร้อยละ 64.3 มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานที่ร้อยละ 64.9 มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ร้อยละ 55.5

และมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวมที่ร้อยละ 47.8 ตามลำดับจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 3. เพื่อศึกษาหาการจัดการคุณภาพในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ในโรงพยาบาลเอกชนของพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 การจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากร

ตัวแปร	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	0.821	0.197		4.158	0.000
ด้านการวางแผนคุณภาพ	0.115	0.062	0.094	1.861	0.064
ด้านการพัฒนาคุณภาพ	0.136	0.055	0.152	2.489	0.013
ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	0.100	0.073	0.100	1.367	0.172
ด้านการควบคุมคุณภาพ	0.264	0.073	0.264	3.623	0.000
ด้านการตรวจสอบคุณภาพ	0.140	0.055	0.156	2.535	0.012

$R^2 = .447$, $F = 63.723$, Sig of $F = .000$

จากผลการวิเคราะห์ สามารถเขียนเป็นสมการเชิงเส้นตรงได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y &= a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + b_5x_5 \\
 Y &= \text{ตัวแปรตาม (การมีส่วนร่วม)} \\
 a &= \text{ค่าคงที่ (จุดตัดแกน x ของเส้นสมการ)} = .821 \\
 b_1 &= \text{ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficients)} = .115 \\
 x_1 &= \text{ตัวแปรอิสระ ด้านการวางแผนคุณภาพ} \\
 b_2 &= \text{ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficients)} = .136 \\
 x_2 &= \text{ตัวแปรอิสระ ด้านการพัฒนาคุณภาพ} \\
 b_3 &= \text{ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficients)} = .100 \\
 x_3 &= \text{ตัวแปรอิสระ ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง} \\
 b_4 &= \text{ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficients)} = .264 \\
 x_4 &= \text{ตัวแปรอิสระ ด้านการควบคุมคุณภาพ} \\
 b_5 &= \text{ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficients)} = .140 \\
 x_5 &= \text{ตัวแปรอิสระ ด้านการตรวจสอบคุณภาพ}
 \end{aligned}$$

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัย การจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากร พบว่า $R^2 = .447$ ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร มีการส่งผลต่อตัวแปรตามคิดเป็นร้อยละ 44.7

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยการจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากร พบว่ามีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุมคุณภาพ ด้านการตรวจสอบคุณภาพ และด้านการ

พัฒนาคุณภาพ ส่วนปัจจัยการจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานที่ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากร พบว่ามีทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และด้านการวางแผนคุณภาพ โดยเขียนสมการได้ดังนี้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 1 พบว่า การจัดการคุณภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านการวางแผนคุณภาพ ด้านการพัฒนาคุณภาพ ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ด้านการควบคุมคุณภาพ และด้านการตรวจสอบคุณภาพ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Jain (2006) ได้กล่าวถึง แผนการจัดการคุณภาพโดยรวม ให้บริการตามข้อกำหนดที่จำเป็นทั้งหมด เพื่อรักษาคุณภาพในสินค้าที่ผลิตหรือให้บริการ โดยมีการควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบเป็นส่วนประกอบ

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 2 พบว่า การจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ในโรงพยาบาลเอกชนสัมพันธ์กันในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ จุฬีวรรณ เต็มผล (2561) กล่าวถึง การมีส่วนร่วม คือ การได้มีส่วนร่วมเข้าไปเกี่ยวข้อง อาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรงหรือทางอ้อมในการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เริ่มตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ โดยมีความเข้าใจปัญหาของตนและตระหนักถึงสิทธิของตน

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 3 พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรสูงสุด คือ ด้านการควบคุมคุณภาพอยู่ที่ร้อยละ 26.4 ($R^2 = .447$) รองลงมา คือ ด้านการตรวจสอบคุณภาพส่งผลต่อการมีส่วนร่วมอยู่ที่ร้อยละ 15.6 และด้านการพัฒนาคุณภาพส่งผลต่อการมีส่วนร่วมอยู่ที่ร้อยละ 15.2 ตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากร พบว่ามี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมอยู่ที่ร้อยละ 10.0 และด้านการวางแผนคุณภาพไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมอยู่ที่ร้อยละ 9.4 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องสอดคล้องกับงานวิจัยของ แวดดาว ทวีชัย และวันทนี จันท์เอี่ยม (2559) ศึกษาการจัดการข้อมูลเพื่อการรับรองคุณภาพพยาบาลของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า ด้านการพัฒนาคุณภาพโดยการมีส่วนร่วมนั้นทำให้บุคลากรมีการนำวิธีการ ปฏิบัติที่ดีมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้รวมถึงการให้รางวัลเป็นการกระตุ้นให้มีการทำงานเป็นทีมเพื่อการจัดการข้อมูลการรับรองคุณภาพพยาบาลของโรงพยาบาล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรด้านอื่นในช่วงสภาวะวิกฤติการเกิดโรคระบาดไวรัสโควิด-19 หรือวิกฤติโรคระบาดอื่น ๆ ในโรงพยาบาลเอกชนที่แตกต่างกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อให้สถานพยาบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานในช่วงการเกิดสภาวะวิกฤติโรคระบาด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อให้สถานพยาบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในการเกิดภาวะวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อให้สถานพยาบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแผนการดำเนินงานการจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยอาจใช้การสัมภาษณ์ การสังเกต หรือการสนทนากลุ่ม ข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลเชิงลึก จะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการต่อยอดการวิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการคุณภาพการปฏิบัติงานในภาวะวิกฤตการเกิดโรคระบาดต่าง ๆ รวมถึงงานวิจัย การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการแก้ปัญหาโรคระบาดที่เกิดขึ้นอย่าง เช่น โรคระบาดไวรัสโควิด-19

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563). สถานการณ์การระบาดของโคโรนาไวรัส “โควิด-19” (COVID-19). ค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2563, จาก <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/>
- กัลยารัตน์ ธีระชนชัยกุล. (2562). พฤติกรรมองค์กรและการพัฒนาองค์กร. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- จักร ดิงศรัทิต. (2549). การจัดการยุคใหม่ กลยุทธ์การบริหารผลการดำเนินงาน. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: เอ็กเปอร์เนท.
- จินตวีร์ เกษมสุข. (2554). การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฬารัตน์ เต็มผล. (2561). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ฉัตยาพร เสมอใจ. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ชญาอนุตม์ ทุมทวน และสาโรช เนติธรรมกุล. (2559). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการปฏิบัติงานและปัจจัยด้านการบริหาร กับผลการดำเนินงานในการพัฒนาและรับรองคุณภาพของโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี. วารสารวิทยาการจัดการ, 3(1), 127-128.
- ชุตีระ ระบอบ. (2553). การจัดการคุณภาพ (QUALITY MANAGEMENT). สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- นภาพร ชันธนา. (2554). การจัดองค์กรและการบริหารธุรกิจ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิตยา เงินประเสริฐศรี. (2557). การบริหารคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พงศ์สุภา เฉลิมกลิ่น. (2560). การจัดการคุณภาพทางธุรกิจ (Quality Business Management). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: บั๊ค พอยท์.
- แววดาว ทวีชัย และวันทนี จันท์เอี่ยม. (2559). ศึกษาการจัดการข้อมูลเพื่อการรับรองคุณภาพพยาบาล ของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ. วารสารพยาบาลสาร, 43(3), 102-103.
- ศุภชัย นาทะพันธ์. (2562). การประกันคุณภาพ (Quality Assurance). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สมชาย เทพแส และคณะ. (2552). การบริหารจัดการสมัยใหม่: ภัยแห่งความเป็นเลิศ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: เกรท เอ็ดดูเคชั่น.
- Agarwal. (1982). *Organization and Management*. New York: Tata McGraw-Hill.
- Jain, P.L. (2006). *Quality Control and Total Quality Management*. (3rd ed). India: Prentice Hall.
- Poornima M. Charantimath. (2011). *Total Quality Management*. India: Dorling Kindersley.
- Yamane, T. (1970). *Statistic : an Introductory Analysis*. (2nd ed). Tokyo: Harper International Edition.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ
หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Marketing Mix Factors Influencing to the Decision-Making Behavior
in choosing to study in Master of Business Administration
of the Master's Degree Students, Ramkhamhaeng University

กรณิศ วงศ์วานิช¹, กรเอก กาญจนโกคิน²

Korranis Wongwanich¹, Korneak Karnjanapokin²

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง^{1,2}

Faculty of Business Administration Ramkhamhaeng University, Thailand^{1,2}

Email: muzasa007@hotmail.com¹, Korneak.k@gmail.com²

Received: 2020-10-07; Revised: 2020-12-15; Accepted: 2020-12-16

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2) เพื่อหาความสัมพันธ์ของส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ 3) เพื่อหาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method Research) พื้นที่วิจัยคือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (พื้นที่กรุงเทพมหานคร) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาโทโครงการพิเศษหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 361 ตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์จำนวน 17 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นปัจจัยส่วนประสมการตลาดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.66, S.D. = .651. 2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจในทุกด้าน (R = .813, 3) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (R^2 = .715) ส่วนปัจจัยด้านสถานที่และปัจจัยด้านกระบวนการไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ

คำสำคัญ: ส่วนประสมการตลาด, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ

Abstract

The objectives of this article are (1) to study the level of opinions of the marketing mix influencing to the decision to study for a Master's degree in an MBA student. Ramkhamhaeng University (2) to find the relationship between the marketing mix that influencing to the decision to study for the Master's degree program Ramkhamhaeng University and (3) to determine the factors of marketing mix that influencing to the behavior in choosing to study in the Master of Business Administration of Master's degree students. Ramkhamhaeng University The research model is a research method that combines research methods (Mix Method Research). Ramkhamhaeng University (Bangkok area) The sample group was 361 master's degree students in the Special Program, Master of Business Administration, Ramkhamhaeng University and 17 interviewees of insights from the interviews. ($\bar{x} = 3.66$, $SD = .651$. 2) Marketing mix factor correlated with all aspects of decision-making behavior. ($R = .813$, 3) The results of analysis of marketing mix factors. Influencing decision-making behavior, including product factors Price factor Marketing promotion factor Personnel factors and physical environmental factors ($R^2 = .715$). The location factor and process factors had no influence on decision-making behavior.

Keywords: Marketing Mix, Factors influencing decision-making behavior.

บทนำ

ปัญหาของระบบการศึกษานั้นเนื่องมาจากระบบการศึกษาที่ล้าสมัย สภาพสังคมในปัจจุบันที่เป็นสังคมผู้สูงวัย “เด็ก-เยาวชน” มีจำนวนลดน้อยลง ทำให้ทั้งโรงเรียนและมหาวิทยาลัยมีจำนวนนักศึกษาลดลง การจ้างงานในหลายอาชีพหลายหลายสาขาลดลง ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมหาศาล ในยุคที่โลกกำลังก้าวเข้าสู่ยุคจักรกลอัตโนมัติ อิทธิพลของเทคโนโลยีทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในการเลือกเสพข้อมูลลูกกลามไปถึงการเข้าถึงองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างไม่ยกเว้น ส่งผลให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วโลกซึ่งส่วนใหญ่เป็นมหาวิทยาลัยขนาดเล็กหรือมหาวิทยาลัยที่ไม่ค่อยมีชื่อเสียงต้องปิดตัวลง บางสถาบันต้องทำการควบรวมกันเพื่อความอยู่รอด มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทย มหาวิทยาลัยต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งจำนวนผู้เรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยลดลง แต่การเรียนออนไลน์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

ผู้เรียนในโลกยุคใหม่กระหายความรู้จากการศึกษาที่มีคุณภาพพอ ๆ กับกระหายสิ่งที่ได้จากเทคโนโลยี ซึ่งช่วยให้พวกเขาเปลี่ยนวิถีชีวิตตัวเองได้ ในโลกธุรกิจปัจจุบันการแข่งขันเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ต่างแข่งขันกันนำเสนอคุณค่าให้กับผู้ที่สนใจศึกษารวมถึงการเพิ่มขึ้นและการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ทำให้ทั้งองค์กรและบุคลากรต้องคอยปรับตัวและปรับปรุงพัฒนาในทุกด้านเพื่อสร้างโอกาสและความได้เปรียบในการแข่งขัน และให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียน

ดังนั้นจากแนวคิด “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง” ผู้วิจัยได้สนใจบูรณาการแนวคิดของส่วนประสมการตลาดของ Booms and Bitner (1980) และแนวคิดทฤษฎีการตัดสินใจของ

Simon (2002) ซึ่งจะช่วยให้องค์กร สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ โดยมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดเป็นกระบวนการทำงาน และเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการจัดการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ของส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. เพื่อหาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. ปัจจัยส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

เรวัตน์ ขาตรีวิชัญ (2549) ได้กล่าวถึงความหมายของ การตลาด คือ (1) กระบวนการสังคม ซึ่งบุคคลหรือกลุ่มคนได้รับสินค้าที่มีคุณค่าตามต้องการ โดยการแลกเปลี่ยนหรือซื้อขายกับผู้อื่น หรือ (2) ในเชิงธุรกิจ หมายถึง การทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจเมื่อซื้อสินค้า ได้รับประโยชน์จากสินค้า และกลับมาซื้อสินค้าซ้ำอีก

Igital geek (2018) ได้กล่าวถึงความหมายของ 7Ps เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อใช้กับธุรกิจประเภทบริการ โดย 7Ps ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ Product, Price, Place, Promotion, People, Physical Evidence และ Process เพื่อให้ครอบคลุมกับธุรกิจที่อยู่ในหมวดการบริการ

พนิตสุภา ธรรมประมวล (2563) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) ว่าเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน และที่เป็นตัวกระตุ้นในการสร้างความต้องการในผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของเป้าหมายทางการตลาดได้อย่างชัดเจน

Marketing Mix ซึ่งเป็นหลักการตลาดที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 1960 ในเวลาต่อมาเพื่อเพิ่มให้กลยุทธ์มีประสิทธิภาพมากขึ้นและเหมาะสมมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะกับธุรกิจบริการจึงต้องมีการเพิ่มมาอีก 3 องค์ประกอบคือ People, Process และ Physical Evidence รวมกันเป็น 7Ps เนื่องจาก 4P ไม่เพียงพอต่อกลยุทธ์ทางการตลาดด้านบริการ จึงต้องเพิ่ม P อีก 3 ตัว ซึ่งสินค้ากับการบริการไม่เหมือนกัน

1) สินค้า เป็นสิ่งที่จับต้องได้มีตัวตน (tangible) เป็นสิ่งที่ทำออกมาขาย วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้ โดยสามารถนำเอาไปเป็นกรรมสิทธิ์ได้

2) บริการ นั้นจับต้องไม่ได้ (intangible) เป็นการทำการกระบวนการอะไรซักอย่างให้ลูกค้า ไม่เหมือนสินค้าที่ขายโดยตรง โดยเมื่อผู้รับบริการได้รับบริการแล้ว อาจเกิดความประทับใจหรือไม่ประทับใจกับสิ่งเหล่านั้น เช่น การท่องเที่ยว, บริการนวดสปา, การให้บริการเสริมสวย หรือการตัดผม

ธธีรธร ชีรขวัญโรจน์ (2546) ให้ความหมาย ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ของสินค้า นั้น โดยพื้นฐานจะมีอยู่ 4 ตัว ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด (Kotler, 1997) ส่วนประสมการตลาดบริการ คือ ตลาดบริการจะเน้นอีก 3P คือ บุคลากรหรือพนักงาน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและกระบวนการในการให้บริการ ซึ่งทั้งสามส่วนประสมเป็นปัจจัยหลักในการส่งมอบบริการ กล่าวคือ ส่วนประสมการตลาดบริการจึงประกอบด้วย 7Ps ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และกระบวนการให้บริการ

ทฤษฎีส่วนประสมการตลาด ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบไปด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านสถานที่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (ณงลักษณ์ จารุวัฒน์, 2560; พนิตสุภา ธรรมประมวล, 2563; ธธีรธร ชีรขวัญโรจน์, 2546)

การตัดสินใจ หมายถึง ผลสรุปหรือผลขั้นสุดท้ายของกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลเพื่อเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ ทรัพยากร และบุคคล สามารถนำไปปฏิบัติและทำให้งานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการตัดสินใจ

สิริวุฒิ บุณนิพร (2540). กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นเรื่องปกติธรรมดาแต่ต้องมีขั้นตอน โดยเริ่มจากการระบุประเด็นปัญหา ก่อน จากนั้นจึงพิจารณาทางเลือก แล้วจึงตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่ง กัลณพัฒน์ รัชมีเมฆินทร์ (2551). กล่าวถึงความสำคัญของการตัดสินใจว่า การตัดสินใจต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนซึ่งเป็นชี้ตาย ซึ่งถูกชี้ผิดลงไป เพราะการตัดสินใจบางเรื่องอาจ หมายถึงอนาคตและชีวิตของใครคนใดคนหนึ่ง

การตัดสินใจแบ่งเป็น 2 ประเภท ตามเหตุการณ์หรือสภาวะการณ์ดังนี้

1. การตัดสินใจภายใต้ความแน่นอน (Decision Making Under Certainty) หมายถึง การตัดสินใจที่ผู้ตัดสินใจทราบว่า จะมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นแน่นอนในอนาคต ก็จะเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับเหตุการณ์นั้น

2. การตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน (Decision Making Under Uncertainty) หมายถึง การตัดสินใจที่ผู้ตัดสินใจไม่ทราบว่าเหตุการณ์ใดจะเกิดขึ้นแน่นอนในอนาคต แต่ผู้ตัดสินใจจะต้องเลือกทางใดทางหนึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่ามีลักษณะสำคัญเหมือนกันอยู่ 3 ประการ ดังนี้

2.1 การตัดสินใจเป็น “กระบวนการ” เป็นการดำเนินการที่ต้องผ่านกระบวนการคิดพิจารณาไตร่ตรอง การวิเคราะห์ และการประเมิน จากนั้นจึงค่อยทำการตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด

2.2 การตัดสินใจเกี่ยวข้องกับ “ทางเลือก” ผู้ตัดสินใจจะต้องทำการคิดและพัฒนาทางเลือกต่างๆ ที่จะนำมาแก้ไขปัญหา นั้น ๆ ออกมาให้ได้มากที่สุด

2.3 การตัดสินใจเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ “พฤติกรรมของบุคคล” นั่นคือ การตัดสินใจเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลเดียว กลุ่ม หรือทั้งองค์กร

กระบวนการตัดสินใจ (Process of Decision Making) หมายถึง การตัดสินใจโดยมีลำดับขั้นของกระบวนการ โดยการกำหนดขั้นตอนของการตัดสินใจตั้งแต่ขั้นตอนแรกไปจนถึงขั้นตอนสุดท้าย เป็นการใช้หลักเหตุผลและมีกฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือช่วยในการหาข้อสรุปเพื่อการตัดสินใจ ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจสามารถแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การรับรู้ปัญหา (Problem Recognition) หรือการรับรู้ความต้องการ (Need Recognition) กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคจะเริ่มเมื่อบุคคลรู้ถึงความต้องการ ซึ่งอาจเป็นความต้องการที่เกิดขึ้นภายใน เช่น ความหิว หรืออาจเกิดจากสิ่งกระตุ้นภายนอกที่มากระตุ้นให้เกิดความต้องการ เช่น เห็นจากโฆษณาในโทรทัศน์

2. การค้นหาข้อมูลก่อนซื้อ (Pre-purchase Search) เมื่อบุคคลตระหนักถึงความต้องการแล้วจะค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ต้องการ อาจแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ

3. การประเมินผลทางเลือก (Evaluation of the Alternatives) หลังจากการค้นหาข้อมูลแล้วผู้บริโภคจะประเมินทางเลือกก่อนการตัดสินใจ โดยพิจารณาว่าทางเลือกใดให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าที่สุด

4. การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) หลังจากพิจารณาทางเลือกแล้ว ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อ โดยผู้บริโภคได้เรียงลำดับคะแนนของทางเลือกต่าง ๆ ไว้แล้ว โดยทั่วไปผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่ผ่านเกณฑ์มาด้วยคะแนนที่ดีที่สุด ในการตัดสินใจซื้อผู้บริโภคอาจตัดสินใจถึงตรายี่ห้อ ราคา สี สัน คุณภาพ

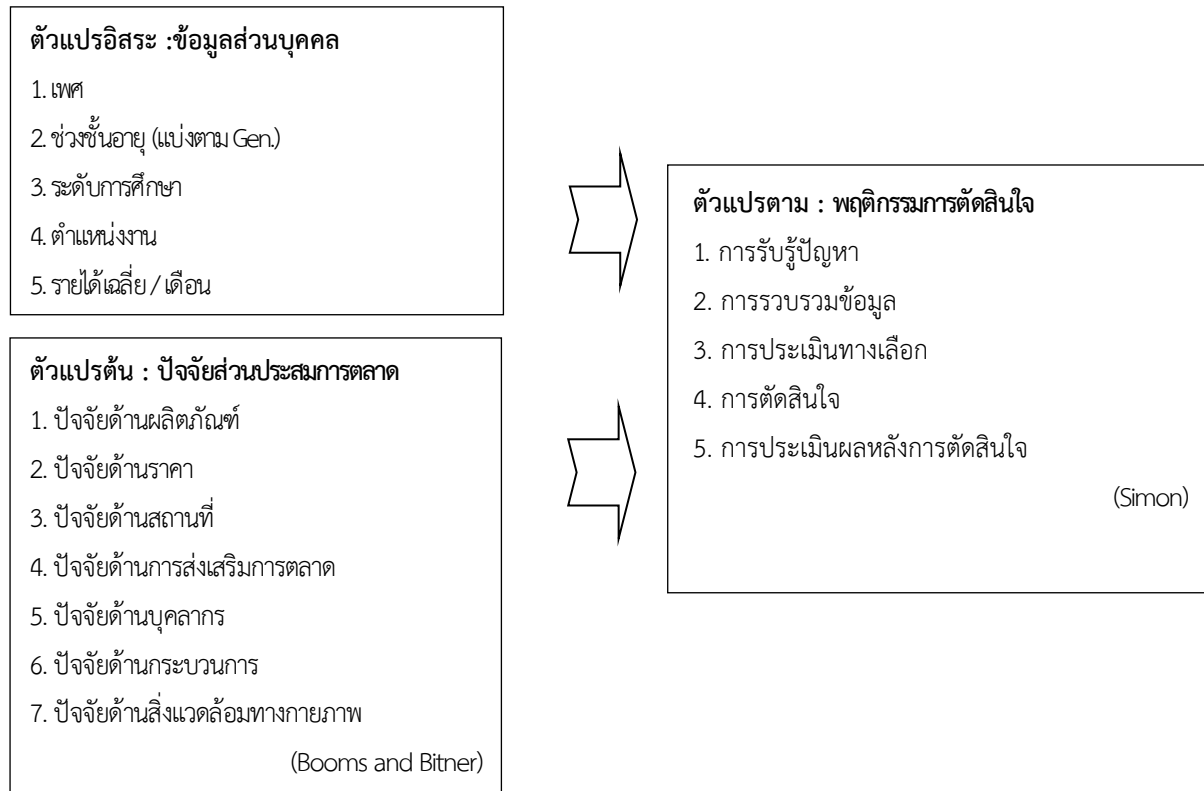
5. การประเมินผลภายหลังการซื้อ (Post-purchase Evaluation) หลังจาก que ผู้บริโภคได้ซื้อผลิตภัณฑ์แล้ว ก็จะประเมินว่าผลิตภัณฑ์นั้นสามารถแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่ มีคุณภาพเป็นที่น่าสนใจหรือไม่ หากผลิตภัณฑ์นั้นสามารถแก้ปัญหาได้เท่ากับที่คาดหวัง ผู้บริโภคจะเกิดความพอใจและจะกลับไปซื้อผลิตภัณฑ์นั้นซ้ำ

ทฤษฎีการตัดสินใจ ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ปัญหา การรวบรวมข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจ และการประเมินผลหลังการตัดสินใจ (สิริวุฒิ บุรณพิจร, 2540; กัลณพัฒน์ รัตมีเมฆินทร์, 2551; ชูชัย สมितिไกร, 2553; ไชย ณ พล, 2543; ประสิทธิ์ ทองแจ่ม, 2556)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ Rafiq and Pervaiz (2002) ศึกษา Using the 7Ps a generic marketing mix: an exploratory survey of UK and European marketing academics, Alina Stankevich (2017) ศึกษาเรื่อง Explaining the Consumer Decision-Making Process, Yasanallah and Vahid (2017) ศึกษาวิจัยเรื่อง The Impact of Marketing Mix Elements on Customer Loyalty for an Algerian Telecommunication Company, Youcef S., Keltouma M. and Imane A. (2015) ได้ศึกษาวิจัย The Impact of Marketing Mix Elements on Customer Loyalty for an Algerian Telecommunication Company และ กฤษฎี ชนะชัย (2561) ศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางสกดจากใบบัวบก ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดทฤษฎีส่วนประสมการตลาดของ Booms and Bitner (1980) และแนวคิดทฤษฎีการตัดสินใจของ Simon (2002) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method Research) คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผสมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1) โดยศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 ตัวอย่าง เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 17 คน นำข้อมูลเชิงลึกมาสนับสนุนข้อค้นพบของการศึกษาวิจัย

2) กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาปริญญาโท และศิษย์เก่าหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต โครงการพิเศษมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 4,306 คน (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน่วยรับสมัครและลงทะเบียนฝ่ายบริการการศึกษา, 2563) ใช้สูตรคำนวณของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดเล็ก สูตรดังกล่าวกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% จากสูตรคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างได้ 353 ตัวอย่าง สำหรับการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้เต็มจำนวน 361 ตัวอย่าง และข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 17 คน ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

3) เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม โดยการค้นคว้ารายละเอียดต่าง ๆ จากตำรา เอกสาร วารสาร บทความทางวิชาการ และงานวิจัย เพื่อนำมาสรุปกรอบแนวคิด จัดทำแบบสอบถามให้มี

ความสัมพันธ์กับกรอบแนวคิด และการสัมภาษณ์เชิงลึกในการวิจัยเชิงคุณภาพ พร้อมทั้งการวัดผลค่าความเที่ยงตรง (Validity) และคำนวณค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

4) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย 1) การทดสอบค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากแบบสอบถาม (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน 2) ทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) ผลที่ได้เท่ากับ .985

5) การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

(1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการศึกษาค้นคว้า และสืบค้นจาก ตำรา บทความวิชาการ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างเครื่องมือวิจัย

(2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 ชุด และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในงานวิจัยเชิงคุณภาพจำนวน 17 คน

6) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ทดสอบที (t-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ANOVA (One way Analysis of Variance) การวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ถดถอย (Regression Analysis)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตารางที่ 1. แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามระดับความคิดเห็นปัจจัยส่วนประสมการตลาด

ปัจจัยส่วนประสมการตลาด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับความเห็น
ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์	3.82	0.747	มาก
ปัจจัยด้านราคา	3.65	0.838	มาก
ปัจจัยด้านสถานที่	3.53	0.722	มาก
ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด	3.62	0.757	มาก
ปัจจัยด้านบุคลากร	3.84	0.712	มาก
ปัจจัยด้านกระบวนการ	3.73	0.805	มาก
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	3.42	0.893	มาก
รวม	3.66	0.651	มาก

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่า $\bar{X} = 3.66$, S.D. = .651 เมื่อพิจารณารายด้าน ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ค่า $\bar{X} = 3.84$, S.D. = .712 ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ค่า $\bar{X} = 3.82$, S.D. = .747 ปัจจัยด้านกระบวนการ

ค่า $\bar{X}$ = 3.73, S.D. = .805 ปัจจัยด้านราคา ค่า $\bar{X}$ = 3.65, S.D. = .838 ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด
 ค่า $\bar{X}$ = 3.62, S.D. = .757 ปัจจัยด้านสถานที่ ค่า $\bar{X}$ = 3.52, S.D. = .722 และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทาง
 กายภาพ ค่า $\bar{X}$ = 3.42, S.D. = .893 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อหาความสัมพันธ์ของส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ
 เลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตารางที่ 2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมการตลาดกับพฤติกรรมการตัดสินใจ

		พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ของนักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยรามคำแหง					รวม
ส่วนประสม การตลาด		ด้านการ รับรู้ปัญหา	ด้านการ รวบรวมข้อมูล	ด้านการ ประเมินทางเลือก	ด้านการ ตัดสินใจ	ด้านการประเมินผล หลังการตัดสินใจ	พฤติกรรม การตัดสินใจ
ปัจจัยด้าน	R	.586**	.564**	.638**	.644**	.623**	.713**
ปัจจัยด้าน	Sig.	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
ผลิตภัณฑ์		(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)
	R	.477**	.523**	.714**	.549**	.572**	.663**
ปัจจัยด้าน	Sig.	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
ราคา		(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)
ปัจจัยด้าน	R	.560**	.489**	.518**	.580**	.552**	.630**
สถานที่	Sig.	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
		(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)
ปัจจัยด้าน	R	.597**	.670**	.616**	.593**	.558**	.709**
การส่งเสริม	Sig.	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
การตลาด		(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)
ปัจจัยด้าน	R	.674**	.501**	.668**	.683**	.704**	.754**
บุคลากร	Sig.	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
		(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)
ปัจจัยด้าน	R	.574**	.479**	.631**	.588**	.676**	.688**
กระบวนการ	Sig.	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
		(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)
ปัจจัยด้าน	R	.500**	.480**	.507**	.539**	.538**	.598**
สิ่งแวดล้อม	Sig.	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
ทางกายภาพ		(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)
รวมปัจจัย	R	.677**	.635**	.736**	.714**	.723**	.813**
ส่วนประสม	Sig.	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
การตลาด		(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)	(มีความสัมพันธ์)

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยส่วนประสมการตลาด กับพฤติกรรมการ
 ตัดสินใจ พบว่ามีความสัมพันธ์กันระดับสูง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ($R = .813$)
 ค่า Sig. = .000** แสดงว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจในภาพรวม
 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยจำแนกเป็นรายด้านได้ดังต่อไปนี้

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence Factors) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยรามคำแหง ภาพรวมมีความสัมพันธ์ร้อยละ 59.8 โดยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การตัดสินใจด้านการรับรู้ปัญหาร้อยละ 50.0 ด้านการรวบรวมข้อมูลร้อยละ 48.0 ด้านการประเมินทางเลือกร้อยละ 50.7 ด้านการตัดสินใจร้อยละ 53.9 ด้านการประเมินผลหลังการตัดสินใจร้อยละ 53.8 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อหาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือก
ศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตารางที่ 3 ผลทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ

Independent	B	SE.	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	.494	.118		4.182	.000
ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์	.128	.041	.143	3.101	.002
ปัจจัยด้านราคา	.131	.032	.164	4.070	.000
ปัจจัยด้านสถานที่	.062	.047	.067	1.314	.190
ปัจจัยด้านการส่งเสริมด้านการตลาด	.253	.038	.287	6.726	.000
ปัจจัยด้านบุคลากร	.340	.062	.362	5.467	.000
ปัจจัยด้านกระบวนการ	.063	.052	.076	1.214	.226
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	-.084	.041	-.112	-2.049	.041

$R^2 = .715$, $F = 126.332$, Sig of $F = .000^{**}$

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ
 $R^2 = .715$, $F = 126.332$, Sig of $F = .000^{**}$ การมีอิทธิพลของตัวแปรอิสระ ปัจจัยส่วนประสมการตลาด ต่อ
ตัวแปรตามพฤติกรรมการตัดสินใจ พบว่าปัจจัยส่วนประสมการตลาด เกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคลากร มีอิทธิพล
สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมด้านการตลาดมีอิทธิพล คิดเป็นร้อยละ 28.7
ลำดับสามคือ ปัจจัยด้านราคา คิดเป็นร้อยละ 16.4 ลำดับสี่คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 14.3 และ
ลำดับห้าคือ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพคิดเป็นร้อยละ -11.2 ส่วนตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพล คือ ปัจจัยด้าน
สถานที่ และปัจจัยด้านกระบวนการ

จากผลการวิเคราะห์ สามารถเขียนเป็นสมการเชิงเส้นตรงได้ดังนี้

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + b_5x_5 + b_6x_6 + b_7x_7$$

Y = ตัวแปรตาม (พฤติกรรมการตัดสินใจ), a = ค่าคงที่ (จุดตัดแกน y ของเส้นสมการ) = .494

b_1 = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .128, x_1 = ตัวแปรอิสระ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์

b_2 = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .131, x_2 = ตัวแปรอิสระ ปัจจัยด้านราคา

b_3 = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .062, x_3 = ตัวแปรอิสระ ปัจจัยด้านสถานที่

b_4 = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .253, x_4 = ตัวแปรอิสระ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด

b_5 = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .340, x_5 = ตัวแปรอิสระ ปัจจัยด้านบุคลากร

b_6 = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .063, x_6 = ตัวแปรอิสระ ปัจจัยด้านกระบวนการ

b_7 = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = -.084, x_7 = ตัวแปรอิสระ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

จากสมการคณิตศาสตร์ สามารถเขียนเป็นสมการเส้นตรงได้ดังนี้

Y (พฤติกรรมการตัดสินใจ) = .494 + .128 (ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์) + .131 (ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์) + .062 (ปัจจัยด้านสถานที่) + .253 (ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด) + .340 (ปัจจัยด้านบุคลากร) + .063 (ปัจจัยด้านกระบวนการ) - .084 (ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ)

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนประสมการตลาด ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านสถานที่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = .615) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ธีรธร ธีรขวัญโรจน์ (2546) กล่าวถึง ส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ (Service Marketing Mix) ประกอบด้วย 7Ps ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และกระบวนการให้บริการ จำเป็นต้องใช้ส่วนประสมการตลาด 7Ps ในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Purashraf Yasanallah, Bidram Vahid (2017) ศึกษาเรื่อง The Impact of Marketing Mix Elements on Customer Loyalty for an Algerian Telecommunication Company กล่าวถึง ส่วนประสมการตลาด 7Ps เป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีที่สุดและเพื่อเป็นการสร้างความพึงพอใจอย่างยั่งยืนเพื่อให้บรรลุความภักดีของลูกค้าที่มีต่อองค์กร

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมการตลาดกับพฤติกรรมการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์ $R = .813$ ค่า Sig. = .000** ปัจจัยส่วนประสมการตลาดกับพฤติกรรมการตัดสินใจมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับทฤษฎีของพนิตสุภา ธรรมประมวล (2563) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาดว่าเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน และเป็นตัวกระตุ้นในการสร้างความต้องการในผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของเป้าหมายทางการตลาดได้อย่างชัดเจน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎี ชนะชัย (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางสกัดจากใบบัวบก ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร กล่าวว่าส่วนประสมทางการตลาด คือเครื่องมือพื้นฐานที่นักธุรกิจนำไปใช้เป็นบรรทัดฐานในการทำการตลาดให้กับธุรกิจ โดยยึดหลักกลยุทธ์การตลาด 7Ps ประกอบด้วย (1) ผลิตภัณฑ์ สินค้าหรือบริการ (2) ราคาสินค้าและบริการ (3) สถานที่จัดจำหน่าย (4) กิจกรรมส่งเสริมการขาย (5) บุคลากร หรือพนักงาน (6) ลักษณะทางกายภาพ และ (7) กระบวนการในด้านการจัดการ

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ ตัวแปรที่อิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ มีทั้งหมด 5 ด้าน ความมีอิทธิพลของตัวแปรอิสระ ($R^2 = .715$) โดยปัจจัยด้านบุคลากร มีอิทธิพลสูงสุดร้อยละ 36.2 รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมด้านการตลาด มีอิทธิพลร้อยละ 28.7 ปัจจัยด้านราคา มีอิทธิพลร้อยละ 16.4 ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลร้อยละ 14.3 และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีอิทธิพลร้อยละ 11.2 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Purashraf Yasanallah, Bidram Vahid (2017) ศึกษาวิจัยเรื่อง The Impact of Marketing Mix Elements on Customer Loyalty for an Algerian Telecommunication Company ผลการวิจัยพบว่า ส่วนประสมการตลาด 7P's เป็นตัวแปรสำคัญ

ที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีที่สุดและเพื่อเป็นการสร้างความพึงพอใจอย่างยั่งยืนเพื่อให้บรรลุความภักดีของลูกค้าที่มีต่อองค์กร

ส่วนตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ มีด้วยกัน 2 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านกระบวนการไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ อยู่ที่ร้อยละ 6.7 และปัจจัยด้านสถานที่ ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจอยู่ที่ร้อยละ 7.6 ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Youcef S., Keltouma M. and Imane A. (2015) วิจัยเรื่อง The Impact of Marketing Mix Elements on Customer Loyalty for an Algerian Telecommunication Company ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการเป็นการสร้างความประทับใจตั้งแต่ครั้งแรกตามกระบวนการส่งมอบ และปัจจัยด้านสถานที่ ที่ลูกค้าสามารถรับผลิตภัณฑ์หรือรับบริการได้ง่าย และควรมีความสะดวกต่อการเข้าถึง

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจทั้ง 7 ด้าน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านสถานที่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมด้านการตลาด ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อให้มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงปัจจัยส่วนประสมการตลาดในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อให้มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ให้สามารถแข่งขันในตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อให้มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงปัจจัยส่วนประสมการตลาด เพื่อสร้างความได้เปรียบอย่างยั่งยืน และเพื่อให้นักศึกษาตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการศึกษา หรือต่อยอดในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาในคณะและสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการวิจัยด้านปัจจัยส่วนประสมการตลาด

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎี ชนะชัย (2561). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางสารสกัดจากใบบัวบก ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กัลณพัฒน์ รัชมีเมฆินทร์. (2551). *MD ชีชีชะตาธุรกิจ. Making Decision Effectively*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ไอ เอ็ม บุ๊คส์ จำกัด.
- ชูชัย สมทิธิไกร. (2553). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชย ณ พล, (2543). *ศาสตร์แห่งการตัดสินใจ*. กรุงเทพมหานคร: เคล็ดไทย.
- ณงลักษณ์ จารุวัฒน์. (2560). *Marketing 4.0 (การตลาด 4.0)*. กรุงเทพมหานคร: เนชั่นบุ๊คส์.
- ธธีร์ธ ธีรขวัญโรจน์. (2546). *การตลาดบริการ*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ประสิทธิ์ ทองแจ่ม. (2556). *การคิดและการตัดสินใจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สุราษฎร์ธานี: เค. พี. กราฟฟิค การพิมพ์ และบรรจุกภัณฑ์.
- พนิตสุภา ธรรมประมวล. (2563). *การตลาดบริการ (Service Marketing)*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : พี. เอ. สีสว่าง.
- เรวัตน์ ชาตรีวิศิษฐ์. (2549). *Marketing Management ง่ายเหมือนจับวาง*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: อิมเมจ เอ็นเตอร์ไพรส์.
- สิริวุฒิ บุรณพิต. (2540). *กลยุทธ์การตัดสินใจ*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- Alina Stankevich (2017). Explaining the Consumer Decision-Making Process: Critical Literature Review. *Journal of International Business Research and Marketing*, 2(6), 7-8.
- Booms, B.H. and Bitner, M.J. (1980). New management tools for the successful tourism manager. *Annals of Tourism Research*, 7(3), 337-352.
- Digital geek. (2018). *กลยุทธ์การตลาดออนไลน์*. ค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, จาก www.digitalgeek.com
- Kotler, P. (1997). *Marketing management : analysis, planning, implementation and control*. 9th ed. New Jersey :A simon & Schuster Company.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Rafiq, M. and Pervaiz K. A. (2002). *Internal marketing : tools and concepts for customer-focused management*. Oxford : Butterworth-Heinemann.
- Simon, H.A. (2002). Introduction. *Industrial and Corporate Change*, 11 (3), 583-586.
- Youcef S., Keltouma M. and Imane A. (2015). The Impact of Marketing Mix Elements on Customer Loyalty for an Algerian Telecommunication Company. *Expert Journal of Marketing*, 3(1), 1 -10.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ

The Factors That Affect to Choose to Study on Vocational Certificate at Samutprakarn College of Commerce and Technology

พีรภูมิ แสงหิรัญ

Pherapoom Saenghiran

วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Philosophy and Education College Saint John's University, Thailand

Email: big_guy_zz@hotmail.com

Received: 2020-10-07; Revised: 2020-12-09; Accepted: 2021-01-04

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ 2) เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ จำแนกตามสาขาวิชา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 348 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาพรวมของระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับแรกคือ ด้านแรงจูงใจในการศึกษาต่อ ($\mu=3.88$) รองลงมา คือ ด้านเจตคติในการเรียนวิชาชีพ ($\mu=3.86$) และรองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานศึกษา ($\mu=3.83$) ตามลำดับ 2) เมื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อจำแนกตามสาขาวิชาโดยรวม พบว่า อันดับแรก คือ สาขาวิชาการท่องเที่ยว ($\mu=4.15$) รองลงมา คือ สาขาวิชาการบัญชี ($\mu=3.93$) และรองลงมา คือ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ($\mu=3.88$) ตามลำดับ และเมื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อจำแนกตามสาขาวิชาเป็นรายด้าน พบว่า สาขาวิชาการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับทุกปัจจัยในระดับมากที่สุด และทุกสาขาวิชาให้ความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อทุกด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ปัจจัย, การเลือกศึกษาต่อ, ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

Abstract

This research is a quantitative research. The purpose of this research 1) To study the factors that affected to choose to study on vocational certificate at Samutprakarn College of Commerce and Technology, 2) To studying the importance level of the factors that affected to choose to study on vocational certificate at Samutprakarn College of Commerce and Technology classified by major subjects. The population used in this research was the first year of vocational certificate students at Samutprakarn College of Commerce and Technology, academic year 2019. The amount were 348 people. The instrument used for data collection was a questionnaire, for data analysis by frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. The results of the research were as follows 1) An overview of the level of the factors that affected to choose to study on vocational certificate were at the high level. When considering each item, found that the first order factor was the motivation for continuing education ($\mu=3.88$), the next order was the attitude in vocational education ($\mu=3.86$), and the next order was environmental and the facilities of the school ($\mu=3.83$) respectively. 2) When studying the importance level of the factors affecting the further study choices classified by major subjects by overall, found that the first order was the Tourism Department ($\mu=4.15$), the next order was the Accounting Department ($\mu=3.93$), and the next order was the Business Computer Program ($\mu=3.88$) respectively. Finally, when studying the importance level of the factors affecting the further study choices classified by major subject with side by side of the factors, found that the Tourism Department focuses on all factors at the highest level and in all major subjects, the importance of factors affecting the choice of study in all areas was at a high level.

Keywords: Factor, Effect to choose to study, Vocational Certificate.

บทนำ

การพัฒนาประเทศในกระแสโลกาภิวัตน์ รัฐบาลได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยมีความสุข มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สังคมที่มีความมั่นคงเสมอภาค และเป็นธรรมอันเชื่อมโยงมนุษย์และสังคมในพลวัตการเปลี่ยนแปลงการก้าวหน้าสู่การเป็นไทยแลนด์ 4.0 การศึกษาจึงเป็นกลไกในการพัฒนาประเทศ เพราะการส่งเสริมและปลูกฝังแนวความคิดให้กับเยาวชนของชาติเป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อนและปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นโจทย์สำคัญในทุกภาคส่วน โดยเริ่มจากการศึกษาในปัจจุบันของประเทศไทย เยาวชนมุ่งเน้นการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยตามค่านิยม ของสังคมทำให้เกิดปัญหาการตกงานเพราะวุฒิทางการศึกษาไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานที่ต้องการสายอาชีพศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน (ก่องกาญจน์ เกตุพระนิมิต และโอฬาร กาญจนากาศ, 2560) การจัดการศึกษาของอาชีวศึกษามุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความรู้ทางทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติ มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะของวิชาชีพแต่ละสาขาวิชาสามารถที่จะนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ทันที ดังนั้นนโยบายและแผนพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาจึงมุ่งเน้นไปที่การผลิตบุคลากรระดับช่าง กึ่งฝีมือ ช่างเทคนิค นักเทคโนโลยี นักวิชาชีพ ในภาคการผลิตและบริการ รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นหลากหลาย มีระบบเทียบโอนผลการเรียน และระบบเทียบประสบการณ์การทำงานของคน เพื่อเข้ารับการศึกษ และการศึกษาต่ออย่างต่อเนื่อง มีระบบสนใจ

ให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ (สมพงษ์ สมจิตโต และกฤษดา นันทเพ็ชร, 2559)

การผลิตกำลังคนเกิดความไม่สอดคล้องกับความต้องการแรงงานของภาคอุตสาหกรรม ทำให้เกิดปัญหาส่วนเกินของอุปทานแรงงานในบางสาขา ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมยังคงต้องการแรงงานอยู่ ลักษณะดังกล่าวทำให้การบริหารจัดการแรงงานซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ปัญหาตลาดแรงงานไทยในปัจจุบัน พบว่า 1) เกิดการตั้งตัวของตลาดแรงงานที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง 2) ผู้มีงานทำมีสัดส่วนของคนที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 70 และเป็นแรงงานไร้ฝีมือถึงกว่าร้อยละ 80 สะท้อนถึงโครงสร้างการผลิตที่ยังอาศัยแรงงานเข้มข้น 3) ตลาดแรงงานมีความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานด้านทักษะและประสบการณ์ (Skill mismatch & Skill shortage) จากข้อมูลสัดส่วนจำนวนการขาดแคลนต่อจำนวน ความต้องการ พบว่า ประเทศไทยขาดแคลนแรงงานในทุกกลุ่มทั้งแรงงานไร้ฝีมือ กึ่งมีทักษะ และที่มีทักษะ อุปทานของแรงงานกึ่งมีทักษะ (Semi- skilled labor) เข้าสู่ตลาดแรงงานไม่เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช. และปวส. นิยมศึกษาต่อระดับปริญญาตรีทำให้กำลังแรงงานกึ่งมีทักษะขยายตัวน้อยกว่ากำลังแรงงานที่มีทักษะ รวมทั้งคุณภาพของแรงงานยังขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง การมีวินัย ความกระตือรือร้นในการทำงาน ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และการสื่อสาร 4) ไทยยังประสบปัญหาด้านคุณภาพแรงงาน และคุณภาพการศึกษาอีกด้วย ประกอบกับแรงงานยังเลือกงานและไม่ต้องการทำงานหนัก (กองวิจัยตลาดแรงงาน, 2557)

สถิติจำนวนนักเรียนที่เข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ ในระหว่างปีการศึกษา 2559 ถึงปีการศึกษา 2561 ของนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีจำนวนลดลงสามารถเปรียบเทียบสถิติจำนวนนักเรียนที่เข้าศึกษาต่อตั้งแต่ต้นปีการศึกษาจนถึงสิ้นปีการศึกษาที่ลดลง ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบสถิติจำนวนนักเรียนที่เข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการที่มีจำนวนลดลงระหว่างปีการศึกษา 2559 ถึงปีการศึกษา 2561

ปีการศึกษา	จำนวนนักเรียนแรกเข้า	จำนวนนักเรียนคงเหลือ	จำนวนที่ลดลง	ร้อยละ
2559	436 คน	383 คน	53 คน	12.16%
2560	401 คน	300 คน	101 คน	25.19%
2561	382 คน	335 คน	47 คน	12.30%

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลวิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ

จากข้อมูลในตารางที่ 1 ทำให้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาศึกษา เพื่อปรับกลยุทธ์ในด้านเจตคติในการเรียนวิชาชีพ ด้านแรงจูงใจในการศึกษาต่อ ด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกลยุทธ์ทางการตลาด ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของวิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ

จากปัญหามหาจำนวนผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนมีจำนวนที่ลดลง การศึกษาวิธีการเพื่อหาวิธีการให้ผลสำเร็จของการประกอบการของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนให้มีจำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้นว่ามีปัจจัยอะไรที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการตัดสินใจศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษาโดยเฉพาะภาคเอกชน ส่งผลให้จำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้น หรือมีจำนวนของผู้เรียนเพียงพอต่อการดำเนินการต่อไป ทำให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนสามารถผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ จำแนกตามสาขาวิชา

การทบทวนวรรณกรรม

1. ปัจจัยด้านเจตคติในการเรียนวิชาชีพ

กรประภา อุบลจันทร์ (2553) ได้สรุปว่า เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ที่แตกต่างจากประสบการณ์เดิม และโดยการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ จัดสิ่งแวดล้อม หรือประสบการณ์ที่พึงพอใจ สำหรับการศึกษาวิชาชีพและการทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ การเสริมสร้างเจตคติที่ดีเป็นสิ่งที่ควรกระทำควบคู่ไปกับการเรียนวิชาชีพด้วย

ส่วนพิพัฒน์ นวลนิ่ม (2558) ได้สรุปว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการเรียนวิชาชีพ ซึ่งแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมในลักษณะชอบ ไม่ชอบ อาจเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย พอใจ ไม่พอใจ ต่อการเรียนวิชาชีพ ในลักษณะเฉพาะตัวตามทิศทางของทัศนคติที่มีอยู่ และทำให้เป็นตัวกำหนดแนวทางของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนอง

จากความหมาย ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง การมีประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยท่าที ความรู้สึก ซึ่งเป็นส่วนประกอบของการตัดสินใจ พร้อมแสดงออกได้ทั้งทางบวก และทางลบต่อการเรียนวิชาชีพ

2. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการศึกษาต่อ

ศรีเทพ หน้าบุตร (2553) ได้กล่าวถึง แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งเร้าที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาตามที่ตนเองปรารถนา หรือสนใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ ซึ่งแรงจูงใจของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันออกไปจึงทำให้เป้าหมายของแต่ละบุคคลแตกต่างกันด้วย

สมโชค มีขวด (2558) ได้ให้ความหมายของ แรงจูงใจ ว่าหมายถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นเหตุทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาเพื่อตอบสนองความต้องการหรือเพื่อตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำเมื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่ตนต้องการ

จากแรงจูงใจ สามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นเหตุให้เกิดความต้องการ พร้อมแสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพื่อสนองความต้องการของตนเอง

3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานศึกษา

สมโชค มีขวด (2558) ได้ให้คำนิยามว่า หมายถึง การจัดสภาพต่าง ๆ ทั้งกายภาพและชีวภาพรอบตัวให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อที่จะให้สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทางสติปัญญาถึงขีดความสามารถที่แต่ละคนมีอยู่

สอดคล้องกับ ภัคชุตตา เสรีรัตน์ (2560) ได้กล่าวถึง สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา คือ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ สิ่งชีวิตรถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ได้แก่ ความชุ่มชื้น การถูกสุขลักษณะความร่มรื่น ความสวยงาม ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความสะดวก ฯลฯ เพื่อให้โรงเรียนน่าอยู่ น่าเรียน และทุกคนจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ (พิพัฒน์ นวลนัม, 2558)

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ สิ่งชีวิตรถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ได้แก่ ความชุ่มชื้น การถูกสุขลักษณะ ความร่มรื่น ความสวยงาม ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความสะดวก ฯลฯ

2. สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ให้มากที่สุด ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส น่าเรียนรู้ สอนสนุก ครุรักเด็ก รักเพื่อน ไม่มีบรรยากาศแห่งความกลัว หวาดผวา วิตกกังวล

3. สภาพแวดล้อมทางการบริหารการจัดการ ได้แก่ การดำเนินการใด ๆ ภายในโรงเรียนให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ซึ่งสังเกตได้จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรต่อกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน ฯลฯ

อาจกล่าวสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ทำให้เกิดความรู้สึกสะดวกสบาย ห้องเรียนมีบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนประทับใจ มีความสุขในการพัฒนาสติปัญญา และขีดความสามารถที่มีในแต่ละคน

4. ปัจจัยด้านกลยุทธ์ทางการตลาด

ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หรือ 4P's มีความล้าสมัย ซึ่งจะถูกแทนที่ด้วย 4 E's จะเป็นการตลาดระดับสูงในรูปแบบใหม่ โดย Danziger, P. (2016) ได้กล่าวถึง การตลาดที่สูงขึ้นจาก 4 P's สู่ 4E's ในการศึกษาและอบรมมักมีเหตุผลหนึ่งที่มักจะยึดติดกับ 4 P's ซึ่งเป็นทฤษฎีเก่าของการตลาด Brian Featherstonehaugh จาก Ogilvy & Mather ได้เสนอกลยุทธ์ใหม่ 4 E's ได้แก่ ประสบการณ์ (Experience), ทุกสถานที่ (Everyplace), การแลกเปลี่ยน (Exchange) และการเผยแพร่ (Evangelism) ความลับในการใช้ความคิด 4 E's เพื่อสื่อสารและส่งมอบคุณค่าต่อลูกค้า การนำเสนอแบรนด์หรือการให้บริการลูกค้าจะอยู่ที่จุดสูงสุดของลำดับขั้นผู้บริโภค ถ้ามีกลยุทธ์ทางการตลาดโดยกลยุทธ์นั้นอยู่บนพื้นฐานของ 4 P's ทำให้เห็นชัดเจนว่าแบรนด์นั้นล้าสมัยและจะแย่ลง เพื่อให้การขายให้กับลูกค้าที่มีระดับสูงนั้น นักการตลาดจำเป็นต้องใช้ 4 E's

ส่วน Carter (2017) ได้เขียนบทความในหัวข้อเรื่อง ถ้ามีเวลาสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางการตลาด โดยกล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของพฤติกรรมลูกค้ายังคงดำเนินไปอย่างรวดเร็ว “ผู้บริโภคในปัจจุบันได้เข้ายึดและควบคุม ซึ่งกลุ่มผู้บริโภคได้แตกออกเป็นหลายกลุ่ม ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์สามารถเป็นได้ในนาที่สุดท้ายไม่ใช่ต่อปี ในระบบใหม่ซึ่งมีเป็นล้านรูปแบบทั้งแบบตัวต่อตัว และกลุ่มต่อกลุ่ม” กลยุทธ์ 4 P’s มีความล้าสมัย ซึ่งจะถูกแทนที่ด้วย 4 E’s โดยที่ 4 P’s ถูกพัฒนาขึ้นจากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ให้ทั้ง 4 P’s และเปลี่ยนเป็น 4 E’s ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดง 4 P’s เปลี่ยนเป็น 4 E’s

4 P’s		4 E’s	
ผลิตภัณฑ์ Product	สู่	ประสบการณ์ Experience	ค้นหาและวาดแผนที่การเดินทางของลูกค้าในแบรนด์ของคุณเองหรือในประเทศของคุณ
สถานที่ Place	สู่	ทุกสถานที่ Everyplace	พัฒนาความรู้ของคุณเกี่ยวกับสื่อและช่องทางใหม่
ราคา Price	สู่	การแลกเปลี่ยน Exchange	เห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ไม่ใช่แค่ค่าใช้จ่ายเริ่มต้นด้วยการคำนวณมูลค่าของลูกค้าของคุณ และสิ่งที่พวกเขาให้ความสนใจ
โปรโมชั่น Promotion	สู่	การเผยแพร่ Evangelism	ค้นหาความน่าหลงใหลและอารมณ์ในแบรนด์ของคุณ สร้างแรงบันดาลใจให้กับลูกค้า และพนักงานด้วยความมุ่งมั่นของคุณ

ที่มา : Brian Featherstonehaugh จาก Ogilvy & Mather

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 348 คน โดยศึกษาทั้งประชากร ประกอบด้วย 5 สาขาวิชา ดังนี้ 1. สาขาวิชาการบัญชี จำนวน 59 คน 2. สาขาวิชาการตลาด จำนวน 40 คน 3. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 200 คน 4. สาขาวิชาการโรงแรม จำนวน 34 คน และ 5. สาขาวิชาการท่องเที่ยว จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 (ปวช.) ที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามเลือกตอบ (Check list) ประกอบด้วย เพศ สาขาวิชา อาชีพผู้ปกครอง และรายได้ครอบครัว จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ แบ่งปัจจัยออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1. ปัจจัยด้านเจตคติในการเรียนวิชาชีพ 2. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการศึกษาต่อ 3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานศึกษา และ 4. ปัจจัยด้านกลยุทธ์ทางการตลาด โดยมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นข้อคำถามปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ และวิธีการเขียนแบบสอบถามจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. นำผลจากการศึกษาจากข้อ 1 มาสร้างแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดขอบเขต และเนื้อหาให้ครอบคลุมการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยแบ่งออกเป็นปัจจัย 4 ด้าน ดังนี้ 1. ปัจจัยด้านเจตคติในการเรียนวิชาชีพ 2. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการศึกษาต่อ 3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานศึกษา และ 4. ปัจจัยด้านกลยุทธ์ทางการตลาด

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารงานสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อ (Item-Objective Congruence Index: IOC)

5. นำแบบสอบถามไปหาค่า IOC เป็นรายข้อ มีข้อคำถามทั้งหมด 96 ข้อ เลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยมีข้อคำถามที่ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 ข้อคำถามได้คะแนน 0.8 จำนวน 17 ข้อ และข้อคำถามได้คะแนน 1.0 จำนวน 79 ข้อ

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ ที่เป็นประชากร พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจ และเก็บแบบสอบถามคืน

2. ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวนทั้งสิ้น 348 ฉบับ แล้วรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจำนวน 348 ฉบับ หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วมีความสมบูรณ์จำนวน 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.62 และวิเคราะห์ค่าสถิติตามค่าที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ โดยแบ่งออกเป็นปัจจัย 4 ด้าน และข้อย่อย 17 ด้าน โดยการประเมินปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเรียนต่อ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวมทุกด้าน

3. จัดระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ จำแนกตามสาขาวิชา โดยใช้คะแนนเฉลี่ย (μ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

4. แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ โดยวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด ด้วยการนำเสนอในลักษณะรายข้อ

ผลการวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.30 ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ร้อยละ 55.33 ส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 34.02 มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 42.27

ตารางที่ 3 แสดงระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ

(N=291)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจ สมุทรปราการ	μ	σ	ระดับ ความสำคัญ
ปัจจัยด้านเจตคติในการเรียนวิชาชีพ	3.86	0.87	มาก
ปัจจัยแรงจูงใจในการศึกษาต่อ	3.88	0.86	มาก
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกของ สถานศึกษา	3.83	0.89	มาก
ปัจจัยด้านกลยุทธ์ทางการตลาด	3.80	0.92	มาก
ภาพรวม	3.84	0.89	มาก

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ

ระดับความสำคัญปัจจัยด้านเจตคติในการเรียนวิชาชีพ ประกอบด้วย 4 หัวข้อ คือ 1. เจตคติ 2. การรับรู้ 3. ค่านิยม และ 4. การตัดสินใจ มีจำนวน 20 ข้อย่อย พบว่า ภาพรวมส่งผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การเรียนสายวิชาชีพสามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระ และช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.12$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เพื่อนที่เรียนสายอาชีพชักชวนเลือกเรียนสายวิชาชีพ ($\mu=3.33$)

ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านแรงจูงใจในการศึกษาต่อ ประกอบด้วย 5 หัวข้อ คือ 1. แรงจูงใจ 2. ความเชื่อมั่นในการเรียนวิชาชีพ 3. ความสามารถในการศึกษาต่อ 4. ความสามารถในการประกอบอาชีพ และ 5. การเป็นที่ยอมรับและความต้องการของสังคม มีจำนวน 25 ข้อย่อย พบว่า ภาพรวมส่งผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนต้องการเน้นการเรียนรู้ทักษะวิชาชีพที่สามารถลงมือปฏิบัติได้จริง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.10$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนเมื่อจบการศึกษาแล้วได้ค่าตอบแทนสูง ($\mu=3.76$)

ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 หัวข้อ คือ 1. สิ่งแวดล้อม 2. ชื่อเสียงของสถานศึกษา 3. คุณภาพการศึกษา 4. หลักสูตร 5. สิ่งอำนวยความสะดวก และ 6. บุคลากรทางการศึกษา มีจำนวน 30 ข้อย่อย พบว่า ภาพรวมส่งผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บรรยากาศโดยรวมวิทยาลัยฯ ร่มรื่น มีการปลูกต้นไม้และไม่ประดับต่าง ๆ อย่างสวยงาม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=3.94$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วิทยาลัยฯ เน้นความสะดวกของห้องเรียน อาคารเรียน ห้องพยาบาล ห้องน้ำ และโรงอาหาร ($\mu=3.67$)

ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านกลยุทธ์ทางการตลาด ประกอบด้วย 2 หัวข้อ คือ 1. กลยุทธ์ทางการตลาด 4E's และ 2. พฤติกรรมผู้บริโภค มีจำนวน 26 ข้อ พบว่า ภาพรวมส่งผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า วิทยาลัยฯ จัดกิจกรรมที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของวิทยาลัยฯ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=3.93$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประหยัดเวลาในการเดินทางมาวิทยาลัยฯ ($\mu=3.66$)

ผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ 2. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ จำแนกตามสาขาวิชา

ระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ จำแนกตามสาขาวิชา โดยรวม

พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อันดับหนึ่ง คือ ปัจจัยแรงจูงใจในการศึกษาต่อ ($\mu=3.88$) อันดับสอง คือ ปัจจัยด้านเจตคติในการเรียนวิชาชีพ ($\mu=3.86$) อันดับสาม คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานศึกษา ($\mu=3.83$) และปัจจัยด้านกลยุทธ์ทางการตลาด ($\mu=3.80$) ตามลำดับ

ระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ จำแนกตามสาขารายวิชา เป็นรายด้าน

พบว่า ปัจจัยด้านเจตคติในการเรียนวิชาชีพ สาขาวิชาการท่องเที่ยว ($\mu=4.06$) ให้ความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ สาขาวิชาการบัญชี ($\mu=3.93$) และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ($\mu=3.87$) ตามลำดับ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการศึกษาต่อ สาขาวิชาการท่องเที่ยว ($\mu=4.19$) ให้ความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ สาขาวิชาการบัญชี ($\mu=3.94$) และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ($\mu=3.88$) ตามลำดับ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานศึกษา สาขาวิชาการท่องเที่ยว ($\mu=4.04$) ให้ความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ สาขาวิชาการบัญชี ($\mu=3.91$) และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ($\mu=3.88$) ตามลำดับ และปัจจัยด้านกลยุทธ์ทางการตลาด สาขาวิชาการท่องเที่ยว ($\mu=3.95$) ให้ความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ สาขาวิชา

คอมพิวเตอร์ธุรกิจ ($\mu=3.91$) และสาขาวิชาการบัญชี ($\mu=3.84$) ตามลำดับ และทุกสาขาวิชาให้ความสำคัญต่อบัณฑิตที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อทุกด้านอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า สาขาวิชาที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยการเลือกศึกษาต่อมากที่สุด คือ สาขาวิชาการท่องเที่ยว, สาขาวิชาการบัญชี, สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ, สาขาวิชาการโรงแรม และสาขาวิชาการตลาด ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับจินตนา โนนวงศ์ (2558) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มและการวิเคราะห์ชีพจรเวอร์เตอร์แมชชีน ผลการวิจัยสรุปว่าปัจจัยมีความสัมพันธ์ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนของนักเรียน จำนวน 12 ปัจจัย ซึ่งมีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนของนักเรียน ได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ทางด้านการเรียนของตนเอง เกรดเฉลี่ยสะสม ค่านิยมของตนเอง โอกาสในการศึกษาต่อ และโอกาสในการประกอบอาชีพ, สอดคล้องกับ ภัคชดา เสรีรัตน์ (2560) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการเลือกศึกษากลุ่มวิชาชีพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 วิทยาลัยพาณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบความรู้เกี่ยวกับอาชีพ นักเรียนเลือกเรียนสาขาวิชาชีพ เนื่องจากมีโอกาสหางานทำได้ง่าย รายได้สูง มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ, สอดคล้องกับ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2554) กล่าวว่า การตัดสินใจศึกษาต่อเกิดจากสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัย เพราะสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยทำให้เกิดความสะดวกสบายเหมือน Convenient Store มีการจัดบรรยากาศและสภาพห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจและสามารถสัมผัสได้ และสอดคล้องกับ Rogers (1979 อ้างใน พิพัฒน์ นวลนิ่ม, 2558) ได้กล่าวถึง แรงจูงใจในการศึกษาต่อไว้ว่า แรงจูงใจในด้านอาชีพ (Vocational Motives) จากการศึกษพบว่า เป็นแรงจูงใจที่มีความสำคัญในการทำให้ผู้ใหญ่แสวงหาความรู้โดยการเข้าศึกษาต่ออีกครั้ง ในกลุ่มผู้ใหญ่วัยต้น ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมโอกาสก้าวหน้าในอาชีพการงานที่ดำเนินการอยู่แล้ว จากการสำรวจข้อมูลของสถาบันการศึกษาผู้ใหญ่แห่งชาติในภาษาอังกฤษ (NIAE: National Institute of Adult Education) ปรากฏว่า ประมาณเกือบร้อยละ 10 ของนักศึกษาให้ข้อมูลว่าการเข้ามาเรียนด้วยความมุ่งมั่นเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการทำงานและอาชีพ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ปัจจัยด้านเจตคติในการเรียนวิชาชีพ ดังนี้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการนำนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยฯ กลับไปเยี่ยมที่สถานศึกษาเดิม เข้าไปพูดคุยกับเพื่อน หรือรุ่นน้อง เกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษา เพื่อให้นักเรียนจากสถานศึกษาเดิมได้มีการรับรู้ถึงการเรียนในระดับอาชีวศึกษาให้มากขึ้น

1.2 วิทยาลัยฯ ควรสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ชุมชน สังคม และสถานประกอบการ ทั้งในด้านความรู้และการปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ โดยการสนับสนุนให้นักเรียนที่เก่งอยู่แล้วให้เป็นคนที่เก่ง

ยิ่งขึ้น ส่วนนักเรียนในกลุ่มอ่อนสนับสนุน มีการเรียนหลังเลิกเรียนเพิ่มเติม และส่งเสริมให้นักเรียนได้แข่งขันทักษะทางวิชาการและวิชาชีพในทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่ระดับจังหวัด ไปจนถึงระดับภาค

1.3 วิทยาลัยฯ ควรจัดสัมมนาครูแนะแนวจากสถานศึกษาใกล้เคียง ให้ทราบถึงการเรียนระดับอาชีวศึกษาของวิทยาลัยฯ เพื่อให้ครูแนะแนวได้ประชาสัมพันธ์ต่อนักเรียนในสถานศึกษาของตนเอง

2. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการศึกษาต่อ ดังนี้

2.1 วิทยาลัยฯ ควรจัดแนะแนวตามสถานศึกษาใกล้เคียงให้มากขึ้น พร้อมทั้งนำนักเรียน นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยฯ ออกแนะแนวด้วย เพื่อให้นักเรียนในสถานศึกษาต่าง ๆ ได้รับการจูงใจในการเรียนต่อระดับอาชีวศึกษา

2.2 วิทยาลัยฯ ควรจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ(MOU)ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยเมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้ว นักเรียนสามารถเข้าปฏิบัติงานต่อในสถานประกอบการได้ทันที เพื่อเป็นการยืนยันต่อผู้ปกครองและบุคคลภายนอกว่าเรียนจบจากวิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการแล้วมีงานทำแน่นอน

3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานศึกษา ดังนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมอบหมายนโยบายความสะอาดภายในวิทยาลัยฯ ให้มีความสะอาดยิ่งขึ้น เพิ่มจำนวนถังขยะให้มากขึ้น จัดให้มีครูและนักเรียน นักศึกษาประจำจุดต่าง ๆ และช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด

3.2 วิทยาลัยฯ ควรตัดแต่งต้นไม้ ศาลาพักผ่อน และม้าหิน ให้มีความสะอาดเรียบร้อย มีความร่มรื่น จัดเก็บอุปกรณ์และวัสดุให้เป็นระเบียบ พร้อมทั้งติดป้ายประกาศเตือนการใช้น้ำและไฟฟ้าให้ถูกต้องตามหลักการของสถานศึกษาปลอดภัย

3.3 วิทยาลัยฯ ควรปรับปรุงทัศนียภาพภายในสถานศึกษาให้น่าศึกษาเรียนรู้ มีการตรวจสอบห้องเรียนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ

4. ปัจจัยด้านกลยุทธ์ทางการตลาด ดังนี้

4.1 วิทยาลัยฯ ควรปรับปรุงคุณภาพการให้บริการในด้านต่าง ๆ ภายในวิทยาลัยฯ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ให้ผู้รับบริการได้รับความประทับใจมากยิ่งขึ้น

4.2 วิทยาลัยฯ ควรจัดสายรถตู้ รับ-ส่ง นักเรียน นักศึกษา บริการตามจุดต่าง ๆ เพื่อให้แก่นักเรียน นักศึกษาประหยัด และมาถึงวิทยาลัยฯ ได้อย่างปลอดภัย

4.3 วิทยาลัยฯ ควรเพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์วิทยาลัยฯ ในทุกช่องทาง เช่น ทางโซเชียลมีเดียร์ แผ่นพิมพ์แผ่นพับ และการเข้าไปประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อให้ชุมชน และสังคมได้เข้าถึงข้อมูลของวิทยาลัยฯ ได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาและประโยชน์ต่อผู้สนใจ จึงขอเสนอแนะ

1. ขอบเขตในการศึกษาในครั้งต่อไปควรกำหนดกลุ่มประชากรนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนใกล้เคียงกัน เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบ

2. ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน หรือในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรประภา อุบลจันทร์. (2553). เจตคติต่อวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- กองวิจัยตลาดแรงงาน. (2557). การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6. กรุงเทพมหานคร: กองวิจัยตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน.
- ก่องกาญจน์ เกตุพระนิมิต และโอฬาร กาญจนากาศ. (2560). องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร. *วารสารสารสนเทศ*, 16(2), 64- 65.
- จินตนา โนมวงศ์, วราพร เอรารวรรณ และพัฒน์พงษ์ วันจันทิก. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3: การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มและการวิเคราะห์ชีพพอร์เวกเตอร์แมชชีน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9 (ฉบับพิเศษ), 77- 78.
- พิพัฒน์ นวลนัม. (2558). ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพะเยา (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ภักชดา เสรีรัตน์. (2560). ปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต). การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ศรีเทพ ห้างบุตร. (2553). การตัดสินใจการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สมโชค มีขาวด. (2558). การศึกษาองค์ประกอบการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีประเภทช่างอุตสาหกรรม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สมพงษ์ สมจิตโต และกฤษฎา นันทเพ็ชร. (2559). สภาพการบริหารการศึกษาอาชีวศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 3(3), 48-59.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2554). การตลาดสถานศึกษา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- Carter, D. (2017). *The 4Ps Are Out, the 4Es Are In*. Access date: 2018, November 17, from: <https://www.growthcubed.com/2017/04/24/4ps-4es/>
- Danziger, P. (2016). *Luxury Marketing's Higher Calling – from the 4Ps to the 4Es*. Access date: 2018, November 17, from: <https://unitymarketingonline.com/luxury-marketing-higher-calling-from-the-4ps-to-the-4es/>

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา
ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
A Model for Sustainable Community-Based Tourism Management:
A Case study of Mahasawad Canal Community, Phuttamonton
District, Nakhonpathom Province

วารยาภา มิ่งศิริธรรม¹, รวีวรรณ โปรยรุ่งโรจน์²
Warayapa Mingsiritham¹, Raweewan Proyrungroj²

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2}
Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2}
Email: warayapa@gmail.com¹

Received: 2021-01-16; Revised: 2021-01-29; Accepted: 2021-01-30

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยศึกษาจากกรณีของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล คือ คนท้องถิ่นในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน หรือมีปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว จำนวน 7 คน คัดเลือกโดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงร่วมกับการคัดเลือกแบบกึ่งสุ่มแบบบังเอิญ เก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมอย่างเปิดเผย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์แบบแก่นสาระ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ตามองค์ประกอบหลักของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่า ชุมชนได้นำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่แล้วมาใช้ให้มีประสิทธิภาพ และการสร้างการรับรู้ถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนให้กับนักท่องเที่ยว โดยไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตเดิมของคนในชุมชน 2) ในด้านองค์กรชุมชน พบว่า คนในชุมชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และร่วมกันบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยว อีกทั้งยังไม่พบปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในด้านนี้แต่อย่างใด 3) ในด้านการจัดการ พบปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในช่วงเริ่มการจัดการท่องเที่ยว โดยคนในชุมชนท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือกับการพัฒนาการท่องเที่ยว และ 4) ด้านการเรียนรู้ พบว่ากิจกรรมที่ชุมชนได้พัฒนาขึ้นจากสิ่งแวดล้อมในชุมชน ประกอบกับการให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน, ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์, คนในชุมชนท้องถิ่น

Abstract

The research aimed to examine a model for sustainable community-based tourism management by studying from a case of Mahasawad Canal Community. It adopted a qualitative research methodology. Data were gathered from 7 key informants including local residents in Mahasawad Canal community whose duties involved tourism management in the community, and those who had interactions with tourists. They were selected by purposive sampling and snowball sampling. A combination of semi-structured interviews and participant observation was utilized to collect the data. The data were then analyzed with thematic analysis. The research findings revealed that keys to success and main obstacles for community-based tourism management of Mahasawad Canal can be identified based on the four main elements of community-based tourism management which included: (1) in terms of natural and cultural resources, the community utilized existing natural resources effectively and created an awareness of the value of local ways of life of the community among tourists by using approaches that would not have an impact of such ways of life. (2) as for a local organization in charge of tourism management, it was found that two main factors including local residents feeling that they were part of the community and working together harmoniously to develop tourism in their community served as a key to success. No obstacle and problem in this issue was found., the success (3) in terms of the management, unwillingness and poor cooperation from local people was found at the beginning stage of development; and 4) in terms of learning activities, the community had developed learning activities based on its existing resources and environment; and such activities could be considered as 'creative tourism activities' because they provided opportunities for tourists to actively participate and had firsthand experiences.

Keywords: Sustainable Community-Based Tourism Management, Mahasawad Canal Community, Local Residents

บทนำ

ปัจจุบันรัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนของตนเองมากขึ้น ดังเห็นได้จากการทำ “แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2559 - 2563 (CBT Thailand)” จัดทำโดยคณะอนุกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายใต้คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ซึ่งถือเป็นแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวฉบับแรกของประเทศไทยที่มุ่งเน้นการพัฒนาในระดับชุมชนเป็นหลักเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไปสู่เศรษฐกิจฐานรากอย่างแท้จริง จึงทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เรียกว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism-CBT) ซึ่งเป็นการจัดการท่องเที่ยวที่ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ผ่านมาพบว่า ในพื้นที่ต่าง ๆ คนในชุมชนท้องถิ่นยังไม่ได้รับการสนับสนุน และเปิดโอกาสให้เป็นผู้วางแผนการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนของตนเองอย่างแท้จริง เป็นเพียงผู้รับนโยบาย ทิศทางและแผนการดำเนินงานมาปฏิบัติจากภาครัฐ จึงก่อให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่เหมาะสมกับสภาพของ

ชุมชน ทำให้เกิดการทลายวิถีชีวิตดั้งเดิม ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงสิ่งแวดล้อมของชุมชน ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงนำมาซึ่งคำถามเริ่มต้นของงานวิจัยชิ้นนี้

งานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จึงเกิดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากชุมชนแห่งนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และคนในชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มกันเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนของตนเอง อีกทั้งชุมชนแห่งนี้ยังได้รับการคัดเลือกจากกรมส่งเสริมการเกษตรให้อยู่ใน “50 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้องชม” และชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ยังได้รับรางวัลชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยว รางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ปี 2550 และในปี 2559 ผู้วิจัยมีความมุ่งหวังที่จะให้ผลการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้เป็นแนวทางสำหรับชุมชนอื่น ๆ ที่ต้องการพัฒนาชุมชนของตนเองไปสู่รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 4 ด้านซึ่งอ้างอิงจากสถาบันการท่องเที่ยวชุมชน (2558) เป็นกรอบในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ได้แก่ 1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น 2) ด้านองค์กรชุมชน 3) ด้านการจัดการ 4) ด้านการเรียนรู้ ซึ่งแสดงในแผนภูมิดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1: องค์ประกอบหลักของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ที่มา: สถาบันการท่องเที่ยวชุมชน (2558)

การทบทวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับคนในชุมชนในการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในชุมชนของตนเอง โดยในการท่องเที่ยวรูปแบบนี้คนในชุมชนจะเป็นผู้กำหนดทิศทางการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน และเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว (ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยว โดยชุมชน, 2555)

1. ความหมายและวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สินธุ์ สโรบล (2546) ได้ให้ความหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนไว้ว่าเป็นการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะเป็นผู้กำหนดทิศทางการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ โดยมีแนวคิดพื้นฐานที่ว่า คนในชุมชนทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรต่างๆ ในท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยคนเหล่านี้สามารถนำเอาทรัพยากรทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่มาเป็นต้นทุนและสร้างมูลค่าเพิ่มทางด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชน

ประเวศ วะสี (2541) ได้ให้ความหมายของชุมชนไว้ว่า เป็นกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่มารวมกันโดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการกระทำและเรียนรู้ในการกระทำร่วมกัน และมีการติดต่อสื่อสารเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นปกติต่อเนื่อง

จากความหมายข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ชุมชนหมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่เดียวกัน มีการติดต่อสื่อสารและมีความเอื้ออาทรต่อกัน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

2. องค์ประกอบหลักของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2558) กล่าวว่า องค์ประกอบหลักของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ด้านด้วยกัน ได้แก่

1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วยการที่ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มีวิถีชีวิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมถึงมีวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

2) ด้านองค์กรชุมชน ประกอบด้วยการที่ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน มีปราชญ์ หรือผู้มีความรู้และทักษะในเรื่องต่างๆ หลากหลาย อีกทั้งคนในชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างเต็มที่

3) ด้านการจัดการ ประกอบด้วยการที่ชุมชนมีกฎ-กติกาในการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มีองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการการท่องเที่ยวและสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ มีการกระจายผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมรวมถึงมีกองทุนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

4) ด้านการเรียนรู้ โดยที่ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนสามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ รวมถึงการมีระบบจัดการและการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน และมีวิธีการสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือน

ในองค์ประกอบทั้ง 4 ประการข้างต้น การเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนรู้ นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ โดยวีระพล ทองมา (2547) ได้เสนอแนะว่า กระบวนการเรียนรู้ของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรประกอบด้วยองค์ประกอบ ต่อไปนี้

1) ศักยภาพของคน กล่าวคือ คนในชุมชนจะต้องรู้จักรากเหง้าของตนเองให้ดีเสียก่อน เพื่อที่จะได้สามารถบอกเล่าข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ คนในชุมชนจะต้องมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ มีความสามัคคี สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างดี

2) ศักยภาพของพื้นที่ กล่าวคือ กระบวนการเรียนรู้จะต้องมีการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคนในชุมชนต้องรู้จัก ตักตวง และหวงแหน เห็นคุณค่า มีความภาคภูมิใจในทรัพยากรในชุมชนของตน และสามารถที่จะนำมาจัดการได้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ทั้งนี้แล้วชุมชนต้องมีความพร้อมในการเรียนรู้ ตลอดจนมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องแนวคิดพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ด้วย

3) การจัดการ กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะต้องมีระบบการจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเกิดความยั่งยืน ในการจัดการที่ดี ชุมชนจะต้องมีผู้นำที่เป็นที่ยอมรับ มีความคิด มีวิสัยทัศน์ และมีความเข้าใจ เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตลอดจนต้องมีความรู้เรื่องการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ด้วย นอกจากนี้ชุมชนจะต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการพูดคุยกำหนดแนวทางในการเตรียมความพร้อมชุมชนว่า พื้นที่ของตนควรจะมีรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้อย่างไร ควรมีกิจกรรมการท่องเที่ยวอะไรบ้าง และจะมีการจัดสรรรายได้ที่ได้รับอย่างไรให้เป็นธรรม

4) การมีส่วนร่วม คนในชุมชนจะต้องสื่อสารพูดคุย สื่อความคิดเห็น ถกปัญหา รวมถึงการหาทางแก้ไข ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยการระดมความคิด จัดให้มีเวทีพูดคุย ร่วมกันคิดวางแผนดำเนินการ ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน สร้างกฎระเบียบของชุมชนทางด้านต่างๆ เพื่อให้คนในชุมชน รวมถึงผู้มาเยือนปฏิบัติตาม

วรรณา วงษ์วานิช (2546) กล่าวว่า หลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะมีผลดีต่อท้องถิ่นในด้านการสร้างเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากการวางแผนเพื่อรองรับผลกระทบด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นการวางแผนการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสามารถพึ่งตนเองได้ โดยมีหลักการดังต่อไปนี้

1) การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอดี (Using Resource Sustainable) คือการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างคุ้มค่า โดยคำนึงถึงคุณค่าทางธรรมชาติ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) ลดการบริโภคและการใช้ทรัพยากรโดยไม่จำเป็น (Reducing over Consumption and Waste) มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการวางแผนการใช้สิ่งทดแทนรวมถึงการจัดการกับของเสียและสิ่งปฏิกูล

3) ส่งเสริมคุณค่าของทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรม (Maintaining Diversity) ให้เกิดการรับรู้และตระหนักถึงคุณค่า เพื่อให้เป็นที่รู้จักและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

4) รวมมือกับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (Integrating Tourism into Planning) มีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อจัดการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

5) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (Supporting Local Economy) มีการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์นโยบาย เงินทุน ดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรม การตลาด

6) การพัฒนาบุคลากร (Training Staff) โดยจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อจะได้มีความรู้ความสามารถทางด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้มีองค์ความรู้ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นต้น

7) จัดเตรียมข้อมูล หรือคู่มือด้านการท่องเที่ยว (Marketing Tourism Responsibility) โดยให้มีเนื้อหาสาระและข้อควรปฏิบัติเพื่อสร้างจิตสำนึกของความรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยว

8) การประเมินผลหรือการวิจัย (Research) นำผลการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัยของพิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ (2557) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน โดยใช้กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร จัดกาการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยใช้การดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่ให้บริการนำเที่ยวเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยชุมชนดังกล่าวมีศักยภาพทางการจัดการใน 4 ด้านด้วยกัน ได้แก่ ศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ศักยภาพด้านการบริการและการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว ศักยภาพด้านการบริหารจัดการกาการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากนี้ ยังพบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดกาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านโคกไคร ประกอบด้วย กระบวนการคิดแบบยั่งยืนในด้านการมีจิตสำนึกที่ดีในการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความยั่งยืนของทรัพยากรกาการท่องเที่ยวมากกว่าการมุ่งเน้นที่ผลประโยชน์ด้านรายได้ การมุ่งใช้กาท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน และการบริหารจัดการของผู้นำชุมชนที่เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมกับการจัดกาการท่องเที่ยว

งานวิจัยของ ชุตติกาญจน์ กันทะอุ (2560) ได้ศึกษาเรื่องกาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นพื้นฐาน: กรณีศึกษา บ้านร่องพอง ตำบลร่องพอง อำเภอมะนัง จังหวัดแพร่ ผลการศึกษาศักยภาพทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว 5 ด้านพบว่า 1) ทรัพยากรกาการท่องเที่ยว เช่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว 2) มีสถานที่จอดรถเพียงพอสำหรับสำหรับรถยนต์และรถบัส 3) มีพื้นที่อำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยวและมีความปลอดภัย 4) มีโฮมสเตย์ไว้บริการ 5) คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการทำงานและกำหนดทิศทาง มีกฎกติการ่วมกัน จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค พบว่า 1) ชุมชนควรมีการจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรขึ้นมาเพื่อการทำงานที่ดีขึ้น 2) ควรมีความร่วมมือประสานงานกันทั้งภาครัฐและเอกชน 3) ควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านเพื่อให้ นักท่องเที่ยวรู้จักมากขึ้น

สุถี เสริฐศรี (2557) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชน คลองโคน อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาลักษณะของชุมชนคลองโคนพบว่า ชุมชนคลองโคนมีความเป็นอยู่แบบชุมชนเมืองมาตั้งแต่อดีต ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างพอเพียงเข้ากับวัฒนธรรมชุมชนและปลูกบ้านอาศัยอยู่ริมน้ำหรือเรียกว่า วิถีชีวิตริมน้ำอีกทั้งยังมีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ คนที่เข้ามาเยือนในชุมชนเป็น คนที่ชอบการอนุรักษ์ธรรมชาติ ชอบการปลูกป่าจึงทำให้มีป่าชายเลนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ รวมถึงสัตว์ท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้นด้วย ส่วนกระบวนการจัดการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน และยังพบว่าชุมชนคลองโคนมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวใน

การเข้าพื้นที่ได้ไม่เกิน 100 คน เนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวกและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่เพียงพอ อีกทั้งยังมีการส่งเสริมให้ชุมชนคลองโคกเป็นศูนย์การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม เช่น กิจกรรมปลูกป่า ข่ายเลน นั่งเรือชมวิถีชีวิตริมน้ำ พายเรือคายัก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้กระบวนทัศน์เชิงตีความ (Interpretive paradigm) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของงานวิจัย ที่มุ่งให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกและรอบด้าน โดยผู้วิจัยศึกษาจากกลุ่มผู้รู้ ซึ่งประกอบด้วย คนท้องถิ่นในชุมชน คลองมหาสวัสดิ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว ตลอดจนผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยว โดยกลุ่มผู้รู้เหล่านี้จะถูกคัดเลือกโดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ร่วมกับวิธีการคัดเลือกแบบก้อนหิมะ (Snowball sampling) สำหรับจำนวนของผู้ให้ข้อมูลจะพิจารณาจากการอิ่มตัวของข้อมูลที่ได้รับ (Data saturation) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมอย่างเปิดเผย โดยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2561 – มกราคม 2562 ซึ่งการใช้เครื่องมือทั้งสองวิธีร่วมกัน นอกจากจะช่วยให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่มุ่งให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและรอบด้านแล้ว ยังเป็นการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) อีกด้วย

ข้อมูลที่ได้รับจะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพแบบที่เรียกว่า การวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) Braun and Clarke (2006) ได้สรุปขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลแก่นสาระประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ทำความคุ้นเคยกับข้อมูล 2) กำหนดรหัส หรือ code สำหรับข้อมูล 3) หาแก่นสาระ หรือ themes 4) ทบทวนแก่นสาระ 5) กำหนดใจความสำคัญให้กับแก่นสาระ และ 6) เขียนรายงานวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้ คือ 1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) ด้านองค์กรชุมชน 3) ด้านการจัดการ 4) ด้านการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2 และ 3

แผนภูมิที่ 2: รายละเอียดแต่ละด้านของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนคลองมหาสวัสดิ์

1. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนคลองมหาสวัสดิ์

1.1 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนได้นำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่แล้วมาพัฒนาให้เกิดคุณค่าในสายตาของนักท่องเที่ยว อาทิ นาบัวและสวนกล้วยไม้ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนก่อนที่จะมีการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน โดยทรัพยากรเหล่านี้เป็นผลผลิตด้านเกษตรกรรมของ เกษตรกรในชุมชน เมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยว คนในชุมชนได้นำสิ่งแวดล้อมเหล่านี้มาเพิ่มมูลค่า โดยกำหนดให้เป็นจุดนำเที่ยวที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน และสอดแทรกคำว่าการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อสร้างการรับรู้และดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว

1.2 ด้านองค์กรชุมชน จากข้อมูลที่ได้พบว่า การที่คนในท้องถิ่นมีการรวมกลุ่มกัน เพื่อจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและกลุ่มแม่บ้านแปรรูปผลไม้และอาหาร แสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน ต้องการมีส่วนร่วมในการคิดวิธีแก้ไขและจัดการปัญหาเพื่อมาพัฒนาชุมชนของตนเองให้ดำเนินไปได้อย่างลุล่วงตามวัตถุประสงค์

1.3 ด้านการจัดการ ในด้านการจัดการ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ คือ การนำสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชนเข้าสู่ระบบการจัดการ โดยที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกันเอง และสามารถดำรงอาชีพหลักของตนเองไว้ได้ โดยที่การท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นไม่ส่งผลกระทบ หรือทำลายวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน รวมถึงคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวยังได้รับผลตอบแทนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันอย่างเป็นรูปธรรม

1.4 ด้านการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน พบว่า ชุมชนเน้นการพัฒนากิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวจากสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในชุมชน โดยเน้นให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่พึ่งพา

การเกษตรเป็นสำคัญ ประกอบกับการให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นลักษณะการท่องเที่ยวที่เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งนับเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้เหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่แท้จริงของคนในชุมชน และสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่ และสร้างความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวด้วย

2. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์

แผนภูมิที่ 3 : ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์

2.1 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติเท่านั้น ซึ่งก็คือ การเติบโตของผักตบชวาในคลองมหาสวัสดิ์ ที่ส่งผลให้การสัญจรไปมาของคนในชุมชนไม่สะดวก ซึ่งคนในชุมชนมีวิธีแก้ไข คือ 1) ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมชลประทาน นำแม่โครเข้ามาตักลอกผักตบชวาทิ้งจากคลอง และ 2) จัดการด้วยคนในชุมชนเอง โดยให้คนในชุมชนเห็นประโยชน์จากการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้มาจากการนำผักตบชวามาผสมกับดิน

2.2 ด้านองค์กรชุมชน จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ในด้านองค์กรชุมชน

2.3 ด้านการจัดการ ผลวิจัยพบว่าปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ในด้านการจัดการ พบว่า ในระยะเริ่มต้นคนในชุมชนที่ไม่ได้เข้าร่วมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้ง 5 จุด ไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการการท่องเที่ยว เนื่องจากเห็นว่าผลประโยชน์ที่ได้รับมีเพียงเจ้าของพื้นที่ที่เข้า

ร่วมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้ง 5 จุด เท่านั้น ซึ่งชุมชนได้แก้ไขปัญหาโดยการ เปิดตลาดนัดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เพื่อให้คนในชุมชนที่สนใจได้เข้ามาขายสินค้าที่มาจากผลผลิตภายในชุมชนเท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่า ไม่มีรถรับจ้างสาธารณะให้บริการภายในชุมชน นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ต้องใช้รถยนต์ส่วนตัวเท่านั้น

2.4 ด้านการเรียนรู้ จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ในด้านการเรียนรู้ เนื่องจากคนในชุมชนเน้นให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่พึ่งพากับการเกษตรเป็นสำคัญ จึงไม่พบปัญหาในเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรม

อภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย ในส่วนของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่า ชุมชนได้นำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่แล้วมาใช้ให้มีประสิทธิภาพ และนำสิ่งแวดล้อมเหล่านี้เข้าสู่ระบบการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตเดิมของคนในชุมชน การดำเนินการเช่นนี้สนับสนุนแนวคิดของของวรรณ วลัยวานิช (2546) ที่กล่าวไว้ว่า หลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรให้ความสำคัญกับทรัพยากรในท้องถิ่น กล่าวคือ ควรเน้นการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอดี ซึ่งหมายถึงการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างคุ้มค่า โดยคำนึงถึงคุณค่าทางธรรมชาติ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการส่งเสริมคุณค่าของทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมให้เกิดการรับรู้และตระหนักถึงคุณค่า เพื่อให้เป็นที่รู้จักและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น สำหรับในด้านองค์กรชุมชนพบว่า คนในชุมชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และร่วมกันบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยว ผลการวิจัยในประเด็นนี้สอดคล้องกับ หลักการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของวีระพล ทองมา (2547) ที่กล่าวไว้ว่า ชุมชนต้องรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นชมรม เป็นองค์กร องค์กรชุมชนเดิมที่มีอยู่แล้วหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อทำหน้าที่แทนสมาชิกทั้งหมดในระดับหนึ่งและดำเนินการด้านการกำหนดทิศทาง นโยบาย การบริหาร การจัดการ การประสานงาน เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของสมาชิกในชุมชนที่เห็นร่วมกัน ในด้านการจัดการพบว่า คนในชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการและร่วมกันคิดวิธีแก้ไขปัญหาเพื่อนำมาพัฒนาการท่องเที่ยว ผลการวิจัยด้านนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิภาญจน์ กันทะอุ (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นพื้นฐาน: กรณีศึกษาบ้านร่องพอง ตำบลร่องพอง อำเภอแพร่ จังหวัดแพร่ โดยในงานวิจัยดังกล่าว พบว่า ในการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านร่องพอง คนในชุมชนต่างมีส่วนร่วมในการทำงานและกำหนดทิศทางในการจัดการท่องเที่ยว มีการกำหนดกฎกติกาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวร่วมกัน มีการกระจายหน้าที่แบ่งงาน กันทำและมีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรมให้แก่ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สำหรับในด้านการเรียนรู้พบว่า ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้เป็นจุดเด่นของการจัดการท่องเที่ยวชุมชนของชุมชนอื่น ๆ เช่นกัน เช่นในงานวิจัยของ สุทธิ เสรีธศรี (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชน คลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ชุมชนคลองโคนได้จัดกิจกรรมที่สร้างการรับรู้ถึงวิถีชีวิตริมน้ำให้กับนักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมปลูกป่าชายเลน นั่งเรือชมวิถีชีวิตริมน้ำ และพายเรือคายัก ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ มีจุดประสงค์ที่เหมือนกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดในชุมชนมหา

สวัสดิ์ คือ เป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวและ เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ อย่างแท้จริง

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยทั้ง 4 ด้าน ทำให้เห็นว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เกิดจากการที่คนในชุมชนต้องการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเนื่องจากในอดีตชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนทั่วไปที่ยังไม่มีอะไรโดดเด่นและยังไม่มีที่รู้จักกับนักท่องเที่ยว และคนในชุมชนมองเห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่เชื่อมโยงเข้ากับวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ และนำสิ่งเหล่านี้มาสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อนำเสนอออกมาในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้กับนักท่องเที่ยว โดยพยายามที่จะไม่สร้างสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ ที่ไม่สอดคล้อง หรือขัดแย้งกับสภาพสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของตน รวมถึงคนในชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและสร้างประโยชน์ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและประสบความสำเร็จในเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน จนได้รับรางวัลชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยว ปี 2550 ซึ่งชุมชนอื่นๆ ที่มีความต้องการจะพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนสามารถนำลักษณะการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มาใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยที่ได้จากงานวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นๆ ที่มีความต้องการจะพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตน เนื่องจากงานวิจัยนี้ได้ถอดรูปแบบการดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ประสบความสำเร็จและสร้างประโยชน์ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน โดยมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ซึ่งสามารถนำผลการวิเคราะห์ไปเป็นจุดเริ่มต้นของงานวิจัยอื่นได้ ซึ่งข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ค้นพบในงานวิจัยนี้ และชุมชนอื่นๆ สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของตนเองเพื่อพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชุดิกากัญจน์ กันทะอุ. (2560). การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นพื้นฐาน: กรณีศึกษา บ้านร่องฟอง ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2541). "วัฒนธรรมกับการพัฒนา" ใน *ไทยยุควัฒนธรรมทาส*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- พจนนา สวนศรี. (2546). เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 8-15 การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์. (2557). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 7(3), 650-665.
- วรรณมา วงษ์วานิช. (2546). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระพล ทองมา และ ประเจต อำนาง. (2547). ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ (รายงานผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2555). *การท่องเที่ยวโดยชุมชน*. ค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2561, จาก <http://thaicommunitybasedtourismnetwork.wordpress.com/cbt/>
- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2558). *สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. ค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2561, จาก http://www.cbt-i.or.th/?ge=show_pages&gen_lang=20112012094103#.XAd_-GgzY2w
- สินธุ์ สโรบล. (2546). *การท่องเที่ยวโดยชุมชนแนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ*. โครงการประสานงานวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวและชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่: วนิดาเพรส.
- สุถิ เสริฐศรี. (2557). *แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการ และการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology: Qualitative research in psychology*. London: Routledge.
- Fennell, D.A. (1999). *Ecotourism: An Introduction*. London: Routledge.

บทบาทของรัฐในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทยกับ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

The Role of the State in the Development of Thai Economic Cooperation with the Lao People's Democratic Republic (LAO PDR)

วาระชัย เล่งสวัสดิ์¹, สุรพล ราชภัณฑารักษ์², ทิพรัตน์ บุปผะศิริ³, เกรียงชัย ปิงประวัติ⁴

Warachai Lengsavat¹, Suraphol Rajbhandaraks², Tipparat Bubpasiri³, Kriangchai Pungprawat⁴

มหาวิทยาลัยรามคำแหง^{1,2,3,4}

Ramkhamhaeng University, Thailand^{1,2,3,4}

Email: sabaideexay@gmail.com¹

Received: 2021-01-16; Revised: 2021-03-15; Accepted: 2021-03-16

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) รูปแบบความร่วมมือทางเศรษฐกิจและนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย และการสัมภาษณ์เจาะลึก จากหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับรัฐในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ภาคเอกชน และนักวิชาการ โดยนำเอาทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศ แนวคิดด้านกฎหมาย และนโยบายของรัฐเป็นกรอบในการวิจัยในครั้งนี้

ผลการวิจัยพบว่า 1) สืบเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน พระราชวงศ์ไทยมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความใกล้ชิดสนิทสนมในหมู่ประชาชนไทย-ลาว ซึ่งภาครัฐมีการใช้กลไกความร่วมมือด้านต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นทั้งในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี ผลักดันความร่วมมือให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง 2) การแข่งขันและการลอกเลียนแบบสินค้าไทยจากประเทศคู่แข่งที่ผลิตสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ ขนาดตลาดเล็กทำให้อำนาจการซื้อต่ำ ไม่คุ้มการลงทุน คุณภาพแรงงานและทัศนคติในการทำงานของแรงงานชาวลาว พิธีการและเอกสารทางการค้าที่สลับซับซ้อน และมีการลักลอบนำเข้าสินค้าข้ามแดน 3) ภาครัฐควรมีบทบาทผลักดันส่งเสริม และการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนไทยที่ไปลงทุนใน สปป.ลาว เพื่อพัฒนาศักยภาพการค้าชายแดนและผ่านแดน ตลอดจนผลักดันและเร่งรัดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษให้เป็นรูปธรรม เพื่อเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทยกับเขตเศรษฐกิจพิเศษของสปป.ลาว อันจะนำไปสู่ประโยชน์แก่ประเทศมากที่สุด

คำสำคัญ: บทบาทของรัฐ, ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ, การพัฒนา

Abstract

This research aimed to study 1) economic cooperation models and economic policies of the Thai government and Lao People's Democratic Republic, 2) problems and obstacles for the development of economic cooperation in Thailand and Lao People's Democratic Republic, and 3) to propose. Guidelines for developing relations and cooperation for Thai economic development with the Lao People's Democratic Republic It is a qualitative research. Collect data from research papers And in-depth interviews From agencies involved with the state to develop economic cooperation with neighboring countries, the private sector and academics By applying the theories about international cooperation Legal concept And state policy as a framework for research in this

The research findings were as follows: 1) From the past to the present The Thai royal family plays an important role in enhancing the intimacy among Thai-Lao people. The government sector uses mechanisms of cooperation established in both bilateral and multilateral frameworks. 2) Competition and imitation of Thai products from competing countries that produce inferior products Small market size leads to low purchasing power. Not worth the investment Labor quality and working attitude of Lao workers. Complicated trade formalities and documents 3) The government should play a role in promoting, promoting and facilitating Thai investors investing in Lao PDR to develop potential for border and cross border trade. As well as pushing and accelerating the development of the special economic zone to be concrete To connect the special economic zone of Thailand with the special economic zone of the Lao PDR Which will lead to the greatest benefit to the country

Keywords: Role of the State, Economic Cooperation, Development.

บทนำ

การดำเนินนโยบายด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเป็นการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่สำคัญของไทยมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาค ทั้งในระดับทวิภาค พหุภาคี และภูมิภาค ได้มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในฐานะที่เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน การขยายตัวของอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ในเอเชีย รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงกลไกของตลาดโลก การพัฒนาปรับปรุงสมรรถนะในด้านการแข่งขัน รวมถึงด้านปัจจัยการผลิตที่จะต้องสัมพันธ์กันในฐานะหุ้นส่วนที่เสมอภาคกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่ผ่านมามีไทยได้มุ่งเน้นในการเป็นหุ้นส่วนด้านการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ผ่านกรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคที่สำคัญต่าง ๆ ซึ่งกรอบความร่วมมือนี้เป็นกลไกและพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนความร่วมมือในภูมิภาคอาเซียน โดยทำให้อาเซียนมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น

จากสิทธิพิเศษทางด้านภาษีตามกรอบความตกลงระหว่างประเทศ ปัจจัยด้านค่าจ้างแรงงานที่ค่อนข้างต่ำที่ไล่เลี่ยกับทั้งพม่าและกัมพูชา ค่าไฟฟ้าราคาถูก ค่าสัมปทานที่ดินมีราคาถูกและมีเวลาสัมปทานยาว รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ที่พร้อมรองรับทั้งการเพาะปลูกพืช และการทำเหมืองแร่หลายชนิด รวมไปถึงการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ ตลอดจนยังเป็น “landlink” ที่เชื่อมต่อกับทั้งจีน ไทย เวียดนาม และกัมพูชา ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในด้านโลจิสติกส์อีกด้วย (สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่, 2560) โดยเป็น

ทางผ่านของเส้นทางหลายสายที่เชื่อมโยงภายในภูมิภาค เช่น R8 และ R9 (ไทย-เวียดนาม) R12 และ R13 (ไทย-จีน) (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2556) จากปัจจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นประเทศที่มีความน่าสนใจในการเข้าไปลงทุนเป็นอย่างมาก

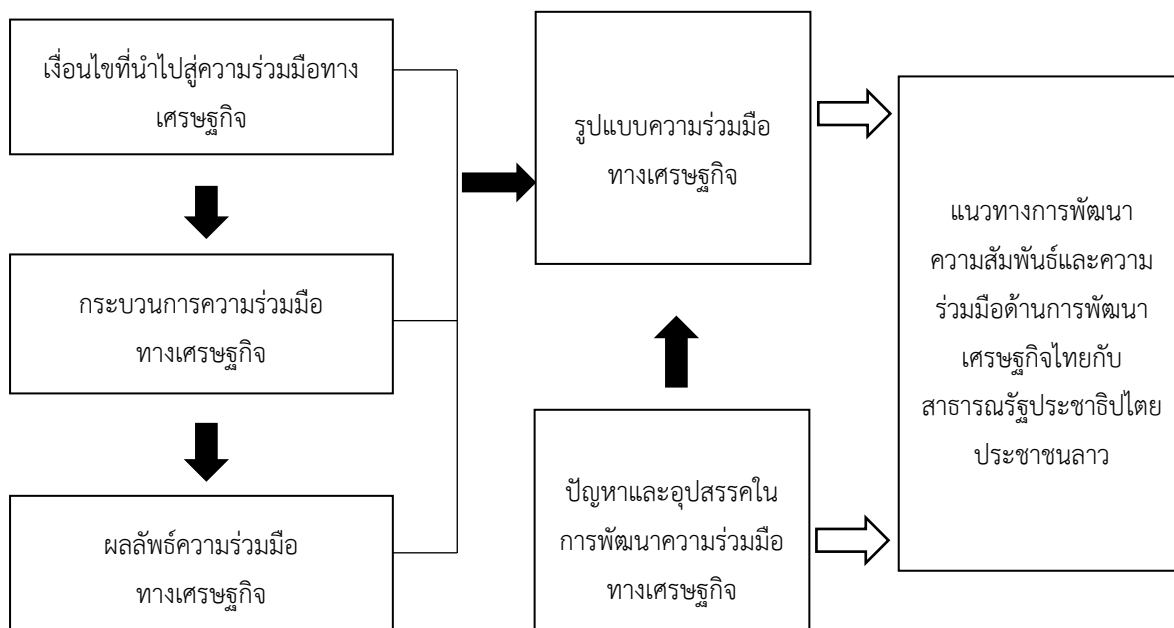
ทั้งนี้ ภาครัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบให้ข้อมูลและสนับสนุนผู้ที่จะไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านที่มีศักยภาพและเกิดประโยชน์แก่ทั้งสองประเทศ ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระหว่างประเทศ โดยมีคณะกรรมการร่วมระหว่างประเทศทั้งสองฝ่าย รวมถึงภาครัฐจะต้องจัดให้มีคณะกรรมการที่รับผิดชอบเรื่องนี้เป็นกรณีเฉพาะ และให้มีผู้บริหารระดับสูงในภาครัฐเป็นแกนนำภาคเอกชนในการเจรจาเชิงรุกเพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและสายสัมพันธ์ที่ดีของทั้งสองประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

จากสภาพปัญหาและสาเหตุที่วิเคราะห์ข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องบทบาทของรัฐในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยศึกษาประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นกรณีศึกษา เพื่อทราบถึงบทบาทของรัฐในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตลอดจนรูปแบบความร่วมมือทางเศรษฐกิจและนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบความร่วมมือทางเศรษฐกิจและนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลไทยและสาธารณรัฐ - ประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตย - ประชาชนลาว
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจไทยกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงรูปแบบความร่วมมือทางเศรษฐกิจและนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) โดยมุ่งศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศ แนวคิดด้านกฎหมายและนโยบายของรัฐที่มีต่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ข้อมูลการเมืองการปกครองของไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐ หรือความสัมพันธ์ระหว่างรัฐประชาชาติ ซึ่งปัจจุบันไม่มีรัฐใดหรือชาติใดที่จะดำรงอยู่อย่างโดดเดี่ยวตามลำพังโดยไม่ต้องเกี่ยวข้องกับรัฐอื่น ๆ หรือสังคมอื่น ๆ ได้อีกต่อไป ทั้งนี้ได้มีการยอมรับกันว่าความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองภายในรัฐ และการเมืองภายนอกรัฐนั้นเกี่ยวพันและเป็นผลซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการเมืองก็คือ รัฐ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมระหว่างรัฐ ปัจจุบันมีประมาณ 190 รัฐ ทั้งในองค์การและนอกองค์การสหประชาชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนี้มีได้หมายความถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเท่านั้น แต่มีความหมายที่กว้างกว่านั้น “ประเทศ” นี้รวมถึง “หน่วย” อื่น ๆ ที่มีใช้รัฐ เช่น องค์การระหว่างประเทศ กลุ่มบุคคลใดหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งมีบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ ความสัมพันธ์จึงมีได้หมายความถึงความสัมพันธ์ทางการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมไปถึงความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และอื่น ๆ ซึ่งมีความสำคัญในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหน่วยนั้น ๆ โดยความสัมพันธ์นี้มีทั้งความร่วมมือและความขัดแย้ง

1. ทฤษฎีโลกาภิวัตน์

โลกาภิวัตน์ส่งผลต่อตัวแสดงระหว่างประเทศที่สำคัญ คือ รัฐ และกลุ่มความร่วมมือหรือองค์การระหว่างประเทศทั้งด้านบวกและด้านลบ ด้านเศรษฐกิจ มีการจัดลำดับชั้นความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและก่อให้เกิด

ความเปลี่ยนแปลง ประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจมีอำนาจกำหนดทิศทางและนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นตัวแบบการพัฒนา ประเทศด้อยพัฒนามีหน้าที่เป็นผู้รับตัวแบบการพัฒนาเพื่อนำประเทศไปสู่การพัฒนาที่ทันสมัย ด้านสังคม ความคิดที่ทรงพลังจากการปฏิบัติตามตรรกะของตลาดปราศจากความรู้สึกและสำนึกของพลเมือง นับเป็นความคิดที่เป็นธรรมชาติจนกลายเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการสื่อสารระหว่างผู้คนต่างวัฒนธรรม (Mattelart, 2000) ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางอำนาจแบบใหม่ที่เป็นการปฏิบัติการแบบใหม่กับพลเมืองในสังคมโลก เทคโนโลยีสารสนเทศนับเป็นเทคโนโลยีที่มีความสำคัญมากที่สุดซึ่งเมื่อได้รับการพัฒนาให้กลายเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ระดับโลก ด้วยความช่วยเหลือของเทคโนโลยีด้านโทรคมนาคม แล้วส่งผลให้เกิดสำนึกใหม่เกี่ยวกับโลกที่อาศัย ทำให้โลกาภิวัตน์มีลักษณะเป็นพื้นที่สากล เป็นประชากรที่มาจากกลุ่มวัฒนธรรมที่หลากหลาย

รัฐนับเป็นตัวแสดงหรือผู้เล่นหลักที่สำคัญในโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดความร่วมมือและการแข่งขัน มีจุดเน้นที่ผลประโยชน์แห่งชาติทางเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวยจากปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์ก่อให้เกิดการสร้างดุลแห่งอำนาจนำไปสู่การก่อตัวของความร่วมมือ แสดงถึงความเป็นอิสระของรัฐที่สัมพันธ์กับตัวแสดงทางเศรษฐกิจที่มีอำนาจ ตัวแสดงอื่นที่สูงกว่ารัฐที่สำคัญ คือ กลุ่มความร่วมมือ และองค์การระหว่างประเทศ ที่ประกอบเป็นองค์การ - ระหว่างประเทศของรัฐบาล (International Governmental Organizations: IGOs) ที่สำคัญ คือ สหประชาชาติที่เพิ่มบทบาทด้านการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ องค์การการค้าโลกที่ถือกำเนิดใน ค.ศ. 1995 และกองทุนการเงินระหว่างประเทศที่สมาชิกทั่วไปและสมาชิกที่สำคัญมีบทบาทในกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศและตัดสินใจเรื่องอื่นซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มความเข้มข้นการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้เผชิญหน้ากับกลุ่มประชาสังคมอย่างกว้างขวาง ตัวแสดงอื่นที่ต่ำกว่ารัฐที่สำคัญ คือ (1) กลุ่ม ขบวนการทางการเมือง และพรรคการเมืองข้ามชาติ ที่เพิ่มความเข้มข้นในการปฏิบัติการทางการเมืองข้ามพรมแดนของรัฐ (2) บริษัทข้ามชาติที่มีความร่วมมือและการแข่งขัน ส่วนหนึ่งผ่านนโยบายสาธารณะและภูมิการทหาร (geo-military) และการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ (3) กลุ่มประชาสังคม ที่สำคัญ คือ องค์การพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ (International Non-governmental Organizations: INGOs) ที่มีบทบาทอย่างกว้างขวาง และ (4) ปังเจกบุคคล ที่แม้มีข้อจำกัดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้เล่นระดับโลก (global player) ซึ่งเป็นตัวแสดงที่สำคัญ แต่การเพิ่มความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ของปัจเจกก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง อาทิ ดาไลลามะ สันตะปาปาจอห์นปอลที่ 2 แมชีเทเรซา อาร์คบิชอปเดสมอน ตูตู เป็นต้น และส่วนหนึ่งพัฒนาเป็นกลุ่มหลากหลายรูปแบบ ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเป็นวงกว้างผ่านเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์สำคัญ อาทิ เหตุการณ์อาหรับสปริงในตะวันออกกลางใน ค.ศ. 2010 เป็นต้น (Thomas, 2007)

2. แนวคิดนโยบายสาธารณะด้านการค้าระหว่างประเทศ

นโยบายทางการค้ามีส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศ และนโยบายภายในรัฐ โดยนโยบายทางการค้าส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นผ่านกระบวนการภายในรัฐมากกว่านโยบายต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม นโยบายการค้านั้นถือว่าเป็นนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกิจการระหว่างประเทศและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างมากในการใช้ยุทธศาสตร์และให้เป็นไปตามเป้าหมายของนโยบาย

Business Dictionary (2019) ได้ให้ความหมาย นโยบายการค้า (Trade Policy) ไว้ว่า กฎเกณฑ์ที่มีความสัมพันธ์กับการแลกเปลี่ยนของสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศรวมถึงภาษี การให้เงินอุดหนุน และกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการนำเข้าหรือส่งออก ขณะที่ Economy Watch (2019) ได้ให้ความหมาย

นโยบายการค้า (Trade Policy) ไว้ว่า มาตรฐาน เป้าหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ซึ่งประกอบไปด้วยความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศ นโยบายเหล่านี้เป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละประเทศและถูกกำหนดขึ้นโดยหน่วยงานราชการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศของรัฐ นโยบายการค้าของประเทศจะประกอบไปด้วยเรื่องภาษี การส่งออก การนำเข้า กฎเกณฑ์ในการตรวจสอบ ศุลกากร รวมถึงเรื่องโควตา ดังนั้น นโยบายทางการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Policy) โดยทั่วไปจะเน้นไปที่เรื่องสำคัญทางการค้าระหว่างประเทศ (Economy Watch, 2019) ดังนี้

1. ภาษี ทุกประเทศมีสิทธิที่จะกำหนดภาษีในการนำเข้าหรือส่งออกสินค้า บางประเทศมีการเรียกเก็บภาษีศุลกากรเกี่ยวกับนำเข้าหรือส่งออกสินค้าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศของตน การเรียกเก็บภาษีในอัตราสูงทำให้สินค้านำเข้ามีราคาสูงขึ้นไปด้วย เนื่องจากให้ความสำคัญกับสินค้าภายในประเทศเป็นสำคัญ
2. อุปสรรคทางการค้า เป็นข้อจำกัดของรัฐเกี่ยวกับการค้าขายสินค้าบางประเภทหรือเฉพาะบางประเภทรูปแบบทั่วไปที่เห็นได้ชัดเจนเกี่ยวกับอุปสรรคทางการค้าคือ ภาษีศุลกากร การกำหนดโควตา เป็นต้น
3. ความปลอดภัย เป็นข้อกำหนดเพื่อรับรองคุณภาพของสินค้าว่าอยู่ในระดับสูงพอที่จะนำเข้ามาภายใน ประเทศได้ เจ้าหน้าที่ทางราชการจะเป็นผู้กำหนดข้อบังคับเฉพาะเพื่อรับรองสินค้านำเข้า เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและมีคุณภาพตามมาตรฐาน

ความสำคัญของนโยบายสาธารณะด้านการค้าระหว่างประเทศ

ในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐแต่ละรัฐไม่ได้อยู่โดดเดี่ยวอย่างเป็นเอกเทศ แต่ในทางตรงกันข้ามรัฐแต่ละรัฐมีการติดต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งการค้าระหว่างประเทศเป็นรูปแบบหนึ่งของการติดต่อปฏิสัมพันธ์กันนั้น โดยการค้าระหว่างประเทศ เป็นการแลกเปลี่ยนสินค้า และการบริการระหว่างประเทศ ประเทศใดที่จะพยายามผลิตสินค้าและบริการทุกประเภทโดยไม่มีการนำเข้าหรือส่งออก ประเทศนั้นจะพัฒนาได้ช้า และมาตรฐานการครองชีพของประชาชนจะต่ำ

การที่ประเทศใดประเทศหนึ่งมีการติดต่อปฏิสัมพันธ์เพื่อทำการค้ากับประเทศอื่น ๆ จะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้มีการเจริญเติบโต กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ นโยบายการค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศในด้านต่าง ๆ (สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน), 2561) ดังนี้

1. นโยบายการค้าระหว่างประเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะในเรื่องการส่งออกซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวมีอุปสงค์ภายในประเทศมากขึ้น ทำให้มีการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกไปขายต่างประเทศมากขึ้น และก่อให้เกิดการจ้างงาน ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น
2. นโยบายการค้าระหว่างประเทศทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ กล่าวคือมีการใช้ทรัพยากรภายในประเทศเพื่อผลิตสินค้าที่ตนถนัดและสามารถส่งออกไปขายยังต่างประเทศได้ โดยลดปริมาณสินค้าที่ตนเองไม่ถนัดลง ทำให้มีการใช้ทรัพยากรภายในประเทศอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. นโยบายการค้าระหว่างประเทศทำให้ตลาดภายในประเทศมีการขยายตัวเนื่องจากการมีผลิตภายในประเทศมากขึ้นเพราะมีการค้าขายระหว่างตลาด 2 ตลาดคือ ตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ

ซึ่งเป็นผลดีต่อประชาชนภายในประเทศในเรื่องการก่อให้เกิดการจ้างงานและก่อให้เกิดรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น

4. นโยบายการค้าระหว่างประเทศทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านความรู้ ทักษะการทำงาน และเทคโนโลยี เพราะมีการปรับปรุงพัฒนาการผลิตสินค้าภายในประเทศ ทำให้ต้องมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการทำงาน ซึ่งก่อให้เกิดประชาชนมีความรู้ ความสามารถที่จะเรียนรู้ และพัฒนาในการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ เพื่อให้สินค้ามีคุณภาพสามารถส่งออกไปขายแข่งขันกับต่างประเทศได้

5. นโยบายการค้าระหว่างประเทศทำให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศจากประเทศที่พัฒนาแล้วไปยังประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะในเรื่องของการลงทุนระหว่างประเทศ กล่าวคือ สถานประกอบการต้องพิจารณาเลือกแหล่งที่ตั้งของสถานประกอบการให้ใกล้ชิดตลาดส่งออกเพื่อลดต้นทุนในการผลิต

แนวคิดและทฤษฎีภูมิภาคนิยมใหม่

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน เป็นองค์การความร่วมมือระดับภูมิภาคที่ก่อตั้งขึ้นในทศวรรษที่ 1960 (พ.ศ. 2503 - 2512) โดยมีลักษณะการรวมกลุ่มระหว่างประเทศในบริบทของโลกยุคสงครามเย็น หรือมีลักษณะภูมิภาคนิยมเก่า (Old Regionalism) แต่ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงของการเมืองโลก รวมทั้งความร่วมมือระดับภูมิภาคที่เริ่มกลับมามีบทบาทอีกครั้ง โดยเฉพาะในยุโรป ทำให้อาเซียนได้พัฒนารูปแบบองค์การและกลไกความร่วมมือให้สอดคล้องกับบริบทใหม่จนมีลักษณะเป็นองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศในลักษณะภูมิภาคนิยมใหม่ (New Regionalism) ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 (พ.ศ. 2523 - 2532) เป็นต้นมา (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557)

ภูมิภาคนิยม (Regionalism) คือ การรวมกลุ่มระหว่างประเทศภายในภูมิภาคเดียวกัน โดยผ่านกระบวนการจัดตั้งองค์การความร่วมมือระดับภูมิภาคอย่างเป็นทางการ หรือสถาบันที่สามารถจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน โดยที่แต่ละประเทศสมัครใจและยินยอมเข้าเป็นส่วนหนึ่งโดยการจัดทำข้อตกลงอย่างเป็นทางการ หรือการเจรจาหารือร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการ อันมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างข้อผูกพันในเชิงพฤติกรรมและนโยบาย ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือระหว่างกันซึ่งอาจหมายถึงการระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อจัดระบบในเชิงสถาบัน และการสร้างข้อตกลงร่วมกันเพื่อให้แต่ละประเทศสมาชิกมีหน้าที่ต่อกัน (ธนวัฒน์ พิมลจินดา, 2552) ดังนั้น การบูรณาการความร่วมมือในลักษณะนี้จึงเกิดขึ้นโดยรัฐเป็นผู้ริเริ่มแล้วจึงกำหนดแนวทางหรือบรรทัดฐานให้ภาคเอกชนหรือประชาชนได้ปฏิบัติตาม ซึ่งเรียกว่าเป็นกระบวนการความร่วมมือแบบบนลงล่าง

กระแสภูมิภาคนิยมนั้น สามารถแบ่งออกได้ตามพัฒนาการทำงานของสหภาพยุโรปและพลวัตของระบบเศรษฐกิจการเมืองโลก (ทิพรัตน์ บุบผะศิริ, ม.ป.ป.) ดังนี้

ภูมิภาคนิยมระลอกแรก (The first wave of regionalism) เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่การ บูรณาการยุโรปหลังสงครามโลกครั้งที่สองต่อเนื่องมาจนถึงปลายทศวรรษที่ 1980 และต่อยอดภูมิภาคนิยมระลอกที่สองที่รู้จักกันว่าเป็น “ภูมิภาคนิยมใหม่” (New Regionalism) ซึ่งมีลักษณะเป็นภูมิภาคนิยมแบบเปิด เนื่องจากมีลักษณะของการตอบสนองต่อกระแสการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจและโลกาภิวัตน์ (หลังสงครามเย็น) แต่ภูมิภาคนิยมใหม่ไม่ได้ลบเลือนคุณลักษณะเดิมของภูมิภาคนิยมเก่าไปทั้งหมด เพียงแต่ภูมิภาคนิยมใหม่จะเน้นการใช้ทรัพยากรอำนาจต่อรอง และอาจรวมถึงอธิปไตยของชาติร่วมกัน ทั้งนี้เป็นเพราะกระแสโลกาภิวัตน์ได้จำกัด

ความสามารถของชาติที่จะดำเนินนโยบายตามแนวทางภูมิภาคนิยมเก่าได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดิม โลกาภิวัตน์ทำให้การบริหารจัดการภายในของรัฐทำได้ยากขึ้นเมื่อต้องเปิดกว้างต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนอกอาณาเขตดินแดน โลกาภิวัตน์ยังทำให้เวทีพหุภาคีเพื่อจัดการระเบียบและผลประโยชน์ส่วนรวมนั้นทำงานได้ยากขึ้น ภูมิภาคนิยมใหม่ได้ขยายการทำงานร่วมมือที่นอกเหนือไปจากด้านการค้าหรือเศรษฐกิจ แต่ขณะเดียวกัน ก็ได้ขยายความร่วมมือภายในภูมิภาคให้ครอบคลุมถึงด้านการเมือง สังคม และวัฒนธรรม ลักษณะเช่นนี้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาและประเทศกำลังพัฒนา ดังนั้น ภูมิภาคนิยมใหม่จึงกลายเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนาด้วย

แนวคิดภูมิภาคนิยมแบบดั้งเดิมวางอยู่บนกรอบคิดที่นโยบายและการปฏิบัติต่าง ๆ ขององค์การถาวรระหว่างรัฐ โดยการเป็นสมาชิกขององค์กรจำกัดวงอยู่เฉพาะรัฐที่อยู่ในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่จำกัด (ซึ่งยังคงเป็นแนวคิดมีความสำคัญอย่างเด่นชัด) ขณะที่แนวคิดภูมิภาคนิยมใหม่เป็นทั้งการขยายความและการปรับปรุงทบทวนแนวคิดภูมิภาคนิยมที่พัฒนาขึ้นมาก่อนหน้า โดยรวมองค์การ ตัวแสดง และประเด็นศึกษาใหม่ ๆ เพิ่มเข้าไปด้วย ฟอว์เซตต์ (Louise Fawcett, 2012 อ้างถึงใน ทิพรัตน์ บุษปะศิริ, ม.ป.ป.) สรุปว่า ภูมิภาคนิยมเก่าจะเน้นองค์การระดับภูมิภาคระหว่างรัฐยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ขณะที่ภูมิภาคนิยมใหม่มองรวมถึงแง่มุมด้านปฏิสัมพันธ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการระหว่างตัวแสดงรัฐและตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ส่วนการบูรณาการระดับภูมิภาคคือการเข้ามารวมตัวกันของหน่วยดั้งเดิมที่แตกต่างกันไป และมีการสร้างหน่วยงานเหนือชาติขึ้น ดังนั้น การบูรณาการระดับภูมิภาคจึงเป็นส่วนย่อย (subset) ของกิจกรรมที่จัดว่าเป็นภูมิภาคนิยมเช่นกัน เป็นที่น่าสังเกตว่า ความก้าวหน้าของการบูรณาการที่มีลักษณะเหนือชาตินอกสหภาพยุโรปมีอย่างจำกัดมาก

ขณะเดียวกัน พัฒนาการของภูมิภาคนิยมยังอาจพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของความร่วมมือ โดยการพิจารณากรอบด้านการครอบคลุม (ในแง่ของอำนาจขององค์การภูมิภาค) ความสามารถ (เครื่องมือ) และความแน่นแฟ้นเชิงอัตลักษณ์ร่วมและความเป็นอิสระ (ของชาติ) ฟาน ลังเกนโฮฟ และมาร์เคซี ได้แบ่งภูมิภาคนิยมตามแนวทางนี้ออกเป็นสามยุคคือ ภูมิภาคนิยมยุคแรก เน้นการทำงานบูรณาการทางเศรษฐกิจ โดยเริ่มต้นการเปิดเสรีทางการค้า (ตามแนวทางของ เบลา บาลัสซา) จัดอุปสรรคเพื่อให้เกิดการค้าและการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตเสรีข้ามพรมแดน แล้วจึงสร้างระบบอัตราภาษีศุลกากรร่วมกัน (common external tariff) ตลาดร่วม และสหภาพทางเศรษฐกิจตามลำดับ ขั้นตอนภูมิภาคนิยมยุคนี้มีสหภาพยุโรป (ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป) เป็นตัวกระตุ้นสำคัญ อาเซียนเองก็ถือกำเนิดโดยมีสหภาพยุโรปเป็นแนวทางต้นแบบเช่นกัน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะเกิดองค์การระดับภูมิภาคขึ้นมาทั่วโลก แต่ก็มีเพียงไม่กี่องค์กรที่สามารถสร้างความก้าวหน้าตามแนวหลักการบูรณาการทางเศรษฐกิจได้ เพราะส่วนใหญ่แล้วองค์การระดับภูมิภาคที่เกิดขึ้นมักจะทำานร่วมมือเน้นด้านการเมืองและความมั่นคงเป็นหลัก ซึ่งเป็นผลจากสภาพแวดล้อมสงครามเย็น โดยสรุปแล้ว ภูมิภาคนิยมแบบเก่า (Old Regionalism) นั้นเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1940 และเริ่มเสื่อมลงตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1970 ภูมิภาคนิยมยุคที่สอง ได้ขยายการทำงานร่วมมือกันเลยไปจากเรื่องเศรษฐกิจ โดยสหภาพยุโรปยังคงมีบทบาทเป็นผู้นำในแนวทางการบูรณาการเช่นนี้ การทำงานในยุคนี้เน้นการสร้างประชาคมที่แท้จริงหรือการสร้างเชื่อมโยงและอัตลักษณ์ของภูมิภาค เนื่องจากเห็นว่าการบูรณาการระดับภูมิภาคไม่อาจประสบความสำเร็จได้จากการใช้เครื่องมือทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่องค์ประกอบด้านสังคมก็มีความสำคัญต่อการสร้างประชาคมการบูรณาการเช่นกัน การเป็นภูมิภาคการค้าเสรีหรือเป็นพันธมิตรด้านความมั่นคงนั้นไม่

เพียงพอ แต่ต้องเพิ่มเสริมกระบวนการภูมิภาคนิยมให้หลากหลายมิติทั้งด้านการเมือง การพัฒนา วัฒนธรรม และด้านสังคมอื่น ๆ ด้วย ภูมิภาคนิยมยุคที่สองนี้จึงอาจเรียกว่า “ภูมิภาคนิยมใหม่” ด้วย

ภูมิภาคนิยมยุคที่สาม ได้รวมเอาปัจจัยภายนอกเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการทำงานด้วย สหภาพยุโรป ยังคงเป็นผู้นำในการดำเนินงานในยุคนี้ โดยการแสดงบทบาทระดับระหว่างประเทศมากขึ้นในด้านต่าง ๆ ที่นอกเหนือไปจากแสดงการส่งเสริมอัตลักษณ์ของภูมิภาค เช่นกรณีสหภาพยุโรปที่มีนโยบายร่วมด้านต่างประเทศและความมั่นคง (Common Foreign and Security Policy: CFSP) นโยบายด้านการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา นโยบายเขตเพื่อนบ้าน กล่าวโดยสรุปคือ ภูมิภาคนิยมยุคแรกนั้นค่อนข้างจะเน้นกิจการภายในภูมิภาคและเชิงกีดกัน ภูมิภาคนิยมยุคที่สองมุ่งสร้างนโยบายเป็นหนึ่งเดียว พร้อมกับมีลักษณะเปิดต่อภายนอก ขณะที่ ภูมิภาคนิยมยุคที่สามเพิ่มการมีบทบาทของภูมิภาคในระดับโลก โดยเฉพาะความสัมพันธ์กับภูมิภาคอื่นหรือระหว่างภูมิภาค (Inter-Regional)

ตาราง 1 ความแตกต่างระหว่างภูมิภาคนิยมเก่าและภูมิภาคนิยมใหม่

ภูมิภาคนิยมเก่า ทศวรรษที่ 1950 - 1960	ภูมิภาคนิยมใหม่ ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980
ก่อตั้งภายใต้บริบทของยุคสงครามเย็น ที่ การเมืองโลก แบ่งเป็นสองขั้วอำนาจ คือ เสรี ประชาธิปไตยกับคอมมิวนิสต์	ก่อตั้งภายใต้บริบทของโลกยุคใหม่ ที่การเมืองโลก เปลี่ยนจากสองขั้วอำนาจไปสู่หลายขั้วอำนาจ และ กระแสโลกาภิวัตน์เข้ามามีบทบาทอย่างยิ่งกับ เศรษฐศาสตร์การเมืองโลก
ประเทศมหาอำนาจเป็นผู้ริเริ่มในการก่อตั้งและ เข้ามาแทรกแซงการดำเนินงานของกลุ่มความ ร่วมมือ เพื่อหาแนวร่วมในการถ่วงดุลอำนาจกับ ฝ่ายตรงข้าม	ประเทศในภูมิภาคริเริ่มก่อตั้งกลุ่มความร่วมมือ และ ดำเนินกิจกรรมระหว่างประเทศร่วมกันด้วยความสมัคร ใจมากกว่าถูกแรงผลักดันจากประเทศมหาอำนาจภายนอก ภูมิภาค
มีวัตถุประสงค์ด้านการเมืองและความมั่นคงเป็น หลัก	เน้นความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและขยายความร่วมมือ ในด้านอื่น ๆ มากขึ้น
ทางด้านเศรษฐกิจอาศัยแนวคิดเสรีนิยมของ Bretton Woods โดยเน้นความพอเพียงของ ภูมิภาค ความเป็นอิสระและไม่พึ่งพิงโลก ปกป้อง ผลประโยชน์ของประเทศสมาชิก และใช้เครื่องมือ กีดกันทางการค้า	ทางด้านเศรษฐกิจอาศัยแนวคิดเสรีนิยมใหม่ มุ่งเน้นการ สร้างความเข้มแข็งขององค์การระดับภูมิภาคในระบบ เศรษฐกิจโลก ให้ความสำคัญกับการเปิดตลาดเสรี การค้าเสรี และการผ่อนปรนกฎระเบียบเพื่อเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขัน

ที่มา: ภูมิภาคนิยมกับอาเซียน, โดย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักวิชาการ, 2557, หน้า 9-10

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) อันประกอบไปด้วยกระบวนการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) และกระบวนการสัมภาษณ์ เจาะลึก (in-depth interview) มาใช้ในการดำเนินกระบวนการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บ รวบรวมข้อมูลไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้ (1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทาง วิชาการ และข้อมูลจากเทคโนโลยีสารสนเทศ (2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) มาใช้ใน กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูล จากการ ศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (documentary research) โดยกระบวนการและวิธีการวิเคราะห์อันจะได้ดำเนิน กระบวนการตามแนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาประเด็นหลัก ที่พบ ในข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็นหลักมาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย และหัวข้อย่อย อันเป็นกระบวนการวิเคราะห์ โดยการเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อย ของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ รวมทั้งผู้วิจัยจะดำเนินการในการวิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) โดยการพรรณนาข้อมูลตามปรากฏการณ์ร่วม ด้วย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ อันประกอบไปด้วย (1) นายคุณคำ อินทसार หัวหน้าแผนก สถาบันค้นคว้าเศรษฐกิจและนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลไทยและสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) (2) นายสันติสุข พุนสวัสดิ์ รองอธิบดีกรมนโยบายการค้าระหว่าง ประเทศ กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (3) นายธนพล กมลธนากุล รองผู้อำนวยการสายการตลาด บริษัท พีทีที (ลาว) จำกัด และ (4) ดร. สมเดช โพธิสาน นักวิจัย (Economic Research Institute for Industry and Trade, Ministry of Industry and Commerce) (สปป.ลาว) ซึ่งผู้ให้ ข้อมูลสำคัญกลุ่มนี้ มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับสูงขององค์กร และเป็นหน่วยงานขนาดใหญ่ที่มีข้อมูลครบถ้วน และมีประสบการณ์ด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 15 ปี จึงมีความ เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ คำถามการวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของรัฐในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) ผลการวิจัยพบว่า

1) การศึกษารูปแบบความร่วมมือทางเศรษฐกิจและนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลไทยสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้พัฒนาไปสู่ระดับที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีตและมีความ เกี่ยวเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะพระราชวงศ์ไทยมีบทบาทสำคัญยิ่งในการเสริมสร้างความใกล้ชิด สนิทสนมในหมู่ประชาชนไทย-ลาว เป็นผลให้สองฝ่ายสามารถใช้กลไกความร่วมมือด้านต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นทั้งใน กรอบทวิภาคีและพหุภาคี ผลักดันความร่วมมือให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องและปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาและ หาทางออกร่วมกันได้อย่างสันติ และมีความร่วมมือโดยรอบด้านในฐานะประเทศเพื่อนบ้านที่ไว้ใจซึ่งกันและกัน บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางถนนในเส้นทางที่

เชื่อมโยงกับด่านพรมแดนที่สำคัญระหว่างไทย เวียดนาม และจีนตอนใต้ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยส่งเสริม การพัฒนาการอำนวยความสะดวกทางการค้าในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นผลให้ ผู้ประกอบการและนักลงทุนไทยเข้ามาลงทุนทำธุรกิจในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อใช้ ประโยชน์จากโอกาสทางการค้าและการลงทุนที่เพิ่มมากขึ้น

2) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว มีดังนี้ (1) การแข่งขันและการลอกเลียนแบบสินค้าไทยจากประเทศคู่แข่งที่ผลิตสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ ทำให้ผู้บริโภคชาวลาวยังมีความเข้าใจผิดผู้ผลิตและสินค้าไทย (2) ขนาดตลาดเล็ก ทำให้อำนาจการซื้อต่ำ ไม่คุ้ม การลงทุน (3) คุณภาพแรงงานและทัศนคติในการทำงานของแรงงานชาวลาว (4) หน่วยงานปฏิบัติไม่เพียงพอที่จะรองรับนโยบายใหม่ ๆ ที่ได้รับการตั้งขึ้นตามพันธสัญญาที่ให้ไว้ในเวทีระดับนานาชาติ (5) พิธีการและ เอกสารทางการค้า (Trade Procedures and Documentation) ที่สลับซับซ้อน ยืดเยื้อ และไม่โปร่งใส (6) การคมนาคมขนส่งสินค้ายังไม่ได้รับการพัฒนา ใช้เวลานาน ทำให้สินค้าได้รับความเสียหาย และ (7) มีการ ลักลอบนำเข้าสินค้าข้ามแดน

3) แนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจไทยกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ภาครัฐควรมีบทบาทผลักดัน ส่งเสริม และการอำนวยความสะดวก แก่นักลงทุนไทยที่ไปลงทุนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อพัฒนาศักยภาพการค้า ชายแดนและผ่านแดน รวมถึงกำหนดกรอบแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนในด้านกฎหมายระหว่างประเทศ กฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศ และเอกสารที่ต้องจัดเตรียมสำหรับการค้าชายแดน เพื่ออำนวยความสะดวก ให้แก่ผู้ค้าชายแดน และส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ตลอดจนผลักดันและ เร่งรัดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษให้เป็นรูปธรรม เพื่อเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทยกับเขตเศรษฐกิจ พิเศษของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อันจะนำไปสู่ประโยชน์แก่ประเทศมากที่สุด

อภิปรายผล

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นประเทศที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงที่สุดใน อาเซียน เนื่องจากมีวัตถุดิบประเภททรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีแรงงานราคาถูก ส่งผลให้สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นประเทศที่มีแนวโน้มเศรษฐกิจที่ดี รวมทั้งโอกาสทางธุรกิจที่มากมาย ปัจจุบัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้มุ่งเน้นการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อรองรับกับการ ขยายตัวทางเศรษฐกิจและการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางถนนใน เส้นทางที่เชื่อมโยงกับด่านพรมแดนที่สำคัญระหว่างไทย เวียดนาม และจีนตอนใต้ โดยสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว เปลี่ยนตัวเองจากประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล หรือแลนด์ล็อก (Land Locked) เพื่อให้เป็น ศูนย์กลางในเชื่อมโยงของภูมิภาคหรือแลนด์ลิงก์ (Land Linked) เชื่อมโยงการคมนาคมทั้งทางบก ทางอากาศ และเส้นทางรถไฟ โดยเฉพาะการสร้างรถไฟความเร็วสูงจากจีนมาเวียงจันทน์และข้ามไปไทย ขณะที่ไทยก็มี โครงการก่อสร้างทางรถไฟความเร็วสูงไปที่หนองคายเพื่อเชื่อมกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แม้ว่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นจะไม่มีชายแดนติดกับทะเล แต่ก็สามารถใช้ท่าเรือของประเทศเพื่อน บ้านรอบข้าง เพราะการเป็นประเทศ LLDC (ประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล) จะสามารถขอสิทธิพิเศษจาก

ประเทศทางผ่านได้ ซึ่งไทยกับเวียดนามก็ให้ความร่วมมือช่วยเหลือมาด้วยดี ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาการอำนวยความสะดวกทางการค้าในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นผลให้ผู้ประกอบการและนักลงทุนไทยเข้ามาลงทุนทำธุรกิจในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสทางการค้าและการลงทุนที่เพิ่มมากขึ้น

สอดคล้องกับแนวคิดภูมิภาคนิยมของ Schiff and Winters (2003) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า ความพยายามของรัฐบาลต่างที่จะคงอธิปไตยของตนด้วยการนำอำนาจอธิปไตยด้านนโยบายเศรษฐกิจบางเรื่องไปใช้ร่วมกัน เนื่องจากนโยบายเศรษฐกิจบางเรื่องนั้นรัฐชาติส่วนใหญ่มีขนาดเล็กเกินกว่าที่จะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงแรงกดดันของกระแสโลกาภิวัตน์ที่เป็นผลมาจากการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจตลาดเสรี/ทุนนิยมโลก ทำให้ทั้งภาคธุรกิจและรัฐบาลต้องพยายามแข่งขันในตลาดที่มีขนาดใหญ่กว่าเดิม การแข่งขันที่เข้มข้นกว่าเดิม และเข้าถึงเทคโนโลยีและการลงทุนของต่างประเทศ ดังแนวคิดภูมิภาคนิยมใหม่ซึ่งมองรวมถึงแง่มุมด้านปฏิสัมพันธ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการระหว่างของตัวแสดงรัฐและตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ในความร่วมมือและดำเนินกิจกรรมระหว่างประเทศร่วมกันด้วยความสมัครใจ โดยเฉพาะเน้นในการให้ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การให้ความสำคัญกับการเปิดตลาดเสรี การค้าเสรี และการผ่อนปรนกฎระเบียบ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้นำเข้าและส่งออกของทั้งสองประเทศ ตลอดจนขยายความร่วมมือในด้านอื่น ๆ มากขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีการแข่งขันและการลอกเลียนแบบสินค้าไทยจากประเทศคู่แข่งที่ผลิตสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ ทำให้ผู้บริโภคชาวลาวมีความเข้าใจผิดผู้ผลิตและสินค้าไทย รวมถึงขนาดตลาดเล็ก ทำให้อำนาจการซื้อต่ำ ไม่คุ้มการลงทุน ตลอดจนคุณภาพแรงงานและทัศนคติในการทำงานของแรงงานชาวลาว ขณะที่หน่วยงานปฏิบัติไม่เพียงพอที่จะรองรับนโยบายใหม่ ๆ ที่ได้รับการตั้งขึ้นตามพันธสัญญาที่ให้ไว้ในเวทีระดับนานาชาติ อีกทั้งพิธีการและเอกสารทางการค้า (Trade procedures and documentation) ที่สลับซับซ้อน ยืดยาว และไม่โปร่งใส นอกจากนี้ การคมนาคมขนส่งสินค้ายังไม่ได้รับการพัฒนา ใช้เวลานาน ทำให้สินค้าได้รับความเสียหาย และมีการลักลอบนำเข้าสินค้าข้ามแดน สอดคล้องกับแนวคิดนโยบายทางการค้าระหว่างประเทศ (international trade policy) ของ Economy Watch (2019) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า อุปสรรคทางการค้าเป็นข้อจำกัดของรัฐเกี่ยวกับการค้าขายสินค้าบางประเภทหรือเฉพาะบางประเภท รูปแบบทั่วไปที่เห็นได้ชัดเจนเกี่ยวกับอุปสรรคทางการค้าคือ ภาษีศุลกากร การกำหนดโควตา เป็นต้น

ขณะที่การค้าชายแดนของไทยและสปป.ลาว ก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ รัฐบาลของทั้งสองประเทศได้ดำเนินนโยบายจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อสนับสนุนการค้าชายแดน เป็นการเปิดตลาดให้กว้างขึ้น ทำให้การนำเข้าหรือส่งออกสินค้า ตลอดจนการกระจายสินค้ามีความสะดวกและรวดเร็ว เพื่อให้จีน ลาว เวียดนาม ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย ขนส่งและกระจายสินค้าผ่านประเทศไทยไปยังประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ ซึ่งรายได้ส่วนหนึ่งของไทยมาจากการค้าชายแดนที่ทำให้รายได้ประเทศในภาพรวมขยายตัว อย่างไรก็ตาม การค้าชายแดนนั้นในบริเวณชายแดนเป็นเส้นทางผ่านไปยังประเทศต่าง ๆ จึงมีการผ่านด่านเข้าออกเป็นจำนวนมากต่อวัน ซึ่งอาจมีปัญหามาตามได้ อาทิ ปัญหาโรคระบาด ปัญหาความมั่นคง ปัญหาการลักลอบขนส่งสินค้าผิดกฎหมาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลกระทบและทวีความรุนแรงขึ้นได้ในอนาคต

ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าได้กลายเป็นองค์ประกอบที่นับวันยิ่งมีความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง เกิดความร่วมมือด้านเศรษฐกิจมีการพัฒนาและขยายตัวไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการท่องเที่ยวจากประชาชนของทั้งสองประเทศ ดังนั้นความสัมพันธ์เช่นนี้ จะนำไปสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลที่ได้ในการศึกษา

1. รัฐบาลไทยและรัฐบาล สปป.ลาว ควรรักษาความสัมพันธ์อันดีที่มีมาอย่างยาวนานต่อเนื่อง ซึ่งทั้งสองประเทศมีความใกล้ชิดกันอย่างแน่นอน ตลอดจนเสริมสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง
2. การเยี่ยมเยือนระหว่างผู้นำของไทยและผู้นำของ สปป.ลาว จะทำให้เกิดการสร้างควมไว้วางใจกันมากยิ่งขึ้น เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันบนพื้นฐานความเชื่อมั่นและมีความไว้วางใจต่อกัน ทั้งในรูปแบบของความร่วมมือแบบทวิภาคีและพหุภาคี
3. ภาครัฐควรส่งเสริมการลงทุนและความร่วมมือระหว่างประเทศ การผลิตเพื่อการส่งออก การพัฒนาเครือข่ายคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐาน และการลงทุนในสาขาพลังงาน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับ สปป.ลาว
4. ภาครัฐควรมีบทบาทผลักดัน ส่งเสริม และการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนไทยที่ไปลงทุนใน สปป.ลาว เพื่อพัฒนาศักยภาพการค้าชายแดนและผ่านแดน รวมถึงผลักดันและเร่งรัดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษให้เป็นรูปธรรม เพื่อเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทยกับเขตเศรษฐกิจพิเศษของสปป.ลาว
5. ภาครัฐควรกำหนดกรอบแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนในด้านกฎหมายระหว่างประเทศ กฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศ และเอกสารที่ต้องจัดเตรียมสำหรับการค้าชายแดน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ค้าชายแดน และส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น
6. ภาครัฐควรปรับปรุงการดำเนินงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ส่งเสริมให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันให้มากขึ้น เพื่อกำหนดนโยบายที่แน่ชัดในระดับชาติให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
7. หน่วยงานภาครัฐควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน และควรให้ความสำคัญกับการทำงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และระหว่างหน่วยงานจากส่วนกลางและหน่วยงานท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติจริงและอยู่ในท้องที่ โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนข้อมูลความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความเข้าใจในข้อเท็จจริงและปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างครบถ้วน อันจะนำไปสู่ประโยชน์แก่ประเทศมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยเปรียบเทียบวิเคราะห์ความสัมพันธ์และความร่วมมือในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง และนโยบายของรัฐในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจของรัฐบาลที่เป็นตัวแสดงที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาจุดยืนที่

เหมาะสมในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ทิพรัตน์ บุบผะศิริ. (ม.ป.ป.). หน่วยที่ 2 อาเซียนเบื้องต้น. ใน เอกสารการสอนประจำชุดวิชาอาเซียนเบื้องต้น. ค้นเมื่อ 30 มกราคม 2563, จาก <https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile/TB-82327-2.pdf>
- ธนวัฒน์ พิมลจินดา. (2552). องค์การเหนือรัฐและองค์การระหว่างรัฐบาล: จากทฤษฎีสู่กรณีเปรียบเทียบ. ค้นเมื่อ 30 มกราคม 2563, จาก <http://www.midnightuniv.org/midnighttext/0009999773.html>
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2556). สปป.ลาว, AEC PLUS Handbook. ค้นเมื่อ 5 กันยายน 2561, จาก <http://askkbank.com/WhatsHot/Documents/Loas.pdf>
- สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน). (2561). การพัฒนาการค้าระหว่างประเทศเพื่อขับเคลื่อนประเทศกำลังพัฒนาสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs): กรณีศึกษากลุ่มประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS). กรุงเทพฯ: สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน).
- สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่. (2560). การค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ปี 2559. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักวิชาการ. (2557). ภูมิภาคนิยมกับอาเซียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- Business Dictionary. (2019). *trade policy*. Retrieved February 12, 2019, from <http://www.businessdictionary.com/definition/trade-policy.html>
- Economy Watch. (2019). *Trade Policy*. Retrieved February 12, 2019, from <http://www.economywatch.com/international-trade/trade-policy.html>
- Mattelart, A. (2000). *Networking the World, 1794-2000*. Minneapolis, Mn.: University of Minnesota Press.
- Thomas, G. M. (2007). Globalization: The major players. *The Blackwell companion to globalization*, 84-102. Blackwell Publishing Ltd.
- Schiff, M. & Winters, L. A. (2003). *Regional Integration and Development*. Washington, D.C.: The World.

การสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในต่างประเทศ

Building Faith in Buddhists in Foreign Countries

พระปลัดกล้าณรงค์ ญาณวีโร¹, พระมหาสมบัติ ธนปญโญ², พระมหาเผด็จ จิรกุล³

Phrapalad Klanarong Yanawero¹, Phramaha Sombat Dhanapaño², Phramaha Padet Chirakulo³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{1,2,3}

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand^{1,2,3}

Email: kla_narong@yahoo.com¹

Received: 2021-01-16; Revised: 2021-03-17; Accepted: 2021-03-18

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในต่างประเทศ 2) เพื่อสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในต่างประเทศ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 1) การศึกษาเอกสาร 2) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 7 รูป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิจัยเชิงปริมาณ คือ การแจกแบบสอบถามพุทธศาสนิกชน ในต่างประเทศ ในทวีปยุโรป จำนวน 300 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในประเทศ พบว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ พบปัญหาอุปสรรคในงานแต่ละด้าน ในลักษณะภาพรวม 4 ด้าน คือ (1) ด้านพระธรรมทูต (2) ด้านการเทศน์สอน (3) ด้านสื่ออุปกรณ์การสอน (4) ด้านกิจกรรมทางศาสนา 2) การสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในประเทศ มี 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการวางแผนกิจกรรม (2) ด้านการพัฒนาปรับปรุงความดีพื้นฐานสากล 5 ประการ (3) ด้านการเรียนรู้ ตอบปัญหาธรรมะ และ (4) ด้านการเป็นกัลยาณมิตร เป็นการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในประเทศ ที่ดี

คำสำคัญ: การสร้างศรัทธา, พุทธศาสนิกชน, ทวีปยุโรป, ต่างประเทศ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the state of building faith in Buddhists abroad 2) To build faith of Buddhists in foreign countries It is a mixed method research with qualitative research methods consisting of 1) document study 2) interviewing 7 key informants, analyzing the data with content analysis. And quantitative research is to distribute 300 questionnaires from foreign Buddhists in Europe. Data were analyzed using basic statistics such as mean and standard deviation.

The results of the research showed that: 1) The state of building the faith of Buddhists in the country found that the administration of the Sangha affairs in accordance with the roles and responsibilities Found problems and obstacles in each area of work in 4 aspects as follows: (1) Dharma Missionary (2) Sermon Teaching (3) Media Teaching Equipment (4) Religious Activities 2) There are 4 aspects of building up the faith of Buddhists in the country: (1) Practice an Activity Planning (2) Development of 5 basic global merit 5 (3) Learning and answering Dharma problems (Learning Dharma) and (4) Acts of a Like Friend (Act Like a True Friend) is the faith building of Buddhists in good countries.

Keywords: Building faith, Buddhists, Europe, Foreign Countries.

บทนำ

ปัจจุบันนี้ชาวต่างชาติสนใจพุทธศาสนาจำนวนเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันคนไทยก็สนใจนับถือศาสนาอื่นในต่างประเทศ คนเป็นทุกข์ทางใจมากขึ้น แต่ไม่มีวิธีที่ดีแก้ไข เมื่อได้ศึกษาพุทธศาสนาก็เห็นว่าเป็นคำสอนที่ดีในทวีปยุโรป เป็นทวีปยุโรปมีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 6 จากทั้งหมด 7 ทวีป มีความเป็นมาที่ยาวนานมีศาสนาคริสต์เป็นศาสนาหลัก ศาสนาพุทธจึงเป็นสิ่งใหม่สำหรับชาวยุโรป ลักษณะทั่วไปของชาวยุโรปมีวัฒนธรรมแสงปัญญา จึงค่อนข้างเข้ากันได้ดีกับหลักการทางพระพุทธศาสนาที่มุ่งให้ความเสรีทางความคิด สนับสนุนการใช้เหตุผล เกิดขึ้นเพื่อความสุขแก่มหาชนเป็นการเกิดประโยชน์ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังพระพุทธดำรัสในวันที่ส่งพระพุทธสาวก 60 องค์ออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคแรก ความว่า

“จรถ ภิกขเว จาริกัม พุชฺชนหิตาย พุชฺชนสุขาย โลกานุกมปาย อตถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानัม มา เกน เทว อคมิตถ เทเสถ ภิกขเว ธมฺมํ อาทิกุลยาณํ มชฺเฌกุลยาณํ ปรีโยสานกุลยาณํ สาตถํ สพฺพญฺชนํ เกวลปรีฏญฺญํ ปรีสุทฺธํ พรหมจริยํ ปกาเสถ”

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่พวกทวยเทพและมนุษย์ อย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาออกไปในหลาย ๆ พื้นที่ทั่วโลกทำให้พระพุทธศาสนาเป็นที่รู้จักและมีผู้ศรัทธาเลื่อมใสเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และเมื่อพระพุทธศาสนาแผ่ขยายออกไปยังประเทศใดแล้ว ได้ลงหลักปักฐานมั่นคงในที่นั้นก็เกิดจากการสร้างศรัทธาของพระภิกษุสงฆ์ในประเทศนั้น ๆ ออกไป จนเกิดการสร้างอารามที่พัก เกิดวัดวาอารามที่บำเพ็ญกุศลปฏิบัติธรรม การสร้างศรัทธาจึงมีความจำเป็น ต่อการดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาในประเทศนั้น ๆ อย่างยิ่ง พระพุทธศาสนานิกายเถรวาท ทั้งหมดนิกายและธรรมยุติ ที่มี

ความสำเร็จในด้านการเผยแผ่ สิ่งปลูกสร้าง และการบริหารการจัดการตามแบบอย่างวัดในพระพุทธศาสนา ตามหลักธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อมารองรับงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา อย่างเป็นระบบ (ธรรมะไทย, 2563)

จากหลักฐานการค้นพบดังกล่าวสันนิษฐานได้ว่า ชาวไวคิงรู้จักพระพุทธศาสนาและปฏิบัติตาม ประเพณีพระพุทธศาสนาแล้ว ยุคไวคิงอยู่ในระหว่าง พ.ศ. 1300 - 1800 ชาวไวคิงโบราณ ได้แก่กลุ่มประเทศ สแกนดิเนเวีย ได้แก่ สวีเดน นอร์เวย์ ฟินแลนด์และเดนมาร์ก พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์สวีเดนจัดเป็นพิพิธภัณฑสถาน เรื่องราวไวคิงมากที่สุดของโลก เพราะมีสิ่งของเกี่ยวกับไวคิงมากกว่าสิบล้านชิ้น นับได้ว่าพระพุทธศาสนา เป็นที่รู้จักและมีคนนับถือในกลุ่มชนชาวไวคิงมากกว่าหนึ่งพันสองร้อยกว่าปี และจากหลักฐานการค้นพบ ดังกล่าว ทำให้รู้ว่าพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่ไปถึงดินแดนขั้วโลกเหนือ เส้นทางไกลสุดในการเดินทางเผยแผ่ ของพระพุทธศาสนา ปัจจุบันในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียมีวัดพระพุทธศาสนาอยู่ในทุกประเทศ (ข่าววัดสระเกษ, 2562)

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในต่างประเทศ
- 2) เพื่อสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในต่างประเทศ

การทบทวนวรรณกรรม

พุทธวิธีการสอนการเผยแผ่ของพระพุทธเจ้า โดยศึกษาพุทธวิธีการสอนผ่านพุทธกิจ พุทธกิจคือการทำหน้าที่ความเป็นพระพุทธเจ้า แต่ละวันมีกิจต้องปฏิบัติ 5 ช่วงเวลา เพื่อให้พุทธวิธีการสอนที่ตั้งไว้บรรลุผล พุทธวิธีการสอนจะบรรลุผลน้อยมากอย่างไรนั้น ดูผลของพุทธกิจ ที่เรียกว่า พุทธจริยา คือ จริยาที่เกิดประโยชน์ต่อชาวโลก เรียกว่า โลกัตถจริยา ประโยชน์ต่อคณาญาติ เรียกว่า ญาติัตถจริยา และประโยชน์ต่อความเป็นพระพุทธเจ้า เรียกว่า พุทธัตถจริยา โดยจริยาทั้ง 3 นี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์จากพุทธวิธีการสอนผ่านการสร้างพุทธสาวก เพื่อให้เป็นบุคคลต้นแบบและเป็นธรรมจักรบุคคล แล้วส่งไปช่วยเหลือ สนับสนุน การเผยแผ่ อันเป็นพุทธกิจของพระพุทธองค์ในระดับบุคคล จากนั้นจึงทรงสร้างพุทธชุมชนด้วยธรรมวินัย เพื่อให้เป็นสังคมต้นแบบ และเป็นประจักษ์พยานแก่สังคมช่วยส่งเสริมพุทธกิจในระดับสังคม และในที่สุดทรงสร้างเครือข่ายชาวพุทธจากสาธุชนผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใส เพื่อให้เป็นอุบาสกบริษัท อุบาสิกาบริษัท ผู้เข้าใจพระพุทธศาสนา มีหลักธรรมสำหรับศึกษาปฏิบัติอีกชั้นหนึ่ง จนเกิดความรู้ความเข้าใจในธรรม มีความกล้ากล้าสามารถร่วมกับ ภิกษุบริษัท และภิกษุณีบริษัท ในนามพุทธบริษัท 4 เพื่อร่วมกันปกป้อง รักษา และสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา ไว้ให้ธรรมได้เป็นประโยชน์ทั้งในระดับโลกัตถจริยา ญาติัตถจริยา และพุทธัตถจริยาอย่างสมบูรณ์ บรรลุผลสำเร็จตามพุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงตั้งไว้ทั้งก่อนและหลังการตรัสรู้ทุกประการ

สมุณทนา คณาเจริญ (2548, หน้า 98) ให้ความหมายว่า ศรัทธาในพระพุทธศาสนา หมายถึง ความเชื่อ ความนับถือที่ประกอบด้วยปัญญา และเหตุผล เพราะพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา เน้นสอนคนให้มีเหตุผล ไม่เชื่ออย่างงมงาย คำสอนของพระพุทธเจ้า ถ้ามีองค์ประกอบศรัทธา แล้วจะต้องมีองค์ประกอบด้าน ปัญญาคู่กันเสมอ

ศรัทธาในทางพระพุทธศาสนามี 4 ประการ คือ

1. กัมมสัทธา เชื่อกรรม เชื่อกฎแห่งกรรม เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง คือ เชื่อว่า เมื่อทำอะไรโดยมีเจตนา คือ จงใจทำทั้งรู้ ย่อมเป็นกรรม คือ เป็นความชั่วความดีมีขึ้นในตน เป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำไม่ว่าแง่ดี และเชื่อว่าผลที่ต้องการ จะสำเร็จได้ด้วยการกระทำ มิใช่ด้วยอำนาจหรืออนาคตโชค เป็นต้น

2. วิปากสัทธา เชื่อวิปาก เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือ เชื่อว่ากรรมที่ทำแล้วย่อมมีผล และผลต้องมีเหตุ ผลดีเกิดจากกรรมดี ผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว

3. กัมมัสสกตาสัทธา เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของ จะต้องรับผิดชอบส่วยวิปาก เป็นไปตามกรรมของตน

4. ตถาคตโพธิสัทธา เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า มั่นใจในองค์พระตถาคต ว่าเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง 9 ประการ ตรัสธรรม บัญญัติวินัยไว้ด้วยดี ทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ คือเราทุกคนนี้ หากฝึกตนด้วยดีก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุด บริสุทธิหลุดพ้นได้ ดังที่พระองค์ทรงบำเพ็ญไว้ (อง.สตตก. (ไทย) 23/4/3)

เหตุแห่งศรัทธา

แรงจูงใจหรือสาเหตุที่ก่อให้เกิดศรัทธาความเชื่อนั้น ท่านกล่าวไว้ว่ามีอยู่ 4 ประการ คือ

1. รูปลักษณะสัทธา เชื่อเพราะถือรูปเป็นประมาณ พอใจในรูปสมบัติ ชอบรูปร่างสวย สง่างาม ผิวพรรณหมดจดผ่องใส

2. โสฬสประมาณสัทธา เชื่อเพราะถือเอาเสียงเป็นประมาณ เกิดความเชื่อเพราะเสียง ชอบฟังเสียงไพเราะ หรืออีกนัยหนึ่งว่า ผู้ถือชื่อเสียงกิตติศัพท์หรือความโด่งดังเป็นประมาณ ศรัทธาเพราะมีชื่อเสียง

3. ลูขประมาณสัทธา เชื่อเพราะถือความเคร่งหมองเป็นประมาณ ศรัทธาเพราะเห็นว่าเป็นผู้ครองผ้าเก่า อยู่เรียบง่าย

4. ธัมมประมาณสัทธา เชื่อเพราะถือธรรมเป็นประมาณ พอใจในเนื้อหาธรรมและการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เช่น ศรัทธาเพราะได้ฟังธรรม ศรัทธาเพราะเห็นภิกษุรักษามารยาทเรียบร้อยสำรวมอินทรีย์ (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2526)

ลักษณะของผู้มีศรัทธา

ลักษณะของบุคคลผู้มีศรัทธามีอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นผู้ใคร่ที่จะเห็นท่านผู้มีศีล

2. เป็นผู้ปรารถนาจะฟังพระสัทธรรม

3. มีน้ำใจปราศจากความตระหนี่อันเป็นมลทิน มีจาคะยินดีในการสละ ยินดีในทานและการแจกจ่ายทาน (องจตุกก. 21/65/93)

ศรัทธาทางพระพุทธศาสนา ไม่ใช่การเชื่ออย่างไม่มีเหตุผล แต่เป็นความเชื่อที่มีปัญญา มีเหตุผลมาประกอบการพิจารณาอยู่ด้วย เพราะหากมีแต่ศรัทธาอย่างเดียวก็อาจกลายเป็นความงมงายได้ ดังนั้นศรัทธาทางพระพุทธศาสนาจึงเป็นปัจจัยต่อการพัฒนาปัญญาเพื่อการรู้

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับ หลักธรรมตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกี่ยวกับศรัทธา ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนด

กรอบแนวคิดการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย โดยนำข้อมูลความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในต่างประเทศ โดยการ
1) การศึกษาดำรง เอกสาร บทความวิชาการ สื่อออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 2) ตรวจสอบโดยการ
ตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) เชิงปริมาณ มีจำนวน 300 คน ประชากรกลุ่มตัวอย่างคือ พุทธศาสนิกชน
ในทวีปยุโรป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในต่างประเทศ ได้แก่ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล
สำคัญจำนวน 6 รูป ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1) สภาพการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในต่างประเทศ พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ด้านพระธรรมทูต พบว่า พระธรรมทูตที่มาปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศ มีศักยภาพในการอบรม
เทศน์สอน การให้คำตอบแทนแก่พระธรรมทูต ตามความเหมาะสมกับภาระงานในการปฏิบัติเท่าที่สามารถจะ
ช่วยเหลือได้

ด้านการเทศน์สอน พบว่า พระสงฆ์ มีประสบการณ์ มีเทคนิควิธีที่หลากหลายที่สามารถสอนให้
แรงจูงใจ และมีคุณภาพที่มีการยอมรับ ทำให้พุทธศาสนิกชนเข้าวัดเพิ่มมากขึ้น

ด้านสื่ออุปกรณ์การสอน พบว่า วัดขาดบุคลากรในการผลิตสื่อประกอบการบรรยายที่หลากหลาย
เทศน์ปากเปล่าไม่มีสื่อประกอบ

ด้านกิจกรรมทางศาสนา พบว่า ทุกวัดมีกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้
พุทธศาสนิกชนได้เข้าวัดทำบุญ และยังมีกิจกรรมวันสำคัญของชาติ ตามเทศกาลต่าง ๆ

2) การสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในต่างประเทศ พบว่า มีองค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย
3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อม (Environment) 2) หลักการ (Principle)
3) วัตถุประสงค์ (Object) รายละเอียดดังนี้

1. สภาพแวดล้อม (Environment) ได้แก่ สภาพทั่วไปที่มีผลต่อการนำเอารูปแบบไปใช้
1) สภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกต้องเอื้ออำนวย เช่น นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป็นต้น และ
2) ความแตกต่างระหว่างปัจจัยของพระสงฆ์ และพุทธศาสนิกชน

2. หลักการ (Principle) ได้แก่ แนวคิดพื้นฐาน และเงื่อนไขการนำไปใช้ เงื่อนไข ที่จะทำให้การนำ
รูปแบบไปใช้ประสบผลสำเร็จ และข้อระมัดระวังเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น ดังนี้

2.1 พระภิกษุสงฆ์ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้ก่อให้เกิดความเลื่อมใสแก่พุทธศาสนิกชน
ประกอบด้วย 1) ภิกษุเป็นผู้มีศรัทธา 2) มีศีล 3) เป็นพหูสูต 4) เป็นธรรมกถึก 5) เข้าสู่บริษัท 6) แก้วกล้า
แสดงธรรม 7) ทรงวินัย 8) อยู่เสนาสนะอันสงัด

2.2 พุทธศาสนิกชนพึงมีศรัทธาที่ประกอบด้วย พละ 7 คือ ศรัทธาพละ วิริยพละ หิริพละ โอตตปปะพละ สติพละ สมาธิพละ และปัญญาพละ

2.3 พุทธศาสนิกชนควรได้อานิสงส์ของศรัทธา 5 ประการ คือ 1) เมื่อจะอนุเคราะห์ ย่อมอนุเคราะห์ผู้มีศรัทธาก่อน 2) เมื่อจะเข้าไปหา ย่อมเข้าไปหาผู้มีศรัทธาก่อน 3) เมื่อจะต้อนรับ ย่อมต้อนรับผู้มีศรัทธาก่อน 4) เมื่อจะแสดงธรรม ย่อมแสดงธรรมแก่ผู้มีศรัทธาก่อน 5) เมื่อละโลกย่อมเกิดในสุคติโลกสวรรค์

3. วัตถุประสงค์ (Object) ได้แก่ เป้าหมายในการพัฒนารูปแบบขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลดีอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเป็นประโยชน์ของการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ได้แก่

3.1 เพื่อให้พุทธศาสนิกชนเป็นผู้ใดในการเห็นผู้มีศีลทั้งหลาย โดยใช้รูปแบบการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย

3.2 เพื่อให้พุทธศาสนิกชนเป็นผู้ใดเพื่อจะฟังธรรม โดยใช้รูปแบบการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย

3.3 เพื่อให้พุทธศาสนิกชนเป็นผู้มีใจปราศจากมลทิน ยินดีในการสละ พอใจในการให้และแบ่งปัน โดยใช้รูปแบบการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย

ส่วนที่ 2 ตัวแบบ ประกอบด้วย 1) ระบบการดำเนินการ (System) 2) กระบวนการดำเนินการ (Management Process) รายละเอียดดังนี้

1. ระบบการดำเนินการ คณะกรรมการบริหารสมาคมแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อรับผิดชอบ ประชุมคณะทำงานเกี่ยวกับทิศทางนโยบายและมาตรการการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในการวางแผนการจัดการร่วมกัน ร่วมจัดทำงบประมาณ ตรวจสอบงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ดำเนินการในการจัดการการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชน อย่างเป็นระบบ สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ ประชุมชี้แจงคณะสงฆ์พุทธศาสนิกชน และชุมชนเครือข่ายรับฟังความคิดเห็นและวางแผนดำเนินการร่วมกัน ร่วมจัดการการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนตามแผนงานที่กำหนดร่วมกัน ดำเนินการจัดการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนร่วมกัน โดยมีการประเมินผล สรุปรายงานผลการดำเนินการในภาพรวมและเผยแพร่ให้แก่สาธารณชนต่อไป

2. กระบวนการดำเนินการ (Management Process) การสร้างศรัทธา ได้แก่ วิธีการดำเนินงาน กิจกรรม และอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ประกอบด้วยดำเนินการตามองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการวางแผนกิจวัตรกิจกรรม (Practice an Activity) พระภิกษุมีกิจวัตรที่แตกต่างจากการบริหารเวลาในชีวิตประจำวันของคฤหัสถ์ คฤหัสถ์จะต้องเรียนรู้ว่าเป้าหมายชีวิต คือ การบรรลุพระนิพพาน เมื่อพวกเขาได้รู้ถึงเป้าหมายนี้แล้ว ก็จะพยายามทำให้เรื่องการแสวงหาทางวัตถุและการอบรมจิตใจให้บริสุทธิ์ไปด้วยกันได้ เมื่อตื่นนอนก็สวดมนต์ทำวัตรเช้า และทำสมาธิ เพื่อให้ได้ความสงบใจ เตรียมจิตใจให้พร้อมสำหรับการเผชิญปัญหาในชีวิตและธุรกิจการงาน ก่อนเข้านอนสวดมนต์และนั่งสมาธิอีกครั้งหนึ่งเพื่อชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ และพบความสงบ ปลอดภัยจากความคิดและความเคร่งเครียดในชีวิตประจำวัน สิ่งเหล่านี้เป็นข้อพึงปฏิบัติของชาวพุทธที่แท้จริง ในวันสำคัญทางศาสนา คฤหัสถ์ก็จะมาวัด ฟังธรรมะ, เจริญสมาธิภาวนา, สร้างบุญกุศล (ความดี) และรักษาศีล 8

2) ด้านการพัฒนาปรับปรุงความดีพื้นฐานสากล 5 ประการ (Global Merit 5) ความดีพื้นฐานสากล 5 ประการ คือ คุณลักษณะพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนต้องมี เพื่อพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ และพัฒนาสังคมให้มีความเจริญงอกงาม และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยคุณลักษณะเหล่านี้จะต้องฝึกฝนเป็นประจำทุกวันจนเป็นนิสัย ผ่านห้องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน 5 ห้อง คือ (1) ห้องนอน (2) ห้องน้ำ (3) ห้องแต่งตัว (4) ห้องอาหาร (5) ห้องทำงานหรือห้องเรียน ความดีพื้นฐานสากล 5 ประการ ประกอบด้วย 1) ความสะอาด หมายถึง ปราศจากสิ่งแปลกปลอม อันจะทำให้เสียคุณภาพ 2) ความเป็นระเบียบ หมายถึง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ถูกลำดับ เป็นแถว เป็นแนว ไม่ขัดขวาง ไม่สับสน 3) ความสุภาพ หมายถึง ความสามารถในการควบคุมกิริยาทางกาย วาจาให้เป็นปกติ ไม่ทำให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกในทางไม่ดี 4) ความตรงต่อเวลา หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเอง ในการ เริ่ม ทำ เลิกงานให้เป็นไปตามที่กำหนด 5) การมีสมาธิ (Meditation) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมจิตใจ อารมณ์ให้ตั้งมั่นเป็นหนึ่ง เพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ ผ่องใสขึ้นจากภายใน

ความดีพื้นฐานสากล 5 ประการ หากพระภิกษุและพุทธศาสนิกชนฝึกอยู่เป็นประจำจะทำให้มีพื้นฐานเบื้องต้น ที่จะพัฒนาตนเองนำไปสู่การเป็นผู้ที่มีศรัทธายึดมั่นในพระรัตนตรัย ทำให้มีจิตใจที่ผ่องใส และจะทำให้มีนิสัยบัณฑิตที่มีคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานที่ดีต่อไป เป็นการสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับพุทธศาสนิกชนได้เป็นอย่างดี

3. ด้านการเรียนรู้ การสอน และการสอบตอบปัญหาธรรมะ (Learning Dharma) นักธรรมหรือธรรมศึกษา แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ชั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก มีการสอบวัดผลทุกปี หากวัดมีครูพระสอนพระปริยัติธรรมที่มีความรู้ความสามารถ ย่อมก่อให้เกิดศรัทธากับพุทธศาสนิกชนที่มาศึกษาพระปริยัติ อันจะนำไปสู่ความศรัทธาต่อการปฏิบัติ เมื่อได้ศึกษาพุทธประวัติ หลักธรรม หลักศาสนพิธี และวินัยของชาวพุทธ

4. ด้านการเป็นกัลยาณมิตร (Act Like a True Friend) การทำหน้าที่กัลยาณมิตรจะต้องเป็นคนพูดดีและพูดเป็น กล่าวคือ คนพูดเป็นนอกจากเตรียมเรื่องมาดีแล้ว จะต้องเป็นผู้ที่คิดให้รอบคอบและมีสติ ก่อนที่จะพูด และมีการกลั่นกรองคำพูดให้ละเอียดอ่อนเสียก่อนแล้วจึงค่อยพูด เพราะการใช้คำพูดหากสามารถอธิบายได้ยิ่งละเอียดอ่อนลึกซึ้งเท่าไร ก็ยังสามารถทำให้เกิดความประทับใจคนฟังได้ลึกและได้นาน ตรงกันข้ามคำพูดยิ่งหยาบเท่าไร ก็กลับจะทำให้เกิดความระคายทั้งหู ระคายทั้งใจมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้หลักในการพูดไว้ถึง 5 ประการด้วยกัน คือ พูดด้วยจิตเมตตา พูดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ พูดถ้อยคำที่ไพเราะ พูดถ้อยคำที่เป็นจริง พูดถูกกาลเทศะ

ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ ประกอบด้วย 1) โครงสร้าง (Structure) 2) การตัดสินใจ (Decision Making) 3) การประเมิน รายละเอียดดังนี้

1. โครงสร้าง (Structure) ได้แก่ ความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันขององค์ประกอบต่าง ๆ
2. การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง จากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณา หรือประเมินอย่างดีแล้วว่า เป็นทางให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของรูปแบบ

3. แนวทางการประเมิน การกำหนดแนวทาง และเครื่องมือในการประเมินผลรูปแบบ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบว่ารูปแบบทำหน้าที่ตามที่ออกแบบไว้มากน้อยเพียงใด พระสงฆ์ และพุทธศาสนิกชน

จะต้องอยู่ร่วมกันอย่างกัลยาณมิตร อาศัยหลักพุทธธรรม คือ ศรัทธาในปัญญาตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อย่างมั่นคงตลอดไป

อภิปรายผล

สภาพการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย พบว่า สภาพปัญหาคนห่างวัด ไม่ค่อยเข้าวัด ไม่รู้ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมที่แฝงอยู่ในคำสอนของพระพุทธศาสนา ประกอบกับต้องประกอบอาชีพเพื่อความอยู่รอดของตนและครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลามาวัด อีกทั้งความเป็นสังคมที่อยู่ในยุควัตถุนิยมและการเห็นเงินเป็นสิ่งสำคัญ ทำให้คนเลือกที่จะแสวงหาเงินก่อน ประกอบกับการไปวัดก็จำเป็นต้องใช้เงินอีกเช่นกัน ก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การไปวัดเป็นเรื่องยาก ยังมีชาวการปฏิบัติตัวไม่ดีของพระสงฆ์เป็นข่าวโด่งดังก็ยิ่งทำให้ความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนลดน้อยถอยลงไปอีก ดังนั้น พระสงฆ์ต้องมีรูปแบบในการสร้างศรัทธาโดยการทำงานเชิงรุก เข้าหาพุทธศาสนิกชนเพื่อนำพาให้พุทธศาสนิกชนเข้าวัด ทำบุญ ศึกษารธรรม ปฏิบัติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัตน์ พักน้อย (2561) ที่ศึกษาภาพลักษณ์ของพระพุทธศาสนาในมุมมองของพุทธศาสนิกชนชาวไทย พบว่า มุมมองของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อพระพุทธศาสนา มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยเงื่อนไขหนึ่งที่มีความสำคัญคือการประกอบอาชีพ และ เงินตรา ซึ่งคนส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่น และใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำมาหากิน เพื่อให้มีรายได้และมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง จนเกิดการ ละทิ้งและไม่มีเวลาในการเข้าร่วมประกอบพิธีกรรม ตามวิถีทางของพุทธศาสนิกชนชาวไทย พุทธศาสนิกชนที่มาวัดในแถบประเทศสแกนดิเนเวียส่วนใหญ่มาทำบุญตามประเพณีในวันสำคัญทางศาสนา ยังมีความเชื่อความศรัทธาในเรื่องบุญกุศลที่ได้รับการปลูกฝังมาจากเมืองไทย คนที่มาวัดเป็นพวกที่คิดบวก สอดคล้องกับงานวิจัยที่ว่า ภาพลักษณ์ของศาสนบุคคล และศาสนสถานที่ปรากฏในสายตาของพุทธศาสนิกชนเป็นภาพลักษณ์เชิงบวก เช่น พระสงฆ์มีการปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอน และเป็นທີ່พึ่งทางจิตใจให้แก่พุทธศาสนิกชน เป็นต้น จากวิถีการปฏิบัติเช่นนี้ จึงทำให้ พุทธศาสนิกชนที่รับรู้ สัมผัสภาพลักษณ์สิ่งเหล่านี้ ย่อมเกิดความคิด ความรู้สึกที่ดีต่อพระพุทธศาสนา จนก่อเกิดเป็นความศรัทธาและเลื่อมใสมีผลต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานของจันทิมา พูลทรัพย์ (2558) ที่ทำการศึกษาปัจจัยการ ตัดสินใจในการทำบุญของพุทธศาสนิกชน วัดจำปา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทั้งนี้เนื่องจากหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสิ่งที่นำไปปฏิบัติได้จริง เป็นสิริมงคล และส่งเสริมให้เกิด ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต

กระบวนการดำเนินการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ประกอบไปด้วย (1) ด้านการวางแผนกิจกรรม (2) ด้านการเรียน การสอน และการสอบตอบปัญหาธรรมะ (3) ด้านการพัฒนาปรับปรุงความดีพื้นฐานสากล 5 ประการ และ (4) ด้านการเป็นกัลยาณมิตร

ด้านการวางแผนกิจกรรม โดยภาพรวม พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นประโยชน์ และด้านความถูกต้อง ตามลำดับ แสดงว่ามีความเป็นไปได้มากที่จะใช้เป็นกระบวนการดำเนินการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชน เป็นอันดับแรก เพราะแต่ละวัดย่อมมีกิจกรรมในการสวดมนต์ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็นเป็นประจำอยู่แล้ว และยังมีกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเทศกาลทุกวัดเหมือนกันอยู่แล้ว ส่วนความเหมาะสมขึ้นกับบริบทของแต่ละวัดว่าจะมีมากน้อยเพียงใด ด้านการเรียน

การสอน และการสอบตอบปัญหาธรรมะเพื่อการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย โดยภาพรวม พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเป็นประโยชน์ และด้านความถูกต้อง ตามลำดับ แสดงว่าแต่ละวัดควรจัดให้มีการเรียน การสอน และการจัดสอบตอบปัญหาธรรมะ หรือการแสดง ธรรม การสนทนาธรรม เพื่อให้พุทธศาสนิกชนมีความศรัทธาในหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เชื่อในปัญญาตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สามารถนำธรรมะไปปฏิบัติให้ชีวิตมีความสุขความเจริญได้ตาม สมควรแก่การปฏิบัติของบุคคลนั้น ด้านการพัฒนาปรับปรุงความดีพื้นฐานสากล 5 ประการเพื่อการสร้าง ศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย โดยภาพรวม พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความ ความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้อง และด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ แสดงว่า พุทธศาสนิกชนควรที่จะพัฒนา ตนเองตามหลักความดีพื้นฐานสากล 5 ประการ เหมาะที่จะนำไปปฏิบัติให้เกิดความเคยชินในชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างศรัทธาในตนในความดีที่ปฏิบัติ เพื่อความสุขของตนและครอบครัว และด้านการทำหน้าที่กัลยาณมิตร เพื่อการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย โดยภาพรวม พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้อง และด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ แสดงว่า พุทธศาสนิกชน นอกจากจะมีศรัทธาในการทำความดีด้วยตนเองแล้ว ยังต้องทำหน้าที่ชักชวนบุคคลรอบตัวให้มาศึกษาหลักการ แห่งการทำความดี ชักชวนให้มาทำความดี สร้างเครือข่ายคนดีให้เกิดขึ้นในสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เจ้าอาวาสควรมีบทบาทในการพัฒนาบุคลากรของวัดของตนเอง และควรให้กรรมการวัดหรือ กรรมการสมาคมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันและตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชน
2. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรมีการนิเทศ ติดตาม ให้วัดในต่างประเทศรายงานผลการ ปฏิบัติงานของวัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนงบประมาณ ปรับปรุงและพัฒนา พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพของ การปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น
3. วัด ควรมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อเป็นการขอความสนับสนุน ระดมทุน ในการสร้างกิจกรรมเพื่อสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชน

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรจัดกิจกรรมให้พุทธศาสนิกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในวันสำคัญต่าง ๆ มีประกาศแต่งตั้งให้เป็น คณะกรรมการจัดงาน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในการพัฒนา ปรับปรุงวัด พระสงฆ์ต้องทำงานเผยแผ่ เชิงรุก เข้าหาพุทธศาสนิกชน ทำตนให้เป็นที่ตั้งแห่งศรัทธา
2. ควรเลือกนำการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในต่างประเทศ ไปปรับประยุกต์ใช้ หรือ บูรณาการ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของวัดตนเองเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางเอาไว้อย่างมี คุณภาพ

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

รูปแบบการสร้างศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในต่างประเทศ ซึ่งเป็นผลในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการ สร้างความศรัทธาโดยพระสงฆ์พระธรรมทูตเป็นหลัก ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างศรัทธา

รูปแบบอย่างอื่น เช่น รูปแบบการสร้างศรัทธาโดยคฤหัสถ์ธรรมทูต เพื่อให้เกิดมุมมองที่แตกต่างกันในการวางแผนการพัฒนาวัดและแก้ปัญหาคนห่างไกลวัด ห่างเหินศาสนา

เอกสารอ้างอิง

- ข่าววัดสระเกศ. ชาวไวกิงนับถือพระพุทธศาสนาในยุคไวกิง. ค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2562, จาก <https://www.watsrakesa.com/content/12077/>
- จันทิมา พูลทรัพย์. (2558) ปัจจัยการตัดสินใจในการทำบุญของพุทธศาสนิกชน วัดจำปา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธรรมะไทย (2563). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่สังคมโลก. ค้นเมื่อ 3 มกราคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/missionary/index.php>
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์. (2526). พระสูตรและอรรถกถา แปลอังกูตตรนิกาย ปัญจก-ฉักกนิบาต. กรุงเทพฯ: เฉลิมชาญการพิมพ์.
- สุนทนา คณาเจริญ. (2548). ศรัทธาในพระพุทธศาสนา. วารสารวงการศึกษา, 2(18), 98-101.
- สุรัตน์ พักน้อย. (2561). ภาพลักษณ์ของพระพุทธศาสนาในมุมมองของพุทธศาสนิกชนชาวไทย. วารสารมหาจุฬานาครพรรณ์, 5(3), 636-653.

**แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โรงเรียนกลุ่มทวาราวดี**
Guidelines Learning Resources Community Management of Schools
Bangkok Primary Educational Service Area Office,
Thawarawadi Group Schools

จิรภัทร์ กาญจนครุฑ¹, นันทิยา น้อยจันทร์²
Jiraphat Kanjanakrut¹, Nuntiya Noichun²

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2}
Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2}
EMail: jira_pant@hotmail.com¹

Received: 2021-01-16; Revised: 2021-03-19; Accepted: 2021-03-21

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครโรงเรียนกลุ่มทวาราวดี 2) เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สภาพจริงและสภาพที่คาดหวังของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครโรงเรียนกลุ่มทวาราวดี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโรงเรียนกลุ่มทวาราวดี จำนวน 280 คนและผู้บริหาร จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สูตร Modified Priority Needs Index (PNI modified) ค่าดัชนี PNI

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังพบว่า ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ PNI = 0.121 รองลงมาคือ ด้านสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี PNI = 0.120 ด้านวิชาการ PNI = 0.115 และด้านวัฒนธรรม ประเพณี PNI = 0.114 ตามลำดับ 2) แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง ใช้กระบวนการ PDCA จำแนกตามรายด้าน ด้านวิชาการมีการวางแผนประชุมกำหนดการดำเนินงานให้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี ผู้บริหารและครูมีการวางแผนประชุมกำหนดการดำเนินงานติดตามผลการประเมินเพื่อนำมาแก้ไขให้ดีขึ้น ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ดำเนินงานแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อกับการใช้งาน ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ผู้บริหารและครูมีการวางแผนประชุม ดำเนินงานให้เป็นระบบตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน, สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง, โรงเรียนกลุ่มทวาราวดี

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the actual and expected conditions of learning resource community management of schools Bangkok primary education service area office, Thawaravadi Group Schools. 2) to find guidelines the actual and expected conditions of learning resource community management of schools Bangkok primary education service area office, Thawaravadi Group Schools. Samples used in the research there were 280 school teachers under Bangkok primary education service area office, Thawaravadi Group Schools and 5 administrators. The tool used to collect data were questionnaires and interview forms. The statistics used were frequency, percentage, mean and standard deviation, Modified Priority Needs Index (PNI modified), PNI Index.

The research findings were as follows: 1) the management of the learning resources was found to be realistic and expected at a high level. When considering the difference between the actual and expected conditions, it was found that the expected condition average is higher than the expected condition average in all aspects. In descending order as follows natural resources PNI = 0.121 followed by technology innovation media PNI = 0.120 academic PNI = 0.115 and culture and traditions PNI = 0.114, respectively. 2) guidelines for the management of learning sources, actual and expected conditions, using the PDCA process, classified by individual aspects. Academic aspects: meetings are planned and scheduled operations clearly according to technology innovation objectives, administrators and teachers have planned meetings, work schedules, and follow up evaluation results for better correction. Natural resources to appoint persons responsible for the management of the learning resources to facilitate the use of culture, traditions, administrators and teachers. Operate in a systematic way according to school objects.

Keywords: Learning Resources Community Management, Actual Conditions and Expected Conditions, Tawaravadi Group Schools.

บทนำ

การศึกษาของไทยถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างยิ่ง ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพกับผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้เรียนได้ศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อมุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรม และส่งเสริมพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณธรรม สังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมที่เอื้ออาทรต่อกันจะสร้างโอกาสให้กับคนไทยทุกคนได้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยเหตุนี้โรงเรียนยุคใหม่จึงต้องเชื่อมโยงกับสถาบันต่าง ๆ ภายในโรงเรียนกับชุมชน เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และหาคำตอบให้มีความรู้และมีประสิทธิภาพกับผู้เรียน

ในส่วนสภาพปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพบางโรงเรียนไม่มีแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการใช้แหล่งเรียนรู้

ไม่ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพราะการศึกษาไม่หยุดนิ่งเพียงแค่การเรียนรู้จากในห้องเรียนการเรียนรู้เท่านั้นแต่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกสถานที่และตลอดเวลา จึงทำให้ผู้เรียนต้องมีการเรียนรู้จากนอกห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในรอบ ๆ โรงเรียนด้วย ซึ่งล้วนมีความหลากหลายตามบริบทของโรงเรียนนั้น ๆ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องจริยธรรม ห้องนาฏศิลป์ มีมุมบอร์ดข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ สวนหย่อมธรรมชาติ แปลงผัก เป็นต้น แหล่งเรียนรู้จึงเป็นเหมือนชุมทรัพย์ทางปัญญาที่เรียนรู้ได้ไม่รู้จักทั้งประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม อาชีพ รวมอยู่ในวิถีชีวิต แหล่งเรียนรู้ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้แหล่งเรียนรู้ถือเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับสิ่งที่ได้ศึกษาด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 สามารถสร้าง ทักษะการสังเกต ทักษะการบันทึกข้อมูล ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้เกิดความคงทนในการจำเรื่องที่เรียนได้นานขึ้น และโรงเรียนสามารถช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการการเรียนรู้จากชีวิตจริง ได้รับประสบการณ์ตรงโดยการลงมือปฏิบัติจริง โดยมีการจัดสรรแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของตัวผู้เรียน มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและ บุคคลในชุมชนที่อยู่รอบนอกโรงเรียนและนำเอาแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้และสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นภารกิจที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ โดยเริ่มจากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดตั้งบุคลากรรับผิดชอบดูแล มีการควบคุมกำกับ และติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งแสวงหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจการพัฒนาและจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดห้องปฏิบัติการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ตลอดจนการจัดบริการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ศึกษาค้นคว้าและใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนประกอบการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รู้จักคิด ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมมีความเข้าใจบทเรียนดีขึ้น และมีความสุขสนุกสนานมีความสุขในการเรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2551) โดยถือเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานทางการศึกษา และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญในการจัดการความรู้ จึงต้องปรับบทบาทให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบตัว และสังคมโลก โดยเฉพาะพระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นหลักการว่าส่วนราชการต้องมีการพัฒนาความรู้ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นจึงต้องพัฒนาสถานศึกษาในรูปแบบใหม่ด้วยการจัดการความรู้ในสถานศึกษาโดยนำวงจรคุณภาพ PDCA มาบริหารเพื่อปรับปรุงงานมาตรฐานการทำงานอย่างเป็นระบบมี 4 ขั้นตอน 1.การวางแผน 2.ลงมือทำ 3.ตรวจสอบ 4.ปฏิบัติและแก้ไขปรับปรุง โดยนำมาประยุกต์ใช้ได้กับระดับสถาบันการศึกษาโดยขยายผลวงจร PDCA เพื่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงรูปธรรมอย่างชัดเจน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้วิจัยสนใจจะทำวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโรงเรียนกลุ่มทวารวดีกรุงเทพมหานครเขต 1 โดยนำวงจร

คุณภาพ PDCA มาบริหารระดับสถาบันการศึกษาอยากจะทราบแนวทางในการบริหารแหล่งเรียนรู้ว่ามีความคาดหวังอย่างไรเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้โรงเรียนเกิดแนวทางในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการจัดการเรียนการสอนโดยให้มีประสิทธิภาพกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครโรงเรียนกลุ่มทวารวดี
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สภาพจริงและสภาพที่คาดหวังของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครโรงเรียนกลุ่มทวารวดี

การทบทวนวรรณกรรม

แหล่งเรียนรู้ หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างรอบ ๆ ตัว ไม่ว่าจะเป็นรูปของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมบุคคล สิ่งประดิษฐ์ วัตถุอาคาร สถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูล ข่าวสาร สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศแหล่งวิทยากร ชุมชน ห้องสมุด อุทยานศึกษา ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นในห้องเรียน หรือนอกห้องเรียน ให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองปลูกฝังนิสัยแห่งการเรียนรู้ใฝ่เรียน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (คำ วงศ์เทพ, 2554) แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องมีการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ให้เป็นระบบ เพื่อให้ครูอาจารย์ และนักเรียนได้ใช้ประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สร้างความรู้ ความคิด วิชาการ และเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน แหล่งเรียนรู้สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในโรงเรียน เช่น อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคหกรรม ห้องอุตสาหกรรม ห้องเกษตร ห้องพลศึกษา ห้องประชุม ห้องโสตทัศนูปกรณ์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา สวนเกษตร สนามกีฬา สวนสุขภาพ สนามเด็กเล่น และห้องที่ส่งเสริมด้านการค้นคว้า เช่น ห้องสมุด มุมหนังสือตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่อยู่นอกโรงเรียนและโรงเรียนสามารถใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อประกอบการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ประกอบด้วย ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ห้องปฏิบัติการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ อุทยานการศึกษา สถานที่ราชการ สถานที่เอกชน สถานประกอบการสวนสาธารณะ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งวัฒนธรรมประเพณี และยิ่งรวมถึง บุคคลที่มีความรู้ความชำนาญด้านต่าง ๆ เช่น ด้านศิลปะการฟ้อนรำ ดนตรีพื้นเมือง การละเล่นในท้องถิ่น ด้านงานฝีมือ หัตถกรรมท้องถิ่นต่าง ๆ มีการทอผ้า การปักผ้า การประดิษฐ์ดอกไม้ การทำอาหาร เป็นต้น (ปริญญา ไตรพรหม, 2552)

แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ จะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวางแผน เป็นขั้นตอนที่มีการกำหนดนโยบาย แผน โครงการ ก่อนการปฏิบัติงาน
2. การปฏิบัติตามแผนงาน เป็นปฏิบัติตามขั้นตอน วิธีการที่ได้วางแผนโดยกำหนดตัวบุคคล จัดวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ ดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

3. การตรวจสอบเป็นการตรวจสอบการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายจากที่ได้กำหนดไว้

4. การปรับปรุง พัฒนา เป็นขั้นตอนที่มีนำข้อมูลจากการรายงานมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุง

การจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน โดยการระดมทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในโรงเรียน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของโรงเรียน เพื่อร่วมกันสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน ความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนและชุมชน จึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพโรงเรียนจัดระบบเครือข่ายได้หลายรูปแบบตามสภาพ และลักษณะความพร้อมของโรงเรียนซึ่งโรงเรียนสามารถจัดได้ตามความเหมาะสม

การจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาว่า แหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษาสามารถจัดให้มีขึ้นในสถานศึกษามีหลากหลายชนิด ขึ้นอยู่กับพื้นที่กำลังความสามารถและบริบททางการศึกษาของสถานศึกษาเอง เช่น หากสถานศึกษามีอาคารเรียนเพียงพอ ก็สามารถเลือกจัดแหล่งเรียนรู้ในลักษณะห้องต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ห้องดนตรี เป็นต้น โดยผู้สอน และผู้เรียนสามารถใช้แหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษา เชื่อมโยงบูรณาการ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา หรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

กลุ่มโรงเรียนทวารวดี หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร อยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการสงวนไว้เพื่อทดลอง ทางด้านวิชาการ ซึ่งกลุ่มโรงเรียนทวารวดีมีโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่ม ได้แก่ โรงเรียนพญาไท โรงเรียนโสมสโรดม โรงเรียนราชวินิต โรงเรียนวัดโบสถ์ โรงเรียนวัดโสมนัส โรงเรียนวัดอัมรินทร์ราชมงคล โรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โรงเรียนกลุ่มทวารวดีกรุงเทพมหานคร จำนวน 280 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สูตร Modified Priority Needs Index (PNI modified) ค่าดัชนี PNI การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย

ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบขั้นตอนของทางบัณฑิตวิทยาลัย โดยการแจกและเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์จำนวน 280 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด ผลการวิเคราะห์ในการวิจัย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

จากการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ทั้ง 4 ด้านตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ด้านวัฒนธรรม ประเพณี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านวิชาการ และด้านด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และด้านทรัพยากรธรรมชาติ สภาพที่คาดหวังที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านวัฒนธรรม ประเพณี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และด้านวิชาการ และด้านทรัพยากรธรรมชาติ ตามลำดับ

2. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการตามวงจรเดิม มีขั้นตอนการวางแผน (Plan) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นผู้บริหารมีการกำหนดแผนและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและหลังดำเนินงานในการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ มากที่สุด ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยประเด็นผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดแหล่งเรียนรู้ ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล (Check) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยครูมีสรุปผลการประเมินก่อนและหลังโดยนำผลมารายงานกับผู้บริหาร ในสถานศึกษาดำเนินงานมากที่สุด

3. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ตามวงจรเดิมมีขั้นตอนการวางแผน (Plan) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยครูมีการจัดกิจกรรมการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของผู้เรียน ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและดำเนินงานผู้รับผิดชอบการจัดแหล่งเรียนรู้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล (Check) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารมีการประชุมร่วมกันของครู และติดตามสรุปผลในการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการปรับปรุงงาน (Action) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยครูมีการปรับปรุงการใช้งานด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีให้ทันสมัยกับผู้เรียน อยู่ตลอดเวลาดำเนินงานมากที่สุด

4. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ตามวงจรเดิมมีขั้นตอนการวางแผน (Plan) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยครูมีการประชุมและวางแผนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยครูที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ในการจัดแหล่งเรียนรู้ ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล (Check) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารมีการประชุมและประเมินผลรูปแบบการบริหารจัดแหล่งเรียนรู้ ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการปรับปรุงงาน (Action) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยครูนำผลที่ได้จากการประชุมมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน ดำเนินงานมากที่สุด

5. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ในโรงเรียน ตามวงจรเดิมมีขั้นตอนการวางแผน (Plan) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและมากที่สุดโดยมีการวางแผนและดำเนินการจัดการบริหารแหล่งเรียนรู้ดำเนินการมากที่สุด ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยโรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปกครองมาทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนดำเนินการมากที่สุด ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล (Check) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยครูสรุปผล การประเมินการจัดกิจกรรมแหล่งเรียนรู้และนำผลไปรายงานให้ผู้บริหารได้รับทราบ ดำเนินการมากที่สุด ขั้นตอนการปรับปรุงงาน (Action) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยครูมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ต่อไปดำเนินการมากที่สุด

6. สภาพที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงทุกด้าน โดยใช้แบบการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority needs index (PNI) จากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ รองลงมาคือ ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ด้านวิชาการ และด้านวัฒนธรรม ประเพณี ตามลำดับ

7. สภาพที่เป็นจริงค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority needs index (PNI_{Modified}) ตามวงจรเดิม มีพบว่า ด้านวิชาการ ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงทุกประเด็น เมื่อพิจารณารายประเด็น ครูมีการประชุมร่วมกันและกำหนดวิธีการติดตามผลการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการในการจัดการเรียนการสอน สื่อ ห้องสมุด มีค่าความต้องการจำเป็นมาก ส่วนประเด็นที่มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ

8. สภาพที่เป็นจริงค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority needs index (PNI_{Modified}) ตามวงจรเดิมมี พบว่า ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงทุกประเด็น เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้บริหารมีการประชุมก่อนและหลังดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และครูมีสรุปผลการประเมินและนำผลมารายงานกับผู้บริหารในสถานศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการประชุม ปรึกษา วางแผนกับคณะครูที่รับผิดชอบการจัดแหล่งเรียนรู้ ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอน ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของผู้เรียน

9. สภาพที่เป็นจริงค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority needs index (PNI_{Modified}) ตามวงจรเดิมมี พบว่า ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงทุกประเด็น เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมปลูกต้นไม้ลดโลกร้อน มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ครูมีการประชุมและวางแผนในการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ครูนำผลที่ได้จากการประชุมมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนให้มากขึ้น

10. สภาพที่เป็นจริงค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority needs index (PNI_{Modified}) ตามวงจรเดิมมี พบว่า ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงทุกประเด็น เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ครูมีการวางแผนและดำเนินการ

การจัดแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ผู้บริหารกำหนดแนวทางการดำเนินงานโดยจัดกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของ ร.ร. มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุดคือ ครูมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี เช่น กิจกรรมตักบาตรทุกวันพระ มีกิจกรรมนั่งสมาธิตอนเช้าและโรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปกครองมาทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียน เช่น ตักบาตรตอนเช้า

เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สภาพจริงและสภาพที่คาดหวังของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครโรงเรียนกลุ่มทวาราวดี

1. ด้านวิชาการ แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

- มีการวางแผนประชุมกำหนดการดำเนินงานให้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนตั้งไว้ผู้บริหารประสานงานกับครูแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยเน้นการทำงานเป็นทีมช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีการจัดป้ายนิเทศหน้าโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยตลอดเวลา จัดบรรยากาศห้องเรียน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ปรับปรุงให้เพียงพอกับการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

- ผู้บริหารและครูมีการวางแผนประชุมกำหนดการดำเนินงานให้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนตั้งไว้โดยให้ครูผู้รับผิดชอบด้านนี้ครูสำรวจติดตามผลการประเมินเครื่องคอมพิวเตอร์ว่าอันไหนเสียชำรุดไม่เหมาะในการจัดการเรียนการสอนให้เสนอผู้บริหารและนำเครื่องใหม่มาใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

- ผู้บริหารและคณะครูมีการวางแผนในการดำเนินงานในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยประสานร่วมมือกันจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อกับผู้เรียนสามารถได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียนเช่น สวนหย่อม แปลงผักครูผู้รับผิดชอบด้านนี้ต้องดูแลทำความสะอาดทุกวันเพื่อให้สะอาดและเรียบร้อย

4. ด้านวัฒนธรรม ประเพณี แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

- ผู้บริหารและครูมีการวางแผนประชุมกำหนดการดำเนินงานให้ชัดเจนว่าครูผู้รับผิดชอบทำอะไรบ้างให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ครูจัดทำตารางแต่ละห้องเรียนในการตักบาตรตอนเช้าโดยครูเตรียมสถานที่ในการทำกิจกรรมทุกวันพระติดป้ายประชาสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมทุกวันพระให้ผู้ปกครองได้ใส่บาตรทำกิจกรรมกับนักเรียนได้เป็นการร่วมมือระหว่างชุมชนกับโรงเรียนมากขึ้น

อภิปรายผล

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครของโรงเรียนในกลุ่มทวาราวดี พบว่าแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน ด้านวัฒนธรรม ประเพณีมีแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทั้งนี้เพราะเป็นพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนซึ่งมี

ความเกี่ยวพันใกล้ชิดกับการใช้ศิลปะวัฒนธรรม และจารีตประเพณีเป็นวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่นอยู่แล้ว จึงส่งผลให้การนำแหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีเข้ามาให้คงอยู่ในสังคมไทย สืบทอดต่อคนรุ่นหลัง ด้านวิชาการความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านมีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการ รองลงมาด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี สอดคล้องกับพรณี เสี่ยงบุญ (2555) กล่าวว่าได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาคูณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความสามารถดำเนินการตามแผนดำเนินการพัฒนา เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียน การสอนด้านวิชาการเพิ่มขึ้น 4 ฐาน คือฐานห้องสมุด ฐานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีนวัตกรรมที่ทันสมัย ในการสืบค้นข้อมูลให้กับนักเรียน ฐานสวนป่านานาพันธุ์ และฐานสวนเกษตรพอเพียงและมีบรรยากาศ ที่เอื้อกับการเรียนรู้ นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ

2) สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ จำแนกตามวงจรเดิมมี พบว่าขั้นตอนการวางแผน (Plan) ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยประเด็นผู้บริหารมีการกำหนดแผนและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและหลังดำเนินงาน ในการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ สอดคล้องกับรสรินทร์ ภัทรพรไพศาล (2557) ที่กล่าวว่าหลักการบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้มีการวางแผนบริหารและการจัดแหล่งเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงการ จัดระบบการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน โดยมีการบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ เพื่อพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมต่อสถานศึกษา ตามขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนวางแผน (Plan) มีการ กำหนดแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน รองลงมาคือขั้นการดำเนินงานสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do) ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยประเด็นผู้บริหารมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ เป็นประเด็นที่มีการดำเนินงานมากที่สุดสอดคล้องกับศิริพร กองแก้ว (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพการ บริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดลพบุรีโดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารได้แต่งตั้งคณะครูผู้ดูแลให้ดำเนินงานตามเป้าหมายในการจัดแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน รองลงมาขั้นตรวจสอบทบทวน กำกับติดตาม (Check) และ 4) ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action)

3) สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี จำแนกตามวงจรเดิมมี พบว่า ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ตามสภาพที่เป็นจริงและสิ่งที่คาดหวัง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากประเด็นครูมีการจัดกิจกรรมการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียน การสอน ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของผู้เรียนเป็นประเด็นที่มีการดำเนินงานมากที่สุดในการใช้แหล่ง เรียนรู้ ส่วนประเด็นผู้บริหารมีการประชุม ปรึกษา วางแผนกับคณะครูที่รับผิดชอบการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ประเด็นครูมีการจัดกิจกรรมการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของผู้เรียน และประเด็นครูที่รับผิดชอบมีการวางแผนดำเนินงานก่อนและหลัง

การใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีเป็นประเด็นที่มีความคาดหวังให้มีการดำเนินงานมากที่สุดสอดคล้องกับวราพร พงษ์ปลัด (2550) ที่พบว่า การวางแผน (Plan) มีการบริหารโดยผู้บริหารแต่งตั้งครูให้จัดกิจกรรมตรงตามเป้าหมายให้กับผู้เรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปฐมวัยเขต 1 มีการวางแผนปฏิบัติงานมากที่สุด รองลงมา ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ตามสภาพที่เป็นจริงและสิ่งที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากครูมีการนิเทศ และติดตามผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีอยู่ทุกครั้ง เป็นประเด็นที่มีความคาดหวังให้มีการดำเนินงานมากที่สุด รองลงมา ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล (Check) ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและขั้นตอนการปรับปรุงงาน (Action) ตามสภาพที่เป็นจริงและสิ่งที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4) สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ จำแนกตามวงจรเดิมมี พบว่า ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นครูมีการประชุมและวางแผนในการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากร ธรรมชาติให้สอดคล้องกับสุรเกียรติ์ งามเลิศ (2559) ได้ศึกษาบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 พบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 มีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้โดยนำวงจรเดิมมาใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อจำแนกเป็นรายด้านปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือด้านการวางแผนอยู่ในระดับมากการบริหารแหล่งเรียนรู้ด้านการสนับสนุนทรัพยากรธรรมชาติในการบริหารแหล่งเรียนรู้ผู้บริหารและครูมีการประชุมวางแผนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานผู้รับผิดชอบและด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และด้านการนิเทศกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ตามลำดับ วัตถุประสงค์ และประเด็นผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ดูแลรับผิดชอบการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างชัดเจนและดำเนินงานมากที่สุด และขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นครูที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ในการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติดำเนินงานให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นประเด็นที่มีการดำเนินงานมากที่สุด

5) สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี จำแนกตามวงจรเดิมมี พบว่า ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและมากประเด็นครูมีการวางแผนและดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณีเป็นประเด็นที่มีการดำเนินงานมากที่สุด ส่วนประเด็นครูมีการวางแผนและดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ประเด็นผู้บริหารมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานโดยจัดกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของ ร.ร. ที่กำหนดไว้ เป็นประเด็นที่มีความคาดหวังให้มีการดำเนินงานมากที่สุด สอดคล้องกับกัญจรา วงศ์ธิดา (2553) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่โถ อำเภอมะนังน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาด้านการวางแผนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารและครูมีการดำเนินการวางแผนประชุมในการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพสำเร็จในภาพรวมระดับมาก

ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นโรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปกครองมาทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนเช่น ตักบาตรตอนเช้า เป็นประเด็นที่มีการดำเนินงานและมีความคาดหวังให้มีการดำเนินงานมากที่สุด

6) แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สภาพจริงและสภาพที่คาดหวังของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครโรงเรียนกลุ่มทวารวดี โดยใช้กระบวนการ PDCA ทั้ง 4 ด้าน มีแนวทางการบริหารดังนี้

- ด้านวิชาการ วางแผนประชุมกำหนดการดำเนินงานให้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนตั้งไว้ ผู้บริหารประสานงานกับครูแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานจัดป๋ายนิเทศที่ส่งเสริมความรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในการเรียนการสอนที่ทันสมัยตลอดเวลา จัดบรรยากาศห้องเรียน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ให้ทันสมัยกับผู้เรียนในการศึกษาหาข้อมูลและเพียงพอกับการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวทางของพิธีชฐ์ ทิพย์อักษร (2551) ในการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในผ่นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการสะท้อนถึงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพได้ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

- ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี ผู้บริหารและครูมีการวางแผนประชุมกำหนดการดำเนินงานให้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนตั้งไว้ครูต้องสำรวจเครื่องคอมพิวเตอร์ว่าอันไหนเสียชำรุดไม่เหมาะในการจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการแจ้งผู้อำนวยการเพื่อนำมาเปลี่ยนให้เหมาะกับการใช้งานครูต้องมีการติดตามผลการประเมินการใช้เทคโนโลยีเสนอกับผู้บริหารเพื่อนำมาแก้ไขให้ดีขึ้น สอดคล้องกับทัศนีย์ อันติมานนท์ (2553) ที่สรุปได้ว่าแนวทางในการบริหารจะต้องมีการกำกับ ติดตามและประเมินผลในการใช้แหล่งเรียนรู้ และมีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุง ซ่อมบำรุงแหล่งเรียนรู้ให้ใช้ประโยชน์ได้ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระยะทุกครั้งที่ในการใช้งาน จากการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถามการใช้งานความพึงพอใจ

- ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ดำเนินงานแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนต้องจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อกับผู้เรียนสามารถได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน เช่น สวนหย่อม แปลงผักผู้บริหารแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบด้านนี้ต้องดูแลทำความสะอาดทุกวันเพื่อให้สะอาดและเรียบร้อย สอดคล้องกับมาลา ยา วิจันทร์ (2552) ที่สรุปได้ว่าการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนประเภททรัพยากรธรรมชาติ เช่น สวนหย่อม อ่างเก็บน้ำ สถานที่แหล่งน้ำธรรมชาติ ปลูกผัก ปลูกต้นไม้ ป่าต้นน้ำจะต้องมีการดูแลรักษาให้เอื้อกับการใช้งาน

- ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ผู้บริหารและครูมีการวางแผนประชุม ดำเนินงานกำหนดการให้ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนจัดทำตารางแต่ละห้องเรียนในการตักบาตรตอนเช้าโดยครูผู้รับผิดชอบต้องลงมาเตรียมสถานที่ให้เรียบร้อยในการทำกิจกรรมทุกวันพระให้ผู้ปกครองได้ใส่บาตรทำกิจกรรมกับนักเรียนได้ เป็นการร่วมมือระหว่างชุมชนกับโรงเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับบรรค์ วรอินทร์ (2545) ที่สรุปได้ว่า แนวคิดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้คือ การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องโสต ห้องจริยธรรม ประเพณีไทย หรือมุกกิจกรรมที่ให้ข่าวสารความรู้

ตลอดเวลา การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้มีความสุขในการทำกิจกรรมนั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กัญวรา วงศ์ธิดา.(2553). รูปแบบการใช้แหล่งการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนแม่ไผ่ (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- คำ วงศ์เทพ, (2554). การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (2541). ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคืออะไร. ปฏีรูปการศึกษา 1, 1(5), 8.
- ทัศนีย์ อันติมานนท์. (2553). การบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ปริญญา ไตรพรหม. (2552). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พรรณี เสี่ยงบุญ. (2555). การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาคู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิศิษฐ์ ทิพย์อักษร. (2551). ระดับการใช้แหล่งเรียนรู้โรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- มาลาญา วิจิณทร. (2552). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านปางคาม ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- รัสรินทร์ ภัทรพรไพศาล. (2557). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับปฐมวัย พื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 5(1), 364-371.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2551). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วรพร พงษ์ปลัด. (2550). การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3-4 .ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1 (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ศิริพร กองแก้ว. (2548). การศึกษาสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สรรรค์ วรอินทร์. (2545). ครูกับการจัดการศึกษาของชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

- สุรเกียรติ์ งามเลิศ. (2559). *บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. Cambridge: Massachusetts Institute of Technology.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต กรณีศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Service Quality Affecting Decision Making through Master of Business
Administration Selection: Case of Student of Suan Sunandha
Rajabhat University

พานุชนาถ เพ็มพูล¹, บรรดิษฐ์ พระประทานพร²
Panuchanat Permpoon¹, Bundit Phrapratanporn²
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2}
Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2}
Email: Panuchanat.pe@ssru.ac.th¹

Received: 2021-01-16; Revised: 2021-03-22; Accepted: 2021-03-23

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีสุดท้ายของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 307 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ t-test และความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ทดสอบค่าเฉลี่ยความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD และค่าสถิติสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear regression) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ และกลุ่มสาขาวิชา แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แตกต่างกัน โดยมีค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นอกจากนี้ คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มากที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมา คือ ด้านค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร ด้านโครงสร้างพื้นฐานมหาวิทยาลัย ด้านความเป็นสากล และด้านหลักสูตรการศึกษา ตามลำดับ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย 1) ด้านการนำไปใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตให้มีคุณภาพส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2) ด้านเชิงนโยบาย เพื่อชี้แนะให้องค์กรของภาครัฐที่กำกับดูแลมหาวิทยาลัยนำข้อมูลไปพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ, หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, การตัดสินใจศึกษาต่อ

Abstract

This article aimed: 1) to study different demographic characteristics affecting the studying decision for Master of Business Administration of Suan Sunandha Rajabhat University students and 2) to study the factors of service quality affecting the studying decision for Master of Business Administration of Suan Sunandha Rajabhat University students. The research was used quantitative methods. The sample group of this study consisted 307 senior students of Faculty of Management Science, Suan Sunandha Rajabhat University of questionnaire was used for data gathering, data were analyzed and presenting in the frequency table. The statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation and hypothesis was tested by using T-Test and One-Way ANOVA analysis of variance for hypothesis testing and Least Significant Different (LSD) and multiple linear regression at 0.05 level of significance.

The findings revealed that; the difference of gender and program affecting the studying decision for Master of Business Administration at 0.05 level of significance. In addition, the service quality also affected the studying decision for Master of Business Administration; administration expenses throughout the curriculum, fundamental infrastructure of the university, internationalization and curriculum consecutively. The expected benefits from the research; 1) a guideline for improving the service quality affecting the studying decision for Master of Business Administration, Suan Sunandha Rajabhat University; and 2) a guideline for improving the quality of graduate curriculum.

Keywords: Service Quality, Master of Business Administration, Studying Decision.

บทนำ

ในปัจจุบันการศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาชาติให้ก้าวหน้าทันโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งถ้าเราสามารถปฏิรูปการศึกษาได้ จะช่วยให้ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขัน และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมในระยะยาวได้ เพราะการศึกษาสามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความรู้มีคุณธรรมและจริยธรรมสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศจะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องมีการวางแผนและดำเนินการเชิงรุกที่มาร่วมด้วย โดยการให้ความสำคัญกับการคาดการณ์แนวโน้มทางด้านการศึกษาในอนาคต เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องตามสภาพการเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบันแนวโน้มทางด้านการศึกษาได้ถูกพัฒนาขึ้นมาก ส่งผลให้ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษา เกิดความกระตือรือร้น พยายามหาทางศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ นำไปสู่การแข่งขันในช่วงชีวิตวัยทำงาน (ธัญกร ช่วยทุกข์เพื่อน, 2558)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามีนโยบายในการบริหารและพัฒนามหาวิทยาลัย ที่เป็นมหาวิทยาลัยแม่แบบที่ดีของสังคมรักษาความเป็นมหาวิทยาลัยอันดับ 1 ในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมีผลงานที่เป็นแม่แบบสวนสุนันทาด้านการสอน วิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม สอดคล้องกับการบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพการให้บริการ มหาวิทยาลัยจึงมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ นักศึกษา คณะอาจารย์ เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย มีการปรับภูมิทัศน์รอบ ๆ บริเวณ

ภายในมหาวิทยาลัย และเป็นมหาวิทยาลัยรัฐบาลแห่งแรกที่ผ่านมาการรับรองการจัดการสิ่งแวดล้อมมาตรฐานสากล ISO 9001 และ ISO 14001:2004 มหาวิทยาลัยมีโครงการจัดตั้งศูนย์บริการร่วมแบบครบวงจร (One Stop Service) เป็นกลยุทธ์หนึ่งของการพัฒนาระบบการให้บริการของมหาวิทยาลัย โดยการจัดตั้งหน่วยงานที่สามารถให้บริการหลายประเภทเข้าไว้ด้วยกัน ณ สถานที่แห่งเดียว ในรูปแบบการให้บริการแบบครบวงจร เพื่อให้นักศึกษา ผู้เรียนและประชาชนทั่วไป ที่มาใช้บริการ ณ จุดให้บริการแบบครบวงจร (One Stop Service) มีความสะดวก รวดเร็วและมีความพึงพอใจ โดยหวังเพิ่มคุณภาพการให้บริการ

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (Master of Business Administration: MBA) ถือได้ว่าเป็นหลักสูตรปริญญาโทที่ได้รับความนิยมสูงสุด มีผู้สนใจเรียนมากที่สุดหลักสูตรหนึ่ง เพราะเป็นหลักสูตรสายวิชาชีพระดับสูงเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรให้สอดคล้องกับตำแหน่งการบริหารในอนาคต หลักสูตรดังกล่าวจึงถูกจัดให้มีขึ้นในแทบทุกหน่วยงานของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ภายใต้ความเชื่อถือว่าหลักสูตร MBA เป็นหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของระบบธุรกิจที่ต้องบ่มเพาะบุคลากรในตำแหน่งบริหาร โดยเริ่มใช้เรียนกันอย่างแพร่หลายในช่วงต้นของคริสต์ศตวรรษ ที่ 20 ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการเรียนการสอนในหลักสูตร MBA จะเน้นการพัฒนาทักษะการเป็นผู้บริหารที่ดี การทำงานกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงการทำงานร่วมกันเป็นทีม การบริหารเวลาและการบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นทักษะที่มีความจำเป็นในทุกสาขาอาชีพ ไม่ว่าจะเป็น วิศวกร แพทย์ นักบัญชี สถาปนิก หรืออื่น ๆ จึงทำให้บุคลากรในหลากหลายอาชีพเหล่านั้นมีความสนใจในการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง เพื่อที่จะได้รับโอกาสในการพัฒนาสู่การเป็นนักบริหารที่ดีต่อไป และที่สำคัญหลักสูตรนี้ไม่ได้มีการจำกัดพื้นฐานการศึกษาปริญญาตรีเหมือนกับหลักสูตรปริญญาโทอื่น ๆ โดยได้มีการเปิดโอกาสให้กับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีในทุกสาขาวิชาให้ได้รับโอกาสในการศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวจึงทำให้ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องพื้นฐานการศึกษา (ข้อมูลแนะนำสาขาหลักสูตร MBA สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารหลักสูตร MBA วันที่ 8 สิงหาคม 2560)

การศึกษาในระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมีการแข่งขันสูงมาก ซึ่งที่ผ่านมาพบว่า นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาลดน้อยลงในหลายสถาบันการศึกษา นอกจากจะมีการแข่งขันทางการศึกษาที่สูงแล้วยังมีความสำคัญในการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการสร้างความได้เปรียบให้กับองค์กรสามารถขับเคลื่อนให้องค์กร ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จนบรรลุเป้าหมายได้ หลักสูตรบริหารธุรกิจจึงเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพมาพัฒนาประเทศทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจทั้งในมหาวิทยาลัยทั้งรัฐและเอกชน ทำให้เกิดการแข่งขันในการเปิดสอนหลักสูตรค่อนข้างสูง ดังนั้น ทุกสถาบันจำเป็นต้องสร้างความแตกต่างของหลักสูตรเพื่อที่จะผลิตมหาบัณฑิตที่มีคุณภาพเข้าสู่สังคมอันจะทำให้มีส่วนช่วยเหลือประเทศในการพัฒนาต่อไปได้ในอนาคต (ประดิษฐ์พงศ์ ไตรธรรมเจริญ, 2555)

จากสถานการณ์ดังกล่าว แต่ละสถาบันการศึกษาจะประสบกับปัญหาและอุปสรรคที่ทำนายในหลาย ๆ ด้าน ในการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนด้านการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตหรือ MBA ซึ่งเป็นต้นเหตุที่ส่งผลให้คุณภาพของการเรียนการสอนด้านการบริหารธุรกิจนั้นตกต่ำลง ดังนั้น คุณภาพของการศึกษาด้านการบริหารจัดการจึงเป็นสิ่งสำคัญในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพ ซึ่งถ้าเรารู้ถึงปัญหาที่ส่งผลต่อการศึกษาด้านการบริหารจัดการในประเทศไทยแล้ว เราจะสามารถนำข้อมูลนั้น ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อที่จะผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพออกมาสู่สังคมได้มากขึ้นนอกจากนี้

จากกระแสการแข่งขันการค้าเสรี เทคโนโลยีข้อมูลและการสื่อสาร ได้เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยชั้นนำจากต่างประเทศที่มีทั้งวิชาการเงินทุนและเทคโนโลยีที่สูงกว่าสามารถนำเสนอการแข่งขันในรูปแบบใหม่ที่ใช้วิธีการเรียนออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อันจะส่งผลให้ในอนาคตอาจเกิดการควมรวมและการผูกขาดจากสถาบันการศึกษาชั้นนำในต่างประเทศที่มีความพร้อมทั้งทางด้านวิชาการ เงินทุนและเทคโนโลยีที่สูงกว่าได้ (อรรณพ ต้นละมัย, 2550) ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งของการศึกษาด้านการบริหารจัดการธุรกิจมหาบัณฑิตหรือ MBA ในประเทศไทย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับ “คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา” โดยผู้วิจัยนำแนวคิดคุณภาพบริการ (Service quality) นำมาพัฒนาและประยุกต์ใช้กับการศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการสร้างความแตกต่างและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทางการศึกษา และนำมาสู่การตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต โดยข้อมูลจะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษา อันจะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อวางแผนการจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษา การแนะแนว ตลอดจนการปรับแนวทางการประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดการของสถาบัน/มหาวิทยาลัยเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การทบทวนวรรณกรรม

ในปัจจุบันสังคมให้คุณค่าแก่ความรู้ที่สูง กล่าวคือ บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าคนทั่วไปมักถูกมองว่ากลุ่มคนเหล่านี้เป็นชนชั้นปัญญาชนเป็นมันสมองของสังคมในการนำทิศทางเรื่องต่าง ๆ ขณะเดียวกันความรู้กลับได้รับการนำมาใช้อย่างผิด ๆ โดยมีได้ตระหนักว่าความรู้นั้นไม่ใช่ปัญญา คนที่มีความรู้อาจไม่มีปัญญาก็ได้ ฉะนั้นการจะพัฒนาศักยภาพของบุคคล จึงอาจวัดกันได้ที่ความเป็นผู้ได้ฝึกฝนอบรมวิชาการความรู้ และประสบการณ์โดยการศึกษาในระดับสูงยิ่ง ๆ ขึ้น และต้องนำวิชาการความรู้ที่ได้เล่าเรียนมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตน สังคม และประเทศชาติอีกด้วย (พระไพฑูรย์ อธิภูธราโน (สีหาบุตร), 2545)

คุณภาพบริการเป็นคุณสมบัติ คุณลักษณะของการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ซึ่งเป็นบริการที่สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้รับบริการคาดหวัง และรับรู้ว่ามีความโดดเด่นหรือเกินกว่าความคาดหวังที่ตั้งไว้เป็นที่น่าสนใจต่อบริการนั้น ทำให้ผู้รับบริการพึงพอใจ ประทับใจและกลับมาใช้บริการอีก

Parasuraman, Zeithaml & Berry (1988) ได้พัฒนารูปแบบของการบริการ โดยนำแนวคิดทางการตลาดมาประยุกต์ใช้ ได้คำนึงถึงการยอมรับของผู้ใช้บริการในคุณภาพบริการที่ดีที่สุดคุณภาพบริการจึงเป็นสิ่งที่

สำคัญในการสร้างความแตกต่างของการบริการ โดยมีเกณฑ์บ่งชี้คุณภาพการบริการ (Determinant of Service Quality) 10 ประการ ได้แก่

1. ความเชื่อมั่นไว้วางใจ (Reliability) บริการที่ให้นั้นจะต้องมีความถูกต้องแม่นยำ และเหมาะสม ตั้งแต่ครั้งแรก รวมทั้งต้องมีความสม่ำเสมอ (Consistency) คือ บริการทุกครั้งต้องได้ผลเช่นเดิมทำให้ ผู้ใช้บริการรู้สึกว่าคุณให้บริการพึงได้

2. ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ (Responsiveness) ผู้ให้บริการต้องมีความพร้อม และเต็มใจที่จะให้บริการ สามารถตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ของผู้ใช้บริการได้ทันทั่วทั้งที่ เช่น องค์การคลังสินค้ามีความพร้อม และเต็มใจให้บริการ มีความพร้อมในการให้บริการ เป็นไปอย่างรวดเร็ว สามารถจัดบริการได้ตามความต้องการอย่างเหมาะสม มีการสื่อสารที่ดีในการชี้แจงการให้บริการทุกครั้ง เป็นต้น

3. สมรรถภาพในการให้บริการ (Competence) ผู้ให้บริการต้องมีทักษะ และมีความรู้ความสามารถ ในการบริการ สามารถแสดงให้เห็นแก่ผู้ใช้บริการได้ประจักษ์ และตอบสนองความต้องการผู้ใช้บริการได้ เช่น เจ้าหน้าที่มีความเชี่ยวชาญ มีความสามารถในด้านเอกสาร ในขณะที่บุคคลอื่น ๆ ต้องมีความรู้ความสามารถในสาขาของตน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันในการให้บริการอย่างเต็มที่

4. การเข้าถึงบริการ (Access) ผู้ใช้บริการจะต้องเข้าถึงบริการที่ให้ได้ง่าย และได้รับความสะดวกจากการมาใช้บริการ ระเบียบไม่มากมายซับซ้อนเกินไป บริการนั้นจะต้องกระจายไปอย่างทั่วถึง เช่น การคมนาคมที่สะดวก การบริการเป็นระเบียบ รวดเร็ว ไม่ต้องรอนาน เวลาที่ให้บริการเป็นเวลาที่เหมาะสมสำหรับผู้ใช้บริการ การบริการเป็นไปอย่างเสมอภาค เป็นต้น

5. ความสุภาพอ่อนโยน มีอัธยาศัยไมตรี (Courtesy) บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการจะต้องมีความสุภาพ ใช้งานที่เหมาะสม มีบุคลิกภาพดี

6. การสื่อสาร (Communication) การสื่อสารมีความสำคัญมากต่อคุณภาพบริการ นอกจากจะเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการให้บริการแล้ว ยังจัดเป็นการบริการอีกลักษณะหนึ่ง ดังนั้นผู้ให้บริการจึงควรมีการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแก่ผู้ใช้บริการ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และค่าเช่าคลัง เป็นต้น ซึ่งต้องมีการสื่อสารที่ชัดเจน เหมาะสม และเข้าใจง่าย โดยอาจอยู่ในรูปของการสนทนา หรือการโฆษณาประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ

7. ความน่าเชื่อถือ (Credibility) ความน่าเชื่อถืออันเกิดจากความซื่อสัตย์ ความจริงใจ ความสนใจอย่างแท้จริงของผู้ให้บริการ ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญมากที่สุดประการหนึ่ง สำหรับการให้บริการด้านเอกสารที่ถูกต้อง เจ้าหน้าที่สามารถบริการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้ และส่งผลให้มีผู้ใช้บริการมากขึ้น มีการพูดปากต่อปาก ความเชื่อถือของผู้มารับบริการที่มีผลต่อผู้ให้บริการนั้น อาจเกิดปัจจัยเสริมอื่น ๆ เช่น ชื่อเสียงขององค์การคลังสินค้า

8. ความปลอดภัยมั่นคง (Security) ได้แก่ ความรู้สึกที่มั่นใจว่าความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน รวมทั้งชื่อเสียง การปราศจากความรู้สึกเสี่ยงอันตราย และข้อสงสัยต่าง ๆ เช่น การรักษาความลับของผู้ใช้บริการ เป็นต้น

9. ความเข้าใจและรู้จักผู้ให้บริการ (Understanding /Knowing the Customer) ผู้ให้บริการจะต้องมีความเข้าใจ และรู้จักผู้มารับบริการ เช่น เจ้าหน้าที่ที่สามารถหา ชื่อลูกค้าที่มาใช้บริการได้ การมีระบบเก็บรักษาข้อมูลในอดีตของลูกค้า ซึ่งสามารถนำข้อมูลกลับมาใช้ได้อย่างรวดเร็ว

10. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangible) เป็นสิ่งที่สามารถจับต้องได้ รวมถึงลักษณะทางกายภาพ คุณภาพของบริการจะถูกประเมินโดยการเปรียบเทียบบริการที่คาดหวังกับบริการที่ผู้ให้บริการได้รับจริง บริการที่นำเสนอออกมาเป็นรูปธรรมจะทำให้ผู้ใช้บริการรับรู้ถึงการให้บริการนั้น ๆ ได้ชัดเจน และง่ายขึ้น เช่น องค์การคลังสินค้าในสำนักงานสะอาด อาคารถ่ายเท มีสถานที่จอดรถเพียงพอ นอกจากนี้ยังรวมถึงการแสดงออกทักทายลูกค้าอย่างเป็นมิตร การใช้รอยยิ้มเป็นสื่อความมีอัธยาศัยไมตรี เป็นต้น

การตัดสินใจ คือ การพิจารณาตกลงใจเพื่อชี้ขาดทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง เพื่อหาข้อยุติ เพื่อให้มีการกระทำไปในทางใดทางหนึ่งซึ่งได้มีการพิจารณาทางเลือกหรือตรวจสอบอย่างรอบคอบแล้ว ทฤษฎีโครงสร้างการกระทำทางสังคม (จิราลักษณ์ ฤทธิเดชโยธิน, 2544 หน้า 20) ชี้ดกรอบความคิดที่เรียกว่า analytical realism เป็นแนวทางในการสร้างทฤษฎีสังคมวิทยา เขาได้ใช้กรอบนี้ในการสร้างทฤษฎีโครงสร้างการกระทำทางสังคม (the structure of social action) นอกจากนั้นในกรอบความคิดนี้ยังประกอบด้วยฐานคติเกี่ยวกับลักษณะของความเป็นจริงทางสังคมในเชิงอาสาณนิยม (vountaristicism) เป็นศูนย์รวมของสังกัปและฐานคติจากอรรถประโยชน์นิยม ปฏิฐานนิยม และจิตนิยม (utilitarianism, positivism and idealism) จากทฤษฎีนี้ Parsons นำมาสร้างทฤษฎีองค์การสังคมหน้าที่ขึ้น (functional theory of social organization) โดยในขั้นตอนแรกอาศัยอาสาณนิยมมาองการตัดสินใจของผู้กระทำทางสังคม (social actor) ซึ่งจะตัดสินใจทำอะไรอย่างเสรีโดยอยู่ภายในกฎระเบียบ (normative constraints) สถานการณ์ (situational constraints action) ดังนั้น การกระทำโดยเสรีหรือเชิงอาสา (voluntaristic) จึงประกอบด้วยสาเหตุดังนี้

1. ผู้กระทำ หมายถึง ปัจเจกชน
2. เป้าหมายเป็นสิ่งที่ผู้กระทำมุ่งประสงค์
3. วิธีต่าง ๆ ที่ผู้กระทำจะเลือกใช้เพื่อบรรลุเป้าหมาย
4. สถานการณ์อันเป็นฉากซึ่งผู้กระทำจะต้องนำเข้ามาพิจารณาในการที่จะเลือกวิธีหนึ่งวิธีใดในการบรรลุเป้าหมาย

5. ตัวกำหนดเชิงบรรทัดฐาน อันได้แก่ ค่านิยมบรรทัดฐานทางสังคมและความคิดต่าง ๆ ซึ่งผู้กระทำจะต้องนำมาพิจารณาประกอบในการเลือกวิธีการบรรลุเป้าหมาย

6. การตัดสินใจโดยเสรีภายใต้เงื่อนไขข้อบังคับหรือบรรทัดฐานและสถานการณ์

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การตัดสินใจของบุคคล ย่อมต้องมีความตั้งใจ เป็นตัวกำหนดให้เกิดขึ้นภายในจิตใจ และตั้งเป็นเป้าหมาย ซึ่งจะต้องแสวงหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการนั้นอาจจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายในและมีปัจจัยภายนอกเป็นตัวจำกัด ในการเลือกวิธีการไปสู่เป้าหมาย กระบวนการและขั้นตอนในการตัดสินใจ ย่อมขึ้นอยู่กับการใช้ความคิด สติปัญญาในการวิเคราะห์ถึงปัญหาอย่างมีเหตุผล มีวิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบบนพื้นฐานของความพอใจก่อนตัดสินใจเลือกแนวทางในการปฏิบัติที่ดีที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มประชากรนักศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ประชากร

นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 (ภาคปกติ) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 (ภาคปกติ) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 785 ตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) โดยต้องการให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง ในระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และความความผิดพลาดไม่เกิน 5% ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 265 ตัวอย่าง และผู้วิจัยเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างตามความคลาดเคลื่อน +5% ของประชากรทั้งหมด จากการเปิดตาราง ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ได้จำนวนประชากรเพิ่ม 40 ตัวอย่าง จึงได้จำนวนประชากรทั้งหมด 305 ตัวอย่าง และผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามสำรองไว้จำนวน 2 ชุด รวมเป็นเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 307 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามใน 2 ด้าน คือความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และหาความน่าเชื่อถือ (Reliability) ผลจากการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง 30 ชุด พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมเท่ากับ 0.955 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลแบบประสมประสานกันระหว่างการค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ(Documentary research) การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 (ภาคปกติ) คณะวิทยาการจัดการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มุ่งศึกษาตามแนวคิดปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 (ภาคปกติ) คณะวิทยาการจัดการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และคุณภาพการให้บริการ เป็นตัวแปรต้น และการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต เป็นตัวแปรตาม

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) สำหรับข้อมูลในส่วนนี้เป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎี งานวิจัย และการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสถิติต่างๆ และบทความที่เกี่ยวข้องในระบบสารสนเทศทั้งในและต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ t-test และ ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ทดสอบค่าเฉลี่ยความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD และค่าสถิติสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear regression) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เรื่อง“คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา”สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ลักษณะประชากรศาสตร์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

นักศึกษาโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20-25 ปี มีรายได้รวมต่อเดือนของผู้ปกครอง รายได้ 10,001 – 15,000 บาท และนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาส่วนใหญ่ เป็นนักศึกษาสาขาวิชาการตลาด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านโครงสร้างพื้นฐานมหาวิทยาลัย	3.66	.583	มาก
ด้านการเรียนการสอน	3.76	.618	มาก
ด้านหลักสูตรการศึกษา	3.79	.600	มาก
ด้านการประเมินผล	3.68	.708	มาก
ด้านเทคโนโลยี	3.46	.834	มาก
ด้านองค์กรทางสังคม	3.85	.633	มาก
ด้านความเป็นสากล	3.76	.688	มาก
ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่	3.60	.845	มาก
ด้านการบริหารจัดการ	3.90	.647	มาก
ด้านค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร	3.46	.887	มาก
รวม	3.69	.576	มาก

จากตารางผลการวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการของหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต พบว่าคุณภาพการให้บริการโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านโครงสร้างพื้นฐานมหาวิทยาลัย นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานมหาวิทยาลัยโดยรวมอยู่ในระดับที่มาก ($\bar{X}$ = 3.66 S.D. = .583) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน (เช่น ความสะดวก แสงสว่าง และอุณหภูมิ) มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือมหาวิทยาลัยมีความทันสมัยของห้องปฏิบัติการที่มีอุปกรณ์การสื่อสาร คอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการภาษาห้อง internet เพื่อค้นหาข้อมูลวิชาการอย่างเพียงพอ มหาวิทยาลัยมีอาหารที่มีคุณภาพ ถูกสุขอนามัย และมหาวิทยาลัยมีการรักษาความปลอดภัยอย่างเพียงพอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มหาวิทยาลัยมีที่เล่นกีฬาและพักผ่อนอย่างเพียงพอ

ด้านการเรียนการสอน นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการด้านการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับที่มาก ($\bar{X} = 3.76$ S.D. = .618) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีห้องสมุดที่มีหนังสือหลากหลาย และมีสื่อที่ทันสมัย รองลงมาคือมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพในกิจกรรมการเรียนการสอน สถาบันมีการให้ทุนสนับสนุนการศึกษา และการวิจัย และมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนางาน หรือการฝึกอบรมเพื่อการทำวิจัย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กระบวนการเรียนการสอนที่แปลกใหม่โดดเด่น (เช่นภายในห้องเรียนเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างคณาจารย์ และนักศึกษาภายนอกเน้นการศึกษาดูงานนอกสถานที่)

ด้านหลักสูตรการศึกษา นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการด้านหลักสูตรการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับที่มาก ($\bar{X} = 3.79$ S.D. = .600) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ หลักสูตรที่เปิดสอน เช่น วิชาที่เปิดสอนตรงตามความต้องการที่จะเรียน รองลงมาคือ เนื้อหาหลักสูตรสามารถพัฒนาความรู้ของนักศึกษาได้ และหลักสูตรที่ทันเรียนมีเนื้อหาการเรียนการสอนด้านการบริหารธุรกิจที่โดดเด่นและแปลกใหม่ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลักสูตรการศึกษามีการจัดการเรียนการสอนนอกเวลา(เสาร์-อาทิตย์) ทำให้สะดวกต่อการมาเรียน

ด้านการประเมินผล นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับที่มาก ($\bar{X} = 3.68$ S.D. = .708) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการวางแผนการประเมินผลผู้เรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลการเรียน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน และ การใช้โปรแกรมเฉพาะด้านที่มีความน่าเชื่อถือในการตัดเกรดนักศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีระบบการแจ้งผลการเรียนให้ผู้เรียนได้ทราบอย่างรวดเร็ว

ด้านเทคโนโลยี นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการด้านเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับที่มาก ($\bar{X} = 3.46$ S.D. = .834) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มหาวิทยาลัยมีการนำ Software/ระบบที่ทันสมัยมาช่วยในการประชาสัมพันธ์ (เช่น Facebook) รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยมีการนำ Software/ระบบที่แปลกใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน (VDO Conference) และมีระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่สะดวก รวดเร็ว และทันสมัย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มหาวิทยาลัยมีการนำ Software/ระบบที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการแก่นักศึกษา เพื่อความสะดวกรวดเร็ว (เช่น การลงทะเบียน-การยื่นคำร้องออนไลน์ การติดต่อสอบถามผ่าน Social Media)

ด้านองค์กรทางสังคม นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการด้านองค์กรทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับที่มาก ($\bar{X} = 3.85$ S.D. = .633) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ คณาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม รองลงมาคือ จำนวนคณาจารย์มีเพียงพอเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา สถาบันมีการเชิญวิทยากรภายนอก ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เพิ่มเติมและแบ่งปันประสบการณ์เพื่อเสริมหลักสูตรการเรียนการสอน และวิทยากรมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก และเป็นที่ยอมรับในแวดวงการศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่มีการให้บริการแก่นักศึกษาด้วยความเต็มใจและพร้อมบริการ (Service mind)

ด้านความเป็นสากล นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการด้านความเป็นสากล โดยรวมอยู่ในระดับที่มาก ($\bar{X} = 3.76$ S.D. = .688) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ

ที่สุดคือ สถาบันที่ท่านศึกษาอยู่เป็นสถาบันชั้นนำของประเทศ รองลงมาคือ ชื่อเสียงด้านหลักสูตรบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยมีความเป็นมาตรฐาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มหาวิทยาลัยมีการสนับสนุนกิจกรรมที่เข้าร่วมกับสถาบันนานาชาติ และมหาวิทยาลัยมีอาจารย์ที่มาจากต่างประเทศในการสอนของหลักสูตร

ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับที่มาก ($\bar{X} = 3.60$ S.D. = .845) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ กระบวนการดูแลนักศึกษาที่มีความมีความต่อเนื่องตั้งแต่นักศึกษาเข้าศึกษาจนกระทั่งถึงนักศึกษาสำเร็จการศึกษา รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถที่จะตอบปัญหาของท่านได้อย่างชัดเจน และเจ้าหน้าที่ที่มีความเต็มใจที่จะให้บริการ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส และกระตือรือร้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่รับฟังปัญหาหรือข้อซักถามของนักศึกษาอย่างใจเย็นและสุภาพ

ด้านการบริหารจัดการ นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการด้านการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับที่มาก ($\bar{X} = 3.90$ S.D. = .647) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มหาวิทยาลัยมีประวัติศาสตร์ ภาพลักษณ์ และเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ทางศิลปวัฒนธรรม รองลงมาคือ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีวิสัยทัศน์ท้าทายในการพัฒนาคุณภาพของมหาวิทยาลัยไปสู่ความสำเร็จได้ และหลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของทั้งภาครัฐและเอกชน ภายใต้ยุทธศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) ที่ใช้ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถาบันมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดประชุมวิชาการสำหรับการเผยแพร่ผลงาน(ทางด้านบริหารธุรกิจ) ให้เป็นที่ยอมรับ

ด้านค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการด้านค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับที่มาก ($\bar{X} = 3.46$ S.D. = .887) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีทุนการศึกษาให้สำหรับนักศึกษาปริญญาโท รองลงมาคือ มีการผ่อนผันค่าใช้จ่ายได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ค่าลงทะเบียน ค่าบำรุงการศึกษา มีความเหมาะสม

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

จากผลการวิจัย พบว่า กระบวนการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$ S.D. = .669) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านคิดว่า จะทำการศึกษาค้นหาข้อมูลการให้บริการของหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตแห่งนี้ก่อนการตัดสินใจศึกษาต่อ รองลงมาคือ ท่านรู้สึกพึงพอใจต่อภาพรวมของคุณภาพการให้บริการในหลักสูตรดังกล่าว ถ้าท่านจะตัดสินใจศึกษา จะมีแนวโน้มการตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตที่มีคุณภาพการบริการข้างต้นอย่างไร และส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เมื่อท่านได้ผลลัพธ์จากการประเมินทางเลือกท่านจะตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตแห่งนี้โดยไม่มีความลังเล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ ที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

จากผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการให้บริการ ที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยคุณภาพการให้บริการที่นักศึกษาให้ความสำคัญในการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มีทั้งหมด 5 ด้านตามลำดับดังนี้ ได้แก่ ด้านการบริหาร

จัดการ ด้านค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร ด้านโครงสร้างพื้นฐานมหาวิทยาลัย ด้านความเป็นสากล และด้านหลักสูตรการศึกษา

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา

1) ลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต พบว่า ผลการเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ปรากฏว่า นักศึกษาที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แตกต่างกัน โดยสาขาวิชาแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัชชา ชุนห์วิจิตรและณัฐวรรณ ครุทสวัสดิ์ (2559) ที่ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาในหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรนานาชาติ) คณะทันตแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า เพศ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว อาชีพ ของผู้ปกครองที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในโรงเรียนทันตแพทยศาสตรบัณฑิตไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่มีกลุ่มสาขาวิชาแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะปัจจัยด้านต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อของนักศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของพรรณพนซ์ จันทา และอัจฉริยา ปราบอริพาย (2558) ได้ทำการวิเคราะห์เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า กลุ่มสาขาวิชาที่กำลังศึกษาและมีทัศนคติต่อภาพลักษณ์หลักสูตรอาจารย์การจัดการเรียนการสอนการบริหารจัดการและเทคโนโลยีและอุปกรณ์การเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์แตกต่างกัน เพราะกลุ่มสาขาวิชาที่เปิดสอนก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจในการศึกษาของนักศึกษา

2) คุณภาพการให้บริการ ทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานมหาวิทยาลัย ด้านการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรการศึกษา ด้านการประเมินผล ด้านเทคโนโลยี ด้านองค์กรทางสังคม ด้านความเป็นสากล ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ ด้านบริหารจัดการ และด้านค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร โดยคุณภาพการให้บริการที่นักศึกษาให้ความสำคัญในการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร ด้านโครงสร้างพื้นฐานมหาวิทยาลัย ด้านความเป็นสากล และด้านหลักสูตรการศึกษา ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน จะพบว่า

(1) ด้านการบริหารจัดการ มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต เป็นด้านที่นักศึกษานั้นให้ความสนใจมากที่สุดและนำไปสู่การตัดสินใจมากที่สุดเนื่องจากนักศึกษาให้ความสำคัญกับ มหาวิทยาลัยมีประวัติศาสตร์ ภาพลักษณ์ และเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ทางศิลปวัฒนธรรม จึงเป็นด้านที่มีอิทธิพลส่งต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกุสุมา ปักปิ่นเพชร (2551) ได้ทำการวิเคราะห์เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนได้ให้ความสำคัญกับการ

ตัดสินใจในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาใน ด้านสถาบันเป็นอันดับแรก เนื่องจากสถาบันมีส่วนสำคัญในเรื่องความน่าเชื่อถือ การเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป รวมถึงเมื่อสำเร็จการศึกษาในการประกอบอาชีพ

(2) ด้านค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต เป็นด้านที่นักศึกษาให้ความสนใจรองลงมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรสุดา จารุธีรพันธุ์ (2558) ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชา ในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ภาพรวมของปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก และพบว่านักศึกษาได้ให้ ความสำคัญปัจจัยทั้ง 5 ด้านเรียงลำดับดังต่อไปนี้ 1. ปัจจัยด้านคุณลักษณะของสาขาวิชา 2. ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ 3. ปัจจัยด้านสถานที่ 4. ด้านการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียน และ 5. ด้านค่าใช้จ่าย ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรชัย อินทสังข์ และคณะ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการศึกษาต่อและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านหลักสูตรเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพ ด้านสถาบันการศึกษา ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา และด้านเศรษฐกิจและสังคม ตามลำดับ โดยในภาพรวมปัจจัยทั้ง 5 ด้าน มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตในระดับมาก

(3) ด้านโครงสร้างพื้นฐานมหาวิทยาลัย มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต เป็นด้านที่นักศึกษาให้ความสนใจเป็นอันดับ 3 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน เช่น ความสะอาด แสงสว่าง และอุณหภูมิ มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นการบริการพื้นฐานที่ควรจะต้องมีของมหาวิทยาลัย เสมือนเป็นโครงสร้างพื้นฐานของมหาวิทยาลัย ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทุมพร ไฉนลาดและจงดี โตอัม (2559) ได้ทำการวิเคราะห์เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยโดยรวมมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาในระดับสูงการเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโท เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านคุณลักษณะสถาบัน ด้านการประกอบอาชีพและด้านหลักสูตร ด้านสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุธมาศ อุดมศิริ (2559) ได้ทำการวิเคราะห์เรื่อง การศึกษาการรับรู้คุณภาพการบริการทางการศึกษาต่อความพึงพอใจ ความจงรักภักดี และแรงจูงใจของนักศึกษา MBA ในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่นักศึกษา MBA ในประเทศไทย ให้ความสำคัญมากที่สุดทั้งในเรื่องของความพึงพอใจแรงจูงใจและความจงรักภักดี คือ ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกทางวิชาการ และรองลงมาคือ เรื่องของปัจจัยการบริการของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งสถาบันการศึกษาในประเทศไทยควรให้ความสำคัญและปรับปรุงงานใน 2 ปัจจัยนี้มากที่สุดเพื่อความพึงพอใจ แรงจูงใจและความจงรักภักดีของนักศึกษา MBA สูงสุด

(4) ด้านความเป็นสากล มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต การที่มหาวิทยาลัยมีการสนับสนุนกิจกรรมที่เข้าร่วมกับสถาบันนานาชาติ และมีอาจารย์ที่มาจากต่างประเทศเข้ามาสอนของหลักสูตร ชื่อเสียงของหลักสูตรมีความเป็นมาตรฐาน และเป็นสถาบันชั้นนำของประเทศ จึงมีผลต่อ

การตัดสินใจมาศึกษาต่อของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Knowles (1997) อธิบายว่าความเป็นสากลของสถานศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรนานาชาติ เป็นการนำแนวความคิดสากลด้านการศึกษาไปปฏิบัติโดยสถานศึกษา บุคลากร และผู้เรียน ซึ่งตรงกับแนวคิดของวิทวัส สัตยารักษ์ (2552) ที่อธิบายว่าความเป็นนานาชาติทำให้การศึกษาในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์ประกอบต่างๆ ให้เป็นไปตาม/สัมพันธ์กับขององค์กรต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอก

(5) ด้านหลักสูตรการศึกษา มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉันทากร ช่วยทุกข์เพื่อน (2558) ได้ทำการวิเคราะห์เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า กับนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จากมากไปน้อย 3 ลำดับ คือ 1.ปัจจัยด้านหลักสูตร 2.ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอนและ 3.ปัจจัยด้านสวัสดิการและการบริการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงธรรม อีระกุล และคณะ (2556) ได้ทำการวิเคราะห์เรื่อง เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ ที่กล่าวว่า เหตุจูงใจที่ทำให้ตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษานั้นมีปัจจัยด้านต่างๆ ได้แก่ปัจจัยทั้ง 7 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านอาจารย์และบุคลากร ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านกายภาพ และด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณัชชา สุวรรณวงศ์ (2560) ได้ทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา (ระบบโควตา) ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา (ระบบโควตา) ประจำปีการศึกษา 2560 ด้านเหตุผลส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อค่าเฉลี่ยรายข้อในอันดับที่ 1 คือ มีหลักสูตรและสาขาวิชาตรงตามความต้องการของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.63) รองลงมา รุ่นพี่เป็นผู้แนะนำให้เลือกเรียนในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.92) และเพื่อนส่วนใหญ่มีความนิยมในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.92)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำการศึกษานี้ไปใช้ในเชิงปฏิบัติการในสถาบันศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการรับนักศึกษาเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษา
2. เพื่อเป็นข้อมูลให้นักศึกษาในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา
3. ควรศึกษาถึงความต้องการของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา
4. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างหลาย ๆ คณะ เพื่อให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- กุสุมา ปักปันเพชร. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง.
- จิราลักษณ์ ฤทธิเดชโยธิน. (2544). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเรียนต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉัตรชัย อินทสังข์ และคณะ. (2552). ความต้องการศึกษาต่อและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ของนักศึกษาจังหวัดนครราชสีมา (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- ณัชชา สุวรรณวงศ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลอีสานนครราชสีมา (ระบบโควตา) ประจำปีการศึกษา 2560 (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- ทรงธรรม ชีระกุล และคณะ. (2556). ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ทักษิณ. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ, 13(2), 48-61.
- ธัญยากร ช่วยทุกข์เพื่อน. (2558). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัย ธุรกิจบัณฑิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วารสารสุทธิปริทัศน์, 29(90), 256-271.
- ประดิษฐ์พงศ์ โตธรรมเจริญ. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนปริญญาโทคณะบริหารธุรกิจระหว่าง มหาวิทยาลัยรัฐบาลกับมหาวิทยาลัยเอกชน (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พรรณพนัช จันทา และอัจฉริยา ปราบอริพาย. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญา โท ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 8(1), 291-318.
- พระไพฑูรย์ อธิฐฐานโน (สีหาบุตร). (2545). การศึกษาเจตคติและความต้องการของพระนักศึกษามหาวิทยาลัย มหาภูมิราชวิทยาลัยผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาศาสตรบัณฑิตต่อการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท (วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย.
- ภัทรสุดา จารุธีรพันธุ์. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 10(32), 35-46.
- ยุรมาศ อุดมศิริ. (2559). การศึกษาการรับรู้คุณภาพการบริการทางการศึกษาต่อ ความพึงพอใจ ความ จงรักภักดี และแรงจูงใจของนักศึกษา MBA ในประเทศไทย (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลัชชา ชุมหวัจจิตร และณัฐวรรณ ครุทสวัสดิ์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาในหลักสูตรทันต แพทยศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรนานาชาติ) คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสาร MAHIDOL R2R E-JOURNAL, 3(1), 111-123.

- วิหวัธ สัตยารักษ์. (2552). *กลยุทธ์การสร้างแบรนด์มหาวิทยาลัยเอกชน* (ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรณพ ต้นละมัย. (2550). *ก้าวข้ามหน้า...ที่ท้าทายของ MBA*. ใน การสัมมนาทางวิชาการก้าวสู่ทศวรรษที่ 3 ของ M.B.A. จุฬาฯ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร ไฉฉลาด และจงดี โตอิม. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 10(2), 165-177.
- Knowles, A. S. (1997). *The International Encyclopedia of Higher Education*. 5th ed.. San Francisco: Hamilton
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A. & Berry, L. L. (1988). Communication and control process in delivery of service quality. *Journal of Marketing*, 52(2), 35-48.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Ed. New York: Harper and Row Publications.

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร

Quality of Life of the Elderly in Phasi Charoen District, Bangkok

อัญรัช สาริกัลยะ

Anyarat Sarikulya

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

Email: anyaratsari@gmail.com

Received: 2021-01-18; Revised: 2021-03-22; Accepted: 2021-03-23

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุในเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด 26,072 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 393 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, เขตภาษีเจริญ

Abstract

This article aims to study the quality of life level of the elderly in Phasicharoen District, Bangkok. Classified by personal status consisting of sex, age, education level and status. Population used in this research was elderly in Phasi Charoen District, Bangkok. Classified by personal status, consisting of gender, age, education level, and population status used in this study, the elderly in Pasicharoen District, Bangkok. The population is 26,072 people. The sample group is 393 people using random sampling method using probability theory by simple random sampling. This research is quantitative research. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.). The results of the study showed that the quality of life of the elderly in Pasicharoen District, Bangkok the overall picture is in a high level. When considering each aspect found that environmental at a high level Had the highest mean scores following physical, mental and social relations. At a high level Have the lowest average respectively.

Keywords: Quality of life, Elderly people, Phasi Charoen District.

บทนำ

ประเทศไทยในช่วงเวลา 20 ปี ที่ผ่านมาอัตราการเพิ่มประชากรของประเทศลดลงมาก เนื่องมาจากนโยบายการคุมกำเนิด เป็นผลทำให้ปัจจุบันและในอนาคตประชากรจะอยู่ในกลุ่ม ผู้สูงอายุมากขึ้นตามลำดับ ประกอบกับการสาธารณสุขและการแพทย์ ที่เจริญขึ้นทำให้ประชากรมีอายุที่ยืนยาวขึ้น เป็นผลให้สังคมไทยเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งทางข้อมูลปี 2543- 2569 การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2568 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คาดการณ์ว่าจำนวนประชากรรวมในปี พ.ศ. 2543 มีประมาณ 67,042,000 คน จำนวนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีประมาณ 7,522,800 คน จากสถานการณ์ดังกล่าวนี้ ทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุ ซึ่งหากมีการเตรียมความพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุ และทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี ย่อมจะทำให้ประเทศไทยมีประชากรที่มีคุณภาพ (ภูมิ โขคเหมา และคณะ, 2552)

จากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของประชากรในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุส่งผลให้อัตราส่วนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่อัตราส่วนและจำนวนประชากรวัยแรงงานเริ่มลดลงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของสมาชิกครอบครัวนับตั้งแต่การดูแลผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพา การคงไว้ของรายได้ผู้สูงอายุ ตลอดจนผลที่เกิดต่อพลวัตทางเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อถึงวัยสูงอายุสภาพร่างกาย จิตใจ และสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด สภาพร่างกายจะเสื่อมลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น สภาพจิตใจก็มีการเปลี่ยนแปลง โดยจะหงุดหงิดง่ายและวิตกกังวลสูง อีกทั้งวิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุก็เปลี่ยนไป เพราะเกษียณอายุจากการทำงาน มีกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมทางสังคมลดลง ทำให้เกิดความรู้สึกสูญเสียบทบาทและความรู้สึกในคุณค่าของตนเองลดลง (วิไลพร ขำวงษ์ และคณะ, 2554)

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ทำคุณประโยชน์ต่อสังคมมาก่อน เป็นผู้ชี้แนะในสิ่งที่เป็ประโยชน์และเป็นแบบอย่างสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรมสู่คนรุ่นหลัง ดังนั้นถ้าผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตไม่ดีก็จะส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม เริ่มตั้งแต่ครอบครัวไม่มีความสุข มีเวลาไม่พอในการดูแลเอาใจใส่ ชุมชนมีปัญหาเพราะสมาชิกในชุมชนไม่เข้มแข็ง ไม่ร่วมมือในการพัฒนาสังคมเดือดร้อนจากปัญหาครอบครัวที่ไม่มั่นคง ปัญหาผู้สูงอายุที่ไม่มีคนดูแลและถูกทอดทิ้ง จึงเป็นต้นเหตุหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีก คุณภาพชีวิตเป็นสิ่งสำคัญของการมีชีวิตที่ยืนยาว การมีความสุข มีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งประกอบไปด้วยเรื่องของด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงเรื่องความรู้ในอนาคตที่ผู้สูงอายุจะต้องสามารถพึ่งตนเองมากขึ้น เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การที่ผู้สูงอายุ จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ต้องมีการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ในเรื่องเหล่านี้ สามารถดูแลตนเองและ เป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้การที่ผู้สูงอายุจะพึ่งตนเองจะต้องมีการเตรียมพร้อมในทุกด้านของชีวิต หากมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจะสามารถยืดหยุ่นและผ่านพ้นปัญหานั้นไปได้ (มาลี ปุยเสถง, 2555)

จากข้อมูลดังกล่าวมีการเพิ่มของประชากรผู้สูงอายุมากขึ้นทุก ๆ ปี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร เพื่อที่จะได้รับข้อมูลที่แท้จริง และถูกต้องเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ และที่สำคัญในการศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อให้ทุกภาคส่วนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่กับครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุในเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด 26,072 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุในเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร โดยใช้สูตรของ (Yamane, 1973) คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 393 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารที่มีอยู่แล้ว พร้อมทั้งได้ทำการปรับปรุงคำถามให้เหมาะสมกับสภาพองค์การและบุคลากรในองค์การ กำหนดระดับคุณภาพชีวิตเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ซึ่งได้จัดทำแบบสอบถามสำหรับวัดระดับคุณภาพชีวิต 4 ด้าน จำนวน 30 ข้อ ดังนี้

1. ด้านร่างกาย	จำนวน 7 ข้อ
2. ด้านจิตใจ	จำนวน 6 ข้อ
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	จำนวน 8 ข้อ
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 9 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 393 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมดในเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน พ.ศ. 2561
3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน
4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 คุณภาพชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปล ความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ Best (1981)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดของ dalkey and rourke (1973) ให้ความหมายคุณภาพชีวิตว่า เป็นความรู้สึก ของบุคคลที่มี ต่อความเป็นอยู่ที่ดีหรือผาสุกความพึงพอใจหรือไม่พอใจทั้งเรื่องสุขภาพ กิจกรรม ในชีวิต ความเครียด เป็น หมายของชีวิต คุณค่าในตนเองความซึมเศร้า สังคมและครอบครัว นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายในมุมกว้าง หรือการมองคุณภาพชีวิตประกอบด้วย ร่างกายจิตใจ อารมณ์และสังคม เช่น ในองค์การอนามัยโลก

นิติวัฒน์ ไทพิทักษ์ (2556) ได้สรุปความหมาย ของคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาวะ ของการมีระดับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุข มีความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองโดยสามารถ ปรับตัวให้อยู่ร่วมกับสังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่าคุณภาพชีวิต หมายถึง การรับรู้ความพึงพอใจในชีวิตการมีความสุข การรับรู้สถานะของ บุคคลในการดำเนินชีวิตในสังคมโดยสัมพันธ์กับเป้าหมาย และความคาดหวังของตนและความพึงพอใจในชีวิต ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อมของบุคคล ภายใต้วัฒนธรรมและบริบท ของสังคมของบุคคลในการดำรงชีวิตในสังคม ภายใต้วิถีชีวิตของแต่ละบุคคล

lawton (2000) ได้กล่าวถึง ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีหรือคุณภาพชีวิตหรือการมีชีวิตที่ดีในผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้านที่สำคัญ คือ

1. การรับรู้คุณภาพชีวิต (perceived quality of life) หมายถึง การที่บุคคลมีการประเมินตนเอง เกี่ยวกับความผาสุกทางด้านจิตใจ ความสามารถในการทำหน้าที่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อบุคคล ดังที่ได้กล่าวมา
2. สิ่งแวดล้อมของบุคคล (objective environment) หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพ ชีวิตของผู้สูงอายุ
3. ความสามารถในการแสดงพฤติกรรม (behavioral competence) หมายถึง ความสามารถในการ ทำหน้าที่ของบุคคล ซึ่งรวมถึงการทำหน้าที่ของร่างกาย การมีสุขภาพที่ดี การรับรู้ที่ถูกต้องและการมีพฤติกรรม ทางสังคมที่ถูกต้อง
4. การมีความผาสุกทางด้านจิตใจ (psychological well-being) หมายถึง การที่บุคคลสามารถ ประเมินได้ว่า ประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมามีคุณภาพ โดยประเมินได้จากผลกระทบ ระดับความสุขที่ได้รับ และความสำเร็จที่ได้บรรลุตามความต้องการหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

จากปัจจัยที่สำคัญของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุนั้น ปัจจัยด้านความผาสุกด้านจิตใจที่มีการดำเนินชีวิต ให้มีความพึงพอใจในชีวิตใกล้เคียงกับความเป็นอยู่ของตน และคอยสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตของบุคคล อื่นด้วย

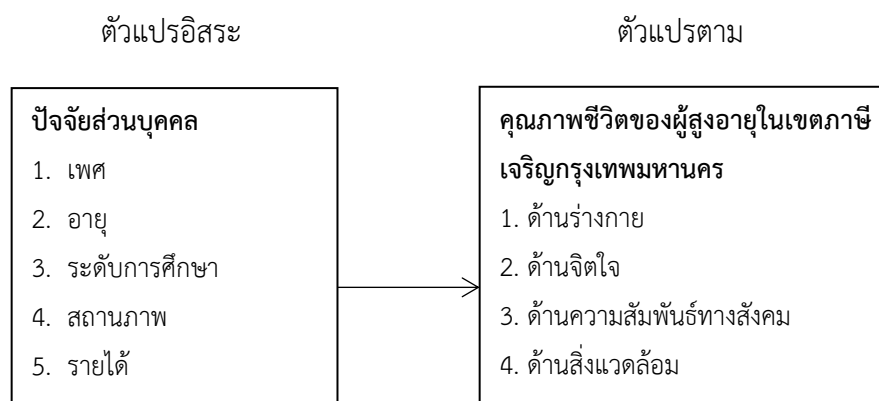
องค์การอนามัยโลก (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2554) ระบุถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตว่าประกอบไปด้วย

1. ด้านร่างกาย คือ การรับรู้สภาพทางร่างกายของบุคคล
2. ด้านจิตใจ คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คือการรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ในสังคม
4. ด้านสิ่งแวดล้อม คือ การรับรู้เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต

จึงสรุปได้ว่าองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ประกอบด้วยสองปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพ ได้แก่ ปัจจัยสี่ อาหาร ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม รวมถึง สุขภาพพลานามัย การศึกษาและรายได้ต่อบุคคล เป็นต้น และปัจจัยด้านที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ เช่น เกียรติยศชื่อเสียงความมั่นคงในหน้าที่การงาน เสรีภาพในชีวิต ครอบครัว ชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมืองการปกครอง เป็นต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบ แนวคิดในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยศึกษาคุณภาพชีวิตของ (Lawton, 2000) และตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (สุวัฒน์ มหัตถนิรนตร์กุล และคณะ, 2559) เพื่อวัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	ระดับคุณภาพชีวิต		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านร่างกาย	4.01	0.67	มาก
2. ด้านจิตใจ	4.00	0.75	มาก
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.92	0.69	มาก
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.02	0.63	มาก
รวม	3.99	0.63	มาก

จากตารางพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมา ด้านร่างกาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.92$) ตามลำดับ

ด้านร่างกาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ท่านไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมา ท่านสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเองได้ดีเพียงใด ($\bar{X} = 4.06$) ท่านมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวัน ทั้งเรื่องงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.04$) ท่านมีสุขภาพแข็งแรงเหมาะสมกับวัยของท่านเอง ($\bar{X} = 4.02$) ท่านจำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาลมากน้อย เพียงใด เพื่อที่จะทำงานหรือมีชีวิตรอยู่ไปได้ในแต่ละวัน ($\bar{X} = 3.96$) และท่านมีการพักผ่อนด้วยการนอนหลับอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.93$) ตามลำดับ

ด้านจิตใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านมีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ ดีเพียงใด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมา ท่านรู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบ มีความหวัง) มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) ท่านรู้สึกพอใจในตนเองมากน้อยแค่ไหน ($\bar{X} = 4.04$) ท่านยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเองได้ไหม ($\bar{X} = 4.00$) ท่านมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล บ่อยแค่ไหน ($\bar{X} = 3.92$) และท่านรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตท่านมีความหมายมากน้อยแค่ไหน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านมีความพึงพอใจในชีวิตทางเพศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมา ท่านมีความรู้สึกพอใจกับสัมพันธ์ภาพระหว่าง ท่านกับสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.94$) ท่านสามารถให้การช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัว และเพื่อนบ้านได้ ($\bar{X} = 3.93$) ท่านรู้สึกพอใจต่อการผูกมิตร หรือการเข้ากับผู้อื่น ๆ อย่างที่ผ่านมา เช่น เพื่อนบ้าน ($\bar{X} = 3.92$) ท่านสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมได้ ($\bar{X} = 3.90$) ท่านพึงพาสมาชิกในครอบครัวมากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 3.90$) ท่านรู้สึกพอใจในการดูแลจากสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.86$) และท่านรู้สึกพอใจกับการช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ

ด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านได้รู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมา

สภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพของท่านมากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 4.07$) ท่านมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียดมากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 4.06$) ท่านรู้สึกว่าการอาศัยอยู่ในชุมชนทำให้ชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยดี ($\bar{X} = 4.06$) ท่านคิดว่าท่านมีคุณภาพชีวิต (ความเป็นอยู่) อยู่ใน ระดับใด ($\bar{X} = 4.03$) ท่านรู้สึกสะดวกสบายในการเดินทางไปในที่ต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.99$) ท่านพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ ตอนนี้อยู่ มากน้อย เพียงใด ($\bar{X} = 3.97$) ท่านมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น ($\bar{X} = 3.95$) และท่านพอใจที่จะสามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ ตามความจำเป็น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยมีประเด็นอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านร่างกาย จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ท่านไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา ท่านสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเองได้ดีเพียงใด ท่านมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวัน ทั้งเรื่องงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน ท่านมีสุขภาพแข็งแรงเหมาะสมกับวัยของท่านเอง ท่านจำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาลมากน้อย เพียงใด เพื่อที่จะทำงานหรือมีชีวิตอยู่ไปได้ในแต่ละวัน และท่านมีการพักผ่อนด้วยการนอนหลับอย่างเพียงพอตามลำดับ จากการศึกษาค้นคว้า ร่างกายของผู้สูงอายุเกิดจากการเสื่อมถอยของร่างกายอันเป็นผลจากภาวะทางอายุของบุคคลที่สูงขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานของร่างกาย โดยเฉพาะระบบกล้ามเนื้อและกระดูกที่เสื่อมถอย เป็นผลให้ผู้สูงอายุมีกล้ามเนื้อที่อ่อนแรง ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ตามปกติ หกล้มได้ง่าย รวมถึงการเสื่อม สลายของแคลเซียมซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างให้กระดูกแข็งแรง เมื่อผู้สูงอายุประสบเหตุ อันตรายจากการทำงาน หรือการเคลื่อนไหวของร่างกาย อาจก่อให้เกิดความเสียหายกับกระดูกของ ผู้สูงอายุได้เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ งอกศรี (2560) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเตา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเตา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเตา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพเดิมของผู้สูงอายุลักษณะโครงสร้างของครอบครัว (ที่พัก อาศัย) การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม พบว่าผู้สูงอายุที่มีที่พักอาศัยต่างกันและการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านจิตใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านมีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ ดีเพียงใด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา ท่านรู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบ มีความหวัง) มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ท่านรู้สึกพอใจ

ในตนเองมากนัก้อยแคไหน ท่านยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเองได้ไหม ท่านมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล บ่อยแคไหน และท่านรู้สึกว่าคุณค่าชีวิตท่านมีความหมายมากน้อยแคไหน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า สภาวะทางจิตใจ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคาดหวัง โดยมีความพึงพอใจ และความสุขเป็นผลตอบแทนในการตัดสินใจกระทำตามแรงจูงใจ แสดงให้เห็นว่า สภาวะทางจิตใจของผู้สูงอายุที่ดี หรือมีความคาดหวังต่อชีวิตที่ดีก่อให้เกิดผลดีต่อการมีชีวิตที่ยืนยาว และสุขภาพอนามัยที่ดีในทางตรงข้ามหากผู้สูงอายุขาดความหวังหรือ แรงกระตุ้นทางด้านจิตใจ ส่งผลให้เกิดผลในทางลบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงควรมีสภาวะทางจิตใจที่มีความพร้อมรับต่อปัญหาต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริมา อิทธิประเสริฐ (2560) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลแก่งกะเจ็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินสมรรถนะของผู้สูงอายุตามแบบประเมินความสามารถเชิงปฏิบัติดัชนีบาร์เรลเอดีแอล ผู้สูงอายุมีความสามารถในการดำรงชีพอยู่ในระดับไม่เป็นภาระพึ่งพาและการประเมินความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันขั้นสูง ผู้สูงอายุมีความสามารถในการดำรงชีพอยู่ในระดับไม่เป็นภาระพึ่งพา เช่นกัน ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลแก่งกะเจ็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยภาพรวม มีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง ส่วนผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบล แก่งกะเจ็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยองที่มีวุฒิการศึกษา ความเพียงพอของรายได้ สมรรถนะด้านความสามารถ ในการดำเนินกิจวัตรประจำวัน และสมรรถนะด้านความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตร แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้สูงอายุที่มีเพศอายุสถานภาพสมรส และอาชีพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

3. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตทางเพศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา ท่านมีความรู้สึกพอใจกับสัมพันธ์ภาพระหว่าง ท่านกับสมาชิกในครอบครัว ท่านสามารถให้การช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัว และเพื่อนบ้านได้ ท่านรู้สึกพอใจต่อการผูกมิตร หรือการเข้ากับผู้อื่น ๆ อย่างที่ผ่านมา เช่น เพื่อนบ้าน ท่านสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมได้ ท่านพึ่งพาสมาชิกในครอบครัวมากน้อยเพียงใด ท่านรู้สึกพอใจในการดูแลจากสมาชิกในครอบครัว และท่านรู้สึกพอใจกับการช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมทางสังคมชนบท ที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรม ของสังคมไทย ที่มีลักษณะการเกี้ยวพาราสีระหว่างกัน หรือสังคมเครือญาติ ที่คนในสังคมมีความสนิทสนมคุ้นเคย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดผลดีต่อผู้สูงอายุในทางจิตใจที่ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมและกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีผลทำให้สังคมไทยขาดความอบอุ่น อยู่อาศัยในลักษณะครอบครัวเดี่ยว ทำให้ผู้สูงอายุขาดความอบอุ่น ไม่ได้รับการดูแลจากบุคคลใกล้ชิดและบุคคลอันเป็นที่รัก ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับครอบครัวน้อยลง รวมถึงการจากไปของบุคคลที่รู้จัก การจากไปของคู่ครองเป็นเหตุให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกว่าเหงา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาดา ยังอยู่ (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลดอนยาง อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลดอนยาง อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยความสามารถในการแสดงพฤติกรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยการมีความสุขทางด้านจิตใจ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมของบุคคล และปัจจัยการรับรู้คุณภาพชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับต่ำทุกด้าน

4. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านได้รู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา สภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพของท่านมากน้อยเพียงใด ท่านมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียดมากน้อยเพียงใด ท่านรู้สึกว่าการอาศัยอยู่ในชุมชนทำให้ชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยดี ท่านคิดว่าท่านมีคุณภาพชีวิต (ความเป็นอยู่) อยู่ในระดับใด ท่านรู้สึกสะดวกสบายในการเดินทางไปในที่ต่าง ๆ ท่านพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ ตอนนี้ มากน้อยเพียงใด ท่านมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น และท่านพอใจที่จะสามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ ตามความจำเป็น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีนโยบายปรับปรุงสิ่งแวดล้อมที่ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ โดยจัดสถานที่สำคัญ แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน หรือสถานที่ราชการ ให้มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรได้อย่างปลอดภัยมากยิ่งขึ้น รวมถึงการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสโดยอาศัยแรงงานภายในชุมชนเข้ามาช่วยเหลือในการดำเนินโครงการของภาครัฐ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้สังคมเกิดความเอื้อเฟื้อและเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุในชุมชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปภัสนิรี ไชยวุฒิ (2556) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองช้างคืน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองช้างคืน อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับมากที่สุดในด้านสิ่งแวดล้อม และมีระดับคุณภาพชีวิตในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข และด้านสังคม เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพบว่าลำดับที่ 1 คือ ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม และระดับคุณภาพชีวิตน้อยที่สุดคือตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยการทดสอบแบบไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการสนับสนุนการดูแลสุขภาพด้วยตนเองของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยบุคคลในครอบครัวและชุมชน และสนับสนุนการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ

2. ควรมีการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุจากบุคคลในครอบครัว และชุมชนเป็นอย่างดี สนับสนุนการเสริมสร้างความรู้สึกรักมีคุณค่าของผู้สูงอายุให้มากขึ้น เช่น การไปแสดงความเคารพเนื่องในวันพ่อ วันแม่ การรดน้ำดำหัวในวันสงกรานต์ เป็นต้น และตั้งกลุ่มชมรมผู้สูงอายุขึ้นในแต่ละชุมชนเพื่อผู้สูงอายุมีกิจกรรมร่วมกัน ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในวัยเดียวกัน

3. ควรมีการออกแบบจัดสภาพแวดล้อมทั้งในที่อยู่อาศัย และในชุมชนที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เพื่อการมีสุขภาพที่ดีและปลอดภัย มีการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องเพื่อเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็น

ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และสนับสนุนการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุที่ทันสมัย ครอบคลุม และสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

4. ควรมีการรณรงค์ให้ผู้สูงอายุสมัครเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มหรือ ชมรมผู้สูงอายุมากขึ้น ถึงแม้ว่า ปัจจัยการเป็นสมาชิกชมรมไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิต แต่จากการศึกษา ในด้านสัมพันธภาพทางสังคม ผู้สูงอายุ รับรู้ได้ถึงประโยชน์ของการพบปะผู้สูงอายุ ทำกิจกรรมร่วมกันทำให้สุขภาพร่างกายทั้งทางร่างกายและจิตใจดี ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ เช่น วิธีการสัมภาษณ์เพื่อที่จะได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึกของกลุ่ม ผู้สูงอายุ
2. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับญาติ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ อาสาสมัครสาธารณสุข และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
3. ควรมีการขยายพื้นที่ในการทำวิจัยให้กว้างยิ่งขึ้น โดยอาจจะทำการวิจัย ให้ครอบคลุมในพื้นที่ระดับ จังหวัด ภาค และประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2554). *เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์กรอนามัยโลกชุดย่อฉบับ ภาษาไทย*. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2562, จาก <http://www.dmh.go.th/test/whoqol/>
- นิติวัฒน์ ไทพิทักษ์. (2556). *คุณภาพชีวิตของนักศึกษาหลักสูตรตรี-โท (สองภาษา) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปภัสนิรี ไชยวุฒิ. (2556). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองช้างคืน อำเภอเมืองจังหวัด ลำพูน (การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรียาดา ยังอยู่. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลดอนยาง อำเภอปะทิว จังหวัด ชุมพร (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภูมิ โชคเหมาะ และคณะ. (2552). *กฎหมายการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- มาลี ปุยเสถียร. (2555). *การสำรวจคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลบ้านไร่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดพิษณุโลก. (การศึกษาค้นคว้าอิสระคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต)*. สาขาการพัฒนา ครอบครัวและสังคม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิไลพร ขำวงษ์ และคณะ. (2554). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารวิจัยทาง วิทยาศาสตร์สุขภาพ, 5(2), 32-40.*
- สิริมา อิทธิประเสริฐ. (2560). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลแกลงกะเจด อำเภอเมือง จังหวัด ระยอง (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล วีระวรรณ ตันติพัฒน์สกุล และวนิดา พุ่มไพศาลชัย. (2559). *เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต ขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย*. ผู้แปล. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต.

สุวิทย์ งอกศรี. (2560). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเตา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม* (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.

Best, J.W. (1981). *Research in Education*. New Jersey: Prentice-Hall.

Dalkey N., & Rourke, D. (1973). *The Delphi procedure and rating quality of life factor in the quality of life concept*. Washington, D. C.: Environment Protection Agency.

Lawton, J. (2000). *The dying process: Patient's experiences of palliative care*. London: Routledge.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed.). New York: Harper and Row Publications.

ความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของกรมทรัพยากรธรณี

Readiness for Accountability in Procurement Operation of Department of Mineral Resources

ชวัลรัตน์ พิมพ์สอน¹, นัทนิชา หาสุนทร²
Chawonrat Pimson¹, Natnicha Hasoontree²

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2}
Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2}
Email: nutsada.jdar@gmail.com¹

Received: 2021-01-18; Revised: 2021-03-23; Accepted: 2021-03-24

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ กรณีศึกษา กรมทรัพยากรธรณี 2) ระดับประสิทธิผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของกรมทรัพยากรธรณี และ 3) ความสัมพันธ์ของความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างกับประสิทธิผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของกรมทรัพยากรธรณี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ จำนวน 261 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 6 ท่าน ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูง และกลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความถี่ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วย t-test, F-test และการทดสอบสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของกรมทรัพยากรธรณี อยู่ในระดับมาก และ 2) ประสิทธิผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของกรมทรัพยากรธรณี อยู่ในระดับมาก 3) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ประเภทของการรับราชการ และความเกี่ยวข้องต่องานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ที่แตกต่างกันส่งผลต่อความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประสิทธิผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างรายด้านทุกด้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐรายด้านทุกด้าน อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ความพร้อมรับ, การตรวจสอบได้, กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง, หน่วยงานภาครัฐ

Abstract

This research aims to study 1) the level of readiness for accountability in procurement operation of government sector: a case study of department of mineral resources. 2) the level of effectiveness of procurement of department of mineral resources and 3) the relationship of readiness for accountability in procurement operation with the effectiveness of procurement of department of mineral resources. This study was mixed method research consisting of quantitative research conducted by using questionnaires with 261 government officers, permanent government employees, and government employees as the sample group the study also used a qualitative research using in-depth interviews with 6 key informants consisting of high-ranking executives who had authority to give permission and approval, and entrepreneurs related to government procurement of department of mineral resources. Research tool was a questionnaire. Statistics used for data analysis in this research were descriptive statistics consisting of mean, frequency, and standard deviation. Hypotheses were tested by using t-test Independent and F-test ANOVA. Paired difference was tested by using least significance difference and Pearson's correlation analysis.

The results of the research were as follows: 1) Readiness for accountability in procurement operation of department of mineral resources was at high level. 2) Effectiveness of procurement of Department of Mineral Resources was at high level. 3) The results of hypothesis testing revealed that different personal factors (including gender, educational background, types of government service, and involvement with procurement) differently affected to readiness for accountability in procurement operation of government sector with statistical significance at 0.05. and effectiveness of procurement in all aspects had positive relationship with readiness for accountability in procurement operation of government sector in all aspects with statistical significance at 0.01.

Keywords: Readiness, Accountability, Procurement Operation, Government Sector.

บทนำ

ปัญหาคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลานานจนแทบจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไปแล้ว ในช่วงสิบปีที่ผ่านมาประชาชนได้ตื่นตัวในเรื่องคอร์รัปชันมากขึ้น จากเหตุการณ์การชุมนุมประท้วงของ กลุ่มประชาชนคนไทยที่ยึดเยื้อมาเป็นเวลานาน คงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่าสาเหตุหลักในการออกมาเคลื่อนไหวของปวงชนคือ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งนี้ หากพิจารณาจากข้อมูลดัชนีภาพลักษณ์ คอร์รัปชันซึ่ง จัดอันดับโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International, 2560) พบว่าประเทศไทยมีภาพลักษณ์ของการคอร์รัปชันในภาครัฐที่เพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับนานาประเทศ โดยอยู่ในลำดับที่ 96 จาก 180 ประเทศ และอยู่ในลำดับที่ 4 ของประเทศในอาเซียน จึงอาจกล่าวได้ว่าการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านการคอร์รัปชัน หน่วยงานและมาตรการทางกฎหมาย รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันอาจยังไม่มีประสิทธิภาพพอที่จะขจัดปัญหาการคอร์รัปชันให้หมดสิ้นไปจากสังคมไทยได้

หนึ่งในสาเหตุหลักอันส่งผลให้ดัชนีภาพลักษณ์ของการคอร์รัปชันในหลายประเทศไม่เป็นที่น่าพอใจ คงหนีไม่พ้นเรื่องการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐจึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อประเทศอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะเป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องกับงบประมาณของแผ่นดิน

จำนวนมหาศาลแล้ว ยังเป็นกระบวนการที่กระทบต่อความผาสุกของประชาชนในประเทศ และเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย ดังนั้นการใช้จ่ายเงินที่มีอย่างจำกัดเพื่อจัดซื้อวัตถุดิบที่จำเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่รัฐต้องพึงกระทำ ซึ่งหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง รวมถึงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 23 ซึ่งกำหนดให้ส่วนราชการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโดยมุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนให้มากที่สุดเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งานเป็นสำคัญซึ่งจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน มีการวางแผนการดำเนินงานและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้การจัดซื้อจัดจ้างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และตามมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลที่ใช้นี้ในระดับสากล

หากศึกษาถึงรายละเอียดที่ผ่านอย่างถี่ถ้วนแล้วจะพบว่า กระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐในประเทศไทยเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนค่อนข้างซับซ้อน และไม่ค่อยถูกตรวจสอบมากนัก มีระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่ดำเนินการกันในหน่วยงานของรัฐสามารถทำได้โดยการใช้อำนาจค่อนข้างเบ็ดเสร็จรวมถึงการใช้ดุลยพินิจในดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ ขณะที่การเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างก็ทำได้ยาก ความพยายามในการต่อสู้กับปัญหาคอร์รัปชันที่ผ่านมาจึงไม่ได้ผลอย่างที่ควรอันเนื่องมาจากหลายปัจจัย เช่น ขาดความร่วมมือของนักการเมืองผู้มีอำนาจที่จะทำให้มาตรการต่าง ๆ ขับเคลื่อนไปได้ หน่วยงานต่อต้านคอร์รัปชันภาครัฐก็มีข้อจำกัดและอุปสรรคหรือมีปัญหาคอร์รัปชันเสียเอง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังมีข้ออ่อนอยู่มากจึงทำให้การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐนั้นเกิดขึ้นอยู่เสมอ กอปรกับเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการปฏิบัติงาน ขาดความสำนึกรับผิดชอบ การตระหนักในหน้าที่ต่อสังคมและปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ไม่มีการเปิดเผยข้อมูล ความยุติธรรม และการปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค เปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ และดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้เกิดช่องว่าง และเกิดการทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ

ส่วนการพัสดุกรมทรัพยากรธรณีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานรัฐบาลที่ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เพื่ออำนวยความสะดวกและจัดระบบบริหารงาน โดยมีการจัดทำแผนการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างดำเนินการจัดซื้อจัดหาและจัดจ้างซ่อมบำรุงพัสดุให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ มีการจัดเก็บพัสดุดังกล่าวให้บริการหน่วยงานในการเบิกใช้ ควบคุมการรับ-จ่ายพัสดุ งานพัสดุเป็นงานที่มีความเสี่ยงในเรื่องของการเกิดข้อผิดพลาด เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบและแนวปฏิบัติของทางราชการ ที่มีการปรับปรุงเพิ่มเติมตลอดเวลา เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างและการจัดหาพัสดุนั้นต้องศึกษาติดตาม และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ : การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องรวมทั้งปฏิบัติงานโดยยึดหลักการบริหารพัสดุ คือ เปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานที่หากผิดพลาด จะมีผลความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อผู้คำที่เกี่ยวข้อง (เบญญาภา ญาโตปมา, 2558) ทิศทางการพัฒนางานด้านการพัสดุในอนาคตของกรมทรัพยากรธรณีควรให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงานด้านการพัสดุ โดยการส่งเสริมให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน เพื่อรักษามาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุของกรมทรัพยากร

ธรรมาภิบาลทำให้เกิดผลดี มีความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณซึ่งเป็นเงินภาษีของทุกคนตลอดไปด้วยเหตุผลที่แสดงถึงความสำคัญและความจำเป็นของเรื่องที่ศึกษาข้างต้น

ดังนั้นการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ จึงเป็นแนวทางที่นำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักที่กำกับดูแลตรวจสอบ ควบคุมการบริหารงานโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาคเอกชนเข้ามาตรวจสอบ ควบคุมความโปร่งใสในการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ ก่อให้เกิดการกระตุ้น ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ อีกทั้งเป็นการผลักดันให้เจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ซึ่งนับว่าน่าสนใจยิ่งในทัศนะของผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะดำเนินการศึกษาถึงปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความโปร่งใส และความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ กรณีศึกษากรมทรัพยากรธรณี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานการปรับปรุงการปฏิบัติงานของข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งจะส่งผลโดยรวมต่อประสิทธิภาพในการนำนโยบายการกระจายอำนาจไปปฏิบัติให้บังเกิดผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ กรณีศึกษากรมทรัพยากรธรณี
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของกรมทรัพยากรธรณี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างกับประสิทธิผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของกรมทรัพยากรธรณี

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ (Government Procurement หรือ Public Procurement) หมายถึง การซื้อสินค้า การจ้างบริการก่อสร้าง และการจ้างบริการอื่นๆ ตามความต้องการของรัฐโดยหน่วยงานของรัฐ (Robert and Arrowsmith, 2011) ทั้งนี้ในกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐของ The United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL) คือ UNCITRAL Model Law on Public Procurement ให้คำนิยามไว้ในมาตรา 2 (j) ว่าหมายถึง การได้มาซึ่งสินค้า การก่อสร้าง และการบริการโดยหน่วยงานของรัฐ โดยคำว่า “การได้มา” (Acquisition) นั้น หมายถึง การซื้อ การเช่า การให้เช่า และการเช่าซื้อ (UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW, 2014)

กล่าวโดยสรุปแล้วการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ คือ การที่หน่วยงานของรัฐใช้เงินงบประมาณดำเนินการทำสัญญาใด ๆ กับผู้ค้าหรือผู้จัดหา เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการใด ๆ เพื่อใช้ในการกิจของรัฐ การจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement) เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรอย่างยิ่ง องค์กรที่มีการวางระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่มีประสิทธิภาพมักเป็นองค์กรที่สามารถลดต้นทุนการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เช่นกันในทางตรงกันข้ามหากองค์กรใดขาดการวางระบบการจัดซื้อจัดจ้างให้มีความโปร่งใสและประสิทธิภาพได้แล้ว องค์กรนั้นก็มักจะประสบปัญหาการใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่คุ้มค่า จ่ายมากเกินไป อันนำไปสู่ความสูญเสียงบประมาณและความสูญเสียทางโอกาส

การตรวจสอบการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง หน่วยงานต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ให้เป็นไปตาม พรบ. ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่กำหนด ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบการจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยรับตรวจ
2. สอบทานกระบวนการตรวจสอบผู้มีผลประโยชน์ร่วมกันของหน่วยงาน
3. ตรวจสอบการจัดทำบันทึกรายงานผลการพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้าง
4. ตรวจสอบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง
5. สอบทานกระบวนการจัดทำร่างขอบเขตงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะของพัสดุหรือรูปแบบรายการงานก่อสร้าง
6. สอบทานการจัดทำรายงานขอซื้อหรือขอจ้าง
7. สอบทานการแต่งตั้งคณะกรรมการซื้อหรือจ้าง
8. สอบทานกระบวนการดำเนินการซื้อหรือจ้าง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ใช้ทั้งวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณควบคู่กัน (Mixed Methods Research) เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่มีลักษณะการเกื้อกูลกันของข้อมูล ซึ่งการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สามารถอธิบายพอสังเขปได้ดังนี้

ประชากรเป้าหมาย

เชิงปริมาณ: ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบพื้นที่ คือ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการของกรมทรัพยากรธรณี จำนวน 748 คน จากสูตรการคำนวณของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 261 คน (Yamane, 1973)

เชิงคุณภาพ : ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างในพื้นที่ กรมทรัพยากรธรณี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารที่มีอำนาจในการอนุญาตอนุมัติระดับสูง ของกรมทรัพยากรธรณี จำนวน 3 คน และผู้ประกอบการ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของกรมทรัพยากรธรณี จำนวน 3 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 6 คน

เครื่องมือวิจัย

เชิงปริมาณ : ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน (Rating Scale) กำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert Scale (Likert, 1932) โดยระดับคะแนน 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด แบบสอบถามได้ผ่านการรวบรวมความรู้จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) จากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ ข้าราชการ

ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการของกรมทรัพยากรธรณี จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.979 (Cronbach, 1970)

เชิงคุณภาพ : โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์แบบเจาะจงประเด็น (Focus Group) จากประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key information) จากผู้บริหารที่มีอำนาจในการอนุญาตอนุมัติระดับสูง และผู้ประกอบการ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ของกรมทรัพยากรธรณี จำนวน 6 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เชิงปริมาณ: ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ F-test ANOVA, t-test Independent การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference) และการทดสอบสหสัมพันธ์โดยใช้ Pearson Product Moment Correlation Coefficient

เชิงคุณภาพ: ใช้การสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากผู้บริหารที่มีอำนาจในการอนุญาตอนุมัติระดับสูง และผู้ประกอบการ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ของกรมทรัพยากรธรณี โดยสรุปสาระสำคัญเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรศาสตร์ของข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการของกรมทรัพยากรธรณี ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ พบว่าส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี วุฒิการศึกษาปริญญาตรี เป็นข้าราชการ มีความเกี่ยวข้องต่องานด้านการจัดซื้อจัดจ้างเป็นผู้ให้บริการงานด้านจัดซื้อจัดจ้าง มีอายุราชการ ต่ำกว่า 10 ปี และมีรายได้ต่อเดือน 25,001 บาทขึ้นไป

ตารางที่ 1 : ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ของกรมทรัพยากรธรณี โดยภาพรวม

ความพร้อมรับการตรวจสอบได้ ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของกรมทรัพยากรธรณี	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ด้านองค์การหรือการบริหาร	3.98	0.622	มาก	4
ด้านกฎหมาย	4.10	0.621	มาก	2
ด้านมาตรฐานวิชาชีพ	4.00	0.591	มาก	3
ด้านการเมือง	3.65	0.638	มาก	5
ด้านจริยธรรม	4.23	0.659	มากที่สุด	1
รวม	3.99	0.500	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ของกรมทรัพยากรธรณี โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (S.D. = 0.500) สำหรับ

การพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านจริยธรรม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 (S.D. = 0.659) รองลงมาได้แก่ ด้านกฎหมาย มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 (S.D. = 0.621) ด้านมาตรฐานวิชาชีพ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 (S.D. = 0.591) ด้านองค์การหรือการบริหาร มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 (S.D. = 0.622) และด้านการเมือง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 (S.D. = 0.638) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 : แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ของกรมทรัพยากรธรณี โดยภาพรวม

ประสิทธิผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ของกรมทรัพยากรธรณี	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ด้านความถูกต้อง	4.04	0.631	มาก	2
ด้านข้อบังคับ/กฎระเบียบ	3.98	0.984	มาก	4
ด้านเทคโนโลยี	3.99	0.642	มาก	3
ด้านความคุ้มค่า	3.73	0.736	มาก	5
ด้านความโปร่งใส	4.18	0.631	มาก	1
ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ	3.11	0.949	ปานกลาง	6
รวม	3.84	0.529	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของกรมทรัพยากรธรณี โดยภาพรวมประสิทธิผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ของกรมทรัพยากรธรณี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 (S.D. = 0.529) สำหรับพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านความโปร่งใส มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 (S.D. = 0.631) รองลงมา คือ ด้านความถูกต้อง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 (S.D. = 0.631) ด้านเทคโนโลยี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (S.D. = 0.642) ด้านข้อบังคับ/กฎระเบียบ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 (S.D. = 0.984) ด้านความคุ้มค่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 (S.D. = 0.736) และ ด้านความรวดเร็วในการให้บริการมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 (S.D. = 0.949) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ประเภทของการรับราชการ และความเกี่ยวข้องต่องานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ที่แตกต่างกันส่งผลต่อความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ แตกต่างกัน ส่วนอายุ อายุราชการ และรายได้ต่อเดือนไม่แตกต่างกัน

ประสิทธิผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างรายด้านทุกด้าน ประกอบด้วยด้านความถูกต้อง ด้านข้อบังคับ/กฎหมาย ด้านเทคโนโลยี ด้านความคุ้มค่า ด้านความโปร่งใส และด้านความรวดเร็วในการให้บริการ มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐรายด้านทุกด้าน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ของหน่วยงานภาครัฐ กรณีศึกษากรมทรัพยากรธรณี พบว่า ระดับความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของ กรมทรัพยากรธรณีในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับระดับความคิดเห็นจากมากไป น้อย ดังนี้ ด้านจริยธรรม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ในระดับเท่ากันได้แก่ ด้านกฎหมาย ด้านมาตรฐานวิชาชีพ ด้านองค์การหรือการบริหาร และด้านการเมือง โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

จากผลการศึกษาด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารที่มีอำนาจในการอนุญาตอนุมัติระดับสูงของกรมทรัพยากรธรณี และ ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ของกรมทรัพยากรธรณี พบว่า กรมทรัพยากร ธรณีให้ความสำคัญกับความพร้อมรับผิดในการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อ จัดจ้างอยู่ในระดับมาก ในด้าน กฎหมาย ด้านมาตรฐานวิชาชีพ ด้านองค์การหรือการบริหาร และด้านการเมือง โดยเฉพาะด้านจริยธรรม ที่มี ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารมีความเห็นว่ากรมทรัพยากรธรณีมีการสอดส่องดูแล ผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้าง และเกิดการทุจริต คอรัปชั่น มีการประกาศนโยบายให้ บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม ซื่อตรง เปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ ในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ จัดซื้อจัดจ้าง โดยเน้นให้ผู้บริหารต้องปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีการสร้างจิตสำนึกให้แก่ ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง จัดการอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในพรบ.การจัดซื้อจัดจ้างและ การบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบที่เกี่ยวข้องอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้ เจ้าหน้าที่ของกรมทรัพยากรธรณีปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ตามความเห็นของ ผู้ประกอบการว่าได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมจากทางเจ้าหน้าที่ของกรมทรัพยากรธรณีดีมาก ไม่มีการ แบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติ

เมื่อเปรียบเทียบผลศึกษากับผลงานวิจัยอื่น ๆ พบว่า ผลการศึกษาที่พบว่ากรมทรัพยากรธรณีให้ ความสำคัญกับความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง อยู่ในระดับมาก ในด้านกฎหมาย ด้านมาตรฐานวิชาชีพ ด้านองค์การหรือการบริหาร และด้านการเมือง โดยเฉพาะด้านจริยธรรม ที่มีระดับความ คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ราเมศ โภคสวัสดิ์ (2548) ที่ได้กล่าวถึงการ บริหารงานพัสดุไว้ว่า การบริหารงานพัสดุเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องให้ความสำคัญและให้ความสนใจ เป็นพิเศษ เพราะงานพัสดุเป็นงานที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ คำสั่งและมติคณะรัฐมนตรี ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ งาน และเกี่ยวข้องจะต้องมีการตรวจสอบให้ถูกต้อง ชัดเจนเป็นปัจจุบัน และต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ และ สอดคล้องกับทฤษฎีของ Dubnick (1981) ที่กล่าวว่า บุคคลหนึ่งในการบริหารงานภาครัฐจะมีพฤติกรรมผันแปร ไปตามแรงผลักดันของศีลธรรมที่คอยดึง และคอยผลัก และ Accountability ของบุคคลผู้นั้นจึงขึ้นอยู่กับศีลธรรม ที่คอยผลักดันเขาอยู่ ฉะนั้น Accountability จึงเป็นผลจากทางเลือกด้านศีลธรรมของบุคคลนั้น หมายความว่า บุคคลแต่ละบุคคลจะมีระดับของ Accountability แตกต่างกันไปแม้จะอยู่ในองค์การเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ แรงผลักดันทางศีลธรรมของแต่ละคน และด้วยยุทธวิธีที่ถูกต้อง และได้รับการส่งเสริมจากผู้นำในองค์กร

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ผู้บริหารและบุคลากรส่วนใหญ่ ของกรมทรัพยากรธรณี จะมีความเห็นว่าการทรัพยากรธรณีมีความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านมาตรฐานวิชาชีพ อยู่ในระดับสูง และด้านจริยธรรมอยู่ในระดับสูงมาก แต่จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ประกอบการ พบว่า หลายครั้งที่เกิดข้อสงสัยในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ยังมีเจ้าหน้าที่ของกรมทรัพยากรธรณีบางส่วนไม่สามารถให้คำตอบได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ผู้ประกอบการต้องรอคำตอบที่ชัดเจนจากเจ้าหน้าที่ที่รู้จริงหรือหัวหน้างาน จึงทำให้เสียเวลาและส่งผลให้เกิดความล่าช้าในงาน หรือสัญญา และเจ้าหน้าที่บางคนก็มีการมฉกทางลับกับผู้ประกอบการในเวลาที่ขอคำปรึกษาจากทางเจ้าหน้าที่ในการทำสัญญา หรือตามเรื่องการตรวจรับงาน รวมถึงมารยาทในการให้บริการของเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรธรณี ยังพบว่าบางส่วนมีปฏิสัมพันธ์ไม่ค่อยดีในเรื่องของการให้บริการ ไม่ค่อยมีการยิ้มแย้มแจ่มใส หรือแสดงให้เห็นถึงการเต็มใจให้บริการของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานการจัดซื้อจัดจ้างของกรมทรัพยากรธรณี พบว่า ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานการจัดซื้อจัดจ้างของกรมทรัพยากรธรณีในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับระดับความคิดเห็นจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความโปร่งใส ด้านความถูกต้อง ด้านเทคโนโลยี ด้านข้อบังคับ/กฎระเบียบ และด้านความคุ้มค่า มีระดับความคิดเห็นเท่ากัน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการศึกษาด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการของกรมทรัพยากรธรณี มีความเห็นว่าการทรัพยากรธรณีมีการรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างแต่ละโครงการ พร้อมระบุวิธีการจัดซื้อจัดจ้างและเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจผลการจัดซื้อจัดจ้าง อย่างเปิดเผย โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยประกาศไว้ ณ ที่ทำการของหน่วยงาน และเผยแพร่ลงในเว็บไซต์กรมทรัพยากรธรณี ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง เจ้าหน้าที่ของกรมทรัพยากรธรณีได้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ พ.ศ. 2560 และตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มีการประกาศผลการจัดซื้อจัดจ้างแต่ละรายการ/โครงการ พร้อมทั้งเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจผลการจัดหาพัสดุนั้น ๆ ผ่านทางช่องทางที่เหมาะสมของหน่วยงานตามที่กฎหมาย ระเบียบกำหนด มีการกำหนดและเลือกใช้วิธีการจัดหาพัสดุที่เหมาะสมกับระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งให้มีการแข่งขันที่เป็นธรรม ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง กรมทรัพยากรธรณีมีการจัดหาพัสดุที่มีคุณภาพ มีราคาเหมาะสม สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ในการใช้งานของหน่วยงานได้เป็นอย่างดี และมีการดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ผู้ปฏิบัติต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่ทางราชการกำหนดด้วยความรอบคอบ เพื่อป้องกันความผิดพลาดและความเสียหายที่จะเกิดขึ้น ซึ่งถ้าหากปฏิบัติงานผิดพลาดจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องอันได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุ ผู้ควบคุมงาน หัวหน้าส่วน ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/ศูนย์ และผู้บริหารที่มีอำนาจในการอนุญาตอนุมัติระดับสูงของกรมทรัพยากรธรณี ต้องร่วมรับผิดชอบด้วย และอาจถูกลงโทษทางวินัยและทางอาญาและความรับผิดชอบได้

เมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษา กับผลงานวิจัยอื่น ๆ พบว่า ผลการศึกษาที่พบว่ากรมทรัพยากรธรณี มีประสิทธิภาพการดำเนินงานการจัดซื้อจัดจ้าง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ราเมศ โภคสวัสดิ์ (2548) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดหาพัสดุเป็นการเป็นการดำเนินงานด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มา ซึ่งพัสดุ และสนองความต้องการของผู้ใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ศรีโสภะ (2550) ได้ทำการศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า

การจัดหาพัสดุผู้บริหารสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่พัสดุของสถานศึกษาได้วางแผนในการจัดหาพัสดุ โดยศึกษา แผนงาน โครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนและงบประมาณที่ได้รับการจัดซื้อจัดจ้างปฏิบัติตามระเบียบทุกขั้นตอน เพราะการจัดหาพัสดุเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุ โดยจะต้องดำเนินการตามระเบียบว่า ด้วยการพัสดุและกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด หากเกิดความเสียหายจากการทุจริตทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอาจมีความผิดทางแพ่งหรืออาญาแล้วแต่กรณีและความผิดทางวินัย ผู้บริหาร สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงต้องรอบคอบ จึงมีผลให้สภาพการบริหารงาน ด้านการจัดหาพัสดุอยู่ใน ระดับมาก

3. ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัด จ้างของหน่วยงานของรัฐ แตกต่างกัน โดยผลการวิจัยพบว่า

ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการของกรมทรัพยากรธรณี ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความ พร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านจริยธรรม แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Dubnick (1981) ที่กล่าวว่า Accountability จากด้านภายในบุคคลโดยเฉพาะบุคคล ภาครัฐ จะมีระดับของ Accountability ที่แตกต่างกันแม้จะอยู่ในองค์การเดียวกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแรงผลักดัน ศีลธรรมของแต่ละคน

ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการของกรมทรัพยากรธรณี ที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านมาตรฐานวิชาชีพ แตกต่างกัน เป็นไปตาม สมมติฐาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Romzek & Dubnick (1987) กล่าวว่าองค์การที่ใช้ความชำนาญสูงในการ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อน จำเป็นต้องใช้พนักงานที่มีความเชี่ยวชาญระดับสูง โดยปกติแล้วพนักงานที่มีความเชี่ยวชาญระดับสูงมักต้องการพื้นที่ในการทำงานที่เป็นอิสระ (ถูกควบคุมต่ำ) ซึ่งจะ ทำให้พวกเขาสามารถดึงความรู้ความสามารถออกมาใช้ในการทำงานได้อย่างเต็มที่ พนักงานประเภทนี้จึงต้องการ เสริมสร้างความสำนึกรับผิดชอบที่มาจากตัวเองเป็นสำคัญ และแนวความคิดของ Romzek (2000) ที่กล่าวว่า ผู้บังคับบัญชาควรคอยตรวจตราและให้คำแนะนำอยู่ห่างๆ เท่านั้น ผู้ชำนาญการต้องการควบคุมตัวเองและ รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของตนเอง

ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการของกรมทรัพยากรธรณี ที่มีประเภทของการรับ ราชการแตกต่างกัน มีความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านมาตรฐานวิชาชีพ แตกต่าง กัน เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเนื่องมาจากการมอบอำนาจของส่วนราชการจะพิจารณามอบอำนาจให้กับผู้รับมอบ อำนาจในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างนั้น นอกจากคำนึงถึงความรู้ความสามารถแล้วยังคำนึงถึงประเภทหรือ สถานะของการรับราชการด้วยโดยให้ความสำคัญกับข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ ลดหลั่น กันไป ประกอบกับปัจจุบันพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มีการกำหนด โทษทางอาญาแก่เจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุที่ ดำเนินการผิดระเบียบ ตลอดจนกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อ จัดจ้างไว้ตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้นผู้ที่ดำรงตำแหน่งประเภทข้าราชการ

ซึ่งได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่รับผิดชอบมากกว่าจึงย่อมมีความระมัดระวัง และใส่ใจในเรื่องของกฎระเบียบ ข้อบังคับ มาตรฐานวิชาชีพมากกว่าประเภทการรับราชการตำแหน่งอื่น จึงมีความพร้อมรับการตรวจสอบมากกว่า

ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการของกรมทรัพยากรธรณี ที่มีความเกี่ยวข้องด้านงาน จัดซื้อจัดจ้างแตกต่างกัน มีความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างด้านองค์การหรือการบริหาร ด้านมาตรฐานวิชาชีพ และด้านจริยธรรม แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า ความแตกต่างกันในด้านสถานะของการรับราชการ วุฒิการศึกษา อำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นเหตุให้การได้รับมอบหมายงานให้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้าง แตกต่างกัน ดังนั้นผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างจึงย่อมมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมาย และ ข้อบังคับ ส่งผลให้เกิดความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง มากกว่าผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ ด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยตรง

3.2 ประสิทธิภาพการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมรับการตรวจสอบได้ ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว เป็นผลจากการศึกษาด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างรายด้านทุกด้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับความพร้อมรับการตรวจสอบได้ ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐรายด้านทุกด้าน โดยผลการวิจัยพบว่า

ประสิทธิภาพการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านความถูกต้อง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ความพร้อมรับการตรวจสอบได้ ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ เป็นไปตามสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้านความถูกต้องที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ กรมทรัพยากรธรณีมีความพร้อมรับการตรวจสอบได้ ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงาน ด้านการจัดซื้อจัดจ้างหากมีการดำเนินเป็นไปตามกรอบแนวทางที่ถูกต้อง ชัดเจน ตามกฎระเบียบ ไม่ปฏิบัติหน้าที่ โดยประมาทเลินเล่อ เป็นเหตุให้ไม่เกิดความเสียหายแก่องค์กร ก็จะทำให้ประสบผลสำเร็จในงาน องค์การเกิด ประสิทธิภาพในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามที่กำหนดไว้ และส่งผลให้หน่วยงานเกิดความพร้อมรับการ ตรวจสอบได้ ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามมา สอดคล้องกับแนวคิดของ สรรเสริญ พลเจียก (2543) ที่กล่าวว่า องค์การ หมายถึง กลุ่มคนที่รวมตัวกันกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์หรือ เป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีการกำหนดกฎระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน

ประสิทธิภาพการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านข้อบังคับ/กฎระเบียบ มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับความพร้อมรับการตรวจสอบได้ ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ เป็นไปตามสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้านข้อบังคับ/กฎระเบียบ ที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้กรมทรัพยากรธรณีมีความพร้อมรับการตรวจสอบได้ ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนและกระบวนการจัดซื้อจัด จ้างต้องมีความรู้ ความเข้าใจในกฎ ระเบียบที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ จึงจะส่งผลให้ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพ สามารถรักษาประโยชน์ของส่วนราชการได้อย่างเต็มที่ และส่งผล ให้หน่วยงานเกิดความพร้อมรับการตรวจสอบได้ ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามมา

ประสิทธิภาพการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับความพร้อมรับการตรวจสอบได้ ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ เป็นไปตามสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้านเทคโนโลยี ที่มีประสิทธิผล ส่งผลให้กรมทรัพยากรธรณีมีความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง สอดคล้องกับแนวคิดของ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2545) ได้ให้คำจำกัดความของเทคโนโลยีสารสนเทศว่า หมายถึงความรู้ในผลิตภัณฑ์หรือในกระบวนการดำเนินการใด ๆ ที่อาศัยเทคโนโลยีซอฟต์แวร์ (software) ฮาร์ดแวร์ (hardware) การติดต่อสื่อสาร การรวบรวมและการนำข้อมูลมาใช้อย่างทันการเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งด้านการผลิต การบริการ การบริหารและการดำเนินงานรวมทั้ง เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ซึ่งจะส่งผลต่อความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ การค้า และการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตและคุณภาพของประชาชนในสังคม

ประสิทธิผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านความคุ้มค่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ เป็นไปตามสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้านความคุ้มค่า ที่มีประสิทธิผล ส่งผลให้กรมทรัพยากรธรณีมีความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง สอดคล้องกับแนวคิดของ ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมากและคณะ (2551) กล่าวว่า ความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วยความประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลมีการรายงานผลการทำงานและแสดงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณะ

ประสิทธิผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านความโปร่งใส มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ เป็นไปตามสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้านความโปร่งใส ที่มีประสิทธิผล ส่งผลให้กรมทรัพยากรธรณีมีความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง สอดคล้องกับแนวคิดของ อีรวรรณ ชูญาติ (2552) ให้ความหมายว่า ความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้ตรวจสอบได้ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

ประสิทธิผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ เป็นไปตามสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้านความรวดเร็วในการให้บริการ ที่มีประสิทธิผล ส่งผลให้กรมทรัพยากรธรณีมีความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง สอดคล้องกับแนวคิดของ Millet (1954) กล่าวว่า ผลสำเร็จของการบริการนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลสำเร็จของงานหรือประสิทธิผลแต่เพียงอย่างเดียว หากจะต้องมีประสิทธิภาพด้วยคือ ต้องทันเวลา หรือทันเหตุการณ์ ตามที่ต้องการด้วย เช่น รถดับเพลิงมาภายหลังไฟไหม้หมดแล้ว การบริการนั้นก็ถือว่าไม่บรรลุประสิทธิภาพตามที่ต้องการ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา “ความพร้อมรับการตรวจสอบได้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ กรณีศึกษา กรมทรัพยากรธรณี” ครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อให้กรมทรัพยากรธรณี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เป็นกรณีศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้ นำไปกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างได้นำไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ

1. ด้านองค์การ หรือการบริหาร จะเห็นได้ว่าจากผลการศึกษาจะมีประเด็นเกี่ยวกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่ โดยมีข้อคิดเห็นของผู้ประกอบการในเรื่องการให้บริการที่ขาดการยิ้มแย้มแจ่มใส และความรวดเร็วในการให้บริการในบางเรื่อง เช่น การให้บริการตอบปัญหาของผู้รับบริการที่เกี่ยวกับกฎระเบียบที่บางครั้งยังต้องรอผู้รู้มาชี้แจงในปัญหา จึงเห็นควรให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง ให้มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างให้รอบด้าน สามารถตอบปัญหาหรือชี้แจงให้กับผู้มาติดต่อได้ทันเวลาที่ ประกอบกับด้านการให้บริการต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านการให้บริการว่าต้องเป็นการให้บริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้มแจ่มใสด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี และรับฟังปัญหาของผู้รับบริการอย่างเข้าใจ

2. ด้านมาตรฐานวิชาชีพ จากผลการศึกษาจะเห็นว่าบุคลากรของกรมทรัพยากรธรณี มีความหลากหลายทางด้านวิชาชีพ และส่วนใหญ่เป็นวิชาชีพเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และธรณีวิทยา ซึ่งมีข้อจำกัดในองค์ความรู้ทางด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ดังนั้น การมอบหมายอำนาจหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้างจึงควรมอบหมายให้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยตรง หรือหากเป็นกรณีที่ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านจัดซื้อจัดจ้างโดยตรง ก็เห็นควรให้มอบหมายเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่แต่ต้องฝึกอบรมจนกว่าจะมีความรู้ความสามารถในด้านการจัดซื้อจัดจ้างได้ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ และเพื่อให้เป็นองค์กรที่พร้อมรับการตรวจสอบได้ตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมาก และคณะ. (2551). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1* (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธีรวัฒน์ ชูญาติ. (2552). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 2* (การค้นคว้าอิสระการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสาน.
- เบญญาภา ญาโตปมา. (2558). *การบริหารพัสดุอย่างมีประสิทธิภาพของสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ราเมศ โภคสวัสดิ์. (2548). *แนวทางการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถม ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศุภยเทคโนโลยียิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2545). *แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย พ.ศ.2545-2549*. กรุงเทพมหานคร: จีระการพิมพ์.

- สรสรเสริญ พลเจียก. (2543). *การปรับปรุงโครงสร้างด้านการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. (ภาคนิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper & Row.
- Dubnick, M.J. (1981). Government Regulation: Advice and Analysis. *Public Administration Review*, 41(2), 286-292.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 22 (140), 5-55.
- Millet, J.D. (1954). *Management in the Public Service*. New York : Mc Graw Hill Book, Company.
- Robert D. A. & Arrowsmith S. (2011). *The WTO regime on government procurement : past, present and future*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Romzek, B. (2000). Dynamics of Public Sector Accountability in an Era of Reform. *International Review of Administrative Sciences*, 66(1), 21-44.
- Romzek, B. S. & Dubnick, M. J. (1987). Accountability in the Public Sector: Lessons from the Challenger Tragedy. *Public Administration Review*, 47(3), 227-238.
- UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. (2014). *Guide to Enactment of the UNCITRAL Model Law on Public Procurement*. New York: United Nations.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed.). New York: Harper and Row Publications.

ระดับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง อำเภอลาดยาว
จังหวัดนครสวรรค์

The level of the introduction of the sufficiency economy philosophy
to be applied in the lives of people in the Wang Muang Subdistrict
Administrative Organization, Lat Yao District, NakhonSawan Province

จิณวัตร ตันจิรวัฒนา¹, นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา²

jinnawat Tanjirawatana¹, Nipon Sasithornsawapa²

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2}

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2}

Email: phortchana.j@gmail.com¹

Received: 2021-03-06; Revised: 2021-03-24; Accepted: 2021-03-29

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 353 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพทำงานบริษัทและมีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามคะแนนเฉลี่ยได้ดังนี้ ลำดับแรก ด้านเงื่อนไขคุณธรรม รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีเหตุผล ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี และด้านความพอประมาณ ตามลำดับ

คำสำคัญ: ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การประยุกต์, การดำเนินชีวิต

Abstract

The purpose of this research was to study the level of the introduction of the sufficiency economy philosophy to be applied in the lives of people in the Wang Muang Subdistrict Administrative Organization, Lat Yao District, NakhonSawan Province. The sample group is 353 people in the Wang Muang Subdistrict Administrative Organization, Lat Yao District, NakhonSawan Province. The instrument used in the data collection was a questionnaire. The statistics used in data analysis are frequency, percentage, mean and standard deviation. The result of the research showed that most of the samples were female. They are 31-40 years old. Their education level is a bachelor's degree. They make a career as a company work. Their monthly income is 10,001 - 20,000 baht. The introduction of the sufficiency economy philosophy to be applied in the lives of people in the Wang Muang Subdistrict Administrative Organization in overall picture is at a good level. If considering in each aspect, it was found that all aspects are at a good level which can be ordered according to the mean, ie the first is the moral condition, followed by reasoning, knowledge conditions, good immunity and moderateness, respectively.

Keywords: Philosophy of sufficiency economy, application, life.

บทนำ

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมามุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านอุตสาหกรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีการเคลื่อนไหวเพิ่มขึ้นทั้งด้านเทคโนโลยี ด้านการเงิน ด้านการค้าและความรู้ คงคุณค่าอุดมการณ์ สิ่งที่สำคัญ คือ แรงผลักดันที่ทำให้กระแสโลกาภิวัตน์มีอิทธิพลมาก ซึ่งมาจากการค้าขายสินค้าและบริการ อันดับสอง คือ แรงจากการเดินทางท่องเที่ยว และสุดท้าย คือ การศึกษาผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ทำให้ประเทศที่อ่อนแอกว่าหรือประเทศที่ไม่ได้เตรียมตัว ประเทศที่ไม่ได้สร้างภูมิคุ้มกันไว้ก็จะถูกกระทบมาก ถ้าประเทศไหนเข้มแข็งก็ถูกกระทบน้อย ทำให้คนไทยหลงคิดว่าการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่เดิม ทำให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ขยายวงกว้างในภูมิภาคเอเชีย (ณัฐวุฒิ บำรุงแจ่ม, 2550)

เมื่อประเทศไทยต้องประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในช่วงปี 2539 - 2541 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานและชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางแก้ไข โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อให้ประชาชนชาวไทยรอดพ้นจากปัญหาดังกล่าว และสามารถดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อน (ณัฐวุฒิ บำรุงแจ่ม, 2550) ประเทศไทยจึงได้ปรับทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ได้อัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นพื้นฐานและแนวทางในการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การ

พัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน มุ่งยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ปฏิบัติตนให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ยังคงนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นปรัชญานำทาง ซึ่งเน้นการพัฒนาที่ยึดมั่นในทางสายกลาง ความพอเพียง ความมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความรู้คู่กับคุณธรรม จนกระทั่งการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ทุกภาคส่วนในสังคมไทยเห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี และได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตการป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤต และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

ลักษณะภูมิประเทศพื้นที่ตำบลวังเมือง เป็นที่ราบลุ่มพื้นที่ป่าไม้อุดมสมบูรณ์สภาพพื้นดินเป็นดินจืดและดินปนดินทราย พื้นที่ไม้อุ่มน้ำผิวดินได้ อาชีพในตำบลประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมในด้านการทำนา ทำไร่ ทำสวน 16,821 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 94 ของพื้นที่ทั้งหมดของตำบล มีการเพาะเลี้ยงน้ำจืดและเลี้ยงปศุสัตว์และสัตว์ปีก ชาวบ้านตำบลวังเมือง มีวิถีชีวิตแบบชนบทอยู่แบบเรียบง่าย มีการพึ่งพาอาศัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อยู่กันเหมือนเครือญาติ มีศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านในตำบล และมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงระดับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อให้ประชาชนสามารถนำเอาหลักการดังกล่าวไปใช้ในการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเสนอแนวทางการนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมืองและนำเสนอแนวทางการส่งเสริมและเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ภาคประชาชนเพื่อให้สามารถนำหลัก ปรัชญาดังกล่าวไปใช้ในการปฏิบัติอันจะนำมาซึ่งการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์

การทบทวนวรรณกรรม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทาน พระราชดำรัส พระบรมโฆษาทเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้หลายครั้งและหลายวาระ เพื่อให้ประชาชนได้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้และสามารถนำไปปฏิบัติและขยายผลอย่างถูกต้อง ก่อเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ทรงปรับปรุงพระราชทานเป็นที่มาของนิยาม “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” ที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำมาใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วยความ “พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน” บนเงื่อนไข “ความรู้” และ “คุณธรรม” (สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2560)

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม คิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อย่างถ่วงถ่วง โดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

เงื่อนไขความรู้ คือ มีความรอบรู้เกี่ยวกับ วิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม คือ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

รูปที่ 1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กิตติพร ปทุมทอง (2550) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงาน บมจ. ธนาคารกสิกรไทยสาขาในสังกัดเขตการบริการและการขาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตในการ

ทำงาน และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านความรู้ และด้านคุณธรรมอยู่ในระดับมาก ด้านความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กรอยู่ในระดับมาก ด้านค่าตอบแทน ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ด้านความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในงาน และด้านการตอบสนองสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และรัฐพงศ์ บุญญานุวัตร (2554) ได้ศึกษาการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบการศึกษาพบว่า ระดับการปฏิบัติของประชาชนทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านด้านการมีเหตุผล ด้านความพอประมาณ ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตามลำดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร คือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 353 คน โดยคำนวณหาค่าขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ค่าความเชื่อมั่น 95 % เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)

2. ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน เงินได้รายเดือน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การน้อมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง ประกอบด้วย ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาระดับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

ประชากรในการวิจัย คือ ประชาชนที่อยู่ในตำบลวังเมืองซึ่งจำแนกได้ 10 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือน 951 ครัวเรือนมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,119 คน (กรมการปกครอง, 2560)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในตำบลวังเมือง จำนวน 353 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการคำนวณหาค่าขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ค่าความเชื่อมั่น 95 % เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) เนื่องด้วยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีความแตกต่างกันในด้านระดับตำแหน่ง ดังนั้นผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มตามสัดส่วน (Proportion cluster random Sampling) โดยคำนวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} = \frac{3,119}{1 + 3,119(0.05)^2} \approx 353$$

กำหนดให้ n คือ จำนวนประชากรทั้งหมด

N คือ ขนาดของประชากรซึ่งแทนด้วยตัวเลขของจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลวังเมือง เมื่อปี พ.ศ. 2560 ซึ่งมี จำนวน 3,119 คน

e คือ ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ในที่นี้ให้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สัดส่วนความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา ตำแหน่งงาน

ส่วนที่ 2 ระดับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของไลเคิร์ท (Likert) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมี เหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ โดยเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อให้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมจากคำถามที่ผู้ศึกษาได้กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนแล้ว นำมาลงรหัสเลข (Code) ตามเกณฑ์ของเครื่องมือแต่ละส่วนแล้ว มาบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผลข้อมูล ที่ได้จัดเก็บและคำนวณหาค่าทางสถิติได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำผล ที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความ เรียงและนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ได้มาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและเขียนข้อเสนอแนะ การวิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open ended) โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์

การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความพอประมาณ	4.24	0.379	มาก
2. ด้านการมีเหตุผล	4.32	0.360	มาก
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี	4.28	0.349	มาก

การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. ด้านเงื่อนไขความรู้	4.33	0.489	มาก
5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	4.40	0.942	มาก
ภาพรวม	4.31	0.270	มาก

การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.270) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ลำดับแรก ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.942) ด้านเงื่อนไขความรู้ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.489) ด้านการมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.360) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.349) ตามลำดับ ส่วนลำดับสุดท้าย ด้านความพอประมาณ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.379)

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบที่ว่า ระดับการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน ซึ่งได้แก่ ภาพรวมด้านความพอประมาณ ด้านการมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม ตามลำดับ มีระดับการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมและประชาชนได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ อาทิเช่น การดำรงชีวิตด้วยปัจจัยสี่ได้พอเพียง พอเหมาะกับความต้องการและเหมาะสมกับฐานะตน มีการเก็บออมรายได้ส่วนหนึ่งไว้เพื่อใช้ในยามจำเป็นและมีการทำบันทึกรายรับ-รายจ่าย ซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงเน้นความหมายของการพอมี พอกิน ซึ่งปรากฏอีกครั้งในพระราชดำรัสเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม 2517 ณ ศาลาดุสิดาลัย พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต มีข้อความบางตอนดังนี้ “...คนอื่นว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้ำสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่สมัยใหม่ แต่เราอยู่อย่างพอมีพอกินและขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพอกิน มีความสงบ ช่วยกันรักษาส่วนรวมให้อยู่ดีกินดีพอสมควร ขออย่าสมควรถูกอยู่พอกิน มีความสงบไม่ให้อื่นมาแบ่งคุณสมบัตินี้จากเราไปได้...” (รังสรรค์ มณีรัตน์, 2553) เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง มีข้อความบางประการดังนี้ “...เศรษฐกิจแบบค้าขายภาษาฝรั่งเข้าเรียกว่า Trade Economy ไม่ใช่แบบพอเพียง ซึ่งฝรั่งเรียกว่า Self-Sufficient Economy ถ้าเราทำแบบที่ไทยทำได้ คือ เศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตัวเอง เราก็อยู่ได้ไม่ต้องเดือดร้อน...” (รังสรรค์ มณีรัตน์, 2553)

ในประเด็นการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอันดับแรก ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านการมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม ตามลำดับ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประชาชนมีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา

ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต โดยคำนึงถึงองค์ประกอบโดยภาพรวมและระดับความคิดเห็นทุกด้านของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังเมือง อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ อาทิเช่น ถือความซื่อสัตย์ สุจริต รู้สึกละอายเมื่อกระทำผิดเป็นหลักในการปฏิบัติงาน มีความวิริยะอุตสาหะกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เสียสละส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับ มัลลิกา เหล็กกล้า (2553) ได้กล่าวว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญต่อสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ

แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับกิจกรรมในทางเศรษฐกิจ 4 อย่าง คือ การผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยนและการจัดสรรผลตอบแทน

- โดยการผลิตจะเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น และการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อให้เกิดความสมดุลทางธรรมชาติเป็นสำคัญและการพึ่งตนเอง

- การบริโภค เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการที่ไม่สิ้นสุด เศรษฐกิจพอเพียงจะมุ่งกำหนดขอบเขตความต้องการของมนุษย์ โดยใช้หลักศาสนาเป็นเครื่องมือสำคัญ ด้วยการซื่อสัตย์สุจริตและความพอประมาณแก่ฐานะของตน

- ด้านการแลกเปลี่ยน เศรษฐกิจพอเพียงก็จะเน้นความเป็นธรรมด้วยการรวมกลุ่มกันในการทำธุรกิจเพื่อให้เกิดอำนาจทางการต่อรองทางธุรกิจเพิ่มขึ้น

- ด้านการจัดสรรค่าตอบแทน เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการจัดสรรค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรมกับสมาชิกในสังคมทุกคน ซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้ง 4 อย่างจะเป็นฐานสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

2) ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ระบบเศรษฐกิจพอเพียงจะเน้นให้ความสำคัญกับความมั่นคงของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ด้วยการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของทุกคนในสังคม

- การส่งเสริมศีลธรรมอันดีในสังคม ซึ่งตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสังคมจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะการอบรมศีลธรรมอันดีให้กับประชาชนในชุมชนนั้น เพื่อให้เกิดความสงบสุข ความรักใคร่สามัคคีกันตามความเชื่อของแต่ละศาสนา

- การส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินชีวิต ซึ่งทำให้ทุกคนในสังคมได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน รวมทั้งการเพิ่มมูลค่าของสินค้าในท้องถิ่นให้มากขึ้นช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

- การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจพอเพียงจะส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตสินค้า โดยต้องใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่ามากที่สุด รวมถึงการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดขึ้นในจิตสำนึกของสมาชิกในสังคมทุกคน โดยให้มีความรักและหวงแหนทรัพยากรเพื่อมิให้ใช้ได้นานและทำให้เกิดความยั่งยืนของการพัฒนา

- ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มพูนทักษะต่าง ๆ อยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยให้รู้เท่าทันของการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความรู้ในเรื่องต่าง ๆ จะได้หาวิธีการในการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมและมีเทคนิคในการพัฒนาตนเองได้ดีขึ้น

- เศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้ใช้หลักธรรมของศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะทำให้คนมีความรู้จักพอในด้านจิตใจด้วย ซึ่งตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจะส่งเสริมให้คนมีความสุขพอเพียงทั้งกายและทางใจ โดยทางกายจะต้องดำเนินชีวิตตามฐานะตามอัตภาพ ไม่ฟุ้งเฟ้อ พึ่งตนเองได้มากที่สุด และทางจิตจะต้องรู้จักความพอ มีความซื่อสัตย์สุจริตโดยยึดทางสายกลาง คือ มัชฌิมาปฏิปทา จะทำให้เกิดความสงบสุขขึ้นในสังคม

3) ทางด้านการเมืองการปกครอง

เศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญกับการเมืองการปกครองที่สำคัญ ดังนี้

- การมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชน หลักเศรษฐกิจพอเพียงจะส่งเสริมให้เปิดโอกาสให้มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน ใช้เหตุและผลในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม ก็จะทำให้ปัญหาที่มีอยู่ลดลงหรือเบาบางจนหมดไปในที่สุด จะนำมาซึ่งความสามัคคีปรองดองกันของคนในชาติ ความรุ่มรวยต่าง ๆ ก็จะหมดไป

- การให้ความสำคัญกับการพัฒนาชนบทมากขึ้น ซึ่งถือเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งในอดีตรัฐบาลมุ่งพัฒนาเฉพาะทางด้านอุตสาหกรรมและบริการเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาประเทศให้ก้าวไกลเท่าทันกับนานาประเทศ โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเกษตรมากนัก ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงเกิดจากแนวคิดที่ช่วยให้คนส่วนใหญ่ที่อาศัยในชนบททางไกลมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่ขาดแคลน สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ดังนั้นรัฐบาลไทยจึงได้น้อมรับเอาวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

- การที่เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องมีคุณธรรมในการปกครองประชาชน โดยจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทนและมีสติรอบคอบในการดำเนินงานต่าง ๆ อันส่งผลดีทำให้เกิดความมั่นคงขึ้นในประเทศ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าและเป็นประโยชน์มหาศาลในการที่จะน้อมนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนสามารถสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตและดำรงวิถีแห่งชีวิตไทยที่พึงปรารถนาไว้ได้และยิ่งไปกว่านั้นก็คือ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริดังกล่าวนี้ยังสอดคล้องกับพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาทั้งในแง่ปรัชญาหลักการและแนวคิดอย่างน่าสนใจยิ่ง (รังสรรค์ มณีรัตน์, 2553)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้งาน

ควรมีการส่งเสริมความพอประมาณ ให้รู้จักการทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย วางแผนค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น สถานภาพ เพื่อใช้ในการศึกษาว่าสถานภาพมีส่วนในการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้หรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2560). รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล. ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2560, จาก <http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/views/showProvinceData.php>
- กิตติพร ปทุมทอง. (2550). *คุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน บริษัท ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) : กรณีศึกษาสาขาในสังกัดเขตการบริการและการขาย 1 (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ณัฐวุฒิ บำรุงแจ่ม. (2550). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตของนักศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มัลลิกา เหล็กกล้า. (2553). *การปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: ลูกจ้างประจำกองการผลิตสิ่งอุปกรณ์สายพลาธิการ กรมพลาธิการทหารบก (ปริญญาานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- รังสรรค์ มณีรัตน์. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างการยึดมั่นในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของกำลังพลกรมจเรทหารบก กรุงเทพมหานคร (ปริญญาานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- รัฐพงศ์ บุญญานวัตร. (2554). *การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (รายงานการวิจัย)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2560, จาก https://www.nesdc.go.th/download/article/article_20160323112431.pdf
- สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2560). *การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

การประเมินผลหลักสูตรรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย

An Evaluation on Curriculum of English Comprehension for Legal Research Course

จุฑารัตน์ คัมภีรภาพ

Jutharat Compeerapap

สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chulalongkorn University Language Institute, Thailand

Email: jcompeerapap@gmail.com

Received: 2021-01-16; Revised: 2021-03-29; Accepted: 2021-03-30

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อประเมินความจำเป็นของหลักสูตรการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย ตามทัศนะของนิสิตปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนของนิสิตที่เรียนหลักสูตร ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเชิงประเมินของนิสิตปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ จำนวน 27 ฉบับ (จำนวนที่ผู้เรียนส่งคืนมาจริง) ค่าสถิติที่ใช้ในการคำนวณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สหสัมพันธ์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) จากภาพรวมของทุกด้านของความพึงพอใจ ที่แสดงถึงความจำเป็นของหลักสูตรการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย ภาพรวมทุกด้านอันได้แก่ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการเรียนการสอน และ ด้านผลลัพธ์หรือสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) มีตัวแปร 3 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต ได้แก่ ความสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัย การค้นคว้าภาษาอังกฤษด้วยตนเองนอกชั้นเรียน และการมาเรียนสม่ำเสมอของนิสิต จากผลงานวิจัยครั้งนี้ ทำให้เห็นว่า การค้นคว้าภาษาอังกฤษด้วยตนเองนอกชั้นเรียน เป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สุด

คำสำคัญ: ประเมินผลหลักสูตร, ปัจจัยนำเข้า, กระบวนการเรียนการสอน, การบริหารหลักสูตร, การจัดการเรียนการสอน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The purpose of this study was twofold: 1) to evaluate necessity of curriculum of English Comprehension for Legal Research Course with the points of graduate students at Faculty of Law, Chulalongkorn University; 2) to examine input factors affecting the learning outcomes or learning achievement of graduate students studying English Comprehension for Legal Research Course. A set of 27 questionnaires (actual numbers of the questionnaires returned) were analyzed by the statistical program with means, standard deviation, and Stepwise-multiple regression correlation.

Research results were found as follows 1) from a whole in all aspects on the satisfaction related to the necessity of English Comprehension of Legal Research Course in learning and teaching environment, input factors, the learning and teaching process and learning outcomes or learning achievement of English Comprehension for Legal Research Course were at the almost high level when compared to the established criteria; 2) three variables namely the importance of having English courses at the university level, further self-studies of English outside class and the consistency of class attendance. Moreover, it is also found that the best crucial variable is further self-studies of English outside class.

Keywords: curriculum evaluation, input factors, learning and teaching process, curriculum administration, course management, learning achievement

บทนำ

ในการเรียนการสอนภาษานั้น ระดับความเหมาะสมของเนื้อหา ความต่อเนื่อง และความสอดคล้องกันระหว่างวัตถุประสงค์ของรายวิชา เนื้อหาการเรียนการสอน และ วิธีการวัดและประเมินผล เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก ดังนั้น เมื่อมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หรือ ใช้หลักสูตรรายวิชาหนึ่งมาระยะหนึ่งแล้ว ผู้ใช้หลักสูตรและผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรจะมีการประเมินผลหลักสูตร เพื่อให้ได้ข้อมูลมาพัฒนาหลักสูตรรายวิชาให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีนโยบายสนับสนุนให้นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกระดับได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ เพื่อการนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาและวิชาชีพ จึงจัดบริการการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ ตามความต้องการของคณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนั้น สถาบันภาษา จึงได้จัดผู้สอนให้สอน รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับหลักสูตรบัณฑิตศึกษาเป็นระยะเวลาต่อกันถึง 5 ปีการศึกษา ผู้สอนซึ่งได้จัดทำหลักสูตรรายวิชาดังกล่าวนี้ จึงมีความสนใจที่จะประเมินผลหลักสูตรรายวิชานี้ โดยเลือกประเมินตามหลัก Context-Input-Process-Product/Stake and Puissance Model (CIPP Model)

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยที่ใช้หลักการประเมินผลหลักสูตร ตามที่ผู้ออกแบบงานวิจัยได้ออกแบบไว้โดย รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒน์ สุกมลสันต์ ซึ่งมีหลักการเดียวกันกับอีกหลายงานวิจัยภายใต้โครงการวิจัยเดียวกัน

หลักการประเมินผลหลักสูตรและลักษณะทั่วไปของหลักสูตร

หลักสูตรการเรียนการสอน (Curriculum) มีผู้นำแนวคิดด้านนี้ Tyler (1960) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 อย่าง คือ จุดมุ่งหมายของรายวิชา

(Course objective) อุปกรณ์การเรียนการสอน (Teaching materials) วิธีการเรียนการสอน (Teaching strategies) และ การทดสอบและประเมินผล (Testing and evaluation) ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ นอกจากจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบดังกล่าวแล้ว ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ได้แก่ ความสามารถในการใช้ภาษา (linguistic knowledge and cognitive abilities) ความสนใจ และ ความชอบ (affect) และ ประสบการณ์ (previous exposure) ปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้นนี้เป็นสิ่งที่จำเป็น ที่ควรจะต้องนำมาประกอบการพิจารณาในการจัดการเรียนการสอน

ส่วนในเรื่อง การประเมินผลหลักสูตร Tyler (อ้างจาก Worthen and Sander, 1973) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตรคือการเปรียบเทียบพฤติกรรม ที่แสดงออกของผู้เรียนกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุป (summative evaluation) ที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (goal attainment model) ว่า หลักสูตรบรรลุผลตรงตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่ โดยไม่สนใจว่า ผลของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนหรือไม่ โดยใช้แบบทดสอบ แบบสอบถาม และการสอบสัมฤทธิ์ผลของการเรียนรายวิชาต่าง ๆ

สำหรับในงานวิจัยนี้ ผู้ออกแบบงานวิจัย ใช้แบบจำลอง (Model) ที่ตรงตามแบบจำลองของ Stufflebeam (อ้อยทิพย์ กรมกุล, 2555) เพื่อนำมาศึกษา คือ แบบจำลองเพื่อการตัดสินใจ (decision-making model) ซึ่งเป็นแบบประเมินผล 4 ด้าน โดยผู้นำแนวคิดนี้ ได้ให้ความเห็นว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในการเลือกแนวต่าง ๆ (Saylor and Others, 1981) คือ การประเมินผลสถานะแวดล้อม (context evaluation) การประเมินผลปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) การประเมินผลกระบวนการ (process evaluation) และ การประเมินผลผลิต (product evaluation) การประเมินผลแบบนี้ เป็นการประเมินผลความก้าวหน้า (formative evaluation) ซึ่งอาจทำได้ทุกระยะของหลักสูตร

แบบจำลองการประเมินผล (model) อื่น ๆ ที่น่ากล่าวถึงอีก 2 แบบจำลอง คือ แบบจำลองการประเมินผลซึ่งไม่เน้นจุดมุ่งหมายไว้ก่อน (goal-free evaluation model) ที่ผู้นำทางแนวคิดนี้ คือ Scriven (สุวัฒน์ สุขมลสันต์ และคณะ, 2547) มีความเห็นว่า ในการประเมินผลทั้งในรูปโครงการ และหลักสูตร ไม่จำเป็นต้องตั้งจุดมุ่งหมายของสิ่งที่ประเมิน แต่เป็นการประเมินผลจากการใช้หลักสูตร (หรือโครงการ) ตามจริง ว่าสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้การประเมินผลไม่เกิดการลำเอียง หรือ เป็นไปอย่างไม่เที่ยงตรง

ส่วนอีกแบบจำลองหนึ่ง เป็นแบบจำลองเพื่อการรับรองคุณภาพ (accreditation model) แนวคิดนี้เป็นแนวคิดทางการประเมินผลที่ถือว่าเก่าแก่ที่สุด โดยตั้งอยู่บนหลักของการเชื่อถือความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ที่จะทำการพิจารณาตัดสินว่า หลักสูตรนั้น ๆ มีคุณภาพดี โดยเป็นที่ยอมรับได้มากน้อยเพียงใด ตามแนวคิดนี้ การประเมินผล จะทำการประเมินในทุก ๆ ด้านของหลักสูตรตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว ซึ่งถือว่าเป็นมาตรฐาน

งานวิจัยด้านการประเมินผลหลักสูตร

จากการศึกษางานวิจัยเชิงประเมินผลรายวิชา หรือ หลักสูตรภาษาอังกฤษในประเทศและต่างประเทศ จำนวนหนึ่งพบว่า ผู้วิจัยใช้วิธีการประเมินผลแตกต่างกันพอสรุปได้เป็น 4 วิธี ดังนี้ (อ้างถึงใน สุวัฒน์ สุขมลสันต์, 2547)

1. ใช้ในการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ประกอบด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistics) โดยใช้ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังเช่น งานวิจัยของอัจฉรา วงศ์โสธร และคณะ (2523) และ ศิริรัฐ ทองใหญ่ และคณะ (2525) เป็นต้น

2. ใช้การวิจัยเชิงบรรยายประกอบข้อมูลเชิงคุณลักษณะและเชิงปริมาณ (qualitative and quantitative data) โดยใช้ การสัมภาษณ์ ข้อมูลจากอนุทินของผู้เรียน (learner diaries) แบบแสดงความคิดเห็นภายหลังการเรียน (post-lesson comment sheets) และ แบบสอบถามดัง เช่น งานวิจัยของ Barnard (1996) ซึ่งพบว่าการใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งดังกล่าว มีประโยชน์ต่อการประเมินผลหลักสูตรมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลจากแบบแสดงความคิดเห็นภายหลังการเรียน และ การสัมภาษณ์ โดยสรุปว่าไม่มีวิธีใดที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียวที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผลหลักสูตร แต่ควรจะใช้หลาย ๆ วิธี

3. ใช้แบบจำลองหลายอย่างมาประยุกต์ใช้ โดยใช้ CIPP Model, Stake's Model และ Puissance Technique เช่น งานวิจัยของ สุพัฒน์ สุกมลสันต์ และคณะ (2529)

4. ใช้ CIPP Model เพียงอย่างเดียว ดังเช่น งานวิจัยของ สนิท วิศิษฐฎากุล (2528) สุภาวดี เครือโชติกุล (2537) อัญชลี บรรจงศิริ (2539) เพียวร์ สุผล (2540) และ อุทุมพร ชื่นวิญญา (2545) เป็นต้น

การประเมินผลโดย CIPP Model ของสถาบันการศึกษาในประเทศไทย

มีงานวิจัยอย่างน้อย 5 เรื่อง ในประเทศไทย ที่ประเมินผลหลักสูตรโดยใช้ CIPP Model คือ การประเมินผลหลักสูตรภาคภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายของโรงเรียนโยธินบูรณะ ซึ่งพบว่า หลักสูตรสามารถทำให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก ส่วนความสามารถด้านการสื่อสารและความเชื่อมั่นในตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษยังอยู่ในระดับปานกลาง (อุทุมพร ชื่นวิญญา, 2545)

CIPP Model ยังได้ถูกใช้ในการประเมินผลหลักสูตรอื่น ๆ นอกเหนือจากวิชาภาษาอังกฤษอีกหลายหลักสูตร เช่น การประเมินผลหลักสูตรนายสิบอาวุโสเหล่าแพทย์ พุทธศักราช 2535 ของกรมแพทย์ทหารบก (เพียวร์ สุผล, 2540) การประเมินผลหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงวิชาเอกพลศึกษา พุทธศักราช 2529 ของกรมพลศึกษา (อัญชลี บรรจงศิริ, 2539) การประเมินผล หลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2531 ของวิทยาลัยเกื้อการุณย์ (สุภาวดี เครือโชติกุล, 2537) และการประเมินผลหลักสูตรทหารอากาศไทย พุทธศักราช 2525 (สนิท วิศิษฐฎากุล, 2528) งานวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนี้ สามารถใช้ CIPP Model เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย ประเมินผลหลักสูตรได้เป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยแต่ละคน ได้ทำการประเมินผลหลักสูตรครบทั้ง 4 ด้าน ตามกรอบของ CIPP Model

อนึ่ง จากการศึกษาของ เนติ เณยวาเรศ (2541) ได้ทำการวิเคราะห์รูปแบบการนำ CIPP Model ไปใช้ในการประเมินผลโครงการต่าง ๆ ทางการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยต่าง ๆ 10 แห่ง พบว่า มีอยู่ทั้งหมด 5 แบบ และ แบบที่นิยมมากที่สุด ได้รับความนิยม 73.90 ได้แก่ การใช้รูปแบบ CIPP Model เพื่อการประเมินผลโครงการระหว่างดำเนินการอยู่ จนถึงสิ้นสุดโครงการ โดยทำการประเมิน สภาวะแวดล้อม (context) และ ปัจจัยนำเข้า (input) ย้อนหลัง แล้วจึงประเมินผลกระบวนการ (process) และ ผลลัพธ์ (product) และ ผลจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยพบว่า การนำ CIPP

Model ไปใช้ในการประเมินผลโครงการ สามารถทำนายคุณภาพของการประเมินได้อย่างมีนัยสำคัญ และ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 24.90

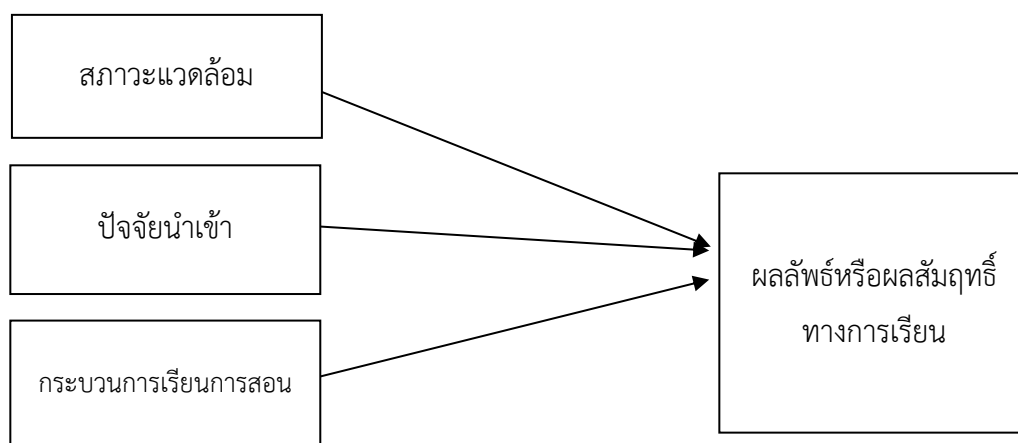
สรุปได้ว่า แนวคิดที่จะทำการประเมินผลหลักสูตรรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย สำหรับนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นี้ เป็นไปตามแนวคิดของ CIPP Model โดยใช้เครื่องมือการวิจัยเพียงอย่างเดียว คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตที่เรียนในรายวิชานี้ (ดูรายละเอียดเรื่องเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของรายวิชานี้ได้ในภาคผนวก) ทั้งนี้เพราะแนวคิดนี้สามารถนำมาใช้ในการค้นหาคำตอบสำหรับคำถามวิจัยในการประเมินผลหลักสูตรรายวิชานี้ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อการวิจัยทางกฎหมาย ตามทัศนะของนิสิตปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อการวิจัยทางกฎหมายของนิสิตปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงประเมินเพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผลการวิจัยที่ได้รับ จากการวิจัยครั้งนี้จึงแสดงให้เห็น สภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย ของนิสิตปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เท่านั้น
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นตัวแปรที่ได้มาจากแบบสอบถามเพื่อใช้สำหรับการประเมินผลการเรียนการสอน ของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 4 ด้านคือ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการเรียนการสอน และ ด้านผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่านั้น และตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต ส่วนตัวแปรอิสระประกอบด้วย 3 ปัจจัยสำคัญคือ ปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า และ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ที่แสดงกรอบการวิจัยเป็นไปตามแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมงานวิจัยเป็นนิสิตปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ จำนวน 100 คนที่กำลังเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมายซึ่งจากการตรวจสอบแบบเครื่องมือที่ใช้ประเมินพบว่ามีแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดทั้งหมด 27 ฉบับ เนื่องจากนิสิตกลุ่มดังกล่าวได้ตอบแบบสอบถาม ไม่ครบตามรายการประเมินทำให้แบบสอบถามไม่มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาคัดแยกแบบสอบถาม ที่สมบูรณ์เท่านั้นมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรพลวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์การประเมินผล ดังต่อไปนี้

ประชากร

ผู้วิจัยได้จำแนกประชากรเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. นิสิตบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย จำนวน 35 คน
2. บทเรียน เอกสารประกอบการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และ สื่อการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย จำนวนประมาณ 200 หน้า

พลวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

1. นิสิตบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อการวิจัยทางกฎหมายจำนวนไม่น้อยกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม เมื่อกำหนดให้สัดส่วนของตัวแปรที่ต้องการวัด = 50% มีความคลาดเคลื่อนไม่เกิน % และมีความเชื่อถือได้ = % = คน แต่เมื่อนำเก็บข้อมูลจริง ทั้งสิ้น 35 คน
2. จำนวนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อการวิจัยทางกฎหมายจำนวนไม่น้อยกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม เมื่อกำหนดให้สัดส่วนของตัวแปรที่ตัวแปรที่ต้องการวัด = 50% มีความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05% และ มีความเชื่อถือได้ = 95% = 190 หน้า

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนการสอนของสถาบันภาษา สอบถามความคิดเห็นของนิสิต เกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมายทั้ง 4 มิติของ CIPP Model ที่พัฒนาขึ้นโดย รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ สุขมลสันต์ (แบบสอบถามชุดที่ 1) และมีคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 7 ระดับ โดยที่ 1 หมายถึง น้อยที่สุด จนถึง 7 หมายถึง มากที่สุดโดยที่ แบบสอบถามชุดนี้ได้นำไปทดสอบหาค่าความเชื่อถือได้ มีค่าของ reliability coefficient อยู่ในระดับที่เหมาะสมทุกมิติ โดยมีรายละเอียดของแต่ละมิติ ดังนี้

มิติที่ 1 สถานะแวดล้อม ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ข้อ เป็นการวัดการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของภาษาอังกฤษ ทั้งในมหาวิทยาลัย สำหรับคนไทยในปัจจุบัน ในการดำรงชีวิตของผู้ตอบคำถามวิจัย หรือในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการเรียน ที่มีผลต่อการให้ความสำคัญของการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย ว่ารายวิชานี้ควรจะอยู่ในหลักสูตรนี้มากน้อยเพียงใด ในมิตินี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามพบว่า แบบสอบถามดังกล่าว มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา (Alpha-reliability Coefficient) เท่ากับ 0.9001 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีความคงเส้นคงวา สามารถที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างเหมาะสม

มิตินี้ 2 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยข้อคำถาม 14 ข้อ เป็นการวัดปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในหลักสูตรรายวิชานี้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นย่อยได้แก่ เนื้อหาของหลักสูตร ตัวหลักสูตร ความสัมพันธ์ต่อเนื่องของหลักสูตร และความเหมาะสมของหลักสูตร ในมิตินี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการ ตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามพบว่า แบบสอบถามดังกล่าวมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟ่า (Alpha-reliability Coefficient) เท่ากับ 0.9211 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีความคงเส้นคงวา สามารถที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างเหมาะสม

มิตินี้ 3 กระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วยข้อคำถาม 23 ข้อ เป็นการวัดความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้ ที่ครอบคลุมถึง เทคนิคในการสอน ความหลากหลายของกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการเรียนรู้ในชั้นเรียนของผู้เรียน การสอนของผู้สอน ความสามารถของผู้สอนในเนื้อหาที่สอน และความเหมาะสมของแบบฝึกหัด และแบบทดสอบ ในมิตินี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามพบว่า แบบสอบถามดังกล่าวมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟ่า (Alpha-reliability Coefficient) เท่ากับ 0.8512 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีความคงเส้นคงวา สามารถที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างเหมาะสม

มิตินี้ 4 ผลลัพธ์หรือสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ประกอบด้วยข้อคำถาม 6 ข้อ เป็นการวัดผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากหลักสูตร อันประกอบด้วย การวัด สัมฤทธิ์ผลในการเรียน เจตคติที่มีต่อการเรียนการสอนในรายวิชานี้ ความสำเร็จในการเรียน ประโยชน์ของหลักสูตร และ แรงจูงใจในการเรียน เป็นต้น แบบสอบถามดังกล่าวมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟ่า (Alpha-reliability Coefficient) เท่ากับ 0.8962 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีความคงเส้นคงวา สามารถที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างเหมาะสม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ เก็บจากนิสิตในชั้นเรียน วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย ในระดับปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในครั้งสุดท้ายของการเรียนการสอน โดยทำการขอความร่วมมือจากนิสิตด้วยความสมัครใจ ซึ่งผู้วิจัยมีการแจ้งเกี่ยวกับการรักษาข้อมูลเป็นความลับ และการเข้าร่วมงานวิจัยในครั้งนี้ จะไม่มีผลกับการเรียนใด ๆ ของนิสิต หากนิสิตยินยอมการให้ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการแจกแบบสอบถามในรูปแบบของกระดาษ ให้นิสิตเป็นผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้ระยะเวลาในการตอบประมาณ 15 นาที แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. แจกแบบสอบถามชุดที่ 1 ให้แก่นิสิตในสัปดาห์สุดท้ายของการเรียนการสอน แล้วนำมามองรหัสข้อมูล
2. แจกแบบสอบถามชุดที่ 2 ให้แก่นิสิตในสัปดาห์สุดท้ายของการเรียนการสอน แล้วนำมาสรุปแยกประเภทคำตอบ
3. รวบรวมความคิดเห็นจากเอกสารและรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องความต้องการภาษาอังกฤษกฎหมาย เพื่อเป็นพื้นฐานในการเขียนเรียงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ประเมินผลการเรียนวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย ตามทัศนะของนิสิตปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งนำค่าเฉลี่ยเลขคณิตเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ (ผลลัพธ์) ทาง การเรียนของนิสิต ที่เรียนวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบ สเต็ปไวส์ (Stepwise-Multiple Regression)

ผลการวิจัย

สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics)

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อทำการประเมินผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสอบถาม การประเมินของนิสิตปริญญาโท ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย ใน 4 ด้านคือ 1) ด้านสภาวะแวดล้อม 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน และ 4) ด้านผลลัพธ์หรือสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิต กับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในตอนนี้สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ในภาพรวมด้านสภาวะแวดล้อม ในการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อการวิจัยทางกฎหมายตามทัศนะเชิงประเมินของนิสิต อยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 5.18 และเมื่อพิจารณาในแต่ละรายข้อในด้านนี้พบว่า ทุกรายข้อนิสิตมีความคิดเห็นเชิงประเมินอยู่ในระดับ ค่อนข้างมากเช่นเดียวกัน สำหรับรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 3 อันดับแรก ได้แก่ “รายวิชานี้ควรอยู่ในหลักสูตรอย่างที่เป็นอยู่ขณะนี้” “ภาษาอังกฤษจะมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในอนาคต” และ “ระดับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาค้นคว้าในการเรียน” โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 5.30, 5.25, และ 5.22 ตามลำดับ ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ “ความสำคัญของภาษาอังกฤษสำหรับคนไทยในปัจจุบัน” โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 4.86

2. ในด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ในภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้า ตามทัศนะเชิงประเมินของนิสิต อยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 4.88 และ เมื่อพิจารณาในแต่ละรายข้อในด้านนี้ พบว่า เกือบทุกรายข้อนิสิตมีความคิดเห็นเชิงประเมินอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีเพียงรายข้อเดียวที่อยู่ในระดับมาก คือ “วิธีการเรียนการสอนเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน” สำหรับรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 3 อันดับแรกของด้านนี้ ได้แก่ “วิธีการเรียนการสอนเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน” “เนื้อหาของรายวิชาที่น่าสนใจสำหรับผู้เรียน” และ “เนื้อหาของรายวิชามีความยาก” โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 5.50, 5.32, และ 5.30 ตามลำดับ ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ “ความมีประโยชน์ของเนื้อหาในรายวิชาต่อผู้เรียน” โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 3.82

3. ในด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า ในภาพรวมด้านกระบวนการเรียนการสอน ตามทัศนะเชิงประเมินของนิสิต อยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 5.18 และเมื่อพิจารณาในแต่ละรายข้อที่ศึกษาทั้งหมด 23 ประเด็นในด้านนี้พบว่า มีรายข้อที่อยู่ในระดับมาก 9 ประเด็น รายข้อที่อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

13 ประเด็น และ รายชื่อที่อยู่ในระดับปานกลาง อยู่ 1 ประเด็น สำหรับรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 3 อันดับแรก ของในด้านนี้ ได้แก่ “โอกาสใช้ภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียนขณะเรียนวิชานี้” “การใช้ภาษาอังกฤษ เป็นสื่อในการสอนของผู้สอน” และ “โอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษในห้องเรียนขณะเรียนรายวิชานี้ของผู้เรียน” โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 6.32, 6.18, และ 6.18 ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ “กิจกรรมการเรียนการสอน น่าสนใจ” โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 4.48

4. ในด้านผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ในภาพรวมด้านผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามทักษะเชิงประเมินของนิสิต อยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 5.18 และเมื่อพิจารณาในแต่ละรายข้อที่ศึกษาทั้งหมดในด้านนี้พบว่า ทุกรายข้ออยู่ในระดับค่อนข้างมาก สำหรับรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 3 อันดับแรก ของในด้านนี้ ได้แก่ “ความพึงพอใจต่อผลการสอบกลางภาคของผู้เรียน” “ความรู้สึที่ดีต่อบรรยากาศในการเรียนการสอนของผู้เรียน” และ “ความสำเร็จจากการเรียนการสอนรายวิชานี้ของผู้เรียน” โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 5.30, 5.25, และ 5.22 ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ “ความรู้สึที่ดีต่อเนื้อหาวิชาของนักเรียน” โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 4.86

จากการศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยแบบพหุคูณ แบบสเต็ปไวส์ และ ตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ เป็นดังนี้

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลลัพธ์ หรือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นตัวแปรตาม ที่ศึกษาในภาพรวมของปัจจัยด้านผลลัพธ์ทางการเรียน จำนวน 6 ข้อ

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อม จำนวน 5 ข้อ ปัจจัยด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 14 ข้อ และ ปัจจัยด้านกระบวนการสอน จำนวน 23 ข้อ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังต่อไปนี้

5. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับปัจจัยที่มีผลต่อ ผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย ในขั้นแรกเราพบว่าการค้นคว้าในการเรียนภาษาอังกฤษ เป็นหากพิจารณาตัวเดียวนั้นพบว่า มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ในการเรียนสูง ถึง .85 ($p < .001$) ทั้งนี้เพื่อพิจารณาตัวอื่นเพิ่มเติมพบว่า อิทธิพลของตัวแปรตัวอื่นมีอิทธิพลเหนือกว่าการค้นคว้าในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยตัวแปร 3 ตัวแปรสำคัญที่สามารถอธิบายความแปรปรวนหรือทำนายต่อผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนิสิตได้ร้อยละ 93.50 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และตัวแปรสำคัญเหล่านั้นได้แก่ ความสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัย ($Beta = 0.50$, $p < .001$) การค้นคว้าภาษาอังกฤษด้วยตนเองนอกชั้นเรียน ($Beta = 0.51$, $p < .001$) และ การมาเรียนสม่ำเสมอของนิสิต ($Beta = -.22$, $p = .017$) จะเห็นได้ว่า ยิ่งนิสิตให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาอังกฤษ และการค้นคว้าด้วยตนเองในชั้นเรียนมากเท่าไรก็จะมีคะแนนผลลัพธ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามเราพบสัมพันธ์ทางลบกับการเข้ามาเรียนสม่ำเสมอของนิสิต นั้นหมายความว่า การมาเรียนทุกครั้งอาจเป็นการลดคะแนนผลลัพธ์ทางการเรียน

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลที่น่าสนใจ มาจากแบบสอบถาม กลุ่มนิสิตปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย ได้มีการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือก่อน

นำไปวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงแบบอัลฟาพบว่า เครื่องมือดังกล่าว มีสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟาโดยรวมเป็น 0.9585 (สรุปได้ว่าข้อมูลสามารถดำเนินการวิเคราะห์เพื่อใช้ในการอธิบายข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้อย่างเหมาะสม) ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย จำนวน (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณ แบบสเต็ปไวส์ (Stepwise-Multiple Regression Correlation Coefficient)

1. ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1

“ประเมินผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย ตามทัศนะของนิสิตปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” พบว่า

1.1 ในภาพรวมด้านสถานะแวดล้อมตามทัศนะเชิงประเมินของนิสิต อยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 5.18 และเมื่อพิจารณาในแต่ละรายข้อในด้านนี้พบว่า ทุกรายข้อนิสิตมีความคิดเห็นเชิงประเมินอยู่ในระดับ ค่อนข้างมากเช่นเดียวกัน สำหรับรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 3 อันดับแรก ได้แก่ “รายวิชานี้ควรอยู่ในหลักสูตร อย่างที่เป็นอยู่ขณะนี้” “ภาษาอังกฤษจะมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในอนาคต” และ “ระดับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาค้นคว้าในการเรียน” โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 5.30, 5.25, และ 5.22 ตามลำดับ ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ “ความสำคัญของภาษาอังกฤษสำหรับคนไทยในปัจจุบัน” โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 4.86

1.2 ในภาพรวม ด้านปัจจัยนำเข้า ตามทัศนะเชิงประเมินของนิสิต อยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 4.88 และเมื่อพิจารณาในแต่ละรายข้อในด้านนี้พบว่า เกือบทุกรายข้อ นิสิตมีความคิดเห็นเชิงประเมินอยู่ในระดับ ค่อนข้างมากมีเพียงรายข้อเดียวที่อยู่ในระดับมากคือ “วิธีการเรียนการสอนเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน” สำหรับรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 3 อันดับแรก ของในด้านนี้ ได้แก่ “วิธีการเรียนการสอนเหมาะสม กับความสามารถของผู้เรียน” “เนื้อหาของรายวิชามีความน่าสนใจสำหรับผู้เรียน” และ “เนื้อหาของรายวิชามีความยาก” โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 5.50, 5.32, และ 5.30 ตามลำดับ ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ “ความมีประโยชน์ ของเนื้อหาในรายวิชาต่อผู้เรียน” โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 3.82

1.3 ในภาพรวม ด้านกระบวนการเรียนการสอน ตามทัศนะเชิงประเมินของนิสิต อยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 5.18 และเมื่อพิจารณา ในแต่ละรายข้อที่ศึกษาทั้งหมด 23 ประเด็นในด้านนี้พบว่า มีรายข้อที่อยู่ในระดับมาก 9 ประเด็น รายข้อที่อยู่ในระดับค่อนข้างมาก 13 ประเด็น และ รายข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง อยู่ 1 ประเด็น สำหรับรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 3 อันดับแรก ของในด้านนี้ ได้แก่ “โอกาสใช้ภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียนขณะเรียนวิชานี้” “การใช้ภาษาอังกฤษ เป็นสื่อในการสอนของผู้สอน” และ “โอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษในห้องเรียนขณะเรียนรายวิชานี้ของผู้เรียน” โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 6.32, 6.18, และ 6.18 ตามลำดับ ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ “กิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจ” โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 4.48

1.4 ในภาพรวม ด้านผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามทัศนะเชิงประเมินของนิสิต อยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 5.18 และเมื่อพิจารณาในแต่ละรายข้อที่ศึกษาทั้งหมดในด้านนี้พบว่า ทุกรายข้ออยู่ในระดับค่อนข้างมาก สำหรับรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 3 อันดับแรก ของในด้านนี้ ได้แก่

“ความพึงพอใจต่อผลการสอบกลางภาคของผู้เรียน” “ความรู้สึกที่ดีต่อบรรยากาศ ในการเรียนการสอนของ ผู้เรียน” และ “ความสำเร็จจากการเรียนการสอนรายวิชานี้ของผู้เรียน” โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 5.30, 5.25, และ 5.22 ตามลำดับ ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ “ความรู้สึกที่ดีต่อเนื้อหาวิชาของผู้เรียน” โดยมีค่าเฉลี่ย เป็น 4.86

2. ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 “เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นิสิต ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมาย” พบว่า มี 4 ตัวแปรสำคัญ จากทั้งหมด 42 ตัวแปร อิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามคือ ผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต โดยทั้ง 4 ตัวแปรสำคัญสามารถ อธิบายความแปรปรวนหรือทำนายต่อผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตได้ร้อยละ 93.50 อย่างมี นัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งตัวแปรสำคัญเหล่านั้นได้แก่ ก) การค้นคว้าในการเรียน ข) ความสำคัญในการเรียน ภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัย ค) การค้นคว้าภาษาอังกฤษด้วยตนเองนอกชั้นเรียน และ ง) การมาเรียน สม่ำเสมอของนิสิต ในทำนองเดียวกันพบว่า ตัวแปรที่สำคัญที่สุดคือ การค้นคว้าในการเรียนภาษาอังกฤษ โดย ตัวแปรนี้เพียงตัวแปรเดียว สามารถทำนายอธิบายผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตได้ร้อยละ 72.10 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ทางด้านการจัดการเรียนการสอน

1. รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมายนี้ รายวิชานี้ ควรมียุ่ต่อไปในหลักสูตรนิติศาสตร์ มหาบัณฑิต ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพราะภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในอนาคตของ ผู้เรียน และ จำเป็น ต้องใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าในการเรียน ถึงแม้ว่าคนไทยโดยทั่วไปจะไม่ให้ความสำคัญต่อ ภาษาอังกฤษก็ตาม

2. กิจกรรมการเรียนการสอน ควรเพิ่มให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น แม้ผู้เรียนจะเป็นผู้เรียนผู้ใหญ่แล้ว ก็ตาม เพราะการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษนั้น การเรียนรู้ที่ดีที่สุด เกิดจากการได้ฝึกฝนในชั้นเรียน และ ได้ใช้ ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนให้มากที่สุด

ทางด้านบทบาทของผู้เรียน

1. แม้ผู้เรียนจะเห็นว่าเนื้อหาวิชาจะยาก แต่ก็น่าสนใจ โดยที่เห็นว่าวิธีการเรียนการสอนในรายวิชานี้ เหมาะสมกับผู้เรียน ฉะนั้น หากผู้เรียนติดตามการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและครบทุกบทเรียน และ แบบฝึกหัด รวมทั้งได้ทำทุกการทดสอบย่อย จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ครบทั้งหมด และด้วยเป็นความรู้ที่ ผู้เรียนมีพื้นความรู้ทางกฎหมายจากในระดับปริญญาตรีมาแล้ว ทำให้สามารถร่วมออกความคิดเห็นในการเรียน การสอนได้ตามสายงานอาชีพ ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ซึ่งจะทำความยากลดลงได้

2. ผู้เรียนควรหาโอกาสใช้ภาษา อังกฤษนอกชั้นเรียนให้มากขึ้น เช่น พยายามหาชิ้นงาน ที่ต้องใช้ ความสามารถทางภาษาอังกฤษกฎหมาย รวมทั้งพยายามมีส่วนในการตอบคำถาม และ การทำแบบฝึกหัดใน ห้องเรียนขณะเรียนรายวิชานี้ให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเพิ่มประสบการณ์ในการพัฒนาการใช้ ภาษาอังกฤษกฎหมาย

ทางด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน

1. งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยอื่นโดยรวมว่าส่งผลต่อการเรียนที่ดีขึ้น ซึ่งในงานวิจัยพบมากขึ้นไปว่า ความตั้งใจส่วนบุคคล และใช้เวลาในการเรียน และ การฝึกฝน ในปริมาณที่มากทำให้ผลการเรียนดี ซึ่งสอดคล้องกับการใช้เครื่องมือวัดโดยผู้พัฒนาแบบวัด CIPP Model นี้ (อุทุมพร ชื่นวิญญา, 2545)
2. ส่วนเรื่องการที่ผู้เรียนเข้าห้องเรียนในจำนวนครั้งที่มากกว่า แต่ได้คะแนนน้อยกว่านั้น อาจเป็นไปได้ว่า ผู้เรียนนั้น ๆ เข้าเรียนมากกว่า หรือ เข้าเรียนครบจำนวนครั้ง แต่ไม่ได้ให้ความสนใจในการเรียน หรือใส่ใจในการเรียนน้อยกว่า จะได้ผลการเรียนที่ด้อยกว่า จึงต้องให้เข้าห้องเรียนให้ครบตามจำนวนครั้งที่เรียน รวมถึงผู้เรียนอาจต้องศึกษาภายนอกเพิ่มเติม จึงจะทำให้ผลลัพธ์ออกมาได้ดีตามที่ผู้เรียนคาดหวังไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ผู้สอนควรใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนต่อไป เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะด้านการฟัง และ เป็นการคงไว้ซึ่งมาตรฐานของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสืบไป
2. ผู้สอนควรจัดบรรยากาศในการเรียนในการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้เกิดความน่าสนใจ เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีในการเรียน อันจะส่งผลต่อความสำเร็จการสอบทั้งกลางภาคและปลายภาคของผู้เรียน แม้เนื้อหาวิชาจะยากสำหรับผู้เรียนก็ตาม
3. ผู้เรียนควรพยายามใช้ความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษกฎหมายในการค้นคว้าทั้งในการเรียนและในการทำงานให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดการใช้ภาษา อันนำไปสู่การเรียนรู้อันเป็นจุดหมายปลายทาง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยประเมินผลหลักสูตร รายวิชานี้เป็นระยะ ๆ เพื่อนำมาใช้พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ให้ได้มากที่สุด
2. ควรมีการทำวิจัยทางด้านวิธีการสอน คำศัพท์ภาษาอังกฤษกฎหมาย ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด
3. ควรมีการทำวิจัยทางการอ่าน เนื้อหาที่เป็นภาษาอังกฤษกฎหมาย ที่มีโครงสร้างภาษาที่เฉพาะให้ได้ประสบความสำเร็จ เข้าใจในเนื้อเรื่องได้
4. ควรมีการทำวิจัยทางการเขียน ภาษาอังกฤษสำหรับลักษณะต่าง ๆ เช่น การเขียนสัญญา การเขียนสำนวนคดี หรือ การเขียนที่ใช้โครงสร้างภาษาอังกฤษทั่วไป แต่ใช้ศัพท์กฎหมาย

เอกสารอ้างอิง

- เนติ เฉลียววาทะ. (2541). การประเมินอภิมานการใช้ CIPP Model เพื่อการประเมินโครงการทางการศึกษา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพียว สุพล. (2540). การประเมินผลหลักสูตรนายสิบอาวุโสเหล่าแพทย์ พุทธศักราช 2535 ของกรมการแพทย์ทหารบก (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริรัฐ ทองใหญ่ ณ อยุธยา และคณะ. (2525). การวิจัยเชิงประเมินผลรายวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจสำหรับนิสิต ปีที่ 3 คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี (รายงานการวิจัย). สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนธิ วิศิษฐากุล. (2528). การประเมินผลหลักสูตรทหารอากาศไทย พุทธศักราช 2525 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัฒน์ สุกมลสันต์. (2547). การประเมินผลความต่อเนื่องและความเหมาะสมหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษที่ใช้ใน คณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (รายงานการวิจัย). สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัฒน์ สุกมลสันต์. (2529). การประเมินหลักสูตรรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน (รายงานการวิจัย). สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี เครือโชติกุล. (2537). การประเมินผลหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2531 ของ วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา วงศ์โสธร และคณะ. (2523). การประเมินผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามความสามารถของแต่ละบุคคลวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 (รายงานการวิจัย). สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี บรรจงศิริ. (2539). การประเมินผลหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกพลศึกษา พุทธศักราช 2529 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2534) ของกรมพลศึกษา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร ชื่นวิญญา. (2545). การประเมินโครงการหลักสูตรภาคภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนโยธินบูรณะ กรมสามัญศึกษา (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะ
ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

Collaboration by the Public and Private Sectors for the Driving Force
of a Public Transportation Policy in Surat Thani Province

สิรินทิพย์ ศรีสว่างวงศ์¹, ปิยะนุช เงินคล้าย²
Sirinthip Srisawangwong¹, Piyanus Ngernklay²

มหาวิทยาลัยรามคำแหง^{1,2}
Ramkhamhaeng University, Thailand^{1,2}

Email: voraphon.jdar@gmail.com

Received: 2021-03-10; Revised: 2021-03-30; Accepted: 2021-03-31

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะการจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการความร่วมมือ 3) ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรค และ 4) นำเสนอแนวทางพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะของจังหวัดสุราษฎร์ธานีส่วนใหญ่มีรูปแบบสัมปทาน ในลักษณะ BOO (Built-Own-Operate) ด้านลักษณะความร่วมมือแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น คือ (1) มีส่วนร่วมโดยสมัครใจ (2) ภาครัฐมีบทบาทในการกำหนดนโยบายในลักษณะ Top-down (3) การใช้ทรัพยากรแบบพึ่งพากัน (4) การมุ่งผลประโยชน์ส่วนรวม เพื่อพัฒนาระบบการขนส่งสาธารณะให้เชื่อมต่อการเดินทางทุกระบบขนส่งเข้าด้วยกัน (seamless connectivity) โดยผลักดันให้เป็น smart city ในอนาคต 2) ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการความร่วมมือ พบว่า (1) ทุกภาคส่วนมีวิสัยทัศน์มุ่งประโยชน์สาธารณะ (2) มีทัศนคติที่ดีต่อความร่วมมือ (3) ภาคเอกชนสมัครใจยื่นขออนุญาตประกอบกิจการ นำไปสู่ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ (4) ร่วมมือกันอย่างเป็นหุ้นส่วน (5) ดำเนินงานร่วมกันอย่างเปิดเผย (6) สร้างความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร (7) การสื่อสารแบบทางการและไม่ทางการ (8) การมีผลประโยชน์ร่วมในลักษณะ win-win 3) ด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่า ภาครัฐแต่ละหน่วยงานเมื่อบูรณาการและขับเคลื่อนการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันมักเกิดอุปสรรค การแก้ปัญหาล่าช้า ขาดมาตรการที่ชัดเจน และปัญหาในด้านการจัดสรรทรัพยากร สำหรับแนวทางการพัฒนา ภาครัฐควรกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในลักษณะเครือข่าย ให้เอกชนมีส่วนร่วมมากขึ้น, จัดให้มีการประชุมร่วมระหว่างหน่วยงานเพื่อหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข รวมถึงสนับสนุนช่วยเหลือด้านเงินทุน อีกทั้งการเพิ่มความเข้มงวดในมาตรการต่าง ๆ เพื่อปราบปรามผู้ประกอบการที่ผิดกฎหมาย 4) แนวทางคือ หน่วยงานภาครัฐควรมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน จัดให้มีเวทีสาธารณะ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วน เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในลักษณะล่างขึ้นบนหรือ Bottom-up

คำสำคัญ : ความร่วมมือ, นโยบายสาธารณะ, ขนส่งสาธารณะ

Abstract

This research aims to 1) Study the nature of the collaboration between the public and private sectors in driving the public transport policy in Surat Thani Province 2) to study factors contributing to collaboration management 3) to study the condition of problems and obstacles and 4) to propose guidelines for the development of public-private collaboration in driving public transport policies in Surat Thani province. Using qualitative research methods collect data from research papers and in-depth interviews with semi-structured from the main contributors.

The results of the research found that 1) the cooperation between the public and private sectors in driving the public transport policy of Surat Thani Province was mainly in the form of a BOO (Built-Own-Operate) concession. (1) Voluntary participation (2) The government plays a role in policy-making in a top-down manner (3) Dependency use of resources (4) Focusing on common interests To develop public transport to connect all travel systems (seamless connectivity), pushing for the smart city of the future 2) factors contributing to cooperation management found that (1) all sectors have a vision. Public interest (2) Good attitude towards cooperation (3) Private sector voluntarily applying for business license This leads to cooperation in various fields. (4) Collaborate in partnership (5) Openly collaborate (6) Build an empiric relationship (7) Formal and informal communication (8) Effectiveness Benefit in appearance win-win 3) In terms of problems and obstacles, it was found that each government sector, when integrating and driving operations in the same direction, often encounter obstacles. Problem solving is delayed Lack of clear measures And problems in resource allocation For development guidelines The public sector should encourage cooperation in the form of networks. Make the private sector more involved, organize meetings between agencies to find out the root causes and solutions. Including supporting funding In addition, more stringent measures to combat illegal operators 4) The guidelines are that government agencies should integrate cooperation between government agencies and the private sector to provide a public forum. To listen to opinions and suggestions from all sectors To be information in policy-making for the development of public transport systems. In a bottom-up manner or Bottom-up Arrange for a joint meeting between departments to find the root cause and solution Including supporting funding In addition, more stringent measures to combat illegal operators 4) The guidelines are that government agencies should integrate cooperation between government agencies and the private sector to provide a public forum. To listen to opinions and suggestions from all sectors To be information in policy-making for the development of public transport systems. In a bottom-up manner or Bottom-up

Keywords: Collaboration, Public Policy, Public Transportation

บทนำ

ระบบขนส่งสาธารณะเป็นหนึ่งในระบบคมนาคมที่รัฐจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพ เพื่อเป็นตัวสนับสนุนขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ชาติ หนึ่งในประเด็นหลักที่สำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของไทย เพื่อขยายขีดความสามารถและพัฒนาคุณภาพการให้บริการ เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและเมืองที่เป็นพื้นที่เศรษฐกิจ

หลัก และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกกลุ่มในสังคม ที่ผ่านมาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของไทยประสบปัญหาด้านความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินการ และปัญหาเชิงปริมาณ คุณภาพ และการบริหารจัดการการให้บริการที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล อีกทั้งการเชื่อมต่อของระบบขนส่งสาธารณะแบบไร้รอยต่อ (Seamless Connectivity) ของประเทศไทย ยังขาดประสิทธิภาพ ทำให้มีข้อจำกัดในการพัฒนาประเทศให้มีประสิทธิภาพ ในส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจังหวัดอันดับต้น ๆ ในภาคใต้ที่มีเศรษฐกิจเจริญเติบโต ถือเป็นศูนย์กลางที่สามารถเชื่อมโยงภาคใต้ตอนบนและตอนล่างเข้าด้วยกัน รวมถึงเชื่อมโยงทะเลฝั่งอันดามันและอ่าวไทย โดยมีโครงข่ายคมนาคม ทางน้ำ ทางรถไฟ ทางอากาศ และทางบกที่สามารถเชื่อมโยงถึงกัน ทำให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวมีความสะดวกสบาย ลดระยะเวลาในการเดินทาง รวมถึงการประหยัดต้นทุนในการเดินทางด้วย หากแต่ละหน่วยงานประสานความร่วมมือกัน ทำให้การเดินทางในแต่ละรูปแบบมีความเชื่อมโยงกัน ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์สูงสุด

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการไม่ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และการเห็นผลประโยชน์ในกลุ่มของตน ทำให้การสานต่อนโยบายภาครัฐเกิดความล่าช้า ส่งผลให้การพัฒนาเมืองเกิดความล่าช้า ประชาชนและนักท่องเที่ยวไม่ได้รับความสะดวกสบายในการเดินทาง ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษา ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
4. เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และเขตจังหวัดภาคใต้

การทบทวนวรรณกรรม

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนหรือการร่วมงานระหว่างภาครัฐและเอกชน มีความหมายตรงกับศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า “Public-Private Partnerships” ซึ่งความหมายที่นิยามโดย NCPPP (2009) หมายถึง “การทำสัญญาระหว่างภาครัฐ (รัฐบาลกลางและท้องถิ่น) กับบริษัทที่มุ่งหวังกำไร ซึ่งสัญญาที่ทำร่วมกันนี้ทำให้ความสามารถและทรัพย์สินที่แต่ละฝ่ายมีจะถูกนำมาใช้ในการให้บริการสาธารณะและการทำสัญญานี้จะเป็นการแบ่งทรัพยากรและความเสี่ยงในการทำงานดังกล่าว”

เมื่อกล่าวถึงแนวทางความร่วมมือ บุคคลทั่วไปมีความเข้าใจร่วมกันว่าเป็นแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ระหว่างองค์กรตั้งแต่ 2 องค์กรขึ้นไปทฤษฎีด้านความร่วมมือขององค์กรจำเป็นต้องให้องค์กรเข้ามารวมตัวกัน เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ทฤษฎีด้าน

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ กล่าวถึงกระบวนการในการทำงานร่วมกัน ซึ่งมีอยู่ 3 ระดับ คือ Cooperation, Coordination และ Collaboration มักมีการใช้ปะปนกัน (Mattesich and Murray-Close, 2001) มีความเห็นว่ากระบวนการทั้ง 3 นี้มีความหมายที่แตกต่างกันและมีระดับความร่วมมือที่แตกต่างกันดังนี้

Cooperation หมายถึง ความสมัครใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อไปสู่เป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่งของบุคคล กลุ่ม หรือองค์การที่เป็นเจ้าของกิจกรรมนั้น โดยบุคคล กลุ่ม หรือองค์การอื่นที่ให้ความร่วมมือไม่ต้องผูกพันอย่างเป็นทางการต่อกัน มีลักษณะเกิดขึ้นเป็นครั้งๆ ไปไม่มีลักษณะต่อเนื่อง ส่วน Coordination นั้น เป็นความร่วมมืออย่างเป็นทางการมากขึ้น โดยบุคคลกลุ่ม หรือองค์การมาร่วมกันทำงานเพื่อให้กิจกรรมนั้นเป็นไปอย่างราบรื่นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดเอาไว้ ในขณะที่การสร้างความร่วมมือแบบ Collaboration มีความละเอียดอ่อนมากกว่ากล่าวคือ เป็นการผนวกเอาองค์การอื่น ๆ ตั้งแต่ 1 องค์การขึ้นไปเข้ามาในระบบการสร้างความสัมพันธ์ หรือ ระบบพันธมิตร ที่มีเป้าหมายและเป็นทางการ หรือเป็นการบริหารที่ต้องมีพันธสัญญา นอกจากนี้ ยังรวมถึงการยื่นความช่วยเหลือให้แก่กันและกัน Agranoff and McGuire (2003) ยังได้กล่าวอีกว่า การสร้างร่วมมือแบบ Collaboration อาจมีความเป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการ ขึ้นอยู่กับการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อใช้ในการเจรจาตกลงซึ่งกันและกัน ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การสร้างร่วมมือ (Collaboration) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการภาคสาธารณะเฉกเช่นเดียวกับการบริหารจัดการภาคเอกชน ทั้งนี้เนื่องจากได้มีการตระหนักดีว่า การปฏิบัติงานเพื่อกระจายสินค้า และบริการสาธารณะต่าง ๆ รวมทั้งเพื่อแก้ปัญหาที่สังคมต้องเผชิญอยู่ ล้วนไม่สามารถถูกจำกัดอยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบของคนเพียงคนเดียว หรือองค์การเพียงองค์การเดียวได้อีกต่อไปเนื่องจากสภาพแวดล้อมของหน่วยงานรอบข้างกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ตลอดจนทวีความซับซ้อนยิ่งขึ้นเกินกว่าที่ศักยภาพของคนเพียงคนเดียว หรือองค์การเพียงองค์การเดียวจะยืนหยัดต่อสู้ได้เพียงลำพัง ทั้งนี้ จึงได้มีการนำเสนอแนวคิดการสร้างร่วมมือ (Collaboration) ขึ้น โดยคาดหวังให้มีการนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทาง และเครื่องมือให้แก่การบริหารจัดการสมัยใหม่ (Agranoff, 2006)

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2550) นโยบายสาธารณะเป็นการนำความรู้ความคิดที่มีเหตุผลและตั้งใจเพื่อนำไปแก้ไขปัญหา เป็นการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อการปฏิบัติของรัฐบาล เป็นการกำหนดแนวทางในอนาคต เน้นเป้าหมาย วัตถุประสงค์เงื่อนไข ผลลัพธ์ และเป็นความพยายามที่จะกระทำเพื่อให้บรรลุผลประโยชน์สาธารณะ

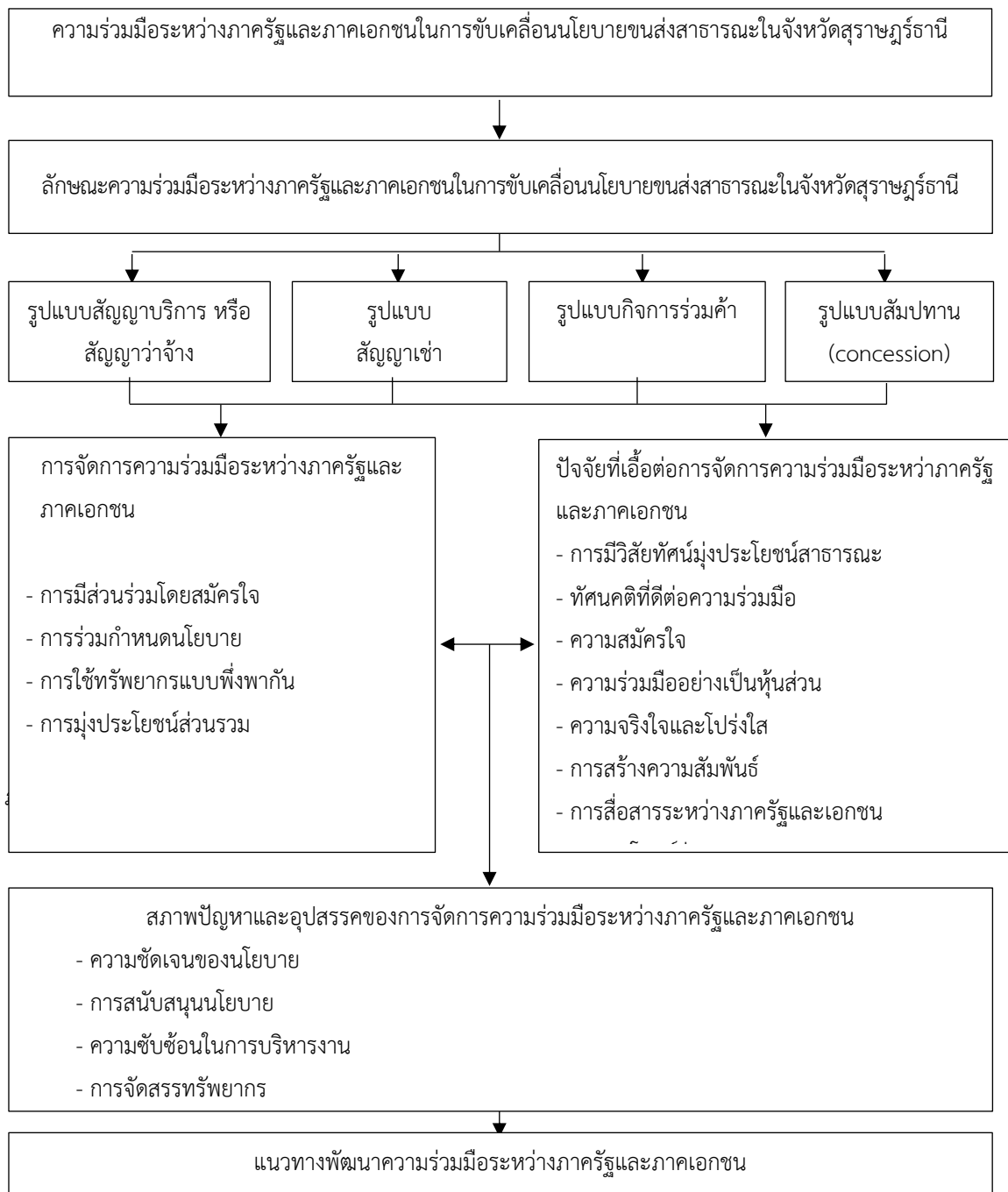
ฮอกวูดและกันน์ (Hogwood & Gunn, 1984) นักวิชาการกลุ่มประเทศสหราชอาณาจักร กล่าวว่า นโยบายคือการแสดงจุดประสงค์ หรือจุดหมายปลายทางของกิจกรรมของรัฐบาลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งและเป็นการอธิบายถึงการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง การตัดสินใจของรัฐบาลในการดำเนินกิจกรรม หรือไม่ดำเนินกิจกรรม โดยรัฐบาลอาจเป็นผู้ดำเนินการเอง หรือให้ตัวแทนเป็นผู้ดำเนินการภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ประกอบไปด้วยปัญหา อุปสรรคและโอกาส ซึ่งนโยบายถูกเสนอเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน

ดังนั้นการกำหนดนโยบายสาธารณะจึงเกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐกิจสังคมและการบริหาร ตลอดจนการประยุกต์ใช้เทคนิคทางวิชาการเพื่อใช้เป็นกลยุทธ์ในการตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีที่สุดหรือสิ่งที่สร้างความพึงพอใจให้แก่สังคมการกำหนดนโยบายสาธารณะจึงควรมองให้ครอบคลุมรายละเอียดเริ่มตั้งแต่การระบุปัญหา

การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการวิเคราะห์ปัญหาการเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาการเสนอร่างนโยบาย และการอนุมัติประกาศเป็นนโยบาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (documentary research) มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลักครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีแบบเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วยกลุ่มผู้ชำนาญนโยบายไปปฏิบัติ 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ 1) ผู้บริหารจากหน่วยงานภาครัฐ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน 2) ผู้บริหารจากหน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการขนส่งสาธารณะ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 4 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 11 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) สัมภาษณ์รายบุคคลแบบเผชิญหน้า โดยผู้ศึกษาเป็นคนสัมภาษณ์เพียงคนเดียว เป็นชุดคำถามที่ได้จัดเตรียมคำถามอย่างเป็นทางการ ในประเด็นคำถามสำคัญเพื่อใช้ตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การวิจัยเอกสาร (documentary research) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 2 ลักษณะดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเอกสาร (documentary research) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก เอกสาร หนังสือ ตำรา บทความ และงานวิจัย เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นโยบายขนส่งสาธารณะ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะและเรื่องการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เกื้อหนุน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางพัฒนาความร่วมมือ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยทำการสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ลักษณะการจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีส่วนใหญ่เป็นรูปแบบสัมปทาน โดยการออกใบอนุญาตแบบมีกำหนดเวลา มีกฎเกณฑ์และข้อกำหนดต่าง ๆ ซึ่งผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มีลักษณะเป็นสัมปทานแบบ BOO คือ ผู้รับอนุญาตเป็นผู้ลงทุนเอง ดำเนินกิจการเอง ไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินเป็นของรัฐ การพิจารณาคัดเลือกและออกใบอนุญาตให้เอกชนอยู่ในอำนาจของหน่วยงานภาครัฐ ยกเว้น การรถไฟแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงคมนาคม เป็นผู้รับผิดชอบกิจการขนส่งทางราง เอกชนไม่ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบการ ในส่วนลักษณะการจัดการความร่วมมือ แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น คือ 1) ภาคเอกชนให้ความร่วมมือโดยสมัครใจ ตั้งแต่การยื่นขอใบอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐอย่างถูกต้อง ตลอดจนทำตามกฎระเบียบ 2) การร่วมกำหนดนโยบาย พบว่า เป็นลักษณะ top-down ประกอบกับหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบกิจการขนส่งสาธารณะ ทั้ง 4 รูปแบบ มีนโยบายเป็นของแต่ละหน่วยงาน นโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการขนส่งสาธารณะจึงเป็นนโยบายที่หน่วยงานภาครัฐมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย ภาคเอกชนอยู่ในฐานะผู้ปฏิบัติตามนโยบาย 3) การใช้ทรัพยากรแบบพึ่งพากัน พบว่า ภาครัฐไม่ได้สนับสนุนงบประมาณให้แก่ภาคเอกชนโดยตรง แต่มีกิจกรรมที่ถือว่ามีการใช้ทรัพยากรแบบพึ่งพากัน เช่น

ภาครัฐสนับสนุนบุคลากรเป็นวิทยากรอบรม หรือการแชร์ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น 4) การมุ่งผลประโยชน์ส่วนรวม พบว่า ทุกฝ่ายต่างได้ประโยชน์ ภาครัฐบรรลุเป้าหมายในการจัดหาบริการสาธารณะ ภาคเอกชนได้ประโยชน์เชิงธุรกิจและสามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาคประชาชนได้ใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวก ปลอดภัย

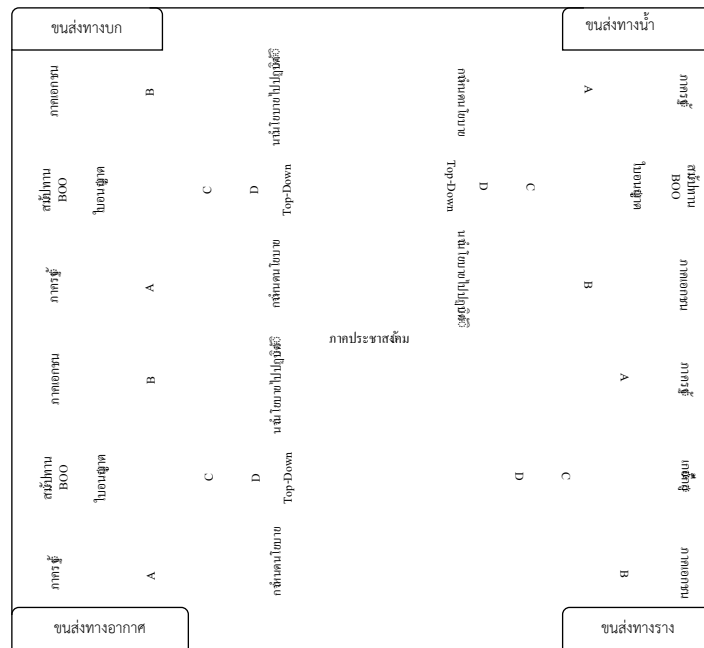
2. ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกันทั้ง 8 ประการ คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งประโยชน์สาธารณะ ภาครัฐและภาคเอกชนมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการในด้านความสะดวก ความปลอดภัย ความมีมาตรฐานของบริการ เห็นได้จากวิสัยทัศน์ของแต่ละองค์กร 2) ทักษะที่ดีต่อความร่วมมือของทุกฝ่าย การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะได้นั้น หน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง วิสัยทัศน์ที่มีจุดมุ่งหมายในการทำนองเดียวกันจึงก่อให้เกิดเป็นทัศนคติที่ดีต่อความร่วมมือของทุกฝ่าย 3) ความสมัครใจ พบว่า เอกชนสมัครใจในการยื่นคำขอรับอนุญาตดำเนินการขนส่งต่อหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นนำไปสู่ความร่วมมือกับภาครัฐในเรื่องต่าง ๆ 4) ความร่วมมืออย่างเป็นหุ้นส่วน ในที่นี้หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกัน หน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ควบคุม ดูแลผู้ประกอบการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ในขณะเดียวกันผู้ประกอบการภาคเอกชนก็ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ระบุในใบอนุญาต 5) ความจริงใจและโปร่งใส ภาครัฐและภาคเอกชนดำเนินงานร่วมกันบนพื้นฐานความจริงใจโปร่งใส เช่น การรับคำร้องยื่นคำขอประกอบกิจการขนส่งสาธารณะ หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบจะประกาศให้ทราบในวงกว้างอย่างเปิดเผย กระบวนการคัดเลือกเป็นไปอย่างโปร่งใส ทำให้เกิดความไว้วางใจกัน 6) การสร้างความสัมพันธ์ ในลักษณะการเข้าตรวจสอบเป็นการตรวจเยี่ยมที่เป็นกัลยาณมิตร เป็นการปฏิบัติเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังมีการประชุมแลกเปลี่ยนกับผู้ประกอบการเป็นระยะ ๆ และมีการสร้างความสัมพันธ์ภายในภาคเอกชนด้วยกันเองเพื่อสร้างความร่วมมือในการเชื่อมต่อการเดินทาง เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความสะดวกมากยิ่งขึ้น 7) การสื่อสารระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เป็นการประชุมที่เป็นทางการ และรูปแบบการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ 8) การมีผลประโยชน์ร่วม มีลักษณะเป็น win-win คือ ผู้รับบริการได้รับความสะดวก ปลอดภัย และสามารถเชื่อมต่อการเดินทางในทุกช่องทาง ทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และทางราง ได้อย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบการได้รับผลตอบแทนเชิงธุรกิจ ส่วนหน่วยงานภาครัฐบรรลุภารกิจที่รับผิดชอบในการควบคุม ตรวจสอบ จัดการ

3. ปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งเป็น 4 ประเด็น 1) ด้านความชัดเจน และความสอดคล้องของนโยบาย พบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีนโยบายแตกต่างกันตามภารกิจของแต่ละหน่วย เมื่อประสานการทำงานที่ต้องบูรณาการและต้องขับเคลื่อนการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันก็มักเกิดอุปสรรคปัญหาในการปฏิบัติงาน รวมถึงปัญหาที่เกิดการขาดมาตรการที่ชัดเจน ขาดการกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กรณีรถเถื่อน การวิ่งทับซ้อนเส้นทาง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เกิดจากบุคลากรภาครัฐมีความเข้าใจในเรื่องการใช้กฎระเบียบหรือข้อตกลงระหว่างหน่วยงานที่ไม่ตรงกัน อาจทำให้มีการเข้าใจและ การปฏิบัติที่คลาดเคลื่อนได้ ส่วนภาคเอกชน พบว่า มีปัญหาความไม่สอดคล้องกันของนโยบาย เช่น กรณีนโยบายของรัฐที่ไม่อนุญาตให้ใช้รถตู้วิ่งรับส่งผู้โดยสาร โดยมองที่ปัญหาเรื่องความปลอดภัยเป็นหลัก

แต่ขาดการพิจารณาสภาพการคมนาคมที่เป็นจริงในระดับพื้นที่ว่าบางเส้นทางไม่เหมาะสมกับการใช้รถไมโครบัส หรือกรณีเสื้อชูชีพที่ใช้ในเรือรับส่งผู้โดยสารไปยังเกาะต่าง ๆ ภาครัฐขาดความชัดเจนในข้อกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ทำให้ผู้ประกอบการไม่รู้ว่าเสื้อชูชีพของบริษัทใดที่ภาครัฐห้ามใช้ และที่เป็นมาตรฐานต้องมีคุณสมบัติอย่างไร 2) ด้านการสนับสนุนนโยบาย ขาดการสนับสนุนจากส่วนกลาง ด้านงบประมาณและผู้เชี่ยวชาญอย่างเพียงพอในหน่วยงานระดับพื้นที่ ทำให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร นอกจากนี้ ในการปฏิบัติตามนโยบายของภาครัฐ เช่น การเปลี่ยนรถตู้โดยสารเป็นรถไมโครบัส ทำให้ภาคเอกชนต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น โดยภาครัฐไม่ได้ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนอย่างเพียงพอ 3) ความซับซ้อนในการบริหารงาน เกิดจากมีหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อมีอุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการทำงาน การแก้ไขปัญหาเกิดความล่าช้า ทับซ้อน หรือเกิดความไม่สะดวกแก่ทั้งหน่วยงานราชการด้วยกันเองและเอกชนผู้ประกอบการ ดังเช่นกรณีการจัดระบบรถโดยสารสาธารณะในพื้นที่ท่าอากาศยานซึ่งมีหน่วยงานเกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ได้แก่ ขนส่งจังหวัด การท่าอากาศยาน และเอกชนผู้ได้รับสิทธิบริหารพื้นที่ ทำให้เป็นข้อจำกัดในการแก้ไขปัญหา, ปัญหา demand-supply ระหว่างจำนวนผู้โดยสารและรถโดยสาร เป็นต้น 4) การจัดสรรทรัพยากร ทั้งด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น รวมถึงผู้เชี่ยวชาญ เป็นไปอย่างจำกัด และมักจัดสรรงบประมาณกระจายไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบแต่ละประเภทการขนส่ง ทำให้ขาดความเป็นเอกภาพ เป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะของจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่อง

4. แนวทางพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากสภาพปัญหา ทำให้เกิดแนวทางพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 5 ประการ คือ 1) หน่วยงานภาครัฐเสนอให้กระตุ้นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยการทำงานลักษณะเครือข่ายที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น 2) หน่วยงานภาครัฐเสนอว่า ควรจัดให้มีการประชุมหารือร่วมกันทุกฝ่าย เพื่อหาสาเหตุของปัญหาร่วมกัน และหากองค์กรใดมีปัญหาที่ต้องการให้หน่วยอื่นเข้ามาร่วมแก้ปัญหา ก็จะได้พิจารณาหาความร่วมมือ หากได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายก็จะสามารถบูรณาการการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) หน่วยงานภาคเอกชนเสนอว่า เพื่อให้สามารถพัฒนาความร่วมมือดังกล่าวภาครัฐควรหันมาดูแลผู้ประกอบการมากกว่าที่เป็นอยู่ จากผลกระทบทางเศรษฐกิจทำให้มีค่าใช้จ่ายสูง รัฐควรมีงบประมาณสนับสนุนช่วยเหลือผู้ประกอบการ เช่น ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ 4) รัฐควรมีมาตรการที่เข้มงวดในการควบคุมการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่ให้ความร่วมมือกับรัฐ เช่น มีข้อบังคับเรื่องการตรวจสภาพรถ การจับกุมรถที่ไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น 5) ภาคเอกชนต้องการให้พัฒนาระบบการขนส่งโดยความร่วมมือของทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีความยั่งยืน การที่รัฐมีบทบาทหน้าที่ชัดเจนทำให้การรวมตัวเป็นพันธมิตรค่อนข้างยาก รัฐควรเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอต่าง ๆ มากขึ้น

จากองค์ความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยนำมาเขียนเป็นแผนภาพแสดงถึงความสัมพันธ์ของการขนส่งสาธารณะทุกรูปแบบมีการเชื่อมโยงเข้าถึงกัน ซึ่งมีปัจจัยต่าง ๆ เชื่อมโยงตามประเด็น A-D ดังภาพ

ภาพที่ 2 แผนภาพสรุปข้อค้นพบจากการวิจัย

จากภาพที่ 2 แสดงความเชื่อมโยงของระบบขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และทางราง และแต่ละระบบขนส่งมีรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชนตามปัจจัยต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกันตามประเด็น A-D ซึ่งระบบขนส่งสาธารณะทั้ง 4 ต่างมุ่งประโยชน์สูงสุดที่ภาคประชาชน ในส่วนของประเด็น A-D สรุปได้ดังนี้ คือ

A) ลักษณะความร่วมมือ คือ

- ภาคเอกชนมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ
- ภาครัฐเป็นฝ่ายกำหนดนโยบาย ลักษณะ Top-down
- ใช้ทรัพยากรแบบพึ่งพากัน เช่น บุคลากร ข้อมูลข่าวสาร
- มุ่งประโยชน์ส่วนรวม เพื่อพัฒนาการเชื่อมต่อระบบการขนส่งสาธารณะเข้าด้วยกัน (seamless connectivity)

connectivity

B) ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการความร่วมมือ คือ

- วิสัยทัศน์ที่มุ่งประโยชน์สาธารณะ ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ
- ทุกฝ่ายมีทัศนคติที่ดีต่อความร่วมมือ
- ภาคเอกชนมีความสมัครใจในการยื่นขอใบอนุญาตดำเนินการ นำไปสู่ความร่วมมือในด้านอื่น ๆ
- ความร่วมมืออย่างเป็นหุ้นส่วน ร่วมกันปฏิบัติงานตามภารกิจและความรับผิดชอบของตน
- ดำเนินงานร่วมกันบนพื้นฐานความจริงใจและโปร่งใส
- การสร้างความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร
- การสื่อสารทั้งแบบเป็นทางการและไม่ทางการ
- มีผลประโยชน์ต่างตอบแทน (win-win) ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

C) ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการความร่วมมือ คือ

- ความไม่ชัดเจนและความไม่สอดคล้องของนโยบาย

- ภาครัฐขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ และผู้เชี่ยวชาญ
- มีความซับซ้อนในการบริหารงาน เนื่องจากมีหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้อง
- การจัดสรรทรัพยากรขาดความเป็นเอกภาพ เพราะกระจายไปแต่ละหน่วยงาน

D) แนวทางพัฒนาความร่วมมือ คือ

- ภาครัฐควรกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในลักษณะเครือข่าย
- จัดให้มีการประชุมร่วม
- ช่วยเหลือด้านเงินทุน
- เพิ่มความเข้มงวดในการดำเนินการต่าง ๆ
- เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะหรือร่วมกำหนด

นโยบาย

อภิปรายผล

ผู้วิจัยทำการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ลักษณะการจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า แนวคิดการจัดการแบบประสานความร่วมมือ เป็นรูปแบบที่ภาครัฐและภาคเอกชนร่วมมือกันขับเคลื่อนขนส่งสาธารณะทางบก ทางเรือ ทางอากาศ ยกเว้นการขนส่งสาธารณะทางรถไฟ ที่ผูกขาดดำเนินการโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ ความร่วมมือดังกล่าวมีลักษณะเป็นความร่วมมือแบบการให้สัมปทานแก่ผู้ประกอบการภาคเอกชน โดยการให้ใบอนุญาตแบบมีกำหนดเวลา ภายใต้เงื่อนไขหลักเกณฑ์และข้อปฏิบัติต่าง ๆ ที่ภาครัฐเป็นผู้กำหนด สอดคล้องกับแนวคิดของ Brealey, Cooper, and Habib (1977) ที่ว่า ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนโดยการให้สัมปทานแบบ Built-Own-Operate (BOO) คือ การที่ภาครัฐให้สิทธิผูกขาดกับภาคเอกชนในการผลิตสินค้าหรือบริการภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ โดยภาคเอกชนเป็นผู้ลงทุน ดำเนินการ ไม่ต้องโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ได้รับสัมปทานให้กับภาครัฐ ในรูปแบบนี้เป็นการที่ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินงานเพื่อแบ่งเบาภาระของภาครัฐในด้านลักษณะการจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน 1) ในมิติของการมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ จากการวิจัยพบว่า การขนส่งสาธารณะของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีครบ 4 ประเภท คือ การขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และ ทางราง ผู้ประกอบการขนส่งภาคเอกชนทุกรายล้วนตัดสินใจเข้าร่วมกับภาครัฐ โดยการสมัครใจยื่นขอรับใบอนุญาตจากหน่วยงานภาครัฐ (ยกเว้น การขนส่งทางราง ผูกขาดดำเนินการโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย) จึงนับได้ว่าความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในกิจการขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นไปโดยความสมัครใจ 2) ในมิติการร่วมกำหนดนโยบาย จากการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการเอกชนไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กล่าวคือ หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบ วิธีการปฏิบัติให้ภาคเอกชนปฏิบัติตาม เป็นลักษณะการจัดการความร่วมมือที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Agranoff and McGuire (2003, 69) ที่ว่า ลักษณะการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในแนวตั้งนั้น ภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (policy making and strategy making) 3) ในมิติการใช้ทรัพยากรแบบพึ่งพากัน

จากการวิจัยพบว่า ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นกิจกรรมที่ภาครัฐไม่มีนโยบายในการอุดหนุนหรือสนับสนุนด้านการเงินและงบประมาณแก่ภาคเอกชนที่ได้รับใบอนุญาตโดยตรง แต่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมเจ้าท่า ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบกิจการขนส่งสาธารณะทางเรือ จะให้การสนับสนุนแก่ผู้ประกอบการในเรื่องข้อมูลเกี่ยวกับสภาพอากาศ คลื่นลมในทะเล การขนส่งสาธารณะทางอากาศ และ สำนักงานขนส่งจังหวัดสุราษฎร์ธานี จัดส่งบุคลากรเป็นวิทยากรในการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานของภาคเอกชน สำหรับกิจการขนส่งสาธารณะทางราง อยู่ในความรับผิดชอบและดำเนินการแบบผูกขาดโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย จึงไม่มีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรกับภาคเอกชน สภาพการจัดการความร่วมมือเช่นนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Agranoff and McGuire (2003) ที่ให้ความเห็นไว้ว่า ลักษณะความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน จะต้องมิตีของการแลกเปลี่ยนทรัพยากร 4) ในมิติการมุ่งผลประโยชน์ส่วนรวม จากการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการภาคเอกชนต้องได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบ ทั้งกิจการขนส่งสาธารณะทางรถโดยสาร กิจการขนส่งสาธารณะทางเรือ และกิจการขนส่งสาธารณะทางอากาศ ประกอบกับหน่วยราชการภาครัฐที่รับผิดชอบมีอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และข้อปฏิบัติต่าง ๆ ให้ภาคเอกชนผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตนำไปปฏิบัติ ภายใต้การติดตามควบคุมของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน คือ การจัดบริการขนส่งสาธารณะที่มีความทันสมัย ปลอดภัย สามารถอำนวยความสะดวกตามความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม และได้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือได้ว่าทั้งหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการภาคเอกชนมีจุดมุ่งหมายที่มุ่งผลประโยชน์ส่วนรวม

2. ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากข้อสรุป 8 ประการดังที่กล่าวไปแล้วนั้น ได้สอดคล้องกับแนวคิดของ โกวิท พวงงาม (2552); Agranoff (2006) ที่ว่า ลักษณะสำคัญของความร่วมมือที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งประโยชน์สาธารณะ นับเป็นเงื่อนไขสำคัญ เพราะหากผู้บริหารมองเห็นถึงประโยชน์ระยะยาวของประเทศชาติและประชาชน ก็จะสามารถนำสู่ความร่วมมือได้ง่ายขึ้น 2) การมีทัศนคติที่ดีเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จในการประสานความร่วมมือ เพราะทัศนคติที่ดีจะทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะร่วมมือ มีความยืดหยุ่นและพยายามหาคำตอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขต่อไป 3) ความร่วมมืออย่างเป็นหุ้นส่วน เป็นอีกเงื่อนไขที่สำคัญ ทั้งนี้องค์การที่เข้าร่วมหารือเพื่อให้เกิดความร่วมมือต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคเท่าเทียม 4) ความจริงใจและโปร่งใสในการร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนนับตั้งแต่เริ่มดำเนินการตามข้อตกลงความร่วมมือจะนำไปสู่ความเชื่อใจซึ่งกันและกันในช่วงขั้นตอนการดำเนินการ 5) การเริ่มต้นจากการวางเป้าหมายร่วมกัน โดยมีรายละเอียดที่ชัดเจนหรือมีการแลกเปลี่ยนเป้าหมายซึ่งกันและกันเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน 6) ต้องมีการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารซึ่งกันและกัน เช่น การจัดประชุมทางไกล การจัดฐานข้อมูลร่วมกัน ตลอดจนเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะช่วยในการตัดสินใจ 7) การมีข้อมูลข้อเท็จจริงที่เพียงพอในการเริ่มความร่วมมือและดำเนินการประสานความร่วมมือ จะต้องต้องมีข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการที่จะร่วมมืออย่างเพียงพอในการตัดสินใจ

3. สภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการความร่วมมือระหว่างภาค รัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 1) ความชัดเจนและความสอดคล้องกันของนโยบาย พบว่า การจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เฉพาะกิจการที่เกี่ยวข้องกับกิจการขนส่งสาธารณะทางรถโดยสารที่มีอุปสรรคปัญหาจากความไม่สอดคล้องกันของนโยบาย กรณีนโยบายให้เปลี่ยนลักษณะของรถโดยสาร จากรถตู้เป็นรถไมโครบัส ไม่สอดคล้องกับสภาพผิวจราจรของบางเส้นทางที่มีสภาพเล็กแคบไม่เหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพของรถไมโครบัส ในขณะที่รถตู้ซึ่งมีขนาดเล็กกว่าสามารถวิ่งเข้าตรอกซอยหรือเส้นทางที่มีถนนเล็กแคบได้ดีกว่า แต่ก็มีนโยบายไม่อนุญาตให้รถตู้โดยสารวิ่งรับส่งผู้โดยสารเนื่องจากเกรงว่าจะเกิดความไม่ปลอดภัย เป็นต้น ชัดเจนอุปสรรคปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบกิจการขนส่งสาธารณะทางรถโดยสาร และที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการกิจการขนส่งสาธารณะทางเรือข้ามต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2549); Derthick (1972) ที่ว่านโยบายที่มีวัตถุประสงค์ไม่ชัดเจน หรือมีวัตถุประสงค์ไม่สอดคล้องกัน เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความล้มเหลว หรือเป็นอุปสรรคปัญหาในการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Van Meter and Van Horn (1975) ที่ชี้ให้เห็นว่า ถ้าวัตถุประสงค์ของนโยบายไม่ชัดเจน ย่อมเป็นปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ 2) การสนับสนุนนโยบาย พบว่า ผู้ประกอบการกิจการขนส่งสาธารณะทางรถโดยสารมีอุปสรรคเนื่องจาก มีกลุ่มบุคคลที่นำรถผิดกฎหมายมาเดินรถ และมีผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานขนส่งจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำการรับส่งผู้โดยสารแข่งกับผู้ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาต ทำให้ผู้ประกอบการที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกรมการขนส่งทางบกขาดศักยภาพในการสะสมทุนเพื่อพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะให้มีความทันสมัย ปลอดภัย อันเป็นเป้าประสงค์ร่วมกันทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน อุปสรรคปัญหาที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า ภาครัฐยังให้การสนับสนุนนโยบายด้านการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะไม่เพียงพอ 3) ความซับซ้อนในการบริหารงาน เนื่องจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีระบบขนส่งสาธารณะที่หลากหลาย ประกอบด้วย การขนส่งสาธารณะทางรถโดยสาร ทางรถไฟ ทางเรือ และทางอากาศ จึงมีหน่วยงานราชการหลายหน่วยงานที่ต่างก็รับผิดชอบตามภารกิจในหน่วยงานของตนทำให้เกิดความซับซ้อนในการบริหารจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นการแก้ไขจะเป็นไปอย่างล่าช้า อุปสรรคปัญหาที่เกิดขึ้นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของสมบัติ อารังธัญวงศ์ (2549) ที่ว่า ยังมีหน่วยงานหรือองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปปฏิบัติตามเพียงใด การบริหารงานในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติก็ยังคงมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น 4) การจัดสรรทรัพยากร พบว่า การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น รวมถึงผู้เชี่ยวชาญ จากส่วนกลางเป็นไปอย่างจำกัด และมีลักษณะกระจายไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจที่แตกต่างกัน ทำให้ขาดความเป็นเอกภาพ เป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนนโยบายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สภาพการณ์ดังกล่าวไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Van Meter and Van Horn (1975) ที่ว่า 4Ms คือ คน (man) ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลทั้งหมดที่กิจการมีอยู่ทั้งระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ เงินทุน (money or capital) ที่ใช้ในการดำเนินกิจการ วัสดุอุปกรณ์ (material) ซึ่งเป็นความจำเป็นในการดำเนินงาน เช่น เครื่องจักร วัตถุดิบ วัสดุใช้สอย รวมทั้งอาคารและที่ดิน และการจัดการ (management) คือวิธีการหรือกระบวนการในการนำปัจจัยเหล่านั้นมาดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. แนวทางพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนนโยบายขนส่งสาธารณะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในกรณีนี้ 5 ประเด็น คือ 1) ภาครัฐควรกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายที่เปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจมากขึ้น 2) ภาครัฐควรจัดให้มีการประชุมร่วมระหว่างหน่วยงานและผู้ประกอบการเพื่อหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข 3) ภาครัฐควรมีแนวทางในการสนับสนุนช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่ผู้ประกอบการภาคเอกชน 4) ภาครัฐควรเพิ่มความเข้มงวดในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อปราบปรามผู้ที่ประกอบการโดยไม่ได้รับอนุญาต 5) ภาครัฐควรเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะมากขึ้น โดยรัฐควรลดบทบาทการเป็นผู้กำหนดหลักเพียงฝ่ายเดียว เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการร่วมมืออย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐควรมีนโยบายหรือมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดขึ้นเพื่อควบคุมกวดขันการละเมิดใบอนุญาต รวมถึงการประกอบการโดยไม่มีใบอนุญาตอย่างจริงจัง เช่น ที่ผ่านมายังมีผู้ประกอบการขนส่งทางบกบางรายที่ไม่มีใบอนุญาต แต่ก็นำรถยนต์มาวิ่งรับส่งผู้โดยสาร หรือที่เรียกว่ารถเถื่อน ซึ่งในพื้นที่สนามบินสุราษฎร์ธานีก็ยังมีปรากฏให้เห็นอย่างเรื่อย ๆ จากปัญหานี้ทำให้ผู้ประกอบการที่ไม่มีใบอนุญาตเข้ามาแย่งชิงส่วนแบ่งผู้ประกอบการที่มีใบอนุญาต หรือแย่งลูกค้าผู้โดยสารกันเกิดขึ้น เป็นต้น ภาครัฐจึงควรออกมาตรการหรือบทลงโทษขั้นเด็ดขาด เพื่อให้ผู้ประกอบการที่มีใบอนุญาต ทำตามกฎระเบียบ ได้ประโยชน์สูงสุด

2. ภาครัฐควรหามาตรการเพื่ออำนวยความสะดวกให้ภาคเอกชนมีศักยภาพด้านเงินทุนมากขึ้น และหามาตรการเพื่อลดภาระของภาคเอกชนอันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐ เพื่อให้เอกชนมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะที่สามารถเชื่อมต่อช่องทางต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังเช่นในปี 2561 จากนโยบายการเปลี่ยนรถตู้โดยสารที่มีอายุการใช้งานครบ 10 ปี มาเป็นรถโดยสารขนาดเล็กที่มีมาตรฐานความปลอดภัยเป็นไปตามที่กรมการขนส่ง กระทรวงคมนาคมกำหนด กรมการขนส่งทางบกจึงร่วมกับธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม และ บริษัท ขนส่ง จำกัด โดยการออกสินเชื่อ Krungthai mini bus เพื่อสนับสนุนเงินทุนให้กับผู้ประกอบการรถตู้โดยสารเปลี่ยนมาเป็นรถโดยสารขนาดเล็กที่มีมาตรฐาน นอกจากนี้กรมการขนส่งทางบกได้ประสานความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมยานยนต์เพื่อจัดหาและนำเข้ารถโดยสารขนาดเล็กจากต่างประเทศ ควบคู่กับการพัฒนาอุตสาหกรรมประกอบรถโดยสารในประเทศให้สามารถรองรับความต้องการของผู้ประกอบการได้ (กรมการขนส่งทางบก, 2561) นอกจากนี้ภาครัฐมีมาตรการการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามารองรับการให้บริการ เช่น ระบบตั๋วร่วม (e-ticket system) อย่างไรก็ตาม รถที่ใช้ประกอบกิจการหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัย ต้องใช้เงินทุนมาก ผู้ประกอบการรายย่อยอาจเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ยาก ภาครัฐจึงควรเข้ามาสนับสนุนให้มากกว่านี้อาจเป็นการเพิ่มช่องทางของแหล่งเงินทุน การลดดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น

3. หน่วยงานภาครัฐควรจัดให้มีเวทีสาธารณะ เพื่อรับฟังความคิดเห็น ความต้องการ และข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย โครงการและกิจกรรมการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ เนื่องจากกิจการขนส่งสาธารณะจะมีผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวนมาก ที่ผ่านมา

ภาครัฐมีบทบาทในฐานะผู้กำหนดนโยบายซึ่งมีลักษณะเป็นแบบจากบนลงล่าง (top-down) มากกว่าที่จะเป็นแบบล่างขึ้นบน (bottom-up) การจัดให้มีเวทีสาธารณะ จะทำให้ทราบถึงปัญหา หรือได้ข้อคิดคำแนะนำใหม่ ๆ จากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาแผน/นโยบายต่อไป เช่น อาจมีการจัดปราศรัยที่ศาลากลางจังหวัดถึงปัญหาด้านการขนส่งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ และทางราง การหารือร่วมกันป้องกันอุบัติเหตุวันหยุดยาว เป็นต้น

4. ควรมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนเพื่อพัฒนาลักษณะการจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อบรรลุเป้าหมายการเชื่อมต่อการขนส่งสาธารณะที่ทันสมัย ปลอดภัย

5. ภาครัฐควรเพิ่มบทบาทการเป็นผู้ประสานเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ มากกว่าการมีบทบาทเป็นฝ่ายกำหนดเพียงฝ่ายเดียว โดยนำความคิดเรื่องเครือข่ายนโยบายมาเป็นกรอบในการดำเนินงาน ส่วนใหญ่การจัดประชุมสัมมนาจะมีขึ้นในกรุงเทพ ซึ่งตามจังหวัดต่าง ๆ มีการประชุมสัมมนาไม่มากนัก หรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ การที่ภาครัฐเพิ่มบทบาทในการเป็นเจ้าภาพจัดประชุมสัมมนาในจังหวัดต่าง ๆ จะทำให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และระหว่างภาคเอกชนด้วยกันเอง เกิดความสัมพันธที่ดี ทำให้ระบบขนส่งสาธารณะเกิดการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

กรมการขนส่งทางบก. (2561). *กรมการขนส่งทางบกจับมือธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) บริษัทขนส่ง จำกัด และ บริษัทประกันสินเชื่อบุคคลสาทรคมนาคม เพิ่มศักยภาพแก่ผู้ประกอบการขนส่งร่วมกำหนดมาตรการสนับสนุนและส่งเสริมการให้บริการด้วยรถโดยสารขนาดเล็กที่ได้มาตรฐาน เพื่อยกระดับความปลอดภัยและการให้บริการด้วยรถโดยสารสาธารณะอย่างเป็นรูปธรรม*. ค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2563, จาก https://www.dlt.go.th/th/publicnews/view.php?_did=2088

โกวิทย์ พวงงาม. (2552). *การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2549). *นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ*. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.

Agranoff, R, & McGuire, M. (2003). *Collaborative public management: new strategies for local governments*. Washington, D.C.: Georgetown University Press.

Agranoff, R. (2006). Inside Collaborative Networks: Ten Lessons for Public Managers. *Public Administration Review*, 66 (S1), 56-65.

Brealey, R. A., Cooper, I. A., & Habib, M. A. (1997). Investment appraisal in the public sector. *Oxford Review of Economic Policy*, 13(4), 12-28.

Derthick, M. (1972). *New Town In-Town*. Washington, DC.: The Urban Institute.

Hogwood, B.W. and Gunn, L.A. (1984). *Policy analysis for the Real World*. Oxford: Oxford University Press.

- Mattessich, P., Murray-Close, M., & Monsey, B. (2001). *Wilder Collaboration Factors Inventory*. St. Paul, MN: Wilder Research.
- Van Meter, D. S., & Van Horn, Carl E. (1975). The Policy Implementation Process: A Conceptual Framework. *Administration and Society*, 6(4), 445-487.

ผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน โดยใช้รูปแบบ
Storyline Model ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Achievement Chinese Communication Skills Using the Storyline
Model in Grade 11, Demonstration School of Suan Sunandha
Rajabhat University

กิตติพงษ์ เสนาะสรรพ¹, ศุภานัน สิทธิเลิศ²
Kittipong Sanorsran¹, Supanan Sittilerd²
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2}
Suan Sunandha Rajabhat University^{1,2}
Email: Thefirst_champ@live.com¹

Received: 2021-03-10; Revised: 2021-03-30; Accepted: 2021-03-31

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน ก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลากจากห้องเรียน จำนวน 1 ห้อง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน รายวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 2 เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน ทดสอบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีน ก่อน และหลังเรียนโดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ โดยใช้การทดสอบค่าวิกฤต (t-test) แบบ Dependent Sample

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน โดยใช้รูปแบบ Storyline Model ในภาพรวมนักเรียนมีความก้าวหน้าในการสื่อสารภาษาจีน แสดงว่าผู้เรียนมีความสามารถทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนสรุปว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสอนแบบสตอรี่ไลน์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเรียนรู้, ผลสัมฤทธิ์, รูปแบบการสอนแบบสตอรี่ไลน์, ทักษะการสื่อสาร

Abstract

The purpose of this research is to study the achievement of the Chinese language communication skills of grade 11 students from Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University in order to compare the learning achievement in Chinese communication skills before and after learning by using the storyline pattern activities of grade 11 students from Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University. The researcher uses simple random methods from draw lots and 30 students in the classroom. The tool for creating achievement test in Chinese language learning, Chinese language for communication 2 subject, as 4 multiple-choices of 40 questions by using Inferential statistics in order to test the differences in achievement scores on Chinese language learning skills before and after learning with storyline pattern process by using the t-test, Dependent samples test, (t-test).

The study indicated that learning achievement in Chinese Language Communication Skills of grade 11 students from Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University. Prior to learning, the average achievement of learning Chinese communication skills was based on the storyline pattern. The perspective of students had got advanced communication skills in Chinese which means that they have gathered their skills more than before learning the language. The conclusion is that the series of learning activities through the teaching storyline pattern process for grade 11 students is efficiently and is able to create the activity to the learners.

Keywords: Learning Behavior, Achievement, Storyline pattern process, Communication Skills.

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทั่วทั้งโลกประเทศไทยเป็นองคาพยพหนึ่งในสังคมโลกที่ไม่อาจหลุดพ้นหรือต้านทานความเปลี่ยนแปลงทั้งปวงนั้นได้ ด้วยความจำเป็นและความสำคัญดังกล่าว ทำให้รัฐบาลไทยยุค พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้าคณะรัฐบาล ได้พยายามที่จะเร่งรัดพัฒนา ระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคม การเมืองการปกครอง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้ก้าวหน้าทัดเทียมนานาชาติ และเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะด้านการศึกษาของประเทศ โดยได้กำหนดแนวนโยบายด้านการศึกษาไว้ชัดเจนว่า การจัดการศึกษาจะต้องพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นในยุคศตวรรษที่ 21 ให้กับเด็กและเยาวชน ซึ่งได้กลายมาเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จของคนรุ่นใหม่ หากกล่าวถึงทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สมรรถนะที่โดดเด่นและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปคือ ความรู้ความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ อย่างน้อย 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน

ในอนาคตภาษาจีนจะเป็นภาษาที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของโลก หากคนในประเทศใดในเครือข่ายประชาคมโลกสามารถติดต่อสื่อสารด้วยภาษาจีนได้ ก็จะทำให้ได้เปรียบและรู้เท่าทัน กับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทำให้ประเทศไทยพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงยั่งยืน ด้วยเหตุผลดังกล่าว ภาษาจีนจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน การประกอบอาชีพหลากหลาย เช่น การท่องเที่ยว การค้าขายกับประเทศจีน องค์การธุรกิจระหว่างไทยจีน ภาษาจีนจึงเป็นภาษาที่ได้รับความนิยมจากเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป

มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากสถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ทั้งในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน โดยเริ่มจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ที่เป็นการศึกษาปฐมวัย ชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งนับวันจะทวีความสำคัญและขยายวงกว้างขวางมากยิ่งขึ้นไปเรื่อย ๆ ระบบการศึกษาไทยจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในการพัฒนานักเรียนทักษะการสื่อสารด้วยภาษาต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

อย่างไรก็ตามการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และการศึกษาของประเทศไทยในยุค 4.0 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปีพุทธศักราช 2551 และฉบับปรับปรุงปี พุทธศักราช 2560 เป็นมาตรฐานแกนกลางในระดับชาติ และให้สถานศึกษานำมามาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดแกนกลาง ซึ่งเป็นกรอบทิศทางไปสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างอิสระและตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา และนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ คือ มีความรู้ มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง มีสมรรถนะในการแสวงหาและเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระวิชาภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ให้สถานศึกษานำไปสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดทำคำอธิบายรายวิชาภาษาต่างประเทศได้อย่างอิสระ จากการศึกษาเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า นักเรียนนำความรู้จากการเรียนในห้องเรียนไปใช้ในการสอบเท่านั้น แต่ไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียน และจากการสอบถามผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย สรุปลงได้ภาษาจีนเป็นภาษาที่มีความสำคัญและมีบทบาททางด้านเศรษฐกิจในอนาคต จึงต้องการให้บุตรหลานได้เรียนภาษาจีนเป็นภาษาที่ 3 นอกเหนือจากภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และคาดหวังให้บุตรหลานสามารถใช้ภาษาจีนได้คล่อง เพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพในอนาคตได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชา การสื่อสารภาษาจีน ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการสอนใหม่โดยการคิดค้นสื่อนวัตกรรมแปลกใหม่ ที่มีความหลากหลาย และมีความเหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนให้กับผู้เรียนแต่ละบุคคล การจะพัฒนา ผู้เรียนให้สามารถสื่อสารภาษาจีนได้คล่องนั้นก็ต้องอาศัยการฝึกฝนทักษะ จากการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งต้องมีความถี่ของการฝึกฝนสูงโดยที่ผู้เรียนไม่รู้สึกรำคาญต่อการฝึกฝน ทักษะนั้น ๆ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) จึงเป็นนวัตกรรมหนึ่งที่ ผู้วิจัยสนใจจะนำมาใช้พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีน เนื่องจากเป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะด้วยการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง มีการผูกเรื่องแต่ละตอนให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเรียงลำดับเหตุการณ์ การวัดและประเมินผลแบบวัดทักษะการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจว่า การจัดการเรียนรู้รูปแบบสตอรี่ไลน์จะสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาได้หรือไม่ ผู้วิจัยจึงศึกษาวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนโดยใช้รูปแบบสตอรี่ไลน์ (Storyline Model) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน ก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ขอบเขตเนื้อหา

ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในรายวิชา ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 2 รวมจำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ คือ งานอดิเรก โดยใช้รูปแบบสตอรี่ไลน์ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ละ 2 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง

การทบทวนวรรณกรรม

วลัย พานิช (2545) กล่าวว่า วิธีสตอรี่ไลน์ คือมาจากคำว่า Story และ Line ซึ่งหมายถึง เส้นทางของ เรื่องหรือแนวของเรื่อง เป็นการดำเนินเรื่องที่เรียงติดต่อกันเป็นลำดับจุดเส้นเชือก

วลัย พานิช (2544) ได้สรุปหลักการสอนของวิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ไว้ดังนี้

1. เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์เน้นแนวคิดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-centeredness) ของ John Dewey ที่ว่าเด็กต้องมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนรู้ของตนเอง ในวิธีสตอรี่ไลน์นั้น ผู้สอนเน้นคุณค่าของประสบการณ์เดิมและทักษะเดิมของนักเรียน ซึ่งจะเป็พื้นฐานสำคัญในการสร้าง ความรู้และประสบการณ์ใหม่ของผู้เรียนและผู้เรียนจะเป็นผู้แสวงหาและติดตามการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. เน้นการปฏิบัติและการเสริมแรง วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ถือว่าการสร้างสรรค์องค์ความรู้ (Constructivist way of working) นั่นคือ ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เน้นเรื่องการตัดสินใจและการ แก้ปัญหา วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์เป็นการเรียนรู้อย่างกระฉับกระเฉง จะช่วยในเรื่องพัฒนาการทางด้าน สติปัญญา ทักษะทางภาษาและทางสังคม และทัศนคติแก่ผู้เรียน ผู้เรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ จะได้ประสบการณ์การทำงานซึ่งผู้สอนให้ความสำคัญในการทำงานนั้นและสิ่งนี้จะเป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียน ได้ทำงานเพื่อให้การเรียนรู้มีคุณค่าและมีความหมาย

3. เน้นการเรียนการสอนที่เป็นบูรณาการ วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์เป็นการสอนบูรณาการเนื้อหา หลักสูตรและกระบวนการ โดยสามารถรวมวิชาสังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ สิ่งแวดล้อมและ ภาษาสอนรวมกันได้ภายใต้หัวข้อเดียวกันเพราะในชีวิตประจำวันนั้นคนในสังคมอาจต้องใช้กระบวนการคิด หลากหลายจากหลายเนื้อหาสาระมาช่วยแก้ปัญหาจึงเป็นการฝึกทักษะ แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

4. เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพในการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมในวิธีสตอรี่ไลน์นั้นเป็นการบูรณา การจึงมีหลากหลายรูปแบบที่มีความแตกต่างกันในเรื่องความยากง่าย ผู้เรียนทุกคนจะแสดงความสามารถตาม ศักยภาพที่มีแตกต่างกัน

5. เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม วิธีสตอรีไลน์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางสังคมโดยร่วมทำกิจกรรมหลายรูปแบบ ลักษณะการเรียนรู้มีหลายแบบตั้งแต่เรียนคนเดียว เรียนเป็นคู่ เรียนเป็นกลุ่มย่อย หรือร่วมเรียนทั้งชั้นเรียน ทั้งนี้ในชีวิตจริงมีคนหลายคนในสังคมต่างก็ต้องช่วยกันทำงานเพื่อบรรลุจุดประสงค์ร่วมกัน ดังนั้นวิธีสตอรีไลน์จึงเป็นวิธีการส่งเสริมการพัฒนาทางสังคมที่พึงประสงค์ทางหนึ่ง

6. เน้นเรื่องการตั้งคำถามของผู้สอน การตั้งคำถามของผู้สอนจะเป็นหัวใจสำคัญของการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์เพราะคำถามจะเป็นตัวนำไปสู่กิจกรรมหลากหลายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและเป็นตัวเชื่อมโยงการดำเนินเรื่องให้ต่อเนื่องกันเป็นลำดับภายใต้หัวข้อเดียวกัน

ธัญญารัตน์ มะลาศรี และ Wei Jingru (2560) กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนไว้ดังนี้ 1) ขั้นตอนการรับรู้ ลักษณะเด่นของขั้นตอนการรับรู้คือการรับรู้เนื้อหาผ่านการมอง การฟังและการอ่านโดยสมองจะบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เก็บไว้ในส่วนของความจำ ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดของขั้นตอนนี้คือความสามารถในการจดจำเนื้อหาต่าง ๆ ของนักเรียน โดยใช้วิธีการเลียนแบบเสียงของครูผู้สอนหรือเลียนแบบเสียงที่มาจากสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน การฝึกทำซ้ำ รวมถึงการสลับที่คำศัพท์หรือรูปประโยคในแบบฝึกหัดเป็นต้น จะช่วยให้นักเรียนจำเนื้อหาคำศัพท์ ไวยากรณ์ รวมทั้งวิธีการใช้ประโยคต่าง ๆ เหล่านั้นได้ อย่างเป็นธรรมชาติ 2) ขั้นตอนการทำความเข้าใจ ลักษณะสำคัญของขั้นตอนนี้คือ การนำความรู้ที่ได้จากขั้นตอนการรับรู้ มาทำความเข้าใจโดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ และเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ 3) ขั้นตอนการทบทวน ขั้นตอนการทบทวนเป็นขั้นตอนที่เชื่อมโยงระหว่างความรู้ที่ได้จากความจำ และทักษะการคิดวิเคราะห์สู่การปฏิบัติจริง นักเรียนต้องฝึกปฏิบัติจนกระทั่งกลายเป็นความสามารถในการใช้ภาษาและข้อมูลเหล่านั้นจะถูกบันทึกลงในสมองจนกลายเป็นความจำระยะยาว 4) ขั้นตอนการนำไปใช้ ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดและเป็นขั้นตอนที่ใช้วัดความสำเร็จในการเรียนภาษาของนักเรียน ขั้นตอนนี้ครูผู้สอนจะต้องจัดหาสิ่งแวดล้อมจริงหรือคล้ายกับของจริงมากที่สุดมาให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ

จากการศึกษาหลักการสอนของวิธีสตอรีไลน์ สามารถสรุปได้ว่าหลักการสอนของวิธีสตอรีไลน์นั้นจะเป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ใหม่ และเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในเรื่องการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ซึ่งกิจกรรมที่ใช้ในการสอนของวิธีสตอรีไลน์นั้นควรมีหลากหลายและมีลักษณะการเรียนรู้ที่มีหลายรูปแบบเพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงศักยภาพที่แตกต่างกันและพัฒนาทักษะทางสังคม

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากจากห้องเรียน จำนวน 1 ห้อง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน รายวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 2 เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน ทดสอบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีน ก่อน และหลังเรียนโดยกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบสตอรีไลน์ โดยใช้การทดสอบค่าวิกฤต (t-test) แบบ Dependent Sample

ผลการวิจัย

1) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน ก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติแบบพารามิเตอร์ ด้วยวิธี T-test Dependent Sample แสดงผลโดยใช้ตารางประกอบการบรรยาย การศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติแบบพารามิเตอร์ ด้วยวิธี T-test Dependent Sample แสดงผลโดยใช้ตารางประกอบการบรรยาย

การทดสอบ	N	X	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ก่อนเรียน	30	7.47	2.726	17.037	.000
หลังเรียน	30	16.83	2.679		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางแสดงผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนโดยใช้รูปแบบ Storyline Model เท่ากับ 7.471 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.726 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนโดยใช้รูปแบบ Storyline Model เท่ากับ 16.83 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.679 และจากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนโดยใช้รูปแบบ Storyline Model สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้วยสถิติ T-test Dependent Sample พบว่า ผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบ Storyline Model สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมุติฐานรอง (H_1) แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สรุป

1. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน วิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 2 รายวิชาเพิ่มเติม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบสตอรี่ไลน์ สรุปได้ว่านักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน โดยใช้รูปแบบ Storyline Model ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน ก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ Storyline Model ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จากผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนโดยใช้รูปแบบ Storyline Model เท่ากับ 7.471 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.726 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนโดยใช้รูปแบบ Storyline Model เท่ากับ 16.83 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.679 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันทิมา ธนะไพรินทร์ (2556) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสอนแบบเรื่องการเขียนสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ห้าผลการวิจัยพบว่าการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.45 ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพดีมากด้านสื่อการสอนพบว่ามีค่าเฉลี่ย 4.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.49 อยู่ในระดับคุณภาพดีมากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.92/80.00 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีค่าเฉลี่ย 04.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพมากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่าคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าผู้เรียนมีความสามารถทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนสรุปว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสอนแบบสตอรี่ไลน์สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้ และงานวิจัยของ กล่อมจันทร์ จันทรศิริ (2556) ผลการวิจัยพบว่า เว็บช่วยสอนแบบ Storyline เพื่อการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติระดับ Middle school (Grade 8) ผลการวิจัยพบว่าเว็บช่วยสอนแบบ Storyline เพื่อการพัฒนาทักษะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์เท่ากับ 77 . 60/86 . 80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์สมมุติฐานที่ตั้งไว้และผลการใช้ภาษาไทยด้านการอ่านของนักเรียนระดับหลังเรียนด้วยเว็บช่วยสอนแบบ Storyline เพื่อการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนไทยในโรงเรียนระดับนานาชาติระดับดีเยี่ยมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนโดยใช้รูปแบบ Storyline Model สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้วยสถิติ T-test Dependent Sample พบว่า ผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบ Storyline Model สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมุติฐานรอง (H_1) แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยกิจกรรมรูปแบบ Storyline Model ทิศนา ขแมมณี (2556, หน้า 257-260) ได้อธิบายว่าเป็น รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างเรื่อง พัฒนาขึ้นโดย Steve Bell and Sally

Harkness จากสกอตแลนด์ โดยมีความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ว่า 1. การเรียนรู้ที่ดีควรมีลักษณะบูรณาการหรือเป็นสหวิทยาการคือเป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานศาสตร์หลายอย่างเข้าด้วยกันเพื่อประโยชน์สูงสุดในการประยุกต์ใช้ในการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน 2. การเรียนรู้ที่ดีเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นผ่านทางประสบการณ์ตรงเห็นการกระทำหรือการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเอง 3. ความคงทนของผลการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับวิธีการเรียนรู้หรือวิธีการที่ได้ความรู้อะไร และ 4. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้คุณค่าและสร้างผลงานที่ดีได้หากมีโอกาสได้ลงมือกระทำ ซึ่งมีงานวิจัยที่ศึกษาการนำกิจกรรมรูปแบบ Storyline Model ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่สนับสนุนผลการวิจัยนี้ ได้แก่ บงกช วิบูลย์รัตนกิจ (2556) ได้ศึกษาบทเรียนแอนิเมชันโดยใช้การสอนแบบ Storyline บนคอมพิวเตอร์แบบพกพา เรื่องพระพุทธรูปศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 สรุปได้ว่าบทเรียนแอนิเมชัน โดยการสอนแบบ Storyline บนคอมพิวเตอร์พกพาเรื่องพระพุทธรูปศาสนาเป็นบทเรียนที่มีคุณภาพดีสามารถที่จะนำไปใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจา จันทรศรี (2556) การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์เพื่อสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวาริชียงใหม่ ใช้แผนการสอนจำนวน 4 แผน ได้แก่แผนการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ โดยใช้ วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์เพื่อสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเองแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องของกิน บ้านเฮา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ภูมิปัญญาสร้างสรรค์อาหารไทย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องอาหารกับวิถีชีวิตกับของคนภาคเหนือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องอาหารพื้นบ้านไทย สืบสานประเพณีส่วนการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยรวมทุกแผนมีความเหมาะสมมาก ($\mu = 2.93$) และการประเมินแบบวัดทักษะการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยวิธีสตอรี่ไลน์ มีความเหมาะสมมาก ($\mu = 2.92$) และจากงานวิจัยของผสุรัตน์ อภิชัย (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเรียงความเชิงสร้างสรรค์ด้วยวิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแม่สรวยวิทยาคมพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพรวม 84.29/85.50 และมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ทุกชุดเป็นไปตามสมมุติฐานของการศึกษาข้อที่ 1 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแม่สรวยวิทยาที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนการสอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์มีคะแนนเฉลี่ยก่อนคิดเป็นร้อยละ 45.30 และคะแนนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 87.87 ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเป็นไปตามสมมุติฐานของการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชา เชียงกระโทก (2556) ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการสอนแบบ Storyline ร่วมกับเทคนิค CIRC คะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนเท่ากับ 15.98 (ร้อยละ 79.88) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.26 ความสามารถในการเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการสอน Storyline ร่วมกับ CIRC สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการสอนแบบ Storyline ร่วมกับ CIRC สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 v อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ โคตรทอง (2557) การพัฒนา

แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจากนิทานอาเซียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ Storyline สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเป่า (สำราญไชยวิทยา) จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจากนิทานอาเซียนโดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้ Storyline มีค่าเท่ากับ 76.08/80.41 ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมการอ่าน สูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจากนิทานอาเซียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ Storyline ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของ Semra (2012) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของบรรยากาศการสอน Storyline ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต การศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนที่โรงเรียน Alpaslan ในปีการศึกษา 2553-2554 นักเรียนจำนวน 26 คนได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง 13 คนและกลุ่มควบคุม 13 ราย ระดับความสำเร็จของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนตามแนวการสอน Storyline สูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการสอนโดยครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางและวิธีการแบบเดิม กลุ่มควบคุมที่ได้รับ การสอนโดยวิธีการสอน Storyline มีการเพิ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยในฐานะครูผู้สอนงานวิจัยของ Bülent Dös (2015) อธิบายว่าการสอนแนวทาง Storyline เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างครูและนักเรียนซึ่งครูสร้างและพัฒนาเรื่องราว เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลที่มีความหมายที่แท้จริงของวัตถุประสงค์ นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างแข็งขันและสร้างความรู้ใน สภาพแวดล้อมที่แท้จริง การเรียนรู้ที่ใช้งานอยู่ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่แท้จริงสนับสนุนความจำระยะยาวและความรู้ความเข้าใจบทความนี้เป็นความพยายามที่จะสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเล่าเรื่องเกี่ยวกับการเก็บรักษาความรู้ของพวกเขา ผลการค้นหามีการระบุวิธีการที่สามารถเพิ่มการเก็บรักษาความรู้ของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ โคตรทอง. (2557). *การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจากนิทานอาเซียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ Storyline สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเป่า (สำราญไชยวิทยา) จังหวัดชัยภูมิ* (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กลุ่มจันทร์ จันทรศิริ. (2556). *เว็บช่วยสอนแบบ Storyline เพื่อการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติระดับ Middle school (Grade 8)* (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- กันทิมา ธนะไพรินทร์. (2556). *ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสอนแบบเรื่องการเขียนสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5* (ครุศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ทิตนา แหมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ธัญญารัตน์ มะลาศรี และ Wei Jingru. (2560). การจัดเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนสำหรับผู้เรียนชาวไทย. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*, 4(3), 79-87.

- บงกช วิบูลย์รัตนกิจ. (2556). บทเรียนแอนิเมชันโดยใช้การสอนแบบ Storyline บนคอมพิวเตอร์แบบพกพา เรื่องพระพุทธศาสนาสำหรับเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- เบญจา จันทร์ศรี. (2556). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ผสุรัตน์ อภิชัย. (2556). การพัฒนาทักษะการเรียงความเชิงสร้างสรรค์ด้วยวิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วลัย พานิช. (2544). เอกสารเผยแพร่แนวทาง Storyline Approach กับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัย พานิช. (2545). การสอนสตอรีไลน์เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: รัตติกการพิมพ์ จำกัด.
- วิชา เชียงกระโทก. (2556). การศึกษาความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากการสอนแบบ Storyline ร่วมกับเทคนิค CIRC (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- Bülent, Dös. (2015). Creating Online Storylines for Increasing the Knowledge Retention. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 195, 1051-1056.
- Semra, D. (2012). The effect of storyline method on students' achievements in 5th grade of science and technology courses. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 5026 – 5029.

แนวทางการบริหารจัดการแบดมินตันสู่การเป็นแบดมินตันอาชีพในประเทศไทย

Guidelines for Badminton Management towards Professional Badminton in Thailand

อภิชัย ธีระรัตน์สกุล

Apichai Theeraratkul

มหาวิทยาลัยสยาม

Siam University, Thailand

Email: coachong1@hotmail.com

Received: 2021-03-13; Revised: 2021-03-30; Accepted: 2021-03-31

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแบดมินตันสู่การเป็นแบดมินตันอาชีพในประเทศไทย ใช้รูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และทำการศึกษาค้นคว้าการวิจัยเอกสารโดยเป็นการรวบรวมทั้งข้อมูลระดับปฐมภูมิและระดับทุติยภูมิ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 14 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านแบดมินตัน

ผลการศึกษาพบว่า แนวทางแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำนวัตกรรมทางการบริหารของผู้นำ และการมีวิสัยทัศน์และการนำองค์กร ด้านระบบ มีระบบการสนับสนุนทางการเงิน (ภาครัฐและภาคธุรกิจ) และระบบการสร้างมูลค่าเพิ่มให้บุคลากรทางการกีฬา ในด้านการจัดการทุนมนุษย์ มีการจัดการและพัฒนาด้านทุนมนุษย์ (ผู้ฝึกสอน นักกีฬา กรรมการ และ ผู้จัดการทีม) และการจัดการวิทยาศาสตร์การกีฬาและระบบการศึกษา ด้านนโยบายของภาครัฐ มีนโยบายและการส่งเสริมแบดมินตันอาชีพ และการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและผู้สนับสนุนในการส่งเสริมกีฬาอาชีพ และด้านความยั่งยืนของการบริหารจัดการ มีความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรทางเศรษฐกิจ และความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรทางด้านสังคม

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, แบดมินตันอาชีพ

Abstract

This research aims to study the approach of badminton management to occupational badminton in Thailand. Use qualitative research models through in-depth interviews. Observing and researching documents by collecting both primary and secondary data. Collect data from 14 key informants, experts, qualified persons and those involved in badminton.

The results of the study showed that The approach is divided into 5 areas: leadership. Be creative Leading innovative leadership And having a vision and leading an organization with a financial support system (Government and business) and the system to add value to sports personnel In the field of human capital management There is management and development in human capital (trainers, athletes, directors and managers) and management of sport science and education system. Government policy There is a policy and promotion of professional badminton. And participation between governments and supporters in the promotion of professional sport. And the sustainability of management Have achieved the objectives of the economic organization. And success according to the corporate social objectives.

Keywords: Management, Professional Badminton.

บทนำ

บริบทการดำเนินชีวิตของประชาชนและสังคมในปัจจุบันโดยทั่วไป พบว่าสังคมมีความใส่ใจในเรื่องของสุขภาพและการดูแลคุณภาพของชีวิต โดยใช้กิจกรรมเป็นการออกกำลังกาย การพบปะพูดคุย การสังสรรค์ และทำให้เกิดสภาพของความเปลี่ยนแปลงในคุณภาพของชีวิตที่ดีขึ้น กีฬาเป็นอีกกิจกรรมที่ได้รับความนิยมทั่วไปในสังคมต่าง ๆ ทั้งในประเทศ (ระดับสโมสรและระดับจังหวัด) และต่างประเทศ (ซีเกมส์ เอเชียนเกมส์ โอลิมปิกเกมส์ และ การแข่งขันชิงแชมป์โลก) บางครั้ง เป็นการเล่นกีฬาเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี บางครั้งเป็นการแข่งขันที่แสดงถึงศักยภาพในตัวบุคคลที่ต้องการเป็นผู้ชนะ กีฬาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง ในด้านของสภาพสังคม สุขภาพและสัมพันธภาพเพราะกีฬาเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาคุณภาพคนในชาติให้ดียิ่งขึ้น ทำให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง เมื่อประชาชนในชาติมีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรงจะส่งผลให้คนในชาติมีคุณภาพอันจะช่วยพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ดังนั้น ทัวโลกจึงต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนากีฬาของประเทศเพื่อให้ประเทศของตนเองมีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในการแข่งขันระดับนานาชาติต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์การพัฒนากีฬาเพื่ออาชีพถือเป็นยุทธศาสตร์ที่นานาชาติให้ความสำคัญและเป็นการพัฒนาต่อยอดนักกีฬาที่มีความเป็นเลิศไปสู่การมีอาชีพทางการกีฬาอย่างเต็มตัว และ ยังสามารถสร้างรายได้ให้แก่กีกีฬาอาชีพ บุคลากรกีฬาอาชีพ และผู้เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก อีกทั้ง ในการจัดการแข่งขันกีฬาอาชีพหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องยังเป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวให้กับประเทศไทยอีกด้วย ปัจจุบันกีฬาอาชีพได้ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 โดยพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีเจตนารมณ์ เพื่อกำหนดมาตรฐานด้านกีฬาอาชีพต่าง ๆ ให้สอดคล้องในระดับสากลเพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานการกีฬาอาชีพในประเทศไทย ตลอดจนเพื่อคุ้มครอง ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนานักกีฬาอาชีพ บุคลากรกีฬาอาชีพและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาอาชีพ แต่อย่างไร

ก็ตามการกีฬาอาชีพของประเทศไทยยังคงประสบปัญหาอย่างมากมาย อาทิ ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบกัน ปัญหาเรื่องสัญญาจ้างระหว่างนักกีฬากับสโมสร ปัญหาเรื่องรายได้ การชำระภาษี การหักภาษีของนักกีฬาอาชีพ บุคลากรกีฬาอาชีพ ผู้จัดการแข่งขันกีฬาอาชีพ สมาคมกีฬาอาชีพและสโมสรกีฬาอาชีพ ปัญหาการชำระภาษีของนักกีฬาต่างประเทศที่เข้ามาทำการแข่งขันและได้รับเงินค่าจ้าง หรือรางวัลในประเทศไทย อันจะมีผลต่อการเรียกเก็บภาษีย้อนหลังได้ในอนาคต ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ มีสาเหตุมาจากการที่ผู้เกี่ยวข้องในกีฬาอาชีพยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องระบบการกีฬาอาชีพอย่างแท้จริง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2556)

สำหรับกีฬาแบดมินตันเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังจะเห็นได้จากจำนวนคนเล่นแบดมินตันและผู้ให้บริการสนามแบดมินตันมีเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นกีฬาที่ใช้อุปกรณ์ในการเล่นเพียงไม่กี่ชิ้นโดยใช้เพียงไม้แร็กเกตและลูกขนไก่ รวมถึง ใช้ผู้เล่นอย่างน้อย 2 คน อีกทั้งยังเป็นกีฬาที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ไม่ต้องการออกกำลังกายอย่างหักโหมจนเกินไป ดังนั้น จึงเป็นเรื่องปกติที่การเล่นแบดมินตันได้แพร่หลายไปสู่คนทั่วโลก จนกระทั่งได้กลายเป็นกีฬาสากลที่ทั่วโลกให้การยอมรับ ตลอดจนมีการส่งเสริมให้จัดการแข่งขันอย่างแพร่หลายและต่อเนื่องทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศและนานาชาติ (ถนอมวงศ์ ฤกษ์พันธ์, 2555) ปัจจุบันกีฬาแบดมินตันมีการจัดการแข่งขันที่มีมาตรฐานการสูงขึ้นและมีรายการแข่งขันที่มีเงินรางวัลสูงเพิ่มมากขึ้น โดยในปีที่ผ่านมาเงินรางวัลสำหรับนักแบดมินตันชั้นนำของโลก มีมูลค่ามากกว่า 4.5 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือมากกว่า 155 ล้านบาท การแข่งขันที่มีเงินรางวัลมากที่สุดต่อรายการนั้น มีเงินรางวัลรวม 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือมากกว่า 17 ล้านบาท จึงเห็นได้ว่าเงินรางวัลจากรายการแข่งขันต่าง ๆ มีจำนวนมากขึ้นจากอดีตเป็นอย่างมาก (สมาคมกีฬาแบดมินตันแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560) นอกจากนี้เงินรางวัลจากการแข่งขันแล้ว ผู้สนับสนุนหลัก (Sponsor) มีจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย และถึงแม้ว่าในวงการนักแบดมินตันโลกนั้นจะไม่ได้ประกาศตัวเองเป็นนักกีฬาอาชีพเหมือนกีฬาประเภทอื่น ๆ อย่างชัดเจน แต่การจัดการนักกีฬานั้นไม่ต่างกับกีฬาอาชีพอื่น อาทิ นักกีฬาแบดมินตันชั้นนำของประเทศจีน อินโดนีเซีย เกาหลี ญี่ปุ่น เดนมาร์กและมาเลเซีย ล้วนแต่ฝึกซ้อมกีฬาแบดมินตันแบบเต็มเวลา เพื่อพัฒนาไปสู่การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศและการอาชีพ ในประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ มีการจัดการแข่งขันแบดมินตันอาชีพอย่างเป็นระบบและได้รับความนิยมอย่างมากจากคนดูในประเทศของตนเอง ซึ่งทำให้สามารถยกระดับนักกีฬาแบดมินตันของตนให้มีมาตรฐานสูงขึ้น นอกจากนี้การบริหารจัดการที่เป็นมืออาชีพยังทำให้ทั้งนักกีฬาและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีระเบียบวินัยมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชนมีการประสานงานที่ดีมีความรู้และความเข้าใจ มีประสบการณ์เกี่ยวกับธุรกิจด้านการจัดการแข่งขันและธุรกิจเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิทธิประโยชน์ของนักกีฬา (ทวีทรัพย์ เขยผักแว่น, 2555)

ปัจจุบันกีฬาแบดมินตันของไทยได้ทำชื่อเสียงให้กับประเทศไทยอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องทั้งในระดับซีเกมส์ เอเชียนเกมส์และโอลิมปิกเกมส์ตลอดจนการแข่งขันในระดับนานาชาติต่าง ๆ นักกีฬาแบดมินตันไทยต่างสามารถแสดงศักยภาพและทำผลงานได้เป็นที่ยอมรับในวงการแบดมินตันโลก อย่างไรก็ตามการพัฒนากีฬาแบดมินตันของไทยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรซึ่งมีสาเหตุมาจากหลายด้าน เช่น การขาดกระบวนการในการสร้างนักกีฬาควคู่ไปกับการแข่งขันกีฬาเพื่อให้มีปริมาณนักกีฬาเพิ่มขึ้น ตลอดจนยังขาดการส่งเสริมให้เยาวชนมีการเรียนรู้และการฝึกหัดการเล่นกีฬาอย่างกว้างขวาง เป็นต้น (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2548) สาเหตุดังกล่าวส่งผลให้นักกีฬาแบดมินตันที่พัฒนามาสู่ความเป็นเลิศแล้วเลิกเล่น เนื่องจากกีฬา

แบดมินตันในประเทศไทยยังไม่มีการจัดการกีฬาอาชีพอย่างเป็นระบบ ยังไม่มีระบบลีกอาชีพรองรับและไม่มีรายได้ชัดเจนจึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาความเป็นเลิศด้านกีฬแบดมินตันเพื่อการอาชีพให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติให้บรรลุคุณลักษณะตามประเด็นของตัวบ่งชี้หลัก 10 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านระดับความสามารถของนักกีฬา 2) ด้านความนิยม 3) ด้านองค์กรกีฬา 4) ด้านบุคลากร 5) ด้านรายได้ 6) ด้านสถานกีฬา 7) ด้านกฎหมายกีฬา 8) ด้านการจัดการแข่งขัน 9) ด้านสื่อและการประชาสัมพันธ์ และ 10) ด้านสวัสดิการแก่นักกีฬาอาชีพ (จุฑา ดิงศภิตย์, 2552)

จากกล่าวมาการพัฒนาการกีฬาแบดมินตันเพื่อให้เทียบเคียง กับประเทศชั้นนำของโลกจะต้องมีการพัฒนาไปสู่การเป็นแบดมินตันอาชีพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการบริหารจัดการแบดมินตันไปสู่การเป็นแบดมินตันอาชีพในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแบดมินตันสู่การเป็นอาชีพในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ ใช้รูปแบบการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์และลักษณะของการบริหารจัดการแบดมินตันสู่การเป็นอาชีพในประเทศไทย ทั้งในประเด็นผลสำเร็จปัญหาอุปสรรค สิ่งที่ควรจะพัฒนาหรือต้องการสนับสนุนอันจะนำไปสู่ความยั่งยืนของการเป็นแบดมินตันอาชีพในประเทศไทย

โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกต (Observation) เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ขั้นตอนการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนแรก ทำการศึกษาค้นคว้าการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากเอกสาร ทางวิชาการ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ รวมทั้ง รายงานการวิจัยและข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การในการศึกษา โดยเป็นการรวบรวมทั้งข้อมูลระดับปฐมภูมิและระดับทุติยภูมิ เพื่อพัฒนาและนำไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่สอง ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดมิติในการศึกษาซึ่งจะนำไปสู่การบริหารจัดการแบดมินตันไปสู่การเป็นแบดมินตันอาชีพอย่างยั่งยืนในประเทศไทย เป็น 5 มิติ คือ มิติด้านภาวะผู้นำ มิติด้านระบบ มิติด้านการจัดการทุนมนุษย์ มิติด้านนโยบายของภาครัฐและ มิติด้านความยั่งยืนของการบริหารจัดการและนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามมิติต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านแบดมินตัน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม คือ กลุ่มนักกีฬา กลุ่มผู้ฝึกสอน กลุ่มผู้สนับสนุน ภาคเอกชน กลุ่มผู้สนับสนุนภาครัฐ กลุ่มกรรมการ กลุ่มสโมสรแบดมินตัน และกลุ่มผู้ปกครองและผู้ดูแลนักกีฬา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือหลักนี้ คือ ตัวนักวิจัย ผู้วิจัยใช้มุมมองการเป็นเจ้าของเรื่อง (Subjectivity) ใช้ทักษะการฟังอย่างตั้งใจ มุ่งใช้มุมมองคนใน (Emic View) และการไตร่ตรองสะท้อนความคิดตลอดเวลา (Reflexivity) ลงพื้นที่เพื่อสำรวจ สังเกต เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบกับใช้การวิจัยเอกสาร อาทิ เอกสารราชการ ตำรา บทความ วารสาร งานวิจัย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ กฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ออกแบบและใช้เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ “การสัมภาษณ์เชิงลึก” สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในแบดมินตันอาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และวิเคราะห์โดยการตีความหมายในรูปของการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยวิเคราะห์ได้ว่าเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแบดมินตันสู่การเป็นอาชีพในประเทศไทยสามารถแบ่งออกเป็น 5 ด้านดังนี้

1. **ด้านภาวะผู้นำ** โดยจะกล่าวถึงเรื่อง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการนำนวัตกรรมทางการบริหารจัดการของผู้นำ และการมีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ พบว่า 1) ภาวะผู้นำจะต้องมีความกล้า 2) ผู้นำมีการริเริ่มในการพัฒนาองค์กร 3) ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีการสนับสนุนงบประมาณ 4) การนำรูปแบบการจัดการมาจากต่างประเทศมาปรับใช้กับกีฬาแบดมินตันของไทย 5) ผู้นำที่ดี มีความสามารถในการจัดหาเงินทุน และหาผู้มาสนับสนุนทางการเงิน 6) การนำนวัตกรรมเข้ามาช่วยให้กีฬาแบดมินตันอาชีพ ขยับเคลื่อนไปในอนาคต ความเด็ดขาด 7) การตัดสินใจและความคิดสร้างสรรค์ที่จะพัฒนางานการแบดมินตัน 8) มีประสบการณ์ทั้งของต่างชาติและของไทย 9) มีการวางแผนโดยการวางอย่างรอบคอบ เพื่อพัฒนาตัวเองไปสู่จุดหมายได้อย่างรวดเร็ว และ 10) ความคิดริเริ่มหรือนวัตกรรมทางด้านการบริหารจัดการเข้ามามีส่วนร่วมได้

2. **ด้านระบบ** กล่าวถึงเรื่องระบบการสนับสนุนทางการเงิน (ภาครัฐและภาคธุรกิจ) และระบบการสร้างมูลค่าเพิ่มให้บุคลากรทางการกีฬา พบว่า 1) ระบบการสนับสนุนทางการเงิน (ภาครัฐและภาคธุรกิจ) และระบบการสร้างมูลค่าเพิ่มให้บุคลากรทางการกีฬา 2) สโมสรต้องทำการบริหารจัดการการเงิน การประสานจากภาครัฐหรือเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วม 3) การสนับสนุนงบประมาณนั้นจะเกิดขึ้นได้จริงก็ต่อเมื่อผู้นำเป็นคนบริหารจัดการ 4) ความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในเรื่องของ Sport Tourism 5) ผู้บริหารองค์กรก็จะต้องมีการประสานจากหลายภาคส่วน 6) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกีฬาเป็นสิ่งสำคัญ และ 7) จำเป็นที่จะต้องนำเอาผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในกีฬาแบดมินตันเข้ามาจัดการ

3. **ด้านการจัดการทุนมนุษย์** การจัดการและพัฒนาด้านทุนมนุษย์ (ผู้ฝึกสอน นักกีฬา กรรมการ และผู้จัดการทีม) และการจัดการวิทยาศาสตร์การกีฬาและระบบการศึกษา พบว่ามนุษย์ คือทรัพยากรที่มีค่าที่สุด ดังนั้นในเรื่องของทุนมนุษย์นั้นบุคลากรหรือทีมงานเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการตลาดยิ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งตอนนี้ประเทศไทยเรานั้นยังขาดการทำการตลาดที่ดีและเก่ง หากจะมีก็จะเป็นเพียงบุคลากรสำคัญที่จะช่วยหาสปอนเซอร์ หาเงินทุนมาสนับสนุน ช่วยวางแผน มาสนับสนุนการบริหารสโมสร

และช่วยทำให้สโมสรนั้นแข็งแกร่ง ครั้นจะให้สโมสรหรือองค์กรของเรามาเริ่มทำกันเองผมมองว่ามันยังไม่ถึงเวลา
ที่สมควร เพราะองค์กรเราไม่มีความน่าเชื่อถือในสายตาของบุคคลทั่วไป ไม่มีมูลค่าพอ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้อง
ดึงเอาการบริหารในระดับนานาชาติมาช่วยบริหารจัดการให้กับตัวสมาคมหรือสโมสร

4. ด้านนโยบายภาครัฐ นโยบายในการส่งเสริม การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและผู้สนับสนุนในการ
ส่งเสริมกีฬาอาชีพแบดมินตันอาชีพและ พบว่า 1) นโยบายภาครัฐต้องชัดเจนต้องผลักดันให้มันเกิดเป็นรูปธรรม
2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน หรือผู้ให้การสนับสนุนในการส่งเสริมกีฬาอาชีพแบดมินตัน
สนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการกีฬา ส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันกีฬา
ระดับประเทศและระดับนานาชาติอย่างเป็นระบบ 3) ภาครัฐมีส่วนกำหนดระเบียบต่าง ๆ แต่ก็แค่แบบกว้าง ๆ
มีการกำหนดให้กีฬาแบดมินตันเป็นอาชีพจริง 4) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและผู้สนับสนุนในการส่งเสริม
กีฬาอาชีพแบดมินตันอาชีพนั้นต้องออกเป็นด้วยกฎหมาย ข้อระเบียบอย่างชัดเจนเพื่อสนับสนุนกีฬาโดย
กำหนดเป็นงบประมาณลงมาให้แต่ละสโมสรอย่างชัดเจนและทั่วถึง การจัดส่งนักกีฬาเข้าแข่งขันในต่างประเทศ
และมีการสนับสนุนเงินเดือนจากการติดอันดับโลก (Ranking) ของนักกีฬา 5) องค์กรเครือข่ายชุมชนมีส่วนร่วม
ในการพัฒนานันทนาการและจัดทำแผนพัฒนาการกีฬาและนันทนาการแห่งชาติ นโยบายภาครัฐควรมี
นโยบายที่จะทำให้กีฬาแบดมินตันกลายเป็นอาชีพอย่างยั่งยืน เช่น การรองรับการศึกษา ค่าตอบแทน การ
จัดเก็บภาษี ทั้งหมดนั้นนโยบายภาครัฐจะช่วยให้กีฬาแบดมินตันกลายเป็นอาชีพอย่างยั่งยืนได้ 6) นโยบายที่
ชัดเจนในเรื่องการลดหย่อนภาษีเป็นกรณีพิเศษให้กับภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนทางการเงินให้แก่กีฬา
ทุกประเภท มีส่วนร่วมระหว่างรัฐและเอกชน ในเรื่องของงบประมาณ ก็จะช่วยพัฒนาวงการแบดมินตันไป
ในทางที่ดีและกลายเป็นกีฬาที่ยั่งยืน 7) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและผู้สนับสนุนในการส่งเสริมกีฬาอาชีพ
แบดมินตันอาชีพ สิ่งที่สำคัญอันดับแรกเลยคือ ภาครัฐต้องสนับสนุนในด้านการเรียนก่อนไม่ว่าจะระดับมัธยม
หรือมหาวิทยาลัย หรือจะเป็นการศึกษานอกโรงเรียน(กศน.) ภาครัฐควรจะเริ่มสนับสนุนจากจุดนี้ก่อน และ 8)
เตรียมความพร้อม การอำนวยความสะดวกในการเดินทาง หรือเรื่องของโภชนาการ การจะทำให้กีฬา
แบดมินตันเป็นอาชีพอย่างยั่งยืน

5. ด้านความยั่งยืนของการบริหารจัดการ ในเรื่องของความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรทาง
เศรษฐกิจ และความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรทางด้านสังคมพบว่า 1) การบริหารจัดการ การเก็บ
ภาษีรัฐก็ควรที่จะเก็บภาษีเหมือนเดิม เพื่อนำไปพัฒนาประเทศ การสนับสนุนที่เป็นรูปธรรมแล้ว จะทำให้กีฬา
แบดมินตันมีการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจไปในทางที่ดี 2) การบริหารจัดการให้ยั่งยืนทั้งระบบ ทั้งบุคลากร
เพื่อให้มั่นใจว่ามันเป็นอาชีพที่สามารถเลี้ยงดูตัวเองและเลี้ยงครอบครัวได้ ลักษณะของอาชีพก็ต้องต้องมี
ค่าตอบแทนเป็นรายเดือน 3) สิ่งสำคัญจึงต้องมีการจัดการโครงสร้างให้มั่นคง ในทางเศรษฐกิจหรือธุรกิจ ถ้ามี
การบริหารจัดการที่ดีจนประสบผลสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการแข่งขันแบบลีก การพัฒนาหรือการผลิต
นักกีฬา การทำให้สโมสรแข็งแกร่ง ทุกอย่างจะทำให้เกิดผลดี ทุกอย่างล้วนเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจ 4) ผู้ปกครอง
ก็สามารถที่จะตัดสินใจให้ลูกเดินเส้นทางของนักกีฬาอาชีพได้ แน่แน่นอนว่าทุกคนต่างก็หวังที่จะได้รับค่าตอบแทน
ที่สูง ซึ่งการจะได้ค่าตอบแทนสูงหรือไม่ก็อยู่ที่ตัวบุคคลเองว่าจะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากน้อยขนาดไหน
5) กีฬาแบดมินตันหากมีการแข่งขันแบบลีกก็ช่วยให้มีการพัฒนาหรือการสร้างบุคลากรทางการกีฬาเข้ามาอยู่
เสมอ ๆ ผลักดันให้คนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจ ได้เข้ามาเป็นนักกีฬาแบบเต็มตัว มีการเรียน มีการฝึกซ้อมเป็นไปตาม

ระบบ ก็จะทำให้ผู้ที่สนใจมองเห็นภาพของการเป็นนักกีฬาแบดมินตันอาชีพได้ชัดเจน และนี่ก็ถือเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนในสังคม 6) การวางตัว ภาพลักษณ์ ก็จะทำให้เป็นแบบอย่างต่อสังคมไปในทางที่ดีขึ้น ผู้ที่สนใจในตัวนักกีฬาก็อาจจะมีความคิดที่จะมาเล่นกีฬานี้เช่นกัน เมื่อมองเห็นว่ามามีรายได้ที่มั่นคงเลี้ยงดูตัวเองและครอบครัว

อภิปรายผล

ด้านภาวะผู้นำ โดยจะกล่าวถึงเรื่องความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการนำนวัตกรรมทางการบริหารจัดการของผู้นำ และการมีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน พบว่า 1) ภาวะผู้นำจะต้องมีความกล้า 2) ผู้นำมีการริเริ่มในการพัฒนาองค์กร 3) ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีการสนับสนุนงบประมาณ 4) การนำรูปแบบการจัดการมาจากต่างประเทศมาปรับใช้กับกีฬาแบดมินตันของไทย 5) ผู้นำที่ดี มีความสามารถในการจัดหาเงินทุนและหาผู้มาสนับสนุนทางการเงิน 6) การนำนวัตกรรมเข้ามาช่วยให้กีฬาแบดมินตันอาชีพขับเคลื่อนไปในอนาคต ความเด็ดขาด 7) การตัดสินใจและความคิดสร้างสรรค์ที่จะพัฒนางานแบดมินตัน 8) มีประสบการณ์ทั้งของต่างชาติและของไทย 9) มีการวางแผนโดยการวางอย่างรอบคอบ เพื่อพัฒนาตัวเองไปสู่จุดหมายได้อย่างรวดเร็ว และ 10) ความคิดริเริ่มหรือนวัตกรรมทางด้านการบริหารจัดการเข้ามามีส่วนร่วมได้สอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยของ Edmondson, Casciaro, & Jang (2019) การมีวิสัยทัศน์และการนำองค์กรนั้น สอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยของ Naidoo, Hewitt, & Bussin (2019) และ Fahlen, Stenling, (2019)

ด้านระบบ กล่าวถึงเรื่องระบบการสนับสนุนทางการเงิน (ภาครัฐและภาคธุรกิจ) และระบบการสร้างมูลค่าเพิ่มให้บุคลากรทางการกีฬา พบว่า 1) ระบบการสนับสนุนทางการเงิน (ภาครัฐและภาคธุรกิจ) และระบบการสร้างมูลค่าเพิ่มให้บุคลากรทางการกีฬา 2) สโมสรต้องทำการบริหารจัดการการเงิน การประสานจากภาครัฐหรือเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วม 3) การสนับสนุนงบประมาณนั้นจะเกิดขึ้นได้จริงก็ต่อเมื่อผู้นำเป็นคนบริหารจัดการ 4) ความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในเรื่องของ Sport Tourism 5) ผู้บริหารองค์กร ก็จะต้องมีการประสานจากหลายภาคส่วน 6) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกีฬาเป็นสิ่งสำคัญ และ 7) จำเป็นที่จะต้องนำเอาผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในกีฬาแบดมินตันเข้ามาจัดการ ระบบการสนับสนุนทางการเงิน (ภาครัฐและภาคธุรกิจ) สอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยของ Elmoose-Osterlund & Iversen (2020) ระบบการสร้างมูลค่าเพิ่มให้บุคลากรทางการกีฬาสอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยของ Benaroch, Jeffery, Kauffman, & Shah (2007)

ด้านการจัดการทุนมนุษย์ กล่าวถึง การจัดการและพัฒนาด้านทุนมนุษย์ (ผู้ฝึกสอน นักกีฬา กรรมการ และ ผู้จัดการทีม) และการจัดการวิทยาศาสตร์การกีฬาและระบบการศึกษา พบว่า 1) มนุษย์ทุกคนมีค่าในตัวเองทั้งนั้นไม่ว่าจะเป็นผู้ฝึกสอน นักกีฬา กรรมการ ผู้จัดการทีม ล้วนเป็นบุคลากรที่ทรงคุณค่าควรให้ความสำคัญอย่างเท่าเทียมกัน 2) การสร้างบุคลากรที่จะมาดูแลนักกีฬา นักโภชนาการ นักเวชศาสตร์การกีฬา เราสามารถสร้างทีมได้ 3) การพัฒนาตั้งแต่ระดับเยาวชนถึงระดับชาติ หากสามารถทำการพัฒนาไปควบคู่พร้อมกัน 4) การสนับสนุนตัวนักกีฬาที่มีความสามารถ ถ้านักกีฬามีระเบียบวินัยและปฏิบัติตัวเหมาะสม ภาพลักษณ์ที่ออกมา ก็จะเป็นภาพด้านบวก 5) ระบบการบริหารจัดการแบบระดับนานาชาติ กรรมการต้องมีการพัฒนาตัวเองและยกระดับความเป็นมืออาชีพไปสู่ระดับสากล 6) การจัดการและพัฒนาในเรื่องของทักษะ

การฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ รวมถึงการอบรมให้ความรู้ ทักษะใหม่ๆ และ 7) วิทยาศาสตร์การกีฬาถือว่ามีส่วนสำคัญมากที่จะช่วยพัฒนาตัวนักกีฬา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ สรีรวิทยา หรือ โภชนาการ ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ฝึกสอนจะต้องเข้าใจ เพราะผู้ฝึกสอนเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักกีฬามากที่สุด การจัดการและพัฒนาด้านทุนมนุษย์ (ผู้ฝึกสอน นักกีฬา กรรมการ และ ผู้จัดการทีม) สอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยของ Edwards (2015) และ Kaplanidou, Giannoulakis, Odio, & Chalip (2019) และ Claes, Heim, Vanreusel, Vandermeersch & Scheerder (2020)

ด้านนโยบายของภาครัฐ กล่าวถึง นโยบายในการส่งเสริม การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและ ผู้สนับสนุนในการส่งเสริมกีฬาอาชีพแบดมินตันอาชีพและ พบว่า 1) นโยบายภาครัฐต้องชัดเจนต้องผลักดันให้มันเกิดเป็นรูปธรรม 2) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน หรือผู้ให้การสนับสนุนในการส่งเสริมกีฬาอาชีพแบดมินตัน สนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการกีฬา ส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันกีฬาระดับประเทศและระดับนานาชาติอย่างเป็นระบบ 3) ภาครัฐมีส่วนกำหนดระเบียบต่าง ๆ แต่ก็ไม่แค่แบบกว้างๆ มีการกำหนดให้กีฬาแบดมินตันเป็นอาชีพจริง 4) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและผู้สนับสนุนในการส่งเสริมกีฬาอาชีพแบดมินตันอาชีพนั้นต้องออกเป็นตัวบทกฎหมาย ข้อระเบียบอย่างชัดเจนเพื่อสนับสนุนกีฬาโดยกำหนดเป็นงบประมาณลงมาให้แต่ละสโมสรอย่างชัดเจนและทั่วถึง การจัดส่งนักกีฬาเข้าแข่งขันในต่างประเทศ และมีการสนับสนุนเงินเดือนจากการติดอันดับโลก(Ranking)ของนักกีฬา 5) องค์กรเครือข่ายชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนานันทนาการและจัดทำแผนพัฒนาการกีฬาและนันทนาการแห่งชาติ นโยบายภาครัฐควรจะมีนโยบายที่จะทำให้กีฬาแบดมินตันกลายเป็นอาชีพอย่างยั่งยืน เช่น การรองรับการศึกษา ค่าตอบแทน การจัดเก็บภาษี ทั้งหมดนั้นนโยบายภาครัฐจะช่วยให้กีฬาแบดมินตันกลายเป็นอาชีพอย่างยั่งยืนได้ 6) นโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการลดหย่อนภาษีเป็นกรณีพิเศษให้กับภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนทางการเงินให้แก่กีฬาทุกประเภท มีส่วนร่วมระหว่างรัฐและเอกชน ในเรื่องของงบประมาณ ก็จะช่วยพัฒนาวงการแบดมินตันไปในทางที่ดีและกลายเป็นกีฬาที่ยั่งยืน 7) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและผู้สนับสนุนในการส่งเสริมกีฬาอาชีพแบดมินตันอาชีพ สิ่งที่สำคัญอันดับแรกเลยคือ ภาครัฐต้องสนับสนุนในด้านการเรียน ก่อนไม่ว่าจะระดับมัธยมหรือมหาวิทยาลัย หรือจะเป็นการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ภาครัฐควรจะมีเริ่มสนับสนุนจากจุดนี้ก่อน และ 8) เตรียมความพร้อม การอำนวยความสะดวกในการเดินทาง หรือเรื่องของ โภชนาการ การจะทำให้กีฬาแบดมินตันเป็นอาชีพอย่างยั่งยืน นโยบายและการส่งเสริมแบดมินตันอาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยของ Piggini, Souza, Furtado, Milanez, Cunha Louzada, Graef & Tlili (2019) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและผู้สนับสนุนในการส่งเสริมกีฬาอาชีพสอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยของ Thongrawd, Bootpo, Thipha & Jermsttiparsert (2019) และ Ross, Leopkey & Mercado (2019)

ด้านความยั่งยืนของการบริหารจัดการ ในเรื่องของความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรทางเศรษฐกิจ และความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรทางด้านสังคมพบว่า 1) การบริหารจัดการ การเก็บภาษี รัฐก็ควรที่จะเก็บภาษีเหมือนเดิม เพื่อนำไปพัฒนาประเทศ การสนับสนุนที่เป็นรูปธรรมแล้ว จะทำให้กีฬาแบดมินตันมีการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจไปในทางที่ดี 2) การบริหารจัดการให้ยั่งยืนทั้งระบบ ทั้งบุคลากร เพื่อให้มั่นใจว่ามันเป็นอาชีพที่สามารถเลี้ยงดูตัวเองและเลี้ยงครอบครัวได้ ลักษณะของอาชีพก็ก็ต้องมีค่าตอบแทนเป็นรายเดือน 3) สิ่งสำคัญจึงต้องมีการจัดการโครงสร้างให้มั่นคง ในทางเศรษฐกิจหรือธุรกิจ ถ้ามี

การบริหารจัดการที่ดีจนประสบผลสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการแข่งขันแบบลีก การพัฒนาหรือการผลิต นักกีฬา การทำให้สโมสรแข็งแกร่ง ทุกอย่างจะทำให้เกิดผลดี ทุกอย่างล้วนเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจ 4) ผู้ปกครอง ก็สามารถที่จะตัดสินใจให้ลูกเดินเส้นทางของนักกีฬาอาชีพได้แน่นอนว่าทุกคนต่างก็หวังที่จะได้รับค่าตอบแทน ที่สูง ซึ่งการจะได้ค่าตอบแทนสูงหรือไม่ก็อยู่ที่ตัวบุคคลเองว่าจะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากน้อยขนาดไหน 5) กีฬาเบดมินตันหากมีการแข่งขันแบบลีกก็ช่วยให้มีการพัฒนาหรือการสร้างบุคลากรทางการกีฬาเข้ามาอยู่ เสมอ ๆ ผลักดันให้คนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจ ได้เข้ามาเป็นนักกีฬาแบบเต็มตัว มีการเรียน มีการฝึกซ้อมเป็นไปตาม ระบบ ก็จะทำให้ผู้ที่สนใจมองเห็นภาพของการเป็นนักกีฬาเบดมินตันอาชีพได้ชัดเจน และนี่ก็ถือเป็นการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนในสังคม 6) การวางตัว ภาพลักษณ์ ก็ยังทำให้เป็นแบบอย่างต่อสังคมไปในทางที่ ดีขึ้น ผู้ที่สนใจในตัวนักกีฬาก็อาจจะมีความคิดที่จะมาเล่นกีฬานี้เช่นกัน เมื่อมองเห็นว่ามันมีรายได้ที่มั่นคง เลี้ยงดูตัวเองและครอบครัว ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรทางเศรษฐกิจสอดคล้องกับแนวคิดการ วิจัยของ Malchrowicz-Mosko, Botikova & Poczta (2019). ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ทางด้านสังคม สอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยของ Svensson, Mahoney & Hambrick (2020) และของ Schulenkorf (2012)

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการเบดมินตันสู่การเป็นเบดมินตันอาชีพในประเทศไทย มีข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ แบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วยข้อเสนอเชิงนโยบาย ข้อเสนอเชิง ปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไปโดยมีรายละเอียดในแต่ละส่วนดังนี้

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. รัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนในด้านนโยบายที่เอื้อให้กีฬาเบดมินตันเป็นธุรกิจกีฬาอย่างเต็มตัว นอกเหนือจากการให้เงินแก่สมาคมกีฬาเบดมินตันแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เพียงอย่างเดียว เพราะงบประมาณที่สมาคมกีฬาเบดมินตันฯได้รับมาไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึงต่อจำนวนการพัฒนาของนัก เบดมินตันในระดับต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่สมาคมกีฬาเบดมินตันฯจะนำไปใช้และส่งเสริมได้เฉพาะนักกีฬาทีมชาติ และนักกีฬาเยาวชนทีมชาติบางส่วน แต่ถ้ารัฐมีนโยบายการเอื้อประโยชน์ให้กับภาคเอกชนที่เข้ามาสนับสนุน โดยตรงสู่สโมสรเบดมินตันต่าง ๆ จะทำให้สโมสรเบดมินตันต่าง ๆ พัฒนาการบริหารจัดการเข้าสู่ระบบอาชีพ และเป็นธุรกิจกีฬาที่ win win ทุกฝ่าย เหมือนสโมสรฟุตบอลในปัจจุบันที่เป็นอาชีพทั้งระบบ

2. ในด้านการศึกษา ภาครัฐควรให้หน่วยงานที่กำกับดูแลรับผิดชอบในส่วนนี้ ออกหลักสูตรการเรียนที่ เอื้อประโยชน์ให้นักกีฬาสามารถมีเวลาฝึกซ้อมได้แบบมืออาชีพ เพื่อลดปัญหาการเลิกเล่นของนักกีฬาเก่ง ๆ เมื่อต้องเรียนเหมือนคนปกติในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งควรวางแผนหลักสูตรที่ใช้เวลาเรียนน้อยกว่าคนทั่วไป เพราะคนกลุ่มนี้ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการพัฒนาความสามารถของตนเอง และมีการวางแผนแล้วว่าจะใช้ เวลาส่วนใหญ่เป็นนักกีฬาอาชีพและทำชื่อเสียงให้กับประเทศชาติ ถ้ารัฐไม่ออกนโยบายที่เอื้อแบบนี้ให้และ ปล่อยให้ปัญหาระหว่างตัวนักกีฬาผู้ปกครองกับทางครูและโรงเรียนแล้ว สุดท้ายผู้ปกครองทุกคนจะ ตัดสินใจให้ลูกหยุดการเป็นนักกีฬาเพื่อหันไปเรียนแบบปกติ ซึ่งเป็นปัญหามาโดยตลอด

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

สมาคมกีฬาแบดมินตันแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ควรจัดให้มีการกระจายบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านเทคนิคการสอนและวิทยาศาสตร์การกีฬาไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ โดยการจัดตั้งศูนย์ฝึกแบดมินตันเพื่อเป็นการขยายฐานนักกีฬาดังแต่ระดับยุวชน เข้าถึงนักกีฬาดังแต่เริ่มต้น แทนการรวมศูนย์เหมือนในปัจจุบันที่มีเรียกนักกีฬาเก่ง ๆ เข้ามาที่สมาคมกีฬาแบดมินตัน แต่ด้วยข้อจำกัดหลายประการทำให้สมาคมกีฬาแบดมินตัน บริหารจัดการด้านอื่น ๆ ดีมากแต่ในด้านการพัฒนานักกีฬาไม่สามารถพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเหมือนประเทศชั้นนำของโลก นอกจากนี้สมาคมกีฬาแบดมินตัน ควรเลือกเฟ้นสโมสรแบดมินตันชั้นนำในประเทศไทยมาเป็นพันธมิตรร่วมกันสร้างนักกีฬาโดยแบ่งระดับสโมสรตามความสามารถของสโมสร เพื่อเป็นแหล่งผลิตนักกีฬาให้สมาคมกีฬาแบดมินตัน นำไปสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวนักกีฬา และมีงบประมาณและผลประโยชน์กลับไปสู่สโมสรต้นสังกัดของนักกีฬาเหล่านี้เพื่อสโมสรจะนำไปพัฒนานักกีฬารุ่นต่อ ๆ ไป การที่แบดมินตันจะเป็นอาชีพได้สโมสรแบดมินตันที่ดูแลนักกีฬาต้องแข็งแกร่งก่อน เมื่อสโมสรแข็งแกร่งแล้วจะเป็นรากฐานที่มั่นคงให้กับสมาคมกีฬาแบดมินตัน ในข้อเคลื่อนให้กีฬาแบดมินตันเป็นแบดมินตันอาชีพอย่างยั่งยืน โดยมีฐานนักกีฬาอาชีพและนักกีฬารุ่นต่อไปเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเป็นนักกีฬาอาชีพทุกระดับการกีฬาอย่างยั่งยืน ในประเทศไทยรูปแบบการพัฒนาทางด้านระบบการศึกษาเพื่อการกีฬาอาชีพในกลุ่มสมรรถนะแวนนักกีฬาสากล เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2556). แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2556-2559. ค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, จาก https://mots.go.th/download/pdf/nationaldevelopmentplanno5_55_59.pdf
- จุฑา ตังศภิตย์. (2552). การศึกษาตัวบ่งชี้การพัฒนากีฬาของไทย: การพัฒนากีฬาเพื่ออาชีพ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถนอมวงศ์ ฤกษ์พันธ์. (2555). สรีรวิทยาการออกกำลังกาย. นนทบุรี: ตีรณสาร.
- ทวีทรัพย์ เขยฝักแวน. (2555). รูปแบบการบริหารจัดการกีฬาฟุตซอลอาชีพในประเทศไทย (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2548). ปรัชญา หลักการ วิธีสอนและการวัดเพื่อประเมินผลทางพลศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาคมแบดมินตันแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). แผนยุทธศาสตร์กีฬาแบดมินตัน (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: สมาคมแบดมินตันแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- Benaroch, M., Jeffery, M., Kauffman, R. J., & Shah, S. (2007). Option-Based Risk Management: A Field Study of Sequential Information Technology Investment Decisions. *Journal of Management Information Systems*, 24(2), 103-140.

- Claes, E., Heim, C., Vanreusel, B., Vandermeerschen, H., & Scheerder, J. (2018). Managing the Mix of Sport and Social Capital: A Study of Local Networks in the Belgian Homeless Football Cup. *Journal of Global Sport Management*, 5(3), 1-23.
- Edmondson, A. C., Casciaro, T. & Jang, S. (2019) Cross-Silo Leadership. *Harvard Business Review*, 97(3),130–139.
- Edwards, M. B. (2015). The role of sport in community capacity building: An examination of sport for development research and practice. *Sport management review*, 18(1), 6-19.
- Elmose-Osterlund, K., & Iversen, E. B. (2020). Do public subsidies and facility coverage matter for voluntary sports clubs?. *Sport Management Review*, 23(2), 315-329.
- Fahlen,J., Stenling,C. (2019). (Re)conceptualizing institutional change in sport management contexts: the unintended consequences of sport organizations’everyday organizational life. *European Sport Management Quarterly*, 19(3), 265-285.
- Kaplanidou, K., Giannoulakis, C., Odio, M., Chalip, L. (2019). Types of human capital as a legacy from Olympic Games hosting. *Journal of Global Sport Management*, 1-19.
- Malchrowicz-Mosko, E., Botikova, Z., & Poczta, J. (2019). Because We Don’t Want to Run in Smog”: Problems with the Sustainable Management of Sport Event Tourism in Protected Areas (A Case Study of National Parks in Poland and Slovakia). *Sustainability*, 11(2), 325
- Naidoo, S., Hewitt, M., & Bussin, M. (2019). A leadership model validation: Dimensions influential to innovation. *South African Journal of Business Management*, 50(1),11.
- Piggin, J., Souza, D. L.D., Furtado, S., Milanez, M., Cunha, G., Louzada, B. H., Graeff, B., & Tlili, H. (2019). Do the Olympic Games promote dietary health for spectators? An interdisciplinary study of health promotion through sport. *European Sport Management Quarterly*, 19(4), 481-501.
- Ross, W. J., Leopkey, B., & Mercado, H. U. (2019). Governance of Olympic environmental Stakeholders. *Journal of Global Sport Management*, 4(4), 331-350.
- Schulenkorf, N. (2012). Sustainable Community Development through Sport and Events: A Conceptual Framework for Sport-for-Development Projects. *Sport Management Review*, 15(1), 1-12.
- Svensson, P. G., Mahoney, T. Q., & Hambrick, M. E. (2020). What does innovation mean to nonprofit practitioners? International insights from development and peace-building nonprofits. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 49(2), 380-398
- Thongrawd, C., Bootpo, W., Thipha, S., & Jermstittiparsert, K. (2019). Exploring the nexus of Green information technology capital, environmental corporate social responsibility,

Environmental performance and the business competitiveness of Thai sports industry Firms. *Journal of Human Sport and Exercise*.14(5), 2127-2141.

**แนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน
ของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย**
**Approaches for Sustainable Integrated Tourism Development
in Phitsanulok Province, Thailand**

ปวีณา ขำพัด¹, พยอมน ธรรมบุตร²

Paweena Khumpad¹, Payom Thammabut²

สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา^{1,2}

Tourism Management College of Management University of Phayao, Thailand^{1,2}

Email: paweena.tourism@gmail.com¹

Received: 2021-02-01; Revised: 2021-03-30; Accepted: 2021-03-31

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย 2) วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของในพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย 3) สร้างแนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือในการวิจัยเป็นการสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์ และมีกลุ่มตัวอย่างจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ คือกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ผลการวิจัยพบว่า 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดพิษณุโลก ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ทรัพยากรมรดก ทรัพยากรกิจกรรม และทรัพยากรบริการ มีความโดดเด่นเฉพาะตัวเป็นอย่างมาก 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของจังหวัดพิษณุโลก จุดแข็ง คือ มีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ที่ตั้งเหมาะสมเป็นศูนย์กลางการคมนาคมของภาคเหนือตอนล่าง มีโครงข่ายเชื่อมโยง กับทุกภูมิภาคของประเทศอินโดจีน จุดอ่อน คือ ขาดการประชาสัมพันธ์ พื้นที่เกษตรกรรมบางพื้นที่ยังเกิดอุทกภัยซ้ำทุกปี โอกาส คือ มีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับจังหวัดใกล้เคียง และได้รับการสนับสนุนการท่องเที่ยว เมืองรอง อุปสรรค คือ ธุรกิจท้องถิ่นถูกคุกคามโดยทุนต่างชาติ กฎระเบียบไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา ปัญหาความขัดแย้งระดับหน่วยงาน 3) ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย ซึ่งเป็นผลจากการสังเคราะห์ TOWS Matrix

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, การท่องเที่ยว, การบูรณาการอย่างยั่งยืน

Abstract

This research aims to 1) study tourism resources of Phitsanulok Province, Thailand 2) analyze strengths, weaknesses, opportunities and obstacles in sustainable tourism development in Phitsanulok Province, Thailand; 3) create a guideline for sustainable integrated tourism development of Phitsanulok Province. Phitsanulok Province, Thailand, the researcher used a qualitative research method. Research tools It is an interview by interviewing form. And there are sample groups from the government, private sector, public sector and tourists In which the samples used this time The research results showed that 1) the outstanding tourism resources of Phitsanulok Province. Natural resources Cultural resource Expo resources Activity resources And service resources 2) Analysis of the internal and external environment of Phitsanulok Province, the strength is the potential in various tourism resources. Both natural, historical and cultural attractions are ideally situated as a transport hub of the Lower North. Having a network With all regions of Indochina, the weakness is the lack of public relations. In some agricultural areas, there is repeated flooding every year. Opportunities are linked to tourism with nearby provinces. And secondary city tourism is favored, the barrier is that local businesses are threatened by foreign capital. Rules and regulations are not conducive to development. Organizational Conflict Problems 3) The researcher wishes to propose a guideline for sustainable integrated tourism development in Phitsanulok Province, Thailand, which is the result of the TOWS Matrix synthesis.

Keywords: Development approach, Tourism, Sustainable Integrated.

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั่วโลกมีแนวโน้มเติบโตอยู่ตลอดเวลา และเป็นปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยว กอปรกับการเติบโตของธุรกิจคมนาคมขนส่งที่ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและเพิ่มการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรอง ทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกเพิ่มสูงขึ้นอีกทั้งการเติบโตของประชากรสูงวัยซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการใช้จ่ายใช้สอยสูง ซึ่งช่วยสนับสนุนการเติบโตของกลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วโลก โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในปี 2561-2573 ได้แก่ กลุ่มเดินทางเพื่อดำเนินกิจกรรมที่จำเป็น (Obligation Meters) เช่น นักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ กลุ่มที่ต้องการความสะดวกจากแหล่งข้อมูล (Simplicity Searchers) กลุ่มที่นำปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและจริยธรรมวางแผนในการท่องเที่ยว (Ethical Travelers) กลุ่มที่ให้รางวัลตัวเองจากการทำงาน (Reward Hunters) กลุ่มที่มุ่งค้นหาวรรณกรรมใหม่ ๆ อันแตกต่างจากสิ่งที่คุ้นเคย (Cultural Purists) และกลุ่มที่นิยมแชร์ประสบการณ์ท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับ (Social Capital Seekers) โดยทั้ง 6 กลุ่มนี้ จะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางจิตวิทยา และเทคโนโลยีเป็นสำคัญ นอกจากนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องทำควบคู่ไปกับการพัฒนาเทคโนโลยี ทั้งในด้านการเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญและการเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว จึงจะทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจโลกอย่างต่อเนื่อง (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559)

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 โดยมีวิสัยทัศน์ คือต้องการให้ประเทศไทยเป็นจุดหมาย

ปลายทางที่มีคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมี คุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทยเพื่อส่งเสริมการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และการพัฒนาจิตใจโดยมีการกระจายรายได้สู่ประชาชนในทุกภาคส่วนอย่าง ยั่งยืน ในการนี้ได้มีการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวออกเป็น 8 เขต ดังนี้ เขตพัฒนาการท่องเที่ยว อารยธรรมล้านนา เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำ เจ้าพระยาตอนกลาง เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก

สำหรับพื้นที่ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการ ท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยว ในเขตพัฒนาการ ท่องเที่ยวเขตมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2555-2557 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยว ชาวไทยเข้ามาท่องเที่ยวจำนวน 4,999,832 คน 5,526,393 คน และ 5,805,270 คนตามลำดับ และ นักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 527,651 คน 556,378 คน และ 566,405 คน ตามลำดับและถ้าพิจารณาเป็น รายจังหวัดก็พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติก็มีจำนวนที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยที่จังหวัด พิษณุโลกเป็น 1 ใน 4 จังหวัดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม (กรมการท่องเที่ยว กระทรวง การท่องเที่ยวและกีฬา, 2558)

จังหวัดพิษณุโลกเป็นจุดหมายปลายทางที่โดดเด่นอย่างยิ่ง โดยเป็นจังหวัดที่มีจุดเชื่อมต่อกับกลุ่ม ประเทศอินโดจีน คือ สี่แยกอินโดจีน ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. 2540 กำหนดให้จังหวัด พิษณุโลกเป็นสี่แยกอินโดจีน เพื่อเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทาง เศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โดย ทิศเหนือจะไปเมืองคุนหมิง ประเทศจีน ทิศตะวันตกจะไปเมืองย่างกุ้ง ประเทศพม่า ทิศตะวันออกจะไปเมืองดานัง ประเทศเวียดนาม และทิศใต้จะไปเมืองกัวลาลัมเปอร์ ประเทศ สิงคโปร์ โดยแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลกก็ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอีกมากมายหลายแห่ง อาทิ เช่น อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง โดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ติด อันดับต้น ๆ ของประเทศไทย หรือแม้กระทั่งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมก็ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และนักท่องเที่ยวก็ถึงเมื่อได้มาจังหวัดพิษณุโลก นั่นก็คือ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งมีหลวงพ่อ พระพุทธชินราช ประดิษฐานอยู่ มีวัดนางพญา ตันกำหนดพระนางพญาที่มีมูลค่ามากมายมหาศาล รวมไปถึง พระราชวังจันทร์ สถานที่พระราชสมภพของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นต้น

การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนมีความสำคัญต่อการ พัฒนาประเทศ จังหวัดพิษณุโลกเป็นพื้นที่ที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน เป็นเมืองที่มีแม่น้ำน่านไหลผ่านกลาง เมือง สถานที่ท่องเที่ยวโบราณสถานที่มียุคเก่าแก่ ทั้งยังสามารถสะท้อนถึงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย มีชุมชนมากมายที่ยังรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไทยไว้ และยังคงมีวิถีชุมชนการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม ให้ได้เรียนรู้ เช่น ชุมชนหมู่บ้านวัดจันทร์ตะวันตกและตะวันออก ชุมชนหมู่บ้านดนตรีมิ่งคละ การทำสวนกล้วย เพื่อทำมาทำผลิตภัณฑ์ของชุมชน เช่น กล้วยตาก ของฝากขึ้นชื่อของจังหวัดพิษณุโลก นอกจากนี้ยังมีชุมชน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอีกด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ และการขนส่งเพื่อรองรับการขยายตัวของจังหวัดพิษณุโลก และประชากรที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในจังหวัดเพิ่ม มากขึ้นในทุก ๆ ปี เมื่อมีความเจริญเข้ามาไม่ว่าจะเป็นทางวัตถุหรือทางสถานที่ วัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมจะ

เลื่อนรางหายไปหากไม่ได้รับการอนุรักษ์ การพัฒนาการท่องเที่ยวจึงถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่เกิดการเรียนรู้ในประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชุมชนรวมไปถึงความสำคัญของสถานที่ต่าง ๆ นำไปสู่การสำนึกรักบ้านเกิดสำนึกในคุณค่า และต้องรักษาสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นให้ยั่งยืนต่อไป และผู้วิจัยมีความเห็นว่า พื้นที่จังหวัดพิษณุโลกสมควรที่จะทำการวางแผนพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และทำการบริหารจัดการโดยการบูรณาการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อประโยชน์สืบไป

ในการนี้ จังหวัดพิษณุโลกยังขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะมีเพียงแผนพัฒนาจังหวัดระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2560-2564) ผู้วิจัยตระหนักถึงความจำเป็นที่จังหวัดพิษณุโลกจะต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) และเพื่อเป็นการสนองนโยบายมรกำหนดไว้ในแผนพัฒนาประเทศไทย 20 ปี Thailand 4.0

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของในพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย
3. เพื่อสร้างแนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ หรือ AGENDA 21 เป็นแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) องค์การสหประชาชาติได้กำหนดข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อใช้แผนปฏิบัติการดังกล่าวเป็นแผนแม่บทโลก เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาในการบรรลุผลเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอันจะทำให้คนรุ่นปัจจุบัน และอนาคตมีทรัพยากรธรรมชาติใช้อย่างพอเพียง และสามารถตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตอันจะนำไปสู่ความกินดีอยู่ดี ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงสร้างแนวทางปฏิบัติสำหรับกำหนดนโยบายของรัฐบาล และเอกชนในศตวรรษหน้าโดยที่ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อม และการพัฒนา (The United Nations Conference on Environment and Development: UNCED) ณ กรุงริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2535 ในการประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมที่มีผู้นำโลกเข้าร่วมมากที่สุดเป็นประวัติการณ์ มีประมุข หัวหน้ารัฐบาล และเจ้าหน้าที่ระดับสูงจาก 179 ประเทศเข้าร่วมในการประชุมแผนปฏิบัติการที่ 21 และได้รับอนุมัติเพื่อใช้เป็นแนวทางให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกนำไปปรับใช้เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหา และความจำเป็นในแต่ละท้องถิ่น

แนวคิดสำคัญของแผนปฏิบัติการ 21 มีดังนี้

- 1) สิ่งแวดล้อมเป็นปัญหา และภัยคุกคามต่อมวลมนุษยชาติจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบ และร่วมกันสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน

2) ทำให้คนในสังคมโดยทั่วไปเกิดความรู้ และความเข้าใจเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม

3) ประเทศพัฒนาแล้วที่เป็นประเทศอุตสาหกรรม และประเทศกำลังพัฒนาเป็นผู้ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ ขยะ และของเสียที่เป็นอันตราย อีกทั้งยังทำลายทรัพยากรธรรมชาติให้ร่อยหรอลงไปอย่างต่อเนื่อง

4) ประชากรในประเทศกำลังพัฒนาประสบกับปัญหาความยากจน อันเป็นปัจจัยในการทำลายสิ่งแวดล้อมจึงควรร่วมมือกันกำจัดความยากจนโดยสร้างแนวทางแก้ปัญหาความยากจนร่วมกัน

5) จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นของประเทศที่กำลังพัฒนาทำให้ธรรมชาติไม่เพียงพอในการรองรับความต้องการของประชากร จึงต้องมีมาตรการควบคุมประชากร

6) นานาประเทศมีนโยบายในการพัฒนาที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมกับกิจกรรมทางสังคมในทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อผลักดันแนวทาง หรือกลยุทธ์ในการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

7) ทรัพยากรธรรมชาติที่น้อยลง และเสื่อมโทรมลงถือเป็นทุนทางเศรษฐกิจของประเทศไทยด้วย (รุ่งริศ เมืองลือ และพยอม ธรรมบุตร, 2560)

จากนิยามข้างต้นสามารถสรุปการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ใน 2 ประเด็นหลัก คือ 1). การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ และคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างต่อเนื่องโดยไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม 2). มีการสร้างความสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยที่อนาคตจะมีทรัพยากรธรรมชาติใช้อย่างพอเพียงสอดคล้องกับกฎระเบียบของประชาคมโลก 3). มนุษย์มีความรับผิดชอบและมุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืนทุกภาคส่วนในสังคม ยึดถือปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) ความหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีดังนี้

พระธรรมปิฎก ได้ให้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ดังนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนมีลักษณะเป็นการพัฒนาที่เป็นบูรณาการ (integrated) คือทำให้เกิดเป็นองค์รวม (holistic) หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์และมีลักษณะอีกอย่าง คือมีดุลยภาพ (balanced) ดังนั้น การพัฒนาที่ยั่งยืน ก็คือ การบูรณาการธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมกับเศรษฐกิจ การคุ้มครองธรรมชาติควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจหรือการผูกสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเข้าด้วยกัน โดยการนำเอาภารกิจในการคุ้มครองแหล่งทรัพยากรธรรมชาติมาบูรณาการเข้ากับการกิจในการแก้ไขปัญหาความยากจน ถ้าสองอย่างมาบูรณาการกันได้ก็ถือว่าเป็นลักษณะของการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable) หมายความว่าภารกิจหนึ่งได้แก่ กาพิทักษ์รักษาธรรมชาติและภารกิจอีกหนึ่ง คือ การแก้ไขความยากจนทำการพัฒนากันไปโดยที่ทั้งสองอย่างนี้ไปด้วยกัน ไม่ใช่ออย่างหนึ่งอย่างใดเสีย แต่คนยากจนอยู่ หากผลการพัฒนาเป็นเช่นนี้ก็ไม่ถือว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน (พระธรรมปิฎก, 2556)

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nation World Tourism Organization: UNWTO, 2548) “Sustainable Tourism Conceptual Definition” การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมีแนวทางพัฒนา

และการจัดการ ซึ่งต้องนำมาใช้กับการท่องเที่ยวทุกรูปแบบในทุกพื้นที่ จุดหมายปลายทาง โดยมีหลักการซึ่งครอบคลุมการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งจะต้องเป็นการพัฒนาที่มีความสมดุลของทุกด้านดังกล่าว เพื่อประกันความยั่งยืนระยะยาว การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต้องการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนเสียทุกฝ่าย ตลอดจนผู้นำทางการเมืองที่เข้มแข็งที่จะประกันการมีส่วนร่วมที่กว้างขวาง และมีการตกลงมีความคิดร่วมกัน การก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นกระบวนการที่ต้องทำต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ และจำเป็นต้องมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างพัฒนา ตลอดจนนำแนวทางแก้ไขผลกระทบ และมาตรการเพื่อป้องกันผลกระทบมาประยุกต์ใช้ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต้องให้ความพึงพอใจในระดับสูงแก่นักท่องเที่ยว โดยปลูกจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวให้ร่วมสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยว

ซึ่งสอดคล้องกับ พยอม ธรรมบุตร (2558) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาซึ่งนำผลกระทบทั้งในปัจจุบันและในอนาคตด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มาพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยไม่ลืมพิจารณาถึงความต้องการของนักท่องเที่ยว นักธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และชุมชนเจ้าบ้านของแหล่งท่องเที่ยว และสอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน คือ การท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย ธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่มีเลยอย่างยั่งยืน

จากนิยามข้างต้นสามารถสรุปแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นแนวคิดการท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ มีผู้เกี่ยวข้องดังนี้ คือ หน่วยงาน ภาครัฐ (Government) หน่วยงานภาคเอกชน (Business) นักท่องเที่ยว (tourist) ประชาชนท้องถิ่น (Community) และแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ซึ่งกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้จะต้องมีการจัดการ โดยตั้งแต่การวางแผน การร่วมมือและการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้มีหน่วยงานและบุคคลให้ความหมายไว้ ดังต่อไปนี้ องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยวระหว่าง ประเทศขึ้นที่กรุงโรม ประเทศอิตาลีเมื่อปี พ.ศ.2506 ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “การท่องเที่ยว” หมายถึง การเดินทาง (Travel) ที่มีเงื่อนไข 3 ประการคือ (อ้างใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) 1. การเดินทาง (Travel) หมายถึงการเดินทางที่ไม่ได้ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้าง โดย มีการวางแผนเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง และการใช้ยานพาหนะนำไปเป็นระยะทางไกลหรือระยะทางไกลก็ได้ 2. จุดหมายปลายทาง (Destination) หมายถึงจุดหมายปลายทางที่จะไปอยู่เป็นการชั่วคราวแล้วต้องเดินทางกลับที่อยู่เดิมหรือภูมิลำเนาเดิม โดยเป็นสถานที่ ที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางไปเยือนและใช้เวลาหนึ่งอยู่ ณ ที่นั้น ซึ่ง ณ ที่นั้นมีสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่เพียงพอสำหรับสนองความต้องการและความพอใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน 3. ความมุ่งหมาย (Purpose) หมายถึง มีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการเดินทางใดก็ได้ที่ไม่ใช่เพื่อ

ประกอบอาชีพหรือหารายได้โดยมีความมุ่งหมายในการเดินทางอยู่หลายอย่างด้วยกัน ซึ่งผู้ที่เดินทางคนหนึ่งอาจมีความมุ่งหมายในการเดินทางมากกว่าอย่างหนึ่งก็ได้

องค์การการท่องเที่ยวโลก (The world Tourism Organization: WTO) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมของบุคคลที่เดินทางไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ซึ่งไม่ใช่สถานที่อยู่อาศัยโดยปกติของตนเอง และอาจพักอยู่ ณ สถานที่นั้นโดยใช้เวลาต่อเนื่องกันไม่เกิน 1 ปี มีวัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อมาพักผ่อน ทำธุรกิจ หรือวัตถุประสงค์อื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานซึ่งได้รับเงินค่าจ้างหรือค่าตอบแทนจากสถานที่ไปเยือน (นาฏสุตา เชนะสิริ, 2555)

จากนิยามข้างต้นสามารถสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้ดังนี้ คือ การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญหลักในหลาย ๆ ประเทศ การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของโลก และเป็นปัจจัยหลักในการสร้างความสมดุลของรายจ่ายของหลาย ๆ ประเทศ การท่องเที่ยวจึงเป็นตัวดึงดูด ความสนใจจากคณะรัฐบาล องค์กรภูมิภาคและองค์กรท้องถิ่น และองค์กรอื่น ๆ ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจความหมายต่อการสร้างรายได้ของประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้วิจัยลงพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกเพื่อทำการศึกษาชุมชน และตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบรายการตรวจสอบเพื่อศึกษาชุมชน (Community Study) แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว (Tourism Resources Audit) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview)

2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อย และใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การประชุมกลุ่มย่อย และวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลก จำนวนกลุ่มละ 8 คน รวมทั้งสิ้น 32 คน

3. ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ และการประชุมกลุ่มย่อยแบบปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ในการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) และสภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนด้วยเทคนิค SWOT Analysis และสังเคราะห์ TOWS เพื่อแสวงหาแนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย

4. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) โดยการตรวจสอบแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลของข้อมูลการท่องเที่ยว

5. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด สรุปเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย

ผลการวิจัย

พิษณุโลกเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ สร้างเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 15 สมัยขอมมีอำนาจปกครองแถบนี้ โดยมีปรากฏตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ศิลาจารึกสุโขทัยพิษณุโลกแต่เดิมมีชื่อเรียกว่า “เมืองสองแคว” เนื่องจากเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำน่านและแม่น้ำแควน้อย (ที่ตั้งของวัดจุฬามณีในปัจจุบัน) ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นพิษณุโลกในสมัยกรุงศรีอยุธยา รัชกาลของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เมื่อครั้งที่เสด็จมาปกครองเมืองสองแควตั้งแต่ (พ.ศ. 2006 จนถึง รัชกาลในปี พ.ศ. 2031 เมืองพิษณุโลกมีฐานะเป็นราชธานีแทนกรุงศรีอยุธยานานถึง 25 ปี ในรัชสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถและเป็นเมืองลูกหลวง ซึ่งกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระมหาอุปราชหรือพระราชโอรสมาครองเมือง สมเด็จพระนเรศวรมหาราช กษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ของไทย ก็ทรงมีพระราชสมภพ ณ เมืองนี้และเมื่อทรงดำรงตำแหน่งมหาอุปราช พระองค์ครองเมืองพิษณุโลกเช่นกัน เมืองพิษณุโลกจึงเป็นเมืองหลักที่สำคัญของภาคเหนือตอนล่างเป็นที่ตั้งของหน่วยราชการหลักที่สำคัญทั้งทางด้านทหาร ตำรวจ และทางด้านตุลาการ ในลักษณะของการเป็นเมืองหลักของการปกครอง

จังหวัดพิษณุโลก มียุทธศาสตร์ทางภูมิศาสตร์ในด้านที่ตั้ง อยู่ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง มีพื้นที่ประมาณ 10,814.854 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,798,973.50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.1 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ห่างจากกรุงเทพ ฯ โดยทางรถยนต์ประมาณ 377 กิโลเมตร และโดยทางรถไฟประมาณ 389 กิโลเมตร จังหวัดพิษณุโลกตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนล่าง มียุทธศาสตร์ทางภูมิศาสตร์ในด้านที่ตั้ง ซึ่งมีลักษณะเด่นเฉพาะตัวเนื่องจากมีส่วนที่เชื่อมต่อกับภาคกลางกับภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ เป็นจังหวัดที่มีลักษณะเชื่อมต่อไปยังประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอินโดจีน โดยมีภูมิประเทศติดต่อกับเทือกเขาที่พาดจากภาคเหนือ เป็นที่กั้นแบ่งเขตกับแขวงไชยบุรี ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดพิษณุโลก ตัวเมืองพิษณุโลกตั้งอยู่บนสองฝั่งแม่น้ำน่าน ทางตอนเหนือและตอนกลางเป็นเขตที่ราบสูงและมีขอบเขตภูเขาสูง โดยมีทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอฟิจัย อำเภทองแสนขัน และอำเภอน้ำปาด (จังหวัดอุดรดิตถ์) และแขวงไชยบุรี ประเทศลาว ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอเมืองพิจิตร อำเภอวชิรบำรุง อำเภอสามง่าม และอำเภอสามโก้ (จังหวัดพิจิตร) ทิศตะวันออกติดต่อกับ อำเภอหล่มสัก อำเภอเขาค้อ อำเภอวังโป่ง (จังหวัดเพชรบูรณ์) อำเภอด่านซ้าย และอำเภอนาแห้ว (จังหวัดเลย) ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภองกงไกรลาศ อำเภศรีสำโรง (จังหวัดสุโขทัย) และอำเภอลานกระบือ (จังหวัดกำแพงเพชร)

1. ผลการศึกษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและแบบการตรวจสอบการศึกษาชุมชนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังนี้ โดยผู้วิจัยได้ใช้ แบบการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวและแบบการตรวจสอบการศึกษาชุมชน (พยอม ธรรมบุตร, 2546) ในการตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผลการศึกษาดูตรวจสอบได้ออกมาดังนี้

1.1 ทรัพยากรธรรมชาติที่น่าสนใจ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า ลานหินปุ่ม-ลานหินแตก น้ำตกแก่งซอง น้ำตกแก่งโสภา น้ำตกบอย น้ำตกวังนกแอ่นถ้ำผาทำผล น้ำตกชาติตระการ ถ้ำเดือนถ้ำดาว

1.2 ทรัพยากรวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ได้แก่ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร ศาลสมเด็จพระนเรศวร วัดนางพญา วัดราชบูรณะ ศูนย์ประวัติศาสตร์พระราชวังจันทน์ วัดจุฬามณี แหล่งขุดค้นพระราชวังจันทน์ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจำทวี วัดเจดีย์ยอดทอง ศาลเจ้าแม่กวนอิมหยกขาว อนุสาวรีย์พ่อขุนบางกลางท่าว

1.3 ทรัพยากรธรรมชาติที่น่าสนใจ ได้แก่ งานแผ่นดินสมเด็จพระนเรศวรและงานกาชาด งานสมโภชพระพุทธชินราช งานประเพณีสงกรานต์และมหกรรมอาหารจังหวัดพิษณุโลก งานประเพณีแข่งเรือยาว งานประเพณีปักธงชัย ประเพณีย่ากลองบอกเวลา ณ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร

1.4 ทรัพยากรกิจกรรมที่น่าสนใจ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โบราณสถานจังหวัดพิษณุโลก เทศกาลชิมกาแฟล่องแก่งลำน้ำเข็ก ปันจรรย์านชมทิวแสงหลวง ไหว้พระ 9 วัด นั่งรถไถพาร์มทัวร์ กิจกรรมแคมป์ปิ้ง ท่องเที่ยวชุมชนชมวิถีชีวิตพันธุ์ ชุมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจำทวี ชมวิถีชุมชนวัดจันทร์ตะวันตก กิจกรรมเดินวิ่งรอบสะพานนเรศวรและสะพานเอกาทศรถ กิจกรรมเรียนรู้การทำกล้วยตาก

1.5 ทรัพยากรบริการที่น่าสนใจ ได้แก่ โรงแรมและธุรกิจที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ร้านสินค้าชุมชน ห้างสรรพสินค้า ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว โรงพยาบาล ATM และปั้มน้ำมัน

2. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของในพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย โดยอ้างอิงจาก (เอกชัย บุญยาธิฐาน, 2553) สามารถสรุป ได้ดังนี้

2.1 จุดแข็ง (Strengths) ปัจจัยภายในที่เป็นข้อได้เปรียบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย ได้แก่ 1) มีความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงการคมนาคมในภูมิภาค และสามารถเชื่อมโยงกับภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ 2) เป็นที่ตั้งของส่วนราชการ รวมถึงภาคเอกชน และสถาบันการเงินต่าง ๆ ของภาคเหนือตอนล่าง 3) มีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชาติไทยที่สำคัญคือ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช 4) มีสนามบินพาณิชย์ที่มีศักยภาพพัฒนาเป็นสนามบินนานาชาติได้ 5) มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประเพณีและวัฒนธรรมพื้นบ้านประจำถิ่น 6) มีความคุ้มค่าด้านราคาทางการท่องเที่ยว เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ข้างเคียง 7) สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหรือมรดกโลกจากจังหวัดรอบข้างได้ เช่นจังหวัดสุโขทัย และจังหวัดกำแพงเพชร 8) มีผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและมีการแปรรูปเป็น OTOP ด้วยภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อเพิ่มมูลค่า

2.2 จุดอ่อน (Weaknesses) ปัจจัยภายในที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย ได้แก่ 1) มีสถานที่ท่องเที่ยวที่จำกัด และยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง 2) ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 3) ขาดสถานที่รองรับการจัดงานใหญ่ระดับประเทศ 4) มีปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมรวมถึงปัญหาทางด้านมลภาวะทางอากาศ 5) มีปัญหาด้านการจราจร โดยเฉพาะในช่วงเวลาเร่งด่วน 6) มีข้อจำกัดของการเดินทางโดยสารการบิน เนื่องจากมีเพียงเที่ยวบินในประเทศ 7) ขาดการสร้างแบรนด์ของพิษณุโลก 8) ขาดยุทธศาสตร์การวางแผนและกลยุทธ์การใช้ ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.3 โอกาส (Opportunities) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาและสร้างพื้นที่ใช้งานขนาดใหญ่เพื่อรองรับการจัดงานระดับประเทศ 2) ได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มขึ้น 3) โครงการ

ยกระดับสนามบินพิษณุโลกให้เป็นสนามบินนานาชาติ 4) โครงการเชื่อมโยงการคมนาคมทางบกในภูมิภาคสี่แยกอินโดจีนและอาเซียน 5) พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานจากนโยบายของรัฐบาล เช่น รถไฟฟ้าความเร็วสูงช่วงกรุงเทพฯ-พิษณุโลก 6) โครงการจัดทำระบบขนส่งสาธารณะเมืองพิษณุโลกเส้นทาง โดยใช้ระบบรถผสมผสาน 7) มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลและจังหวัด 8) มีนโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนงบประมาณการลงทุนภายในจังหวัด 9) พัฒนาการท่องเที่ยวด้านธุรกิจสปาและเชิงสุขภาพ 10) พัฒนาสร้างศูนย์การเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืนของอาเซียน 11) พัฒนาสร้างศูนย์การเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืนของอาเซียน

2.4 อุปสรรค (Threats) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลเสียต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย ได้แก่ 1) ปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติด อาชญากรรมต่างด้าว ไม่ปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว 2) พื้นที่ป่าไม้ลดลงมากและปริมาณขยะมีแนวโน้มเพิ่ม มากขึ้นเนื่องจากการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่รองรับการท่องเที่ยวและพื้นที่ในการอยู่อาศัยเพิ่มขึ้น 3) โครงข่ายคมนาคมขนส่งยังไม่สามารถรองรับ ความต้องการได้มากเพียงพอจึงทำให้มีปัญหาจราจร ติดขัดสำหรับนักท่องเที่ยว 4) ขาดการควบคุมและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม 5) การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีอยู่น้อยมาก 6) การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกส่งผลให้ภูมิอากาศแปรปรวน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน 7) ภาวะเศรษฐกิจโลกมีความผันผวนไม่แน่นอนเป็นสาเหตุ ให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจไม่เดินทางท่องเที่ยวหรือมีการใช้ จ่ายน้อยลง 8) ปัญหาทางการเมืองภายในประเทศ ส่งผลต่อ ความปลอดภัยและการตัดสินใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว

3. แนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทยจากการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสร้างแนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย ได้จัดทำ TOWS Matrix เพื่อกำหนดแนวทางหรือกลยุทธ์ในการพัฒนา โดยการจับคู่ระหว่างปัจจัยภายนอกกับปัจจัยภายในทั้งหมด 4 คู่ ได้แก่ จุดแข็งกับโอกาส (Strength + Opportunity: SO) จุดอ่อนกับโอกาส (Weakness + Opportunity: WO) จุดแข็งกับอุปสรรค (Strength + Threat: ST) และจุดอ่อนกับอุปสรรค (Weakness + Threat: WT) ทำให้เกิดแนวทางหรือกลยุทธ์ในการพัฒนา ดังนี้

3.1 กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งเพื่อหาประโยชน์จากโอกาสที่มี ได้แก่ 1) เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงการคมนาคมในภูมิภาค และภูมิภาคอื่น ๆ จึงสามารถยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับการขยายตัวของเมืองได้ 2) ใช้ประโยชน์จากการมีวัฒนธรรมประเพณีและความมีเอกลักษณ์ของจังหวัด ในการสร้างจุดขายของเมืองเพื่อผลักดันให้พิษณุโลกเป็นศูนย์กลางการจัดการกิจกรรมระดับชาติได้ 3) จากการเป็นที่ตั้งของส่วนราชการ รวมถึงภาคเอกชน และสถาบันการเงินต่าง ๆ ของภาคเหนือตอนล่าง จึงสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างพิษณุโลกให้เป็นเมืองศูนย์กลางของการเชื่อมโยง 4) ใช้ประโยชน์จากการมีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชาติไทยที่สำคัญ ในการประชาสัมพันธ์จังหวัดพิษณุโลก 5) ใช้ประโยชน์จากการมีสนามบินพาณิชย์สามารถเดินทางเข้าสู่ตัวเมืองได้สะดวก ทำให้นักเดินทางมีความสนใจในการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

3.2 กลยุทธ์เชิงพลิกฟื้น ใช้ประโยชน์จากโอกาสเพื่อลดจุดอ่อน ได้แก่ 1) ใช้พัฒนาความร่วมมือของภาคธุรกิจชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อลดคู่แข่งในการเป็นเมืองท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนล่าง 2) สร้างภาพลักษณ์ของเมืองให้เหมาะสมต่อการจัดงานระดับชาติ ด้วยการใช้ความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ 3) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของ ทุกภาคส่วน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนและนักท่องเที่ยว 4) ฝึกอบรมทักษะการพัฒนาสินค้าและ บริการด้านการท่องเที่ยว

3.3 กลยุทธ์รักษาเสถียรภาพ ใช้จุดแข็งเพื่อเลี่ยงอุปสรรค ได้แก่ 1) เพิ่มมาตรการด้านความปลอดภัย ของชีวิต และทรัพย์สิน 2) เชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับ กลุ่มประเทศ ASEAN และกลุ่มอินโดจีน 3) พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับจังหวัดรอบข้าง และยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวในจังหวัดให้ได้มาตรฐานสากล 4) จัดสร้างระบบรถขนส่งมวลชนเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการคมนาคมจากการสนับสนุนด้านงบประมาณของภาครัฐและจังหวัด 5) กำหนดมาตรการเชิงป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โดยเฉพาะปัญหาหมอกควันจากการเผาฟาง/อ้อยจากงบประมาณสนับสนุนของภาครัฐ

3.4 กลยุทธ์การเตรียมพร้อม ลดจุดอ่อนและเลี่ยงอุปสรรค ได้แก่ 1) สร้างมาตรการเพื่อแก้ไขภาพลักษณ์ในสภาวะวิกฤตด้านการท่องเที่ยว 2) สนับสนุน SMEs ด้านการท่องเที่ยว 3) พัฒนานองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยว และการตลาดสำหรับคนในท้องถิ่น 4) พัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งให้สามารถรองรับ ความต้องการได้มากเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว 5) พัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีอยู่น้อยมาก

อภิปรายผล

อภิปรายผลการวิจัย แนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย ได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1) ศึกษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย จังหวัดพิษณุโลกมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นมา ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวมไปถึงวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ทั้งยังมีทรัพยากรมหกรรม ทรัพยากรกิจกรรม ทรัพยากรบริการ ไว้ให้บริการนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลก

2) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของในพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย จุดแข็ง คือ โดยจุดแข็งของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก คือ มีความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ สามารถเชื่อมโยงกับภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคต่าง ๆ ได้ โดยมีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชาติไทยและพื้นที่ทางการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญ สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหรือมรดกโลกจากจังหวัดรอบข้างได้ โดยจุดเด่นในการเดินทางของจังหวัดพิษณุโลกยังมีสนามบินพาณิชย์ที่มีศักยภาพพัฒนาเป็นสนามบินนานาชาติได้ จุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก คือ จังหวัดพิษณุโลกยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่จำกัด รวมไปถึงสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ยังไม่ได้รับการพัฒนาดูแลเท่าที่ควร โดยเกิดจากปัญหาด้านการขาดการวางแผน ยุทธศาสตร์และดูแลทรัพยากรให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งยังมีปัญหาด้านต่าง ๆ เข้ามาทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างล่าช้าอีกด้วย อาทิ เช่น ปัญหาด้านการจราจรในช่วงมกราคม ปัญหาของการ

เดินทาง หรือแม้กระทั่งปัญหาในภาพลักษณ์ของจังหวัดพิษณุโลก สำหรับในโอกาสพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก คือ การจัดให้มีโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และยกระดับการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานสากล โดยอาศัยการเชื่อมโยงการคมนาคมทางบกในภูมิภาคสี่แยกอินโดจีนและอาเซียน และจัดทำระบบขนส่งสาธารณะเมืองพิษณุโลกเส้นทางโดยจะมีการจัดทำรถไฟฟ้ารางคู่ และมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลและจังหวัด เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก อุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก คือ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในจังหวัดพิษณุโลก และส่งผลกระทบต่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก โดยเป็นปัญหาเรื้อรังมานาน อย่างเช่น ปัญหาด้านสังคมความเป็นอยู่ที่เป็นสังคมแออัด ไม่มีความปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยว ปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ รวมไปถึงปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบไปทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ ภาคเอกชน หรือแม้กระทั่งภาคการท่องเที่ยว ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีอยู่น้อยมาก

3) สร้างแนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย โดยมุ่งเน้นในด้านการสร้างมาตรการเพื่อแก้ไขภาพลักษณ์ ในสภาวะวิกฤตด้าน การท่องเที่ยว และยังพัฒนาในด้านการสนับสนุน SMEs ด้านการท่องเที่ยว รวมไปถึงพัฒนาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยว และการตลาดสำหรับคนในท้องถิ่น พัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งให้สามารถรองรับ ความต้องการได้มากเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว และพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีอยู่น้อยมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ภูจิต อินท๊ะ (2559) ผลการศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลกั๊กช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนพบว่าประชาชนในตำบลกั๊กช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมากตั้งแต่มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหา มีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย ต้องเกิดความครอบคลุมทั้ง 4 ส่วน ได้แก่ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และจิตใจ โดยทำให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและมีคุณภาพในระดับสากล สำหรับภาครัฐควรระดมความคิดเห็นจากบุคคลากรภายในจังหวัดและความคิดเห็นจากชุมชนทางการท่องเที่ยว จัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดพิษณุโลก สำหรับภาคเอกชนในจังหวัดพิษณุโลกควรเร่งดำเนินการวางแผนสำหรับการท่องเที่ยว เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐบาล และพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ควรทำหน้าที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในจังหวัดพิษณุโลกที่ถือว่าเป็นจุดเด่นทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2558 จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2563, จาก https://mots.go.th/more_news_new.php?cid=492
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2558 จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2563, จาก <http://tourism2.tourism.go.th/home/details/11/221/25767>
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- นางสุดา เชนนะสิริ. (2555). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สาขาส่งเสริมและธุรกิจเกษตร คณะเกษตรและชีวภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- พยอม ธรรมบุตร. (2546). แบบการตรวจสอบการศึกษาชุมชน. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พยอม ธรรมบุตร. (2546). แบบการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พยอม ธรรมบุตร. (2549). เอกสารประกอบการเรียนการสอนหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2556). ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง/พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- ภูษิต อินตะ. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กรณีศึกษา ตำบลกีดช้าง อำเภอมะแมง จังหวัดเชียงใหม่ (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุ่งริศ เมืองลือ และพยอม ธรรมบุตร. (2560). แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ในจังหวัดชลบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 11(2), 162-181.
- สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เอกชัย บุญยาภิธาน. (2553). คู่มือวิเคราะห์ SWOT อย่างมืออาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

คำแนะนำการส่งบทความ

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา เป็นวารสารระดับชาติซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดผลงานวิจัยและผลงานวิชาการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา เป็นวารสารราย 3 เดือน (4 ฉบับ/ปี) โดยมีกำหนดออก ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มีนาคม ฉบับที่ 2 เดือนเมษายน - มิถุนายน ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม - กันยายน ฉบับที่ 4 เดือนกันยายน - ธันวาคม
2. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนาจัดพิมพ์เพื่อเป็นแหล่งตีพิมพ์เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้วิชาการ สำหรับคณาจารย์ นักวิชาการ ตลอดจนนิสิต นักศึกษา

นโยบายพิจารณาถ้อยแถลงบทความ

1. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนาตีพิมพ์พิจารณาบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร เอกสารการประชุม หรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น
2. ขอบเขตของวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา จะครอบคลุมเนื้อหา ด้านการวิจัย ด้านบริหารธุรกิจ ด้านการจัดการอุตสาหกรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านบริหารการศึกษา ด้านจิตวิทยาและด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องทางการวิจัยการบริหารการพัฒนา
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการถ้อยแถลงจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review)

กระบวนการพิจารณาถ้อยแถลงบทความ

บทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์จะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) ดังนี้

1. กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบเมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความเรียบร้อยแล้ว
2. กองบรรณาธิการจะตรวจสอบบทความว่าอยู่ในขอบเขตเนื้อหาวารสารหรือไม่ รวมถึงคุณภาพงานวิชาการ และประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ
3. ในกรณีที่กองบรรณาธิการพิจารณาเห็นควรรับบทความไว้พิจารณาตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะดำเนินการส่งบทความเพื่อถ้อยแถลงต่อไป โดยจะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ท่าน ประเมินคุณภาพของบทความว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมจะลงตีพิมพ์หรือไม่ โดยกระบวนการถ้อยแถลงนี้ทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เขียนจะไม่ทราบข้อมูลของกันและกัน (Double-Blind Peer Review)

4. เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจโดยอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ว่าบทความนั้นๆควรนำลงตีพิมพ์ หรือควรจะส่งให้ผู้เขียนแก้ไขก่อนส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินอีกครั้งหนึ่งหรือปฏิเสธการตีพิมพ์

1. ข้อกำหนดต้นฉบับ

1.1 การจัดพิมพ์ต้นฉบับ ผลงานที่เสนอพิจารณาตีพิมพ์ควรมีความยาวประมาณ 8-15 หน้ากระดาษ A4 บทความภาษาไทยพิมพ์ด้วย Font THSarabun PSK ขนาดตัวอักษร 16 Point บทความภาษาอังกฤษพิมพ์ด้วย ด้วย Font THSarabun PSK ขนาดตัวอักษร 16 Point

ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับบทความ

- **ขนาดกระดาษ** A4
 - **กรอบของข้อความ** ในแต่ละหน้าให้มีขอบเขตดังนี้ จากขอบบนของกระดาษ 1.0 นิ้ว ขอบล่าง 1.0 นิ้ว ขอบซ้าย 1.0 นิ้ว ขอบขวา 1.0 นิ้ว
 - **หมายเลขหน้า** ให้ใส่ไว้ในตำแหน่งด้านขวาตั้งแต่ต้นจนจบบทความ
 - **ระยะห่างระหว่างบรรทัด** หนึ่งช่วงบรรทัดของเครื่องคอมพิวเตอร์ 8 point
 - **ตัวอักษร** การจัดพิมพ์ต้นฉบับ ผลงานที่เสนอพิจารณาตีพิมพ์ควรมีความยาวประมาณ 8-15 หน้ากระดาษ A4 บทความภาษาไทยพิมพ์ด้วย Font THSarabun PSK ขนาดตัวอักษร 16 Point บทความภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วย ด้วย Font THSarabun PSK ขนาดตัวอักษร 16 Point และพิมพ์ตามที่กำหนดดังนี้
 - **ขนาดกระดาษ** แยกเป็นสองคอลัมน์เดียว

รายการ	ลักษณะตัวอักษร	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร
ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ (Title)	ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ (ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่)	กำหนดตรงกลาง, ตัวหนา	ขนาด 20 point,
ชื่อผู้เขียน (ทุกคน)	ตัวหนา	กำหนดริมขวา (ไม่ต้องระบุตำแหน่งการพิมพ์หรือค่านำหน้าชื่อ)	ขนาด 16 point
ชื่อหน่วยงานของผู้เขียน	ตัวปกติ	ด้านล่างการอ้างอิง	ขนาด 14 point
อีเมล (Email)	ตัวปกติ	กำหนดริมขวา	ขนาด 14 point
ชื่อบทคัดย่อ ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ	ตัวหนา	กำหนดริมซ้าย	ขนาด 16 point
ข้อความบทคัดย่อภาษาไทย	ตัวธรรมดา	ย่อหน้า 0.5 นิ้ว	ขนาด 14 point
คำสำคัญ (Keywords) ใช้ตัวอักษรภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษ	ตัวหนา สำหรับหัวข้อ ตัวปกติ สำหรับเนื้อหา *ประมาณ 3-5 คำ	กำหนดชิดขอบซ้าย	ขนาด 14 point
เนื้อหาบทความ หัวข้อใหญ่	ตัวหนา	กำหนดชิดซ้าย	ขนาด 16 point

รายการ	ลักษณะตัวอักษร	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร
หัวข้อรอง	ตัวหนา	ย่อหน้า 0.5 นิ้ว	ขนาด 16 point
เนื้อหา	ตัวปกติ	ย่อหน้า 0.5 นิ้ว	ขนาด 16 point
ข้อความในภาพและตาราง	ตัวปกติ	-	ขนาด 14 point
ข้อความอ้างอิง (ด้านล่าง)	ปกติ	-	ขนาด 14 point

2. ส่วนประกอบของบทความ

1. บทความวิชาการ หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับ เนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงมีการใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ โดยควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ (สามารถมีหัวข้อหรือองค์ประกอบที่แตกต่าง)

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ชื่อมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยชื่อภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา

1.2 บทคัดย่อ (Abstract) สรุปเนื้อหาของบทความให้ได้ใจความชัดเจน และควรมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ให้มีจำนวนคำควรอยู่ระหว่าง 200-300 คำควรเป็นบทคัดย่อที่สั้น ใช้คำได้กระชับและให้สาระสำคัญตรงประเด็น

1.3 คำสำคัญ (Keywords) ระบุคำที่เป็นคำสำคัญของเนื้อหาเหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นในระบบฐานข้อมูลทั้ง

1.4 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา รวมทั้งระบุ ถึงขอบเขตเนื้อหาของบทความ

1.5 เนื้อหา (Body of Text) เป็นส่วนหลักของเนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นออกเป็นย่อๆ และมีการจัดเรียงลำดับเป็นหัวข้อตามรายละเอียดของเนื้อหา

1.6 สรุป (Conclusion) เป็นการสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน และกระชับ โดยมีการสรุป ปิดท้ายเนื้อหาที่เราได้นำเสนอไปแล้วว่ามีผลดี หรือผลเสียอย่างไร

1.7 เอกสารอ้างอิง (Reference) เขียนบรรณานุกรมในรูปแบบAPA (American Psychological Association)

2. บทความวิจัย ควรมีการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้รับอย่างเป็นระบบ โดยควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

2.1. ชื่อเรื่อง (Title) ชื่อมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยชื่อภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา

2.2 ชื่อผู้เขียนและหน่วยงานสังกัด ให้ระบุชื่อนามสกุลของผู้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่ต้องระบุตำแหน่งหรือคำนำหน้าชื่อแต่ให้ระบุงานประจำและหน่วยงานสังกัดที่เชิงอรก

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ควรมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาวไม่เกิน 15 บรรทัด (การเขียนบทคัดย่อ คือการสรุปสาระสำคัญของเรื่องโดยเฉพาะวัตถุประสงค์ วิธีการ และผลการวิจัย)

2.4 คำสำคัญ (Keyword) ระบุคำที่เป็นคำสำคัญของเนื้อหาเหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นในระบบฐานข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นการอธิบายถึงที่มาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลที่นำไปสู่การวิจัยมีข้อมูลทางวิชาการสนับสนุนหรือโต้แย้ง รวมถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.6 วัตถุประสงค์ (Research Objectives) ระบุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

2.7 การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) การค้นหา สรุปย่อ และวิเคราะห์ผลการวิจัยของผู้อื่นที่เคยได้ทำวิจัยและถูกตีพิมพ์ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับบทความ

2.8 วิธีการวิจัย (Research Methodology) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียดและชัดเจน

2.9 ผลการวิจัย (Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นตอนของการวิจัย การใช้ตารางหรือแผนภูมิไม่ควรเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิโดยมีการแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบอย่างชัดเจน

2.10 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและตีความผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย

2.11 สรุป (Conclusion) สรุปสาระสำคัญของผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยนั้นไปใช้ประโยชน์

2.12 เอกสารอ้างอิง (Reference) เขียนบรรณานุกรมในรูปแบบของ APA (American Psychological Association)

3. การเขียนเอกสารอ้างอิง

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนาใช้รูปแบบการอิงของ APA (American Psychological Association)

3.1 การอ้างอิงในเนื้อหา (In text citation)

ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ นาม-ปี (Author-Year Format)

ภาษาไทย (ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์)

ภาษาอังกฤษ (นามสกุล, ปี ค.ศ.)

3.2 อ้างอิงในเนื้อหาจากสื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือ ตำรา เอกสาร)

กรณีผู้แต่งคนเดียว

การอ้างอิงให้ระบุ ชื่อ-นามสกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) หรือนามสกุลผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) ตามด้วยเครื่องหมาย (,) ปีที่พิมพ์ เครื่องหมาย (,) ตามด้วยหมายเลขหน้าเอกสารที่อ้างอิงใส่ไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น

(กิงกาน แก้วดี, 2556, หน้า 64)

กรณีทีสรุปรเนื้อหาหมาดทั้งเล่ม ไม่เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ต้องระบุเลขหน้า

เช่น

(กึ่งกาน แก้วดี, 2556)

กรณีทีผู้แต่งใช้ฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์ นำหน้าให้คงไว้เหมือนทีปรากฏในหน้าหนังสือ

เช่น

(พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2556)

กรณีผู้แต่งมีศทางทหาร ตำรวจ ตำแหน่งทางวิชาการ คำเรียกทางวิชาชีพไม่ต้องใส่ เช่น ศาสตราจารย์กุลพล แสงจันทร์ เป็น

(กุลพล แสงจันทร์, 2556)

การอ้างอิงเอกสารหลายเรื่อง แต่ผู้แต่งคนเดียวกัน ให้เขียนชื่อผู้แต่งครั้งเดียว แล้วเรียงปีทีพิมพ์จากน้อยไปหามาก

เช่น

(กุลพล แสงจันทร์, 2556; 2557)

กรณีผู้แต่ง 2 คน

กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนชื่อผู้แต่งคนที่ 1 ตามด้วยเครื่องหมาย (,) เว้นวรรคหนึ่ง ตามด้วย “และ” ไม่เว้นวรรค ตามด้วยผู้แต่งคนที่ 2

เช่น

(กึ่งกาน แก้วดีและประยงค์ ยิ่งยืน,(2556)

กรณีชาวต่างประเทศให้เขียนชื่อสกุล ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) เว้นหนึ่งวรรคตามด้วยตัวอักษรชื้อต้น ชื้อกลาง (ถ้ามี) และเครื่องหมายมหัพภาค (.) ตามด้วยเครื่องหมาย “&” และเว้นหนึ่งวรรคตามด้วยชื่อสกุลคนที่ 2 แล้วใส่เครื่องหมายจุลภาค (.) ตามด้วยอักษรย่อชื้อต้นแล้วใส่จุด

เช่น

(William, R., & Sales, B. D., (2008)

กรณีผู้แต่ง 3-6 คน

ชาวไทยใช้ชื้อ ชื้อสกุล คั่นเครื่องหมายจุลภาค (,) และเว้นวรรคหน้าผู้แต่งทุกคน และใช้คำว่า “และ” โดยไม่เว้นวรรค หน้าผู้แต่งคนสุดท้าย

เช่น

(กุลพล แสงจันทร์, เกียรติขจร เจริญยิ่ง, และสมหญิง ใจชื้อ, (2544).

กรณีชาวต่างประเทศให้เขียนชื่อสกุล ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) คั่นผู้แต่งทุกคน เว้นหนึ่งวรรคตามด้วยตัวอักษรชื้อต้น ชื้อกลาง (ถ้ามี) และใช้เครื่องหมาย “&” และเว้นหนึ่งวรรค หน้าผู้แต่งคนสุดท้าย แล้วใส่เครื่องหมายจุลภาค (.) ตามด้วยอักษรย่อชื้อต้นแล้วใส่จุด

เช่น

Salmon, M., Earman, J., Wilson, R. T., McGarry, D. D., & Hopman, D. (2009).

กรณีผู้แต่งเป็นสถาบัน

ให้ลงรายการด้วยหน่วยงานระดับสูงก่อน และตามด้วยหน่วยงานระดับรอง ลงมา

เช่น

(มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, บัณฑิตวิทยาลัย, 2560)

เอกสารไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ให้ลงชื่อแล้วตามด้วยปีที่พิมพ์ และเลขหน้า

เช่น

(การพัฒนา, 2556, หน้า 29)

กรณีไม่ใช่ผู้เขียน แต่เป็น ผู้รวบรวม เรียบเรียง ผู้แปล หรือบรรณาธิการ

ให้ลงรายการด้วยชื่อ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และบอกต่อท้ายว่าเป็น “ผู้รวบรวม”

“ผู้เรียง” “บรรณาธิการ” หรือ “ผู้แปล”

เช่น

(โกวิท รักษาติ, บรรณาธิการ, 2556)

(Shah & Ratcliffe, editor, 2009)

อ้างอิงในเนื้อหาจากโสตทัศนวัสดุ

ให้ลงรายการชื่อผู้รับผิดชอบหรือผู้ผลิต ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่ผลิต ตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาคคู่ (:) และลักษณะของโสตทัศนวัสดุ

เช่น

(กระทรวงสาธารณสุข, 2556: CD-ROM)

การอ้างอิงในเนื้อหา จากระบบสารสนเทศออนไลน์ (WWW.)

ให้ลงรายการชื่อผู้รับผิดชอบ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่ค้น

ข้อมูล

เช่น

(มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2556)

(Suan Sunandha Rajabhat University), 2013)

4. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายเรื่อง

4.1 หนังสือ

ชื่อ ชื่อสกุล. (ปีพิมพ์). *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

4.2 บทความวารสาร

ชื่อ ชื่อสกุล. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*. ปีที่. หน้าแรก-หน้าสุดท้ายที่อ้างถึง

-วารสารสืบค้นจากฐานข้อมูลไทย

ชื่อ ชื่อสกุล. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่, หน้าแรก-หน้าสุดท้าย, ค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก URL หรือ ชื่อฐานข้อมูล

4.3 รายงานการประชุม

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่ประชุม). ชื่อเรื่อง. วัน เดือน พ.ศ.(หน้า). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

4.4. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ระดับวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขา คณะ ชื่อมหาวิทยาลัย, เมืองที่ตั้งมหาวิทยาลัย

4.5 เอกสารอ้างอิงจากเว็บไซต์

ชื่อผู้แต่งหรือหน่วยงานเจ้าของเว็บไซต์. (ปีที่เผยแพร่ข้อมูล). ชื่อเรื่อง. ค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี พ.ศ. ,จาก <https://www>.

4.6 บทความในนิตยสาร หรือ หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่งหรือชื่อคอลัมน์. (วัน เดือน ปี). ชื่อบทความ. ชื่อนิตยสารหรือ หนังสือพิมพ์, ปีที่, หน้า.

กรณีภาษาอังกฤษ จะใช้ว่า ปี,เดือน วัน (year, month day) และ p. หรือ pp.

4.7 การเขียนบรรณานุกรมแผ่นพับ

ชื่อผู้แต่งหรือหน่วยงานที่ผลิต. (ปี). ชื่อเรื่อง. [แผ่นพับ]. สถานที่พิมพ์: ผู้แต่งหรือหน่วยงานที่ผลิต.

4.8 อ้างอิงจากการสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. (ปี/เดือน/วัน). ตำแหน่ง. สัมภาษณ์.

การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนส่งไฟล์ต้นฉบับบทความ (Microsoft Word) และแบบฟอร์มนำเสนอบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในช่องทางของวารสารระบบออนไลน์ (Online Submission) เท่านั้น

กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณา จะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ประเมินจากภายนอกเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไขจะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ

ตัวอย่างการเขียนบทความเพื่อลงตีพิมพ์ (ขนาด A 4)

ชื่อเรื่องภาษาไทย (ขนาด 20 ตัวหนา)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ (ขนาด 20 ตัวหนา)

ชื่อ-นามสกุล ผู้แต่ง (ไทย) (ขนาด 16 ตัวหนา)

ชื่อ-นามสกุล ผู้แต่ง(อังกฤษ) (ขนาด 16 ตัวหนา)

ชื่อภาควิชาหรือหน่วยงานคณะและสถาบันของผู้แต่ง (ไทย) (ขนาด 14 ตัวหนา)

ชื่อภาควิชาหรือหน่วยงานคณะและสถาบันของผู้แต่ง (อังกฤษ) (ขนาด 14 ตัวหนา)

ที่อยู่ E-mail ผู้รับผิดชอบบทความ (ขนาด 14 ตัวหนา)

บทคัดย่อ (ภาษาไทย) (ขนาด 16 ตัวหนา)

.....(ระหว่าง250-300 คำ) (ขนาด 14 ปกติ).....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ:,, (3-5 คำ คั่นด้วยจุลภาค) (ขนาด 14ปกติ)

Abstract (บทคัดย่อภาษาอังกฤษ)

.....(ขนาด 14ปกติ).....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords:,, (3-5 keywords must be given)

บทนำ (ขนาด 16 ตัวหนา)

..... (ขนาด 16ปกติ).....

วัตถุประสงค์การวิจัย (ขนาด 16 ตัวหนา)

1.

2.

สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (ขนาด 16 ตัวหนา)

1.

การทบทวนวรรณกรรม (ขนาด 16 ตัวหนา)

.....

วิธีดำเนินการวิจัย (ขนาด 16 ตัวหนา)

.....

.....

.....

.....

.....

ผลการวิจัย (ขนาด 16 ตัวหนา)

.....

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (ขนาด 16 ตัวหนา)

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (ขนาด 16 ตัวหนา)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (ใช้รูปแบบการเขียนแบบ APA)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....